

ČEZMEJNA EKOLOŠKA POVEZANOST

Mreža zavarovanih območij v Alpah

Alpski signali 3

Alpski signali 3

Stalni sekretariat Alpske konvencije

Ständiges Sekretariat der Alpenkonvention
www.alpconv.org
info@alpconv.org
Sedež v Innsbrucku
Herzog-Friedrich-Straße 15
A-6020 Innsbruck

Oddeljeni sedež v Bolzanu
Viale Druso 11
I-39100 Bolzano
Italija

Mreža zavarovanih območij v Alpah

Netzwerk Alpiner Schutzgebiete
www.alparc.org
Micropolis – Isatis
F-05000 Gap
Francija

IMPRESUM

Publikationsreihe Alpensignale / Publikacijska serija Alpski signali

Medieninhaber / Herausgeber / Izdajatelj:

Stalni sekretariat Alpske konvencije
Herzog-Friedrich-Straße 15
A – 6020 Innsbruck
Avstrija

Verantwortlich / Odgovorni urednik:

Dr. Igor Roblek, Stalni sekretariat Alpske konvencije

Graphische Gestaltung / Grafično oblikovanje:

Werbeagentur Ingenhaeff-Beerenkamp, Absam (A)

© Stalni sekretariat Alpske konvencije, Innsbruck, 2004; soweit nicht anders angegeben

Für diesen Band / Za to izdajo

Herausgeber / Izdajatelj:

Mreža zavarovanih območij v Alpah
Micropolis - Isatis
F-05000 Gap
Francija

Illustrationen / Slike:

- Sheme: Guillaume Wendling, Mreža zavarovanih območij v Alpah
- Fotografije: Mreža zavarovanih območij v Alpah

Verantwortlich für diesen Band, Koordination und wissenschaftliche Leitung / Odgovorni za to izdajo, koordinacija in strokovni nadzor:
Dr. Guido Plassmann, Mreža zavarovanih območij v Alpah

Übersetzung aus dem Deutschen – Korrekturen / Nemški prevod - Korekture:

- D: Susanne Schwab, Nationalpark Berchtesgaden
- F: Isabelle Zarrough, Intralp (I); Evelyne Kohler (D) - Marie Stoeckel, Mreža zavarovanih območij v Alpah
- I: Franca Elegante, Intralp (I); Sprachen Service Schatz (A); Elena Maselli (I) - Lucca Pedrotti, Loredana Dresti, Nationalpark Stilfserjoch; Fulvio Raggio, Nationalpark Gran Paradiso (I)
- SI: Nataša Leskovič-Uršič, Intralp (I); Sprachen Service Schatz (A); Andreja Gasperlin (SI) - Janez Bizjak, Narodni park Triglav

Redaktion / Uredništvo:

Yann Kohler, Mreža zavarovanih območij v Alpah

Mithilfe bei der Redaktion / Pomoč pri redakciji:

Cécile Coulomb, Guillaume Wendling, Mreža zavarovanih območij v Alpah

Wissenschaftliche Begleitung und Expertisen / Ekspertize in znanstvena spremljava:

- Prof. Dr. Heinrich Haller, Schweizerischer Nationalpark (CH)
- Dr. Friedrich Völk, Österreichische Bundesforste AG (A)
- Dr. Guy Berthoud, ECONAT SA (CH)

Karten / Karte:

© Mreža zavarovanih območij v Alpah, Gap, 2004; v kolikor ni drugače navedeno
- Marie Stoeckel, Mreža zavarovanih območij v Alpah
- Yann Kohler, Mreža zavarovanih območij v Alpah
- Europäische Akademie Bozen / Accademia Europea Bolzano

Layout und Druck / Layout in tisk:

Imprimerie des Arts Graphiques, Alby sur Cheran (F)

Publiziert in Deutsch, Französisch, Italienisch und Slowenisch / Izdano v nemščini, francoščini, italijanščini in slovenščini.
Natisnjeno na recikliranem papirju.

ČEZMEJNA EKOLOŠKA POVEZANOST

Študija po mandatu Alpske konvencije:
»Čezmejna zavarovana območja in ekološka
mreža v Alpah«

Alpski signali 3

Zahvala

Za sodelovanje in vsestransko pomoč, brez katere pričujoče raziskave ne bi bilo mogoče uspešno izvesti, se iskreno zahvaljujemo:

K. Anderek, S. Arduino, S. Auriel, M. Bertani, G. Berthoud, F. Bichlmeier, P.-E. Biron, M. Bischof, J. Bizjak, M. Bocca, T. Boisseaux, R. Bonet, L. Borcard, H. Braunhofer, C. Broda, E. Brutti, P. Campagne, G. Canavese, G. Caresio, M. Carmellino, D. Chavy, J. Collaud, P. Commenville, H. Cortot, M. Da Pozzo, J.-P. Dalmás, G. Danelin, I. De Negri, M. Delamette, L. Dresti, V. Ducoli, A. J. Egger, B. Eiselt, K. Elsank, J. Essl, K. Fasching, C. Ferrari, M. Flatnik, B. Fölsche, P. Frank, A. Gärtner, P. M. Genoud, J. Gregoire, S. Guerten, H. Haid, H. Haller, H. Hinterstoisser, W. Hirn, V. Hochauer, G. Hofer, O. Holzgang, F. Horon, M. Huber, S. Isabel, M. Jauffret, N. Jean, A. Kammerer, A. Karbacher, D. Keiner, V. Kohler, E. Kohler, H. Kremser, M. Kurzthaler, C. La Ragione, A. Lagier, F. Lainer, O. Leiner, M. Leiser, J. F. Lopez, H. Lozza, D. Madeleine, S. Maier, F. Margot, J.-P. Martinot, U. Mezan, E. Nevot, G. Nicolini, S. Nunes Veloso, B. Opolka, P. Oss Cazzador, M. Ottino, M. Paseri, L. Pedrotti, B. Peya, G. Plagnol, M. Plassmann, A. Plathy, F. Raggio, S. Reppe, M. Ressel, M. Rocheblave, E. Romagnioni, P. Rossi, L. Rossi, D. Rossmann, L. Rotelli, T. Rottenburg, F. Ruffini, S. Santi, E. Sartori, R. Sascor, H. D. Schuster, H. Schwarzenberg, H. Seeber, P. Skoberne, S. Stadler, M. Stoeckel, J. Studen, T. Suntinger, U. Tester, U. Totschnig, G. Vallentin, G. Venturini, E. Vettorazzo, M. Vogel, F. Völk, K. Weiskopf.

Predgovor

Zaradi posegov človeka v okolje so se poslabšali življenjski pogoji za rastline in živali. Številni mednarodni sporazumi, kot so Direktiva EU za varstvo prosto živečih ptic, Direktiva o habitatih (NATURA 2000), Bonnska konvencija o varstvu selitvenih vrst prosto živečih živali, Konvencija o biološki raznovrstnosti (CBD) in Washingtonska konvencija o varstvu vrst (CITES), se v vmesnem času trudijo, da bi ohranili naravno dediščino za naslednje generacije. Z združenimi močmi se moramo boriti, da bomo izpolnili obveznosti Svetovnega vrha o trajnostnem razvoju v letu 2002 v Johannesburgu: do leta 2010 bi bilo potrebno pomembno zmanjšati izgubljanje biološke raznovrstnosti v svetu.

Na nemško in evropsko pobudo so v tem letu v okviru Konvencije o biološki raznovrstnosti položili temeljni kamen za svetovno omrežje zavarovanih območij. Povezovanje zavarovanih območij je izrednega pomena za varstvo biološke raznovrstnosti. Zavarovana območja so namreč lahko uspešna le, če tam pojavljajoče se vrste varujemo tudi v njihovem celotnem čezmejnem življenjskem prostoru. Narava namreč ne pozna meja!

Alpe so še bogate z najrazličnejšimi življenjskimi prostori in vrstami. To bogastvo pa hočemo ohraniti. Angažiranje za "čezmejna zavarovana območja" je zatorej eno izmed glavnih točk Programa dela nemškega predsedstva Alpske konference v letih 2003/2004. Čezmejna zavarovana območja in njihovo prostorsko povezovanje s skupnimi površinami in okoljskimi koridorji imajo osrednjo vlogo v Protokolu Varstvo narave Alpske konvencije. V členu 12 so se pogodbenice zavezale, da bodo sprejele primerne ukrepe za povezanost opredeljenih zavarovanih območij, biotopov in drugih zavarovanih ali zavarovanja potrebnih objektov na državni ravni in čezmejno. Poleg tega bodo usklajevale cilje in ukrepe za čezmejna zavarovana območja.

Zelo zadovoljen sem, da so pogodbenice Alpske konvencije skupno naročile Omrežju zavarovanih območij v Alpah, da analizirajo obstoječ potencial zavarovanih območij in čezmejnih povezav ter predlagajo prve konkretne ukrepe. S tem so položile pomemben temeljni kamen. Naša skupna naloga, pa tudi izziv v naslednjih letih pa bo sedaj udejanjanje predgovor za čezmejno okoljsko omrežje.

Jürgen Trittin
Zvezni minister za okolje, varstvo narave in reaktorsko varnost
Predsedujoči Alpske konference 2003/2004

Čezmejna zavarovana območja in ekološka mreža v Alpah (vsealpski pregled)

Povzetek

Pri izvajanju Alpske konvencije je glavna tema namenjena čezmejnim zavarovanim območjem in prostorski povezavi med zavarovanimi območji v Alpah člen 12 protokola »Varstvo narave in urejanje krajine« predvideva ustanovitev ekološke mreže.

Le zavarovana, ekološko povezana območja velikih površin, lahko trajno in trajnostno zagotavljajo varovanje biotskega in abiotskega bogastva Alp ter naraven potek procesov. Zavarovana območja v Alpah vseh osmih držav pogodbenic Alpske konvencije, bodo tako predstavljena kot jedra vsealpske ekološke mreže. Izhodišče za uspešno mreženje tako tvorijo že obstoječe prostorske povezave kot tudi tematska sodelovanja med sosednjimi zavarovanimi območji, ki so razvidna iz intervjujev in razgovorov s strokovnjaki.

Strnjen prikaz obstoječih programov in ukrepov za izboljšanje mreženja življenjskih prostorov v posameznih alpskih deželah iz različnih področij kot so prostorsko planiranje, kmetijstvo, gozdarstvo, promet in turizem, omogoča analizo in mednarodno primerjavo možnih razpoložljivih instrumentov za njihovo uresničevanje.

V osmih izbranih vzorčnih območjih smo izločili področja, ki so na podlagi izbranih indikatorjev pokazali velik potencial kot možni ekološki koridorji in povezovalna območja in bodo lahko brez velikih naporov in s prilagojenimi ukrepi na enostaven način doprinesla k mreženju. Oblikovana je bila vrsta vsealpskih strategij in priporočil, ki morajo slediti podrobni regionalni ozkosti.

Obstoječe lokalne, regionalne in nacionalne pobude za ustanovitev ekoloških mrež naj bi se uskladile v okviru Alpske konvencije in vključile v povezano alpsko mrežo, da bi s tem ustrezale potrebam večjih ekoloških funkcijskih prostorov.

Čezmejna zavarovana območja in ekološko omrežje

V alpskem loku je trenutno okoli 350 območij, katerih površina presega 100 ha in ki so dosegla varstveni status. Gre za približno 21 odstotkov površine znotraj območja veljavnosti Alpske konvencije. Znano je, da je v krajinskih prostorih mogoče ohraniti celo paleto vrst, če okrog 25 odstotkov površine sestavljajo naravno ohranjena in sonaravna območja.

Ta cilj bomo lahko v Alpah še uresničili, če nam bo uspelo obstoječa zavarovana območja povezati v ekološko omrežje. V ta namen bo treba vzpostaviti sistem različnih varstvenih skupin zavarovanih območij in svežnev ukrepov, ki se bodo uporabljali za celotno območje alpskega loka. Zagotovljeno bo moralo biti dovolj veliko območje, da bo nudilo prostor za minimalne in preživetja sposobne populacije vrst ter istočasno zadoščalo tudi za ponovno oživitev procesov lastne dinamike. Osrednje mesto v ekološkem omrežju kot zastavljenem cilju že zdaj zavzemajo obstoječa večja zavarovana območja, ki so bila kot neurbanizirana območja deloma že določena na čezmejni ravni. V tovrstnem sistemu območij mora biti zagotovljeno zaporedje različnih stanj na istem območju, da bi tako omogočili specifično zaporedje.

Cilj mora biti naslednji: varstvo ekosistemske osnovne funkcije zaradi ohranjanja in spodbujanja naravnih dinamičnih procesov, kot so spremembe arealov, izmenjava osebkov med populacijami, nova naselitev, sukcesija, novo nastajanje vrst in evolucija v nemotenih razmerah, prispevek k uravnavanju rabe zemljišč oz. krajine s pomočjo sonaravnih, za naravo sprejemljivih, energetske varčnih načinov rabe, ki so varčni tudi glede porabe materialov.

Načelo trajnostnega razvoja, izraža se kot stalna komponenta okvirnih pogojev, ki določajo rabo, mora biti pri tem v ospredju. S tem je upoštevan tudi čas kot ekološki dejavnik, ki je pogoj za raznovrstnost, lastno dinamiko in potek procesov. Vse to pa bo uspelo le v primeru, če bodo upoštewane socialne, kulturne, duhovne in ekonomske potrebe družbe in če bo celotno ekološko omrežje imelo za osnovo trdno znanstveno podlago.

Dr. Michael Vogel
Predsednik Mreže zavarovanih območij v Alpah
Vodja uprave Narodnega parka Berchtesgaden

Kazálo

1 Uvod v raziskavo	14
1.1 Cilj in naloga raziskave	14
1.1.1 Cilj raziskave	14
1.1.2 Utemeljitev izvedbe raziskave	16
1.2 Problematika in poglobitna vprašanja	17
1.2.1 Stanje habitatov na območju Alp	17
1.2.2 Osrednje vprašanje	18
1.3 Opredelitev pojmov	18
1.3.1 Ekološka načela	18
1.3.2 Zasnova ekološke mreže	19
1.4 Področje raziskave	26
1.4.1 Alpe.....	26
1.4.2 Vzorčna območja	28
1.5 Material in metode	30
1.5.1 Popis stanja zavarovanih območij	30
1.5.2 Pregled ukrepov in programov	31
1.5.3 Kazalci.....	31
1.5.4 Vzorčna območja	31
1.5.5 Izdelava koristnih dopolnitev in priporočil	32
2 Kazalci	33
2.1 Zakaj kazalci?	33
2.2 Predstavitev in ocena kazalcev	33
3 Čezmejna zavarovana območja in veliki nacionalni kompleksi	46
3.1 Čezmejna zavarovana območja	47
3.2 Kompleksi nacionalnih zavarovanih območij	48
3.3 Opis posameznih območij in obstoječih povezav	52
3.3.1 Opis Kompleksi zavarovanih območij	53
3.4 Povzetek	117
4 Ukrepi in povezovanje	120
4.1 Ukrepi in programi za učinkovitejše povezovanje habitatov v posameznih alpskih državah	120
4.1.1 Ukrepi alpskih držav	120
4.1.2 Pomembna področja	120
4.1.2.1 Kmetijstvo	121
4.1.2.2 Gozdarstvo	123
4.1.2.3 Turizem	124
4.1.2.4 Urejanje prostora	125
4.1.2.5 Promet	126
4.1.3 Ekološka omrežja v mednarodnih sporazumih	127
4.1.3.1 Alpska konvencija	127
4.1.3.2 Panevropsko ekološko omrežje	127
4.1.3.3 Območja RAMSAR	128
4.1.3.4 NATURA 2000	128
4.1.3.5 SMARAGD (EMERALD)	128
4.1.3.6 Okvirna vodna direktiva	128

4.2 Nacionalni ukrepi in programi	130
4.2.1 Švica	130
4.2.2 Nemčija	131
4.2.3 Avstrija	133
4.2.4 Francija	134
4.2.5 Lihtenštajn	135
4.2.6 Slovenija	137
4.2.7 Italija	138
4.3 Primér: ekološka mreža	138
4.3.1 Švicarski model nacionalnega ekološkega omrežja (REN)	138
4.3.2 Italijansko nacionalno ekološko omrežje (Rete ecologica Nazionale - REN)	139
5 Primeri območij	141
5.1 Vzorčno območje 1	143
5.2 Vzorčno območje 2	151
5.3 Vzorčno območje 3	161
5.4 Vzorčno območje 4	170
5.5 Vzorčno območje 5	178
5.6 Vzorčno območje 6	185
5.7 Vzorčno območje 7	193
5.8 Vzorčno območje 8	199
6 Priporočila in koncept	206
6.1 Čezmejna zavarovana območja	206
6.2 Ekološko omrežje in koridorji	206
6.3 Možni koncept za Alpe	209
7 Kritična opazanja ž razprava	210
8 Sklepi	212
9 Literatura	215
10 Ekspertize	220
Dodatek	222

SEZNAM : Zemljevid

Zemljevid 1: Zemljevid zavarovanih območij v Alpah	15
Zemljevid 2: Priority Conservation Areas in the Alps (WWF 2004) – prednostna območja varovanja v Alpah	29
Zemljevid 3: Višinske stopnje zavarovanih območij v Alpah	44
Zemljevid 4: Relief alpskega loka in zavarovanih območij v Alpah	45
Zemljevid 5: Čezmejna zavarovana območja v Alpah	49
Zemljevid 6: Narodni kompleksi zavarovanih območij	50
Zemljevid 7: Zavarovana območja z veliko površino (>1000 ha)	51
Zemljevid 8: Območja NATURA 2000 v okviru Alpske konvencije (stanje junij 2004)	129
Zemljevid 9: Izbrana vzorčna območja	142
Zemljevid 10: Višje lege v vzorčnih območjih 1	147
Zemljevid 11: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 1	148
Zemljevid 12: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 1	149
Zemljevid 13: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 1	150
Zemljevid 14: Višje lege v vzorčnih območjih 2	157
Zemljevid 15: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 2	158
Zemljevid 16: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 2	159
Zemljevid 17: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 2	160
Zemljevid 18: Višje lege v vzorčnih območjih 3	166
Zemljevid 19: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 3	167
Zemljevid 20: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 3	168
Zemljevid 21: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 3	169
Zemljevid 22: Višje lege v vzorčnih območjih 4	174
Zemljevid 23: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 4	175
Zemljevid 24: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 4	176
Zemljevid 25: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 4	177
Zemljevid 26: Višje lege v vzorčnih območjih 5	181
Zemljevid 27: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 5	182
Zemljevid 28: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 5	183
Zemljevid 29: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 5	184
Zemljevid 30: Višje lege v vzorčnih območjih 6	189
Zemljevid 31: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 6	190
Zemljevid 32: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 6	191
Zemljevid 33: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 6	192
Zemljevid 34: Višje lege v vzorčnih območjih 7	195
Zemljevid 35: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 7	196
Zemljevid 36: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 7	197
Zemljevid 37: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 7	198
Zemljevid 38: Višje lege v vzorčnem območju 8	202
Zemljevid 39: Prometna infrastruktura v vzorčnem območju 8	203
Zemljevid 40: Izraba tal in površine NATURA 2000 v vzorčnem območju 8	204
Zemljevid 41: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 8	205

SEZNAM : Slika

Slika 1: Alpska pokrajina	16
Slika 2: Ekstenzivno izrabljena pokrajina s strukturnimi elementi	17
Slika 3: Intenzivno izrabljena pokrajina	17
Slika 4: Pokrajinski element pôtok	19
Slika 5: Pokrajinski element pregrade	19
Slika 6: Pokrajina Alp	26
Slika 7: Campanula morettiana: endemizem Dolomitov	27
Slika 8: Pokazatelj gostote naseljenosti	33
Slika 9: Brkati ser	52
Slika 10: Obstaja veliko število čezmejnih programov v zvezi s kozorogom	117
Slika 11: Naloga zavarovanih območij je tudi ohranitev raznolikih tradicionalnih pokrajin	118
Slika 12: Živomejna pokrajina Champsaur (F)	121
Slika 13: Ekstenzivno pašništvo z ovcami kot instrument za ohranitev pokrajine	122
Slika 14: Večji deli Alp so poraščeni z gozdom	123
Slika 15: Turizem v Alpah	124
Slika 16: Usklajenost izrabe tal kot naloga prostorskega načrtovanja	125
Slika 17: Promet je eden izmed glavnih razlogov za delitev pokrajine	126
Slika 18: Vodotoki kot pomemben alpski življenjski prostor	128
Slika 19: Kmetijski okoljevarstveni ukrepi na travnatih površinah	130
Slika 20: Gozdni rezervati in naravni gorski gozdovi	131
Slika 21: Rdeča lista zavarovanih vrst: kozorog (Rosalia alpina)	132
Slika 22: Srne so pogosto žrtve prometnih nesreč	133
Slika 23: Oranitev tradicionalnih struktur in stavb	134
Slika 24: Naravi prijazno gozdarstvo	136
Slika 25: Tradicionalni načini gospodarjenja v Sloveniji	137
Slika 26: Monitoring rastlinstva in živalstva	138
Slika 27: Narodni park Mercantour (F)	143
Slika 28: Skupno izpuščanje kozorogov iz ujetništva v divjino	144
Slika 29: Regijski naravni park Chartreuse (F)	151
Slika 30: Regijski naravni park Vercors (F)	153
Slika 31: Regijski naravni park Massif des Bauges (F)	154
Slika 32: Narodni park Vanoise (F)	161
Slika 33: Narodni park Gran Paradiso (I)	163
Slika 34: Regijski park Mont Avic (I)	164
Slika 35: Iphiclides podalirius	172
Slika 36: Švicarski narodni park (CH)	178
Slika 37: Narodni park Stifflserjoch (I)	179
Slika 38: Narodni park Visoke Ture (A)	185
Slika 39: Narodni park Berchtesgaden (D)	193
Slika 40: Narodni park Kalkalpen (A)	199
Slika 41: Narodni park Gesäuse (A)	200
Slika 42: Alpska pokrajina	209
Slika 43: Alpska pokrajina	211

SEZNAM : Preglednica

Preglednica 1: Cilji raziskave	14
Preglednica 2: NUTS nomenklatura statističnih teritorialnih enot EU	30
Preglednica 3: Kazalci	34
Preglednica 4: Veliki čezmejni kompleksi	47
Preglednica 5: Manjši čezmejni kompleksi	47
Preglednica 6: Kompleksi nacionalnih	48
Preglednica 7: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 1	146
Preglednica 8: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 2	156
Preglednica 9: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 3	165
Preglednica 10: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 4	173
Preglednica 11: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 5	180
Preglednica 12: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 6	188
Preglednica 13: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 7	194
Preglednica 14: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 8	201

SEZNAM : Shema

Shema 1: Vpliv pokrajine na biotsko raznovrstnost	20
Shema 2: Ekološke mreže	22
Shema 3: Šest funkcij ekoloških koridorjev (prilagojeni po THORNE 1993)	23
Shema 4: Zaporedje ponovnega mreženja življenjskih prostorov na lokalnem nivoju	24
Shema 5: Vzpostavitev čezmejne mreže zavarovanih območij	25
Shema 6: Metodična nadgradnja študije	32

1 Uvod v raziskavo

1.1 Cilj in naloga raziskave

1.1.1 Cilj raziskave

Raziskava želi podati pregled dejanskega stanja na področju povezovanja zavarovanih območij v Alpah z vidika vzpostavljanja vsealpskega ekološkega omrežja zavarovanih območij. Gre za okvirno raziskavo, ki omogoča pregled celotnega alpskega prostora in pri tem obravnava naslednja področja:

- popis alpskih zavarovanih območij, pri čemer so posebej določena čezmejna zavarovana območja, povezave

zavarovanih območij znotraj posameznih pogodbenic Alpske konvencije in vsa zavarovana območja večjih površin; nadalje tudi podatki o obstoječih ekoloških koridorjih ali drugih oblikah prostorskih povezav med zavarovanimi območji;

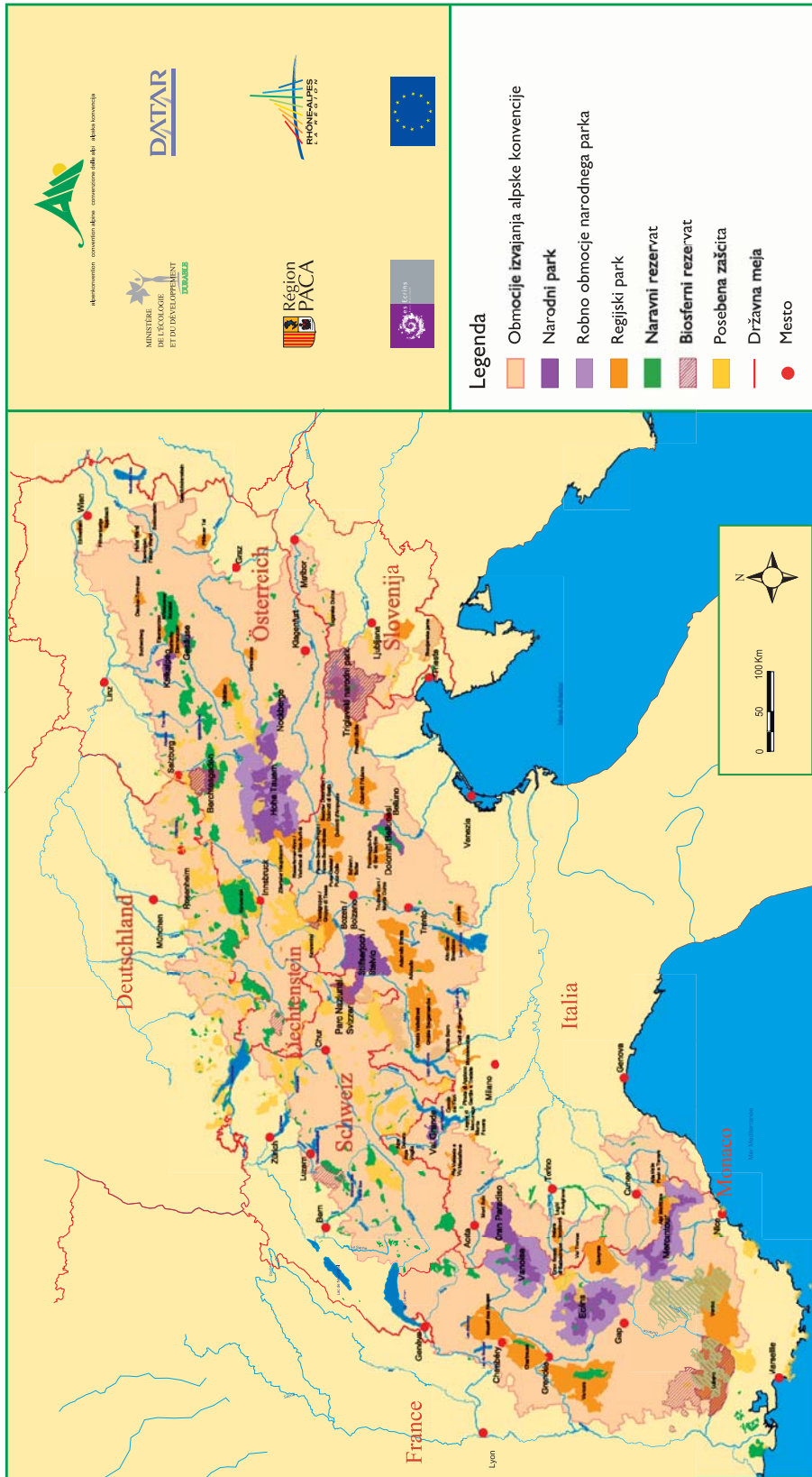
- predstavitev strategij, ukrepov in predpisov alpskih držav in Evropske unije, ki prispevajo k uresničevanju prostorskega povezovanja med zavarovanimi območji, k vzpostavljanju ekoloških koridorjev in k zagotavljanju selitev vrst na nacionalni in čezmejni ravni.

Na podlagi teh rezultatov bo treba izoblikovati vrsto priporočil, ki bodo opredelila smiselne dopolnitve povezav med zavarovanimi območji tako prostorske narave kot v smislu sistematičnega izvajanja ukrepov upravljanja.

Preglednica 1: Cilji raziskave

Kazalci	<i>Seznam kazalcev za natančen popis dejanskega stanja na območju Alp. Kazalci naj bi pokazali, ali obstajajo možnosti povezovanja in smiselnih povezav. Poleg tega je njihov namen opazovanje razvoja območij z ozirom na njihovo primernost kot povezovalnih elementov.</i>
Merila	<i>Analiza in pregled področji, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, lov, infrastruktura, krajinsko načrtovanje, sistemi vodotokov itd., ki so pomembni dejavniki vplivanja na okolje in zato odločilnega pomena za kakovost posameznih povezanih območij.</i>
Analiza stanja	<i>Dejansko stanje na področju povezav in ukrepov žprogramovž v alpskem prostoru. Analiza dejavnikov, ki vplivajo na alpski prostor. Popisati in ovrednotiti je treba vsoto vplivov in opredeliti aktualno izhodiščno situacijo za raziskavo.</i>
Ocena z vidika celotnega območja Alp	<i>Sinteza rezultatov, vsealpski pregled. Primerjava položaja v posameznih državah, predstavitev možnosti usklajevanja. Pobude za čezmejno sodelovanje in usklajevanje.</i>
Priporočila/predlogi	<i>Priporočila za vzpostavitev morebitnih dodatnih smiselnih povezav in koridorjev v Alpah na podlagi pridobljenih podatkov in spoznanj. Natančen opis možnosti smiselnega povezovanja med zavarovanimi območji s pomočjo vzorčnih primerov.</i>
Karte	<i>Kartografsko gradivo za ponazoritev dejanskega stanja in predlogov za povezave, izdelanih v okviru pričujoče raziskavi.</i>

Zemljevid zavarovanih območij v Alpah

Zemljevid 1: Zemljevid zavarovanih območij v Alpah

1.1.2 Utemeljitev izvedbe raziskave

Čezmejna zavarovana območja in prostorsko povezovanje med temi območji zavzemajo v Alpah osrednjo vlogo pri izvajanju Protokola Alpske konvencije o varstvu narave in urejanju krajine¹, saj več členov tega protokola na tovrstne povezave opozarja posredno ali neposredno (3., 11. in 12. člen Protokola o varstvu narave in urejanju krajine): zahteva po vzpostavitvi ekološkega omrežja je tako zapisana v členu 12.

Stalni odbor Alpske konvencije je zato na svoji 27. seji, ki je potekala od 25. do 27. februarja 2004 v Innsbrucku, Mrežo zavarovanih območij v Alpah pooblastil za izvedbo raziskave „Čezmejna zavarovana območja in ekološko omrežje v Alpah“.

Mreža zavarovanih območij v Alpah, ki je doslej obstajala predvsem kot tematsko omrežje, naj bi sedaj dobila še prostorsko dimenzijo, kar bo pripomoglo k učinkovitejšemu izvajanju člena 12 Protokola Alpske konvencije o varstvu narave in urejanju krajine. Raziskava je tako eden prvih, resnično konkretnih korakov na poti k uresničevanju Alpske konvencije na področju varstva narave in urejanja krajine.

Člen 12 Protokola “O varstvu narave in negi krajini” Alpske konvencije

Ekološka povezanost

„Pogodbenice bodo sprejele ustrezne ukrepe za povezanost določenih zavarovanih območij, biotopov in drugih zavarovanih ali zavarovanja potrebnih elementov na državni ravni in čezmejno. Pogodbenice se zavezujejo, da bodo usklajevale cilje in ukrepe za čezmejno zavarovana območja.“

Slika 1: Alpska pokrajina

¹ Namen Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju varstva narave in urejanja krajine, da bi zagotovil varovanje, urejanje in po potrebi obnavljanje narave in krajine ter trajno zagotovil nemoteno delovanje ekosistemov, ohranjanje živalskih in rastlinskih vrst, vključno z njihovim naravnim življenjskim prostorom, trajnostno regeneracijsko in produkcijsko sposobnost naravnih dobrin, raznovrstnost, posebnost in lepoto naravne in kulturne krajine v njeni celovitosti, izraža tisto celovito razumevanje varstva narave, ki je danes pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, dopolnjenem z ukrepi varstva in nege krajine, še vedno aktualno. Pomembno mesto pripisuje Alpska konvencija tudi čezmejnemu sodelovanju, saj narava ne pozna ne državnih ne upravnih meja.

1.2 Problematika in poglobljena vprašanja

1.2.1 Stanje habitatov na območju Alp

Drobitev življenjskega prostora

Obseg habitatov rastlinskih in živalskih vrst se v zadnjih letih zaradi kmetijske rabe tal stalno zmanjšuje. Na območju Alp je zlasti intenzivna človekova dejavnost v dolinskih legah povzročila razkosanost in razdrobljenost življenjskih prostorov in s tem osamitev posameznih habitatov (BILLON 2000). Za biotsko raznovrstnost ima to seveda usodne posledice: mnoge vrste in populacije nimajo več dovolj velikega življenjskega prostora, zato so se možnosti za njihovo preživetje poslabšale.

Slika 2: Ekstenzivno izrabljena pokrajina s strukturnimi elementi

Kot v vsakem gorskem svetu obstaja tudi v Alpah posebno omrežje med seboj povezanih habitatov. Po eni strani so habitat med seboj že naravno izolirani zaradi številnih globokih dolin, v katere se osredotočajo človekove dejavnosti in prometna infrastruktura. Po drugi strani pa večinoma obstaja tudi pomembna povezanost med habitat in vrstami v nižjih legah, ki so porazdeljeni po naravnih koridorjih dolin in rek. Ne nazadnje je tudi alpska veriga naravna ovira, ki kot gorski lok prečno na sezonsko pogojene migracijske osi (sever – jug) ustvarja določeno število nujnih prehodov in usmerja letenje ptic, netopirjev in žuželk. Na ta način so nekateri od alpskih prelazov in nekatere ne previsoko ležeče gorske verige izredni funkcionalni prostori za migracijska gibanja. Ta zelo specifična porazdelitev naravnega prostora temelji na biotski in krajinski raznovrstnosti Alp, vsekakor pa tudi na veliki funkcionalni občutljivosti tega območja.

Drobitev življenjskih prostorov se danes vedno pogosteje obravnava kot eden poglobljenih razlogov za izumiranje vrst, to pa velja tudi za alpski prostor. V Alpah kot največjem evropskem gorstvu je treba upoštevati različne značilne naravne razmere, ki še stopnjujejo izolacijski učinek drobitve habitatov:

- omejenost prostora v dolinskih legah, ki je na voljo za namene poselitve in za kmetijsko rabo;

- izrazita razdrobljenost krajine v doline in kotline, ki jih ločujejo gorske verige;
- podnebne in vremensko pogojene (meteorološke) razmere, ki se razlikujejo po višini in legi glede na to, ali gre za osrednji ali obrobni del Alp, in za katere so značilne ogromne razlike, odvisne
- od letnega časa in kraja (dolinska ali pobočna lega, prisojna ali osojna stran);
- visoke absolutne višine, povezane z velikimi višinskimi razlikami in nakloni pobočij;
- nevarnost plazjenja zemeljskih gmot, visokih voda in plazov, ki so posledica geoloških razmer inžali meteoroloških dogodkov (npr. močne padavine);
- različna stopnja ustreznosti za rabo kot posledica različnih naravnih razmer;
- velika ekološka in krajinska pestrost z visokim deležem sonaravnih in naravnih življenjskih združb;

Slika 3: Intenzivno izrabljena pokrajina

- na splošno velika ekološka občutljivost gorskih območij, ki jo povzročajo navedeni dejavniki.

(Vir: Delovna skupnost alpskih dežel ArgeAlp 2004)

Vsi ti pogoji so v alpskem prostoru po eni strani povzročili bogato biotsko raznovrstnost, po drugi strani pa je ta zaradi koncentracije poselitenih in industrijskih dejavnosti v dolinah vedno bolj izolirana in ogrožena. Večina zavarovanih območij je v višjih, neobdelanih legah, izmenjava med njimi je odvisna od stanja v dolinah: prosto gibanje organizmov je v taki kulturni krajini omejeno. Prav tako k drobitvi življenjskega prostora odločilno prispevajo specifična prometna infrastruktura na območju Alp, koncentracija prometa na nekatere poglobljene prometnice in povezave med njimi v mnogih dolinah (BUWAL 2001). Dolina Adiče na Južnem Tirolskem je dober primer za to: v precej ozki dolini druga ob drugi tečejo reka Adiča, ograjena avtocesta, magistralna cesta in železnica, kar pomeni, da sta obe strani doline za številne vrste nepremostljivo ločeni.

1.2.2 Osrednje vprašanje

V kontekstu naravno razdrobljenih ter izredno raznolikih in funkcionalnih habitatov je treba opredeliti, kaj se bo ohranjalo in varovalo:

- izključno visoko specializirane alpske vrste in habitate;
- reliktna rastišča biocenoz v nižjih legah alpskih dolin;
- ali pa izrazito prednostne in ogrožene migracijske osi ("prisilni" prehodi prek prelazov ali grebenov).

Alpska konvencija v tej točki ne izraža dokončne opredelitve. Prizadeva si tako za ohranjanje biotske raznovrstnosti in značilne krajine kot osnovnih mehanizmov delovanja.

Zaradi uvodoma navedenih razmer lahko trajno varstvo biotskih in abiotskih naravnih dobrin alpskega sveta in potek naravnih

procesov zagotavljajo samo ekološko usklajena zavarovana območja večjih površin.

Zato si je treba prizadevati, da bi prek meja posameznih držav vzpostavili širša zavarovana območja ali pa vsaj spodbujali in izboljšali izmenjavo med že obstoječimi. Temu je namenjeno tudi spodbujanje povezovanja med zavarovanimi območji na različnih ravneh (Evropska unija – ekološko omrežje NATURA 2000, mednarodna Konvencija o varstvu Alp – člen 12 Protokola o varstvu narave in urejanju krajine, nacionalna zakonodaja na področju varstva okolja).

Pričujoča raziskava najprej definira in analizira pojem ekološkega omrežja. Temu sledi razlaga različnih možnosti za povezovanje, ki so ponazorjene na primeru zavarovanih območij v Alpah, tako da bi se lahko na tej podlagi pripravili predlogi za izvedbo tovrstnega povezovanja.

Da bi v Alpah lahko učinkovito zavarovali ogrožene živalske in rastlinske vrste in nekdam domačim vrstam omogočili vrnitev v Alpe, je treba najprej ustvariti omrežje med seboj povezanih zavarovanih območij, ki bodo glede na svojo velikost in povezave med njimi lahko izpolnjevala zahteve različnih vrst. Kako je na vsealpski ravni mogoče s pomočjo instrumentov, s katerimi danes razpolagajo različne države, vzpostaviti omrežje, kot ga zahteva tudi člen 12 Protokola Alpske konvencije o varstvu narave in urejanju krajine?

1.3 Opredelitev pojmov

1.3.1 Ekološka načela

Raznolikost alpske krajine se kaže v veliki pestrosti površinskih struktur. Elementi, ki sestavljajo te strukture, npr. travišča, gozdovi, vodotoki in odprte krajine, in krajinske sestavine, ki so posledica človekove rabe tal, npr. namakalni jarki, kamnite ograde (suhi zidovi), žive meje itd., so mozaično porazdeljeni v današnji krajini.

Mnoge živalske vrste v letnem ali svojem življenjskem ciklusu izkoriščajo različne sestavine krajine. Ker so v krajini neenakomerno porazdeljeni tudi viri (hrana, skrivališča, počivališča, partnerji za razmnoževanje itd.), sestojijo življenjski prostori številnih vrst iz različnih krajinskih sestavin in delnih življenjskih prostorov. Povezanost, s tem pa tudi dosegljivost različnih elementov in virov je zato bistveni pogoj za njihovo preživetje. Živalim mora biti omogočeno gibanje prek manjših in večjih razdalj, pri tem pa moramo razlikovati med gibanjem med populacijami in znotraj populacij.

Gibanje znotraj populacije:

- gibanje med mesti za spanje, prehranjevanje in zatočišči (dnevno);
- selitev na mesta za razmnoževanje, npr. amfibije (letno);
- selitve med letnimi in zimskimi habitati.

Gibanje med populacijami:

- razpršenost osebkov: enkratne selitve živali brez določenega cilja, pri čemer osebki poskušajo najti nov življenjski in reprodukcijski prostor;
- diseminacija osebkov: živali zasedejo zapuščena ali nova območja, dokler so ta dosegljiva.

Mozaična porazdelitev krajinskih sestavin, življenjskih prostorov, virov in vrst ima danes vlogo ene gonilnih sil za ekološke procese (WIENS 1976). Neenakomerni porazdelitveni vzorci v krajini nastajajo na nekaterih mestih zaradi lokalnega izginjanja in ponovne kolonizacije drugih mest (t.i. teorija otoka - MACARTHUR in WILSON 1967; teorija metapopulacije - LEVINS 1969, HANSKI in GILPIN 1991; teorija dinamike populacije - PULLIAM 1988).

© Nationalpark Hohe Tauern Salzburg (A) - Ferdinand Riecher

Slika 4: Pokrajinski element pôtok

Manjše in izolirane populacije se na katastrofo niso sposobne tako dobro odzvati in jim zato v večji meri grozi izumrtje. Če je več manjših populacij med seboj povezanih s koridorji, so njihovi izgledi za prihodnost ugodnejši, saj je mogoče lokalno ekstinkcijo vrste zaradi ponovnega naseljevanja sosednjih populacij spet vrniti v nekdanje stanje. S (tudi sporadičnim) priseljevanjem posameznih osebkov se občutno zmanjša nevarnost genskega

© Abteilung Natur und Landschaft Bozen (I) - Amt für Naturparks

Slika 5: Pokrajinski element pregrade

osiromašenja in degradacije zaradi endogamije. Pojem metapopulacije, ki izhaja iz ekologije populacij in označuje skupino lokalnih populacij, med katerimi prihaja do komunikacije z odseljenimi osebki, je trdno zasidran v naravovarstveni raziskovalni dejavnosti (HANSKI - GILPIN 1991). Po tej teoriji so koridorji in ovire osrednjega pomena (npr. HOBBS et al. 1990).

1.3.2 Zasnova ekološke mreže

Ekološko mrežo sestavljajo različne komponente:

osrednja območja, ki jih praviloma varujejo robna območja, med seboj pa so povezana z ekološkimi koridorji ali drugimi povezovalnimi elementi (BISCHOFF in JONGMAN, 1993).

V podatkovni zbirki Mreže zavarovanih območij v Alpah je evidentiranih več kot 350 velikopovršinskih zavarovanih območij (več kot 100 ha) različnih kategorij. Ta zavarovana območja zagotavljajo številnim alpskim živalskim in rastlinskim vrstam pribežališče (refugij), vendar pa taki otoki zavetja sami še ne morejo zagotoviti preživetja biotske raznovrstnosti alpskega

sveta, saj so za mnoge živalske in rastlinske vrste premajhni. Površina zavarovanih območij jim ne dopušča, da bi lahko izpolnjevale vse svoje življenjske zahteve, in jim ne omogoča razširjenosti, saj različni deli krajine, ki so za to potrebni, sploh ne obstajajo ali pa jih ni dovolj na razpolago.

1: Današnja intenzivno izrabljena kulturna pokrajina je večinoma porazdeljena v velike površine, ki jih je možno obdelovati s stroji in zaradi tega strukturni elementi kot so žive meje in robate steze, počasi izginjajo. V tej pokrajini le težko najdemo različne vrste, večinoma so to tako imenovani sledniki kulture (odnos prsti zaradi vetra, spremenjena klima, motena oskrba z vodo), ki so se prilagodili spremembam. Prisotne vrste: nekatere vrste ptic, zajci, miši, parkljasta divjad.

2: Vse bolj so vidni pozitivni vplivi ekstenzivnega kmetovanja in varstvenih ukrepov. Število vrst se povečuje. Prisotne vrste: več vrst ptic, tudi divji petelini, zajci, parkljasta divjad, miši, kune, cela vrsta insektov, ribe in amfibije.

3: Ukrepi varstva narave in nege tal so se popolnoma razvili. Nastale življenjske prostore je naselilo veliko število različnih vrst, poleg tega se je pokrajina obnovila. Prisotne vrste: veliko število različnih vrst ptic, številni insekti, zajci, parkljasta divjad, kune in drugi mali sesalci, ribe, amfibije

Shema 1: Vpliv pokrajine na biotsko raznovrstnost

Območja aktivnosti in selitvene razdalje živalskih vrst

Območje aktivnosti je celotno območje domovanja živali (home range). Obsega teritorij (revir), poti premikanja in selitvene poti. Velikost območja aktivnosti se ugotavlja na podlagi razdalje aktivnosti, ki je značilna za posamezno vrsto, in vzorcev individualne rabe prostora.

Selitvena razdalja je razdalja, ki jo živali opravijo ob sezonsko pogojeni menjavi življenjskega prostora (npr. v času med poletjem in zimo), selitvah zaradi reprodukcije (npr. dvoživke) ali pa novi naselitvi življenjskih prostorov.

Območja aktivnosti in selitvene razdalje ponazarjajo, koliko prostora oz. površine potrebuje posamezna živalska vrsta. Zaradi lovske tradicije in različnih programov monitoringa zavarovanih območij so na območju Alp selitvene poti mnogih kopitarjev dobro evidentirane. Sezonsko pogojena gibanja populacij jelena na območju med Švicarskim narodnim parkom in Narodnim parkom StelviožStilfserjoch so dovolj poznana in raziskana. Vendar pa so lahko tradicionalni prehodi deloma prekinjeni zaradi poselitve in infrastrukture. V tem primeru so potrebni posebni ukrepi povezovanja.

Seveda pri obravnavi te teme ne smemo pozabiti tudi na druge majhne živalske vrste in floro. Zlasti vrstno pestre in številčne skupine žuželk, a tudi drugi plazilci ali dvoživke so zaradi svoje velikosti in premajhne poznanosti ali neopaznosti pogosto prezrte. A ravno za te vrste, ki se pogosto tudi sezonsko selijo, je pomembno smiselno povezovanje habitatov. Predstavniki ene od vrst iz družine pisančkov (*Melitaea didyma*) so na primer zelo mobilni prebivalci suhih travšč, saj lahko preletijo razdaljo od 2 do 8 kilometrov. Za dolgoročno preživetje mora populacija šteti okrog 12.000 osebkov in razpolagati s habitatom, katerega površina presega 100 ha (AMLER 1999). Tudi rastline potrebujejo dovolj prostora, če želijo dolgoročno preživeti. Raziskave o nemškem sviščevcu (*Gentianella germanica*) so pokazale, da je fertilnost v manjših populacijah manjša kot v večjih. V manjših populacijah se začenja izgubljati tudi genetska raznovrstnost, kar lahko pripelje celo do izumrtja vrste (FISCHER 1998a-b).

Poseben primer so velike zveri. Najmanjše območje populacije volka znaša 600 km² (REMMERT 1982), območje aktivnosti risa obsega tudi do 1000 km² (FESTETICS 1981; HUCHT-CIORGA 1995; JEDRZEWSKI et al. 1996). Te živalske vrste potrebujejo velike habitate, zanje mora biti krajina kot celota oblikovana tako, da je primernejša za življenje v njej, saj imajo zavarovana območja za razširjenost in vrnitev teh v Alpah večinoma že izumrlih vrst podrejeno vlogo. Številni primeri dokazujejo, da se volk, ris in medved širijo prek velikih razdalj in se sorazmerno dobro prilagajajo danim razmeram. Zavarovana območja so pomembna do te mere, da populacijam, ki so plen velikih zveri, zagotavljajo življenjski prostor in tako posredno pripomorejo k njihovi razširjenosti.

Ekološko omrežje zavarovanih območij je torej v prvi vrsti pomembno za tiste živalske in rastlinske vrste, ki potrebujejo zadosti velike površine, da se lahko širijo in zadovoljujejo svoje potrebe, vendar pa se nekoliko slabše znajdejo v razmerah, ki so posledica človekovega oblikovanja kulturne krajine.

Da bi bilo mogoče zagotoviti izmenjavo med populacijami iz posameznih zatočišč in s tem preprečiti pojave endogamije ter gensko osiromašenje, je treba med njimi vzpostaviti povezave. Prav tako mora biti na voljo dovolj prostora za izpolnjevanje specifičnih zahtev, kot so primerna mesta za prehranjevanje, reprodukcijo, razširjenost in selitve. To so pogoji, ki jih zavarovana območja kot osrednja območja sama ne morejo zagotoviti, dokler so izolirana in ne postanejo del mreže.

Vzpostavitev ekološkega omrežja v Alpah je zato velikega pomena. Na primeru alpskega zavarovanega območja pomeni to naslednje:

Ekološko omrežje

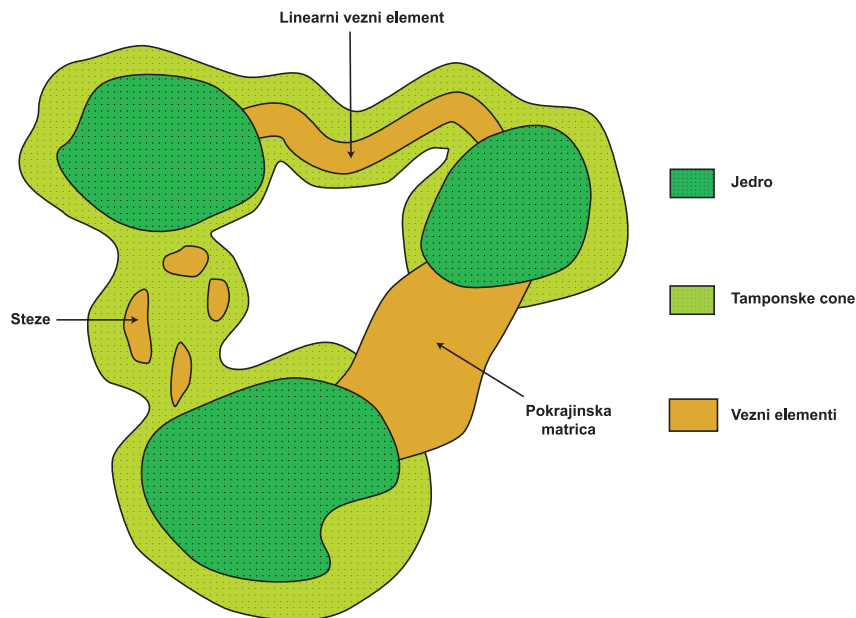
Osrednja območja

Zavarovanim območjem, na primer osrednjemu območju narodnega parka, zagotavlja zakonska ureditev (bolj ali manj) strog varstveni režim. To so osrednja območja mreže. Varstveni ukrepi alpski biotski raznovrstnosti zagotavljajo pogoje za preživetje, razširjenost in razvoj. Zavarovana območja, zlasti širša zavarovana območja (>1000 ha) in kompleksi zavarovanih območij, predstavljajo temelj omrežja tako v posameznih alpskih državah kot tudi na čezmejnih ravneh. So ogrodje znotraj mreže. Izhajajoč iz stanja zavarovanih območij bi bilo treba ustvariti dinamične elemente, ki bi le-te tudi povezovali

Robna območja

Robna območja, ki pogosto obdajajo osrednje območje narodnega parka, je obenem tudi robna območje sistema omrežja. Naloga robnega območja je namreč varovati strogo zavarovano osrednje območje pred neposrednimi vplivi okolja in pri tem do najmanjše možne mere zmanjšati negativne stranske učinke, pojavljajoče se med zavarovanim območjem in krajino, ki jo večinoma zaznamuje intenzivna raba. Blažilni učinek je mogoče doseči s sprejetjem določenih ukrepov v kmetijstvu in gozdarstvu, pa tudi s smiselnim določanjem zavarovanih območij nižje varstvene kategorije (naravni parki, vplivne cone biosfernih območij ali krajinska varstvena območja), ki obkrožajo posebno občutljiva območja.

Obstajajo tudi drugi pristopi, tako, recimo, v okviru švicarske nacionalne ekološke mreže govorijo o območjih razširjenosti in ne robnem območju. Pri analizi ekološkega omrežja se robnem območju pripisuje izključno (pogosto utopična) vloga varovati osrednje območje pred degradacijo v obliki nadzorovane rabe. Pojem razširjenosti zajema vse možne koristne habitate za vrsto, ki jo je treba zavarovati, in bolj ustreza pristopu trajnostnega razvoja določene povezave biotopov. Ta območja so pogosto nezasedena, saj osnovne populacije v sosednjih osrednjih območjih niso dovolj številčne ali pa je motenj preveč (pritisk na populacijo zaradi lova, turizma itd.). V Alpah tvorijo ta območja

Shema 2: Elementi ekološke mreže

razširjenosti, npr. tipa gozdne površine ali suhih travnišč, celovit biološki kontinuum na pobočjih, česar pri robnih območjih ne poznamo. Poleg tega je pri določanju ekološkega omrežja bolj koherentno definirati naravna območja razširjenosti, ki vključujejo eno ali več osrednjih območij, za katere ne velja uradni varstveni režim, kot pa se omejiti izključno na robna območja, ki so vezana na obstoječa zavarovana območja.

Elementi povezovanja

Cilj ekološkega omrežja je med seboj povezati različna osrednja območja (ta se lahko razlikujejo glede na varstveni status in velikost površine, biotske in abiotske dejavnike), da bi se tako lahko zagotovila izmenjava znotraj mreže. Zaradi tega morajo biti osrednja območja med seboj povezana, da omogočajo razširjenost in selitve prek kulturne krajine, ki za življenje večinoma ni prijazna. Elementi povezovanja so dinamični elementi mreže, ki morajo biti ustvarjeni in oblikovani skladno z zahtevami in potrebami vrst. Posamezna vrsta ima do elementov povezovanja, ki jih uporablja, vsakokrat druge zahteve, zato koridorja ni mogoče določiti kot edine in s tem stalne „selitvene poti“ med zavarovanimi območji. Ravno nasprotno, treba se je prilagoditi potrebam prednostnih vrst in krajevnim danostim, kar ponazarja dinamičen karakter teh struktur. Ne gre za ustvarjanje novih statičnih elementov, kot so osrednja območja, temveč za zagotavljanje rešitev, ki bodo prilagojene vsakokratni situaciji. To je mogoče izpeljati že s preprostimi sredstvi, npr. z ohranjanjem odprtih krajin brez gradbenih objektov in brez pomembnih fizičnih ovir.

Elementi povezovanja torej niso nujno podrejeni nespremenljivemu varstvenemu statusu, temveč so to lahko območja, s katerimi je treba ravnati tako, da so koristna in prehodna za živali in rastline. Na območjih med zavarovanimi območji, kjer je pomembna izmenjava, bi morale biti te površine oblikovane

na način, ki je življenju prijazen, tako da bi bilo omogočeno harmonično sožitje narave in človekove rabe. Namen ni izključiti človeka, temveč njegove dejavnosti in njegov vpliv na neposredno okolje oblikovati tako, da je možna skupna trajnostna raba.

Zagotoviti izmenjavo med zavarovanimi območji ne pomeni, da se morajo zavarovana območja stikati. Za prehode med osrednjimi območji se lahko uporabijo različne možnosti, ki ustvarjajo povezave: npr. ekološki koridorji ali ravne strukture. Vlogo koridorja imajo lahko tudi deli in robovi gozda, tekoče vode ali sistemi živih mej. Druge elementi povezovanja so t.i. vmesni otoki - manjše površine med osrednjimi površinami, ki imajo značilnosti različnih biotopov in so vmesna postaja za širjenja med osrednjimi površinami. Vmesni otoki naj bi v prvi vrsti pripomogli k medsebojnemu povezovanju podobnih biotopov. Gostota njihove lege se opredeljuje po posameznih vrstah.

Izčrpna razlaga ekološkega koridorja kot elementa povezovanja in ključnega elementa za povezovanje zavarovanih območij in življenjskih prostorov sledi v nadaljevanju.

Ekološki koridorji

Ekološki koridor je element povezovanja med dvema življenjskima prostoroma. Pojem „ekološki koridor“ pa je vendarle treba natančneje opredeliti, saj enega samega koridorja, ki bi izpolnjeval vse funkcije, ni.

Vsaka vrsta ali vsaka skupina vrst s podobnimi zahtevami ima lastno mrežo in uporablja lastne koridorje. Kar je za neko vrsto koridor, je lahko za drugo vrsto nepremagljiva ovira. Klasičen primer za to se kot pomemben element povezovanja pogosto navaja živa meja, ki je za mnoge majhne sesalce, npr. ježa ali kuno, vodilna struktura prehajanja, medtem ko je za številne vrste metuljev nepremagljiva ovira. Koridorji lahko torej prevzamejo popolnoma različne funkcije: predstavljajo lahko habitat, kraj disperzijskega gibanja, ovire, filter, vir itd.

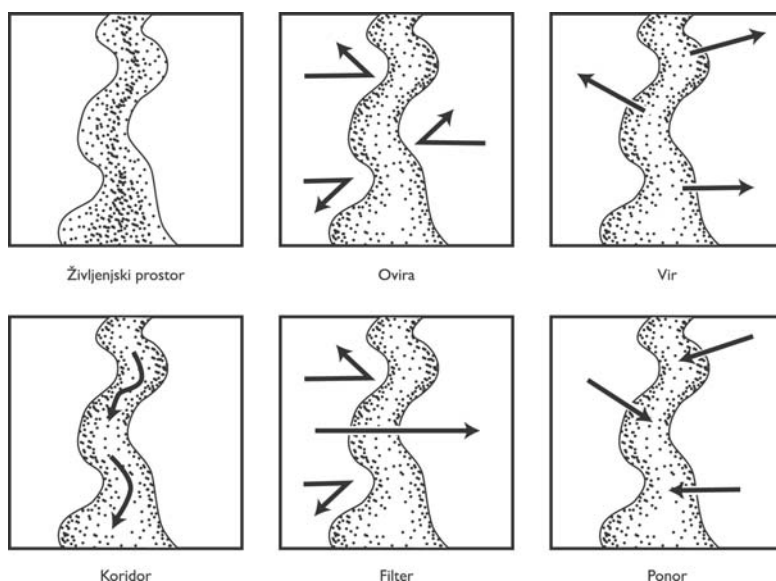
Koridorje pa uporabljajo tudi rastline, čeprav drugače kot živali, saj se same ne morejo premikati: obstajata dva velika mehanizma razširjenosti rastlin: prek prenašanja z vetrom ali živalmi. Rastline in semena, ki jih prenašajo živali (sesalci, žuželke, ptice), uporabljajo iste koridorje kot njihovi „razširjevalci“. Semena in rastline, ki se raznašajo z vetrom, pa se lahko v ustreznih vremenskih razmerah razširijo na zelo velike razdalje, njihovi koridorji so odvisni od površja in prevladujočih podnebnih pogojev. A tudi pri njih je odvisno od tega, kako življenju prijazno je območje, v katerega so bili preneseni, ali se bodo lahko tam obdržali ali ne.

Koridorje in gibanje znotraj njih lahko označimo in razdelimo na naslednji način: po grobi oceni poznamo tri poglobitve vrste gibanja osebkov in genov skozi koridorje (spremenjeno po BENNETTu in NOSSu 1993):

- neposredno gibanje posameznega osebka na velike razdalje (npr. dvoživke);
- občasno gibanje enega samega osebka z vmesnimi premori (značilno za razširjenost pri volku);
- prenos genov z reproduktivno populacijo, ki živi znotraj koridorja (značilno za rastline, ki odigrajo funkcijo koridorja pri rastlinah in ki naseljujejo nova območja).

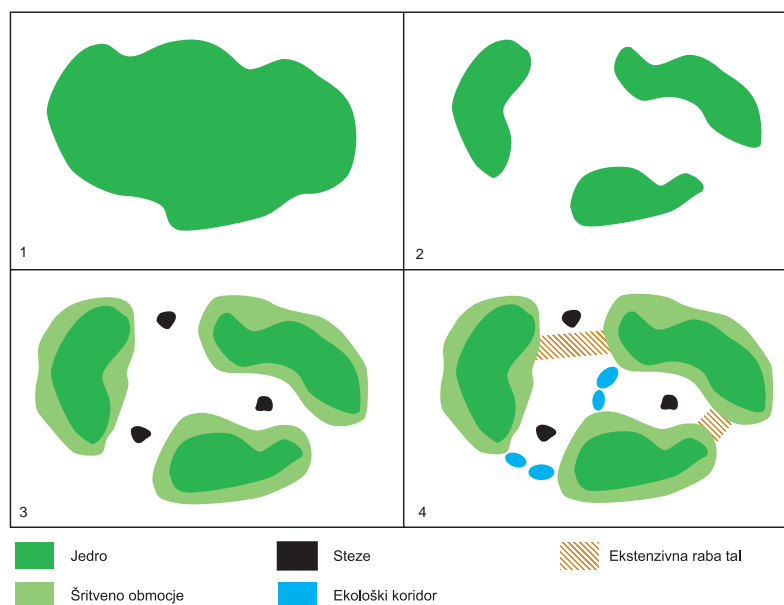
Pri tem je pomembno, da gibanja potekajo v obe smeri in da se lahko koridor redno uporablja.

Koridorje lahko označimo in vrednotimo glede na njihove lastnosti, dolžino, širino, obliko, obrobna območja in sestavo, glede na biotope vmesnih otokov, ki jih vsebujejo, in glede na njihove učinke, ki jih imajo v vlogi povezovalnega elementa, ali kot učinek ovire. Glede na velikost in zahteve posameznih vrst lahko torej grobo razlikujemo med koridorji za različne skupine vrst. Obstajajo koridorji za ptice, ki se pri selitvi orientirajo po terestričnih strukturah in pač zaradi dejstva, da se premikajo z letenjem, pri tem naletijo le na zapreke v zračnem prostoru (dimniki, nadzemni vodi itd.). Velikega pomena je seveda tudi obstoj ustreznih počivališč. Za skupine vrst se lahko poenostavljeno združijo tudi drugi koridorji: višji vretenčarji (pogosto vezani na gozdne površine), žuželke, nižji vretenčarji (poljska razdelitev, območja gozdnih robov), dvoživke, ribe.

Shema 3: Šest funkcij ekoloških koridorjev (prilagojeni po THORNE 1993)

Zasnova ekoloških omrežij

1. Prejšnja situacija: pokrajina sestoji iz različnih elementov, ki so med seboj povezani in skupaj tvorijo enotno strukturo
2. Trenutna situacija: pokrajina je porazdeljena, posamezni deli pokrajine so v intenzivno izrabljeni pokrajini izolirani eden od drugega.
3. Vmesni stadij: osrednje cone, ki so med seboj ločene se povečajo in ustvarijo se posebni biotopi.
4. Prihodnja situacija: obstoječi ekološko koridorji med izoliranimi kulturnimi pokrajinami se oživijo in na novo ustvarijo. Kmetijska izraba tal se ekstenzivira. Tako lahko med seboj povežemo osrednja območja in biotope

Shema 4: Zaporedje ponovnega mreženja življenjskih prostorov na lokalnem nivoju

Določanje in vzpostavljanje ekoloških koridorjev lahko razvrstimo v dve kategoriji, ki kažeta tudi dva načina, kako v ekologiji obravnavati naravovarstveno tematiko: gre za krajinskoekološki pristop in pristop z ozirom na ekologijo vrst in vedenja.

Z vidika ekologije krajine je koridor izsek krajine (praviloma linearne oblike), ki vsebuje določen delež naravnih ali sonaravnih življenjskih prostorov (pogosto primerljivi ali podobni habitatni tipi) in med seboj povezuje večje življenjske prostore enake vrste. Pri tem je bistvena kontinuiteta določenih habitatov (ti se lahko delijo npr. po kategorijah biotopa CORINE) ali pa identifikacija prekinitev oziroma diskontinuiteta habitatov. K različnim habitatom se lahko uvrstijo različne vrste. Tako je mogoče identificirati potencialne življenjske prostore in koridorje.

Z vidika ekologije vrst in vedenja pa je primernost izseka krajine kot koridorja odvisna od kakovosti krajine za osebe določene vrste, torej od tega, ali se lahko te površine uporabljajo za selitve in disperzijska gibanja in to neodvisno od lastnosti njihovih habitatov. V tem primeru gre torej izključno za analizo krajine z vidika točno določene vrste, za oceno funkcionalnosti in uporabnosti krajinskega izseka za osebe te vrste. Pri analizi

koridorjev za vrste, ki zahtevajo habitat visoke kakovosti, se lahko rezultat uporablja pri mnogih drugih, skromnejših vrstah.

Oba načina delovanja oz. obravnave imata prednosti in pomanjkljivosti. Prvi način dopušča identifikacijo krajinskih elementov (npr. obrežna vegetacija ob potokih) in celovitih habitatnih tipov, ki tvorijo kontinuiteto in jih zaradi tega lahko klasificiramo kot koridorje, ne da bi bili pri tem upoštevani disperzijski procesi.

Drugi način se orientira predvsem po procesu selitve in razširjanja, saj je krajina analizirana z vidika vrst. Vidik koridorja postane tako kompleksnejši, kajti neposredna povezava med krajinskimi strukturnimi elementi in enotnimi lastnostmi habitata ne obstaja. Tako definirani koridorji se lahko uporabljajo le v posameznem primeru glede na vrsto, saj ima vsaka vrsta svoje zahteve in posebnosti pri rabi krajine. Oba načina se dopolnjujeta in ju ni mogoče obravnavati ločeno.

Za posamezne vrste pa natančnih analiz krajine v vsealpskem merilu v okviru te raziskave ni bilo mogoče opraviti in zato ni bila možna tudi natančna določitev mreže ali sistema koridorjev za posamezne vrste na celotnem območju Alp.

Uporabljene so bile zgolj obstoječe raziskave v posameznih državah, pri vzorčnih območjih pa izkušnje in raziskave strokovnjakov iz tamkajšnjih zavarovanih območij. To je bil tudi razlog, da je bil v tem primeru izbran pristop izločevanja potencialnih sistemov koridorjev na podlagi aktualne rabe tal po kategorijah CORINE Land Cover in v povezavi z višinskimi pasovi.

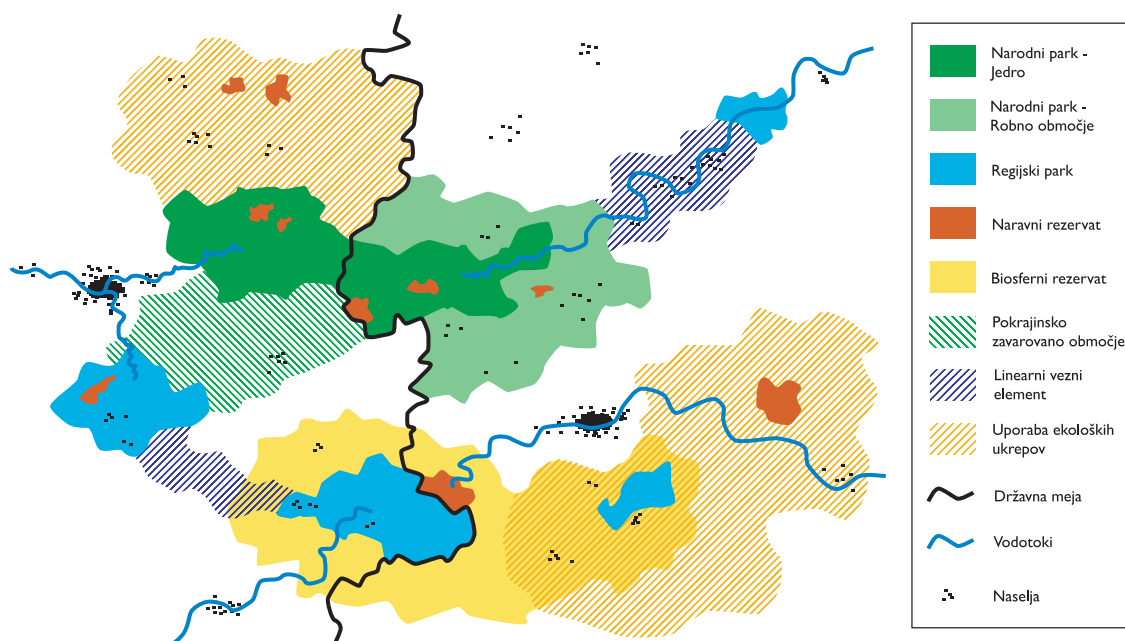
Vzpostavitev omrežij

Za vzpostavitev učinkovitega sistema mrež varovanje posameznih elementov ne zadostuje več. Trajnostna in za naravo

sprejemljiva raba površin, ki ležijo med osrednjimi območji, še zlasti pa kmetijske in gozdne površine, a tudi površine, namenjene rekreaciji in preživljanju prostega časa, morajo biti za izmenjavo oblikovane atraktivneje. To je mogoče doseči z ekstenzivno prilagojeno rabo, posebnimi programi urejanja ali s ponovno uvedbo starih strukturnih elementov, kot so žive meje, sistemi namakanja, kamniti zidovi itd.. Programi in ukrepi so obravnavani v samostojnem poglavju.

Tako omrežje ne pozna državnih meja; potrebno je intenzivno sodelovanje, ki presega nacionalne meje. Čezmejna zavarovana območja so tako prvi korak, ki bo omogočal izmenjavo in povezanosti prek meja, in so lahko zgled za nadaljnje sodelovanje.

Vzpostavitev ekološkega omrežja ne pomeni le načrtovanja živih meja in urejanja brežin potokov, temveč je ohranjanje in ponovno vzpostavljanje funkcionalnih odnosov med življenjskimi prostori.

Shema 5: Vzpostavitev čezmejne mreže zavarovanih območij

1.4 Področje raziskave

1.4.1 Alpe

Alpe so najpomembnejši gorski masiv Srednje Evrope, katerega vrhovi daleč presegajo tudi 4000 metrov n.m. in se raztezajo na 250.000 km². Geološko so sorazmerno mlado gorovje, ki se je z gubanjem dvignilo z dna velikega starega Sredozemskega morja. Debele plasti morskih usedlin so se sčasoma spremenile v kamnine in se zlasti v zadnjih 10 milijonih let zaradi podiranja Evroazijske plošče pod Afriško dvignile v današnje visoko gorstvo. Dinamični erozijski procesi, ki so potekali v obratni smeri, predvsem pa delovanje vode in ledenikov, usadov, zemeljskih plazov in skalnih podorov so izoblikovali današnji videz gora, ki ga zaznamuje izredna geološka in krajinska pestrost. V Alpah najdemo ravne doline, ki jih lahko primerjamo s krajinami zunaj alpskega območja, a tudi strme skalne stene in značilen visokogorski svet v širnih predelih, ki segajo nad gozdno mejo (BROGGI 1999).

Največji del površine Alp leži na nadmorski višini med 1000 in 2000 m. Velik delež površine obsega zlasti na francoski strani

območja pod 1000 m nadmorske višine, medtem ko območja nad 2000 m nadmorske višine prevladujejo v osrednjem delu Alp. Relief Alp daje vtis, da so Zahodne Alpe oblikovane asimetrično (piemontska stran je bolj strma kot francoska) ter da se Vzhodne Alpe simetrično raztezajo od severa proti jugu, njihova višina pa se začne polagoma nižati proti vzhodnemu robu (OZENDA 1988).

Zaradi velikih podnebnih razlik je za alpski rastlinski in živalski svet značilna velika raznovrstnost. Spekter sega od gozdnih sestojev toplopljubnega puhavca v Južnih Alpah prek mešanih gorskih gozdov, za katere so značilni sestoji bukve, jelke, smreke, macesna, cemprina, ruševja in zelene jelše, vse do visokogorskih travnikov ter območij v snežnem in ledeniškem pasu. V Alpah je tudi mnogo visokogorskih jezer, močvirij in barj, ki tvorijo posebne življenjske prostore.

Za številne ogrožene živalske in rastlinske vrste predstavlja alpski masiv pomemben življenjski prostor, saj tu domuje okoli 30.000 živalskih in 13.000 rastlinskih vrst (WWF 2004). Za različne vrste je alpski prostor edino območje njihove razširjenosti. Tako je PAWLOWSKI (1969) ocenil, da raste v Alpah 388 endemitov.

Slika 6: Pokrajina Alp

© Abteilung Natur und Landschaft Bozen (I) - Amt für Naturparke

© Parco Nazionale Dolomiti Bellunesi (I) - Paola Favaro

Slika 7: *Campanula morettiana*: endemizem Dolomitov, simbol narodnega parka Dolomiti Bellunesi

Poleg geološke, geografske in naravne raznovrstnosti sta za Alpe značilni tudi njihova kultura in svojstvena, pestra zgodovina, ki so ju zaznamovale številne dežele in ljudstva. Ker ležijo Alpe že od rimskih časov med najpomembnejšimi evropskimi gospodarskimi in kulturnimi središči, zavzemajo v Evropi posebno mesto. Stare ceste in tovorne poti pričajo še danes, da so v Alpah že v preteklosti imeli tesne gospodarske stike, kar se odraža tudi v različnih jezikih, šegah in običajih ter oblikah gospodarjenja, stavbarstva in poselitve.

Vseprovod je občutiti vpliv človeka na krajino. Prvotno so alpsko območje do gozdne meje skoraj v celoti pokrivali gozdovi. Raba tal je skozi stoletja povzročila, da se je alpska krajina zelo spremenila. Gozdove so posekali, nastala so naselja, travniki, pašniki in njive v terasah. Naravna krajina se je preoblikovala v bogato strukturirano kulturno krajino, za katero so značilne žive meje, ograde in suhi zidovi. Zgornja gozdna meja se je v povprečju spustila za 300 m, s tem pa se je pašništvo z visokogorskih travnikov razširilo tudi v nižje predele. Z osvetlitvijo gozdov so se sem priselile tudi rastline in živali iz nižinskih predelov. Zaradi človekove rabe se torej spreminja tudi naravna porazdelitev vrst.

Najvišja gora v Alpah, Mont Blanc, je visoka 4.810 m (vir: Espace Mont Blanc 2004). Alpe se razprostirajo prek osmih držav, in sicer Avstrije, Francije, Italije, Lihtenštajna, Monaka, Nemčije, Slovenije in večjega dela Švice. Največ površine alpskega prostora (po 28 %) imata Avstrija in Italija, sledijo jima Francija (21 %), Švica (13 %), Nemčija (6 %), Slovenija (4 %), Lihtenštajn (0,08 %) in Monako (0,001 %). Glede na število prebivalstva pripada

največji delež Italiji - okrog eno tretjino, sledijo ji Avstrija (24 %), Francija (17 %) in Švica (12 %) (ALPSKA KONVENCIJA 2003).

Alpe pa so tudi pomemben gospodarski, kulturni in sprostitevni prostor, kjer v 5.971 občinah živi in dela okoli 13 milijonov ljudi (vir: SOIA 1999). Z več kot 500 milijoni nočitev na leto so Alpe tudi v svetovnem merilu najpomembnejše turistično središče. Vsako leto se namreč za preživljanje počitnic v Alpah odloči 120 milijonov gostov. Po drugi strani pa veliki infrastrukturni objekti (predvsem v velikih smučarskih središčih), zgrajeni v ta namen, in njihov vpliv na okolje, pomenijo enega največjih problemov Alp.

Zaradi take naravne, geološke, krajinske in kulturne raznovrstnosti pa obstaja neenotnost glede vprašanja razmejitve alpskega prostora (primerjaj BÄTZING 2003). Pričujoča raziskava je za obseg raziskovanega območja upoštevala definicijo iz Alpske konvencije, po kateri Alpe obsegajo 190.912 km² in se raztezajo v 1.200 km dolgem loku, katerega največja širina doseže 300 km - Alpe so tako eden najcelovitejših naravnih prostorov Evrope (ALPSKA KONVENCIJA 2003, BROGGI 1999).

Ekološko funkcijo alpskega ekosistema vedno bolj ogroža naraščajoči pritisk različnih človekovih dejavnosti. Izvedbeni protokoli Alpske konvencije, ki je kot mednarodnopravna okvira konvencija za vse pogodbenice začela veljati leta 2000, obravnavajo vrsto vsakdanjih problemov alpskega prostora: hribovsko kmetijstvo, turizem, promet, podnebne spremembe, stanje okolja itd.

1.4.2 Vzorčna območja

Zaradi časovno omejenega okvira raziskave obravnavane teme ni bilo mogoče izčrpneje predstaviti tudi za posamezna območja, zato je podan le vsealpški pregled. Zaradi ponazoritve in natančnejšega prikaza pričujoče tematike raziskava je bilo izbranih osem vzorčnih območij, pri katerih je bila opravljena natančnejša analiza obstoječih koridorjev in povezav. Predmet razlage so današnje sodelovanje med zavarovanimi območji, raba in izvajanje ugotovljenih potencialnih možnosti, ki jih dajejo okvirni pogoji politike, navedeni pa so tudi predlogi

za konkretne izboljšave. Območja naj bi tako v vlogi vzročnih primerov za alpski prostor predstavljala implementacijo omrežja. Pri izbiri območij je bilo upoštevano načelo porazdelitve prek celotnega alpskega loka. Poleg tega so bili upoštevani rezultati študije "Alpe: edinstvena naravna dediščina" (WWF, 2004), ki so jo skupaj objavili WWF, Mreža zavarovanih območij v Alpah, Mednarodna komisija za varstvo Alp (CIPRA) ter Mednarodni znanstveni komite za preučevanje Alp (ISCAR) in v kateri so opredeljena t.i. prednostna območja za ohranitev narave (v nadaljevanju označena kot „priority conservation areas“).

Izbrana območja v smeri od juga proti severu so naslednja:

- **1:** Narodni park Mercantour (F), Naravni park Alpi Marittime (I), Naravni park Alta Valle Pesio e Tanaro (I) (Priority Area A)
- **2:** Naravni park Vercors (F), Naravni park Chartreuse (F), Naravni park Massif des Bauges (F), Narodni park Les Ecrins (F) (Priority Areas E, B)
- **3:** Narodni park Vanoise (F), Narodni park Gran Paradiso (I), Naravni park Mont Avic (I), (Espace Mont Blanc, CH/F/I) (Priority Area B)
- **4:** Naravni rezervati v kantonih Bern (naravni rezervati Engstligenfälle, Gelten-Iffigen, Spillgarten), Fribourg (naravni rezervati Vanil Noir, Vaud Argnaulaz – Tour d’Ai) in Vaud (Naravni rezervat La Pierreuse, Le Larzey) (CH) (Priority Area F)
- **5:** Švicarski narodni park (CH), Narodni park Stilsfer Joch (I), Naravni park Adamello (I), Naravni park Adamello Brenta (I) (Priority Area L)
- **6:** Narodni park Visoke Ture (A), Naravni park Zillertaler Hauptkamm (A), Naravni park Rieserferner Ahn (I), Naravni rezervat Valsertal (A), Narodni park Nockberge (A) (Priority Area T)
- **7:** Narodni park Berchtesgaden (D), Naravni rezervat Visoke Apneniške Alpe (A) (Priority Area S)
- **8:** Narodni park Gesäuse (A), Narodni park Kalkalpen (A), Naravni park Steierische Eisenwurzen (A), Naravni park Eisenwurzen (A), Naravni rezervat Wildalpener Salztal (A) (Priority Area W)

(V oklepaju je navedena oznaka ustreznega prednostnega območja za ohranitev naravež Priority Conservation Areas - WWF)

Prednostna ohranitvena območja so prikazana na karti 3. Kot je razvidno iz te karte, se območja večinoma skladajo z izbranimi primeri vzorčnih območij. Pri tem je pomembno naslednje: tudi če zavarovana območja niso bila uporabljena kot merilo pri izbiranju prednostnih območij, je njihova vloga jasna, saj je 59 % prednostnih območij zavarovanih, od tega jih 14 % sodi k osrednjim območjem v narodnih parkih.

Prednostna območja za ohranitev narave (Priority Conservation Areas)

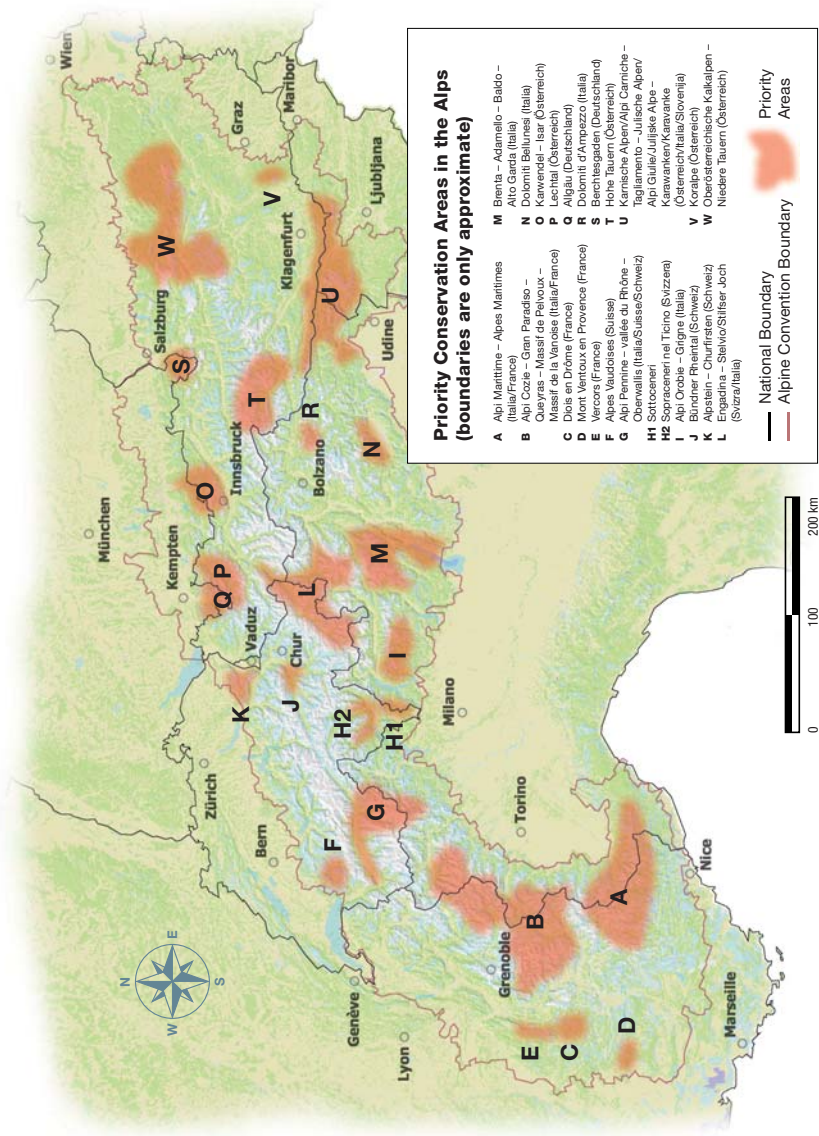
To so območja, kjer se je varstvo narave pokazalo kot še posebej pomembno za celoten alpski prostor. Na teh območjih najdemo večino živali, rastlin in ekosistemov, ki se pojavljajo na območju Alp.

Vsakemu od osmih vzorčnih območij, ki so bila predmet raziskave, je posvečeno poglavje z izčrpnim opisom.

Conservation priority areas in the Alps

Vorranggebiete für Naturschutz in den Alpen | Protection des espaces prioritaires dans les Alpes | Aree prioritarie per la conservazione della biodiversità sulle Alpi | Prednostna območja za zavarovanje narave v Alpah

Priority Conservation Areas in the Alps (boundaries are only approximate)

A Alpi Marittime - Alpes Maritimes (Italia/Francia)	M Brenna - Adamello - Baldo - Alto Garda (Italia)
B Alpi Cozie - Gran Paradiso - Queyras - Massif de Pelvoux - Massif de la Vanoise (Italia/Francia)	N Dolomiti Bellunesi (Italia)
C Dômes de la Vanoise (Francia)	O Kawendjel - Isar (Österreich)
D Mont Ventoux en Provence (Francia)	P Lachtal (Österreich)
E Alpes Vaudoises (Svizzera)	Q Algar (Deutschland)
F Alpi Pennine - vallee du Rhône - Oberwallis (Italia/Svizzera/Schweiz)	R Dolomiti d'Ampezzo (Italia)
G Ortoceneri (Svizzera)	S Hohe Tauern (Österreich)
H1 Sopraceneri nel Ticino (Svizzera)	T Hohe Tauern (Österreich)
H2 Alpi Orcole - Grigne (Italia)	U Karawanken/Karawanke (Österreich/Italia/Slovenia)
I Bündner Rhodner (Schweiz)	V Korapje (Österreich)
J Piz Badia - Silvretta (Schweiz)	W Oberösterreichische Kalkalpen - Niedere Tauern (Österreich)
K Piz Badia - Silvretta (Schweiz)	
L Piz Badia - Silvretta (Schweiz)	

Conservation priority areas in the Alps – these areas represent the “gemstones” among the overall valuable Alps on a pan-Alpine level. Conservation actions should be focussed primarily here. The areas shown on the map only give a rough idea of where the most important conservation areas should not, therefore, be considered final at a finer scale.

Die Vorranggebiete für Naturschutz in den Alpen – diese Gebiete sind die „Ecksteine“ der insgesamt schützenswerten Alpen. Naturschutzaktivitäten sollten sich auf diese Gebiete konzentrieren. Die Grenzen der Vorranggebiete geben nur einen groben Überblick über ihre Lage und Ausdehnung und sind nicht endgültig.

Régions prioritaires pour la protection de la nature alpine – ces régions sont les „pierreux“ d’un bassin alpin qui méritent d’être protégés dans son ensemble. Les activités de conservation doivent être concentrées sur ces régions. Les zones représentées sur la carte ne donnent qu’une idée globale de leur emplacement général/elles prioritaires. A une échelle bien plus petite, ces limites ne devront donc pas être considérées comme définitives.

Aree prioritarie per la conservazione delle biodiversità nelle Alpi. Le aree designate come prioritarie per la conservazione rappresentano le “pierre” del territorio a livello pan-alpino. Ogni eventuale azione di conservazione dovrebbe concentrarsi innanzitutto in queste aree. I confini delle aree prioritarie identificate sulla mappa forniscono solo un’indicazione approssimativa; non devono pertanto essere considerati definitivi.

Prednostna območja za varovanje narave v Alpah – ta območja so „dragulji“ med najdragocnejšimi in najbolj vrednimi deli celotne Alpe. Vse ukrepe za varovanje narave naj bodo usredotočeni na ta območja. Meje identificiranih prednostnih območij, predstavljenih na karti, so zato samo približno in niso dokončne.

International Scientific Committee for Alpine Research
Bärenplatz 2
1010 Wien, Austria
Tel: (+43) 31 31 31 8 70 18
icars@arw.amb.bw.ch

CIPRA International
Im Betsch 22
FL-9494 Schaan
Tel: (+423) 237-40 30
reue@cipra.org

Alpine Network of Protected Areas
Münchener Isar
F-45000 Gap
Tel: (+33) 352 46 56 00
gap@natura2000.org

WWF Switzerland
Hohlste 110
CH-8010 Zürich
Tel: (+41) 1 997 2 237
donors.collections@wwf.ch

WWF Italy
Via Orsola 12
I-20144 Milano
Tel: (+39) 02 831 332 06
s.ardano@wwf.it

WWF Germany
Raketenstr. 55
D-60326 Frankfurt
Tel: (+49) 69 7 91 44 202
Nousschelle@wwf.de

WWF France
188, Rue de la Roquette
F-75011 Paris
Tel: (+33) 1 55 25 84 73
CSourd@wwf.fr

WWF Austria
Bronnerstraße 7/Top 9
A-6020 Innsbruck
Tel: (+43) 512 57 35 34 25
heimann.sommer@ciw.at

1.5 Material in metode

1.5.1 Popis stanja zavarovanih območij

Alpska zavarovana območja bi morala imeti vlogo osrednjega območja znotraj ekološkega omrežja na območju Alp. Da bi bilo mogoče ustvariti reprezentativno izhodiščno stanje podatkov, je bil opravljen popis stanja zavarovanih območij v Alpah. Zaradi posebnega pomena znotraj omrežja je bila pri tem posebna pozornost posvečena čezmejnim zavarovanim območjem, velikim nacionalnim kompleksom zavarovanih območij in pa ločenemu popisu širših zavarovanih območij (>1000 ha). Različni alpski ekosistemi se pojavljajo na večjih površinah in številne značilne živalske vrste potrebujejo za življenje ustrezno velike, med seboj povezane površine, zato je bila v pričujoči raziskavi površina 1000 ha določena kot mejna vrednost za pomembne stične točke, kompleksom zavarovanih območij, ki so med seboj povezani geografsko, pa pripisan poseben pomen.

Čezmejna zavarovana območja so pomembna v vlogi primerov za sodelovanje med državami, vendar pa tudi za sodelovanje znotraj posamezne države. Čezmejno torej ne pomeni le tostran ali onstran državnih meja, temveč so s tem mišljeni številni primeri zavarovanih območij, ki v določeni državi ležijo

ob administrativnih mejah znotraj ene same države in razvijajo sodelovanje prek nje (npr. Naravna parka Adamello in Adamello Brenta v Italiji).

Osnova za popis zavarovanih območij je bila podatkovna zbirka informacijskega sistema Alpske mreže, ki zajema parametre in površino zavarovanih območij na območju Alp.

Zavarovana območja so statične enote ekološkega omrežja. Da bi bilo mogoče izdelati čim popolnejši seznam vseh zavarovanih območij v Alpah, so pristojni organi v alpskih državah prejeli tudi vprašalnik (prim. prilogo), na podlagi katerega naj bi ugotovili morebitna nova ali še ne popisana zavarovana območja. Pristojni organi, s katerimi je bil vzpostavljen stik, so bila pristojna ministrstva alpskih držav ter upravni organi, ki so skladno z državno ureditvijo posamezne države - za to področje pristojni na nižji administrativni ravni. V raziskavi so bila v skladu s strategijo popisa Alpske mreže upoštevana vsa zavarovana območja, katerih površina je večja od 100 ha in ki na vsealpski ravni lahko prevzamejo vodilno vlogo vozlišč ali osrednjih območij znotraj mreže. Ključnega pomena so tudi območja, katerih površina je večja kot 1000 ha, saj imajo ta prav zaradi svoje velikosti za varstvo biotske raznovrstnosti posebno vlogo. Raziskava je bila opravljena v vsealpskem merilu, za referenčne velikosti so bile upoštewane ravni NUTS 1, 2 in 3.

Preglednica 2: NUTS nomenklatura statističnih teritorialnih enot EU

Državna raven	Regionalna raven		
Država (NUTS 0)	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
Nemčija	<i>Dežele</i>	<i>Vladna okrožja</i>	<i>Okraji</i>
Francija	<i>Z.E.A.T</i>	<i>Regija</i>	<i>Departma</i>
Italija	<i>Skupina dežel</i>	<i>Dežele</i>	<i>Pokrajine</i>
Avstrija	<i>Skupina zveznih dežel</i>	<i>Zvezne dežele</i>	<i>Skupina političnih okrožij</i>
Švica	<i>Švica</i>	<i>Švica</i>	<i>Kantoni</i>
Slovenija	<i>Slovenija</i>	<i>Slovenija</i>	<i>Posamezna okrožja</i>
Lihtenštajn	<i>Lihtenštajn</i>	<i>Lihtenštajn</i>	<i>Lihtenštajn</i>

1.5.2 Pregled ukrepov in programov

Da bi lahko pregledali in analizirali stanje na področju ukrepov in programov za učinkovitejše povezovanje zavarovanih območij, je bila zbrana in ovrednotena obstoječa literatura o strategijah za povezovanje življenjskih prostorov. V ta namen so bili analizirani različni viri, in sicer:

- internet, zlasti spletne strani ustreznih deželni ministrstev;
- publikacije, ki so jih o izvajanju in pripravi ukrepov in programov izdala ministrstva;
- zakonska besedila;
- vprašalnik, ki so ga morali izpolniti pristojni organi;
- strokovna literatura.

Poleg tega je bila opravljena telefonska anketa, v kateri so strokovnjaki in pristojni organi (ministrstva, zavarovana območja, uradi itd.) s pomočjo vprašalnika odgovarjali na vprašanja o obstoječi ureditvi in predpisih.

Cilj teh dejavnosti je napraviti posnetek stanja obstoječih ukrepov in programov, ki jih izvajajo v alpskem prostoru in kot dinamični elementi vplivajo na delovanje omrežja.

1.5.3 Kazalci

Za presojo trenutnega stanja, ki se v Alpah odraža pri povezovanju in uporabi predstavljenih potencialnih instrumentov, je bil izdelan seznam kazalcev. Na podlagi kazalcev bo namreč mogoče oceniti, kakšno je pravzaprav stanje v alpskem prostoru in zlasti na izbranih območjih raziskave. S pomočjo kazalcev bo mogoče tudi ugotoviti, katere povezave med zavarovani območji so najbolj smiselne.

Posamezni kazalci iz predlaganega seznama kazalcev so bili predmet razprave glede njihove uporabnosti za raziskavo. Namen pri tem je bil opredeliti kazalce, ki se bodo smiselno uporabljali v raziskavi in s katerimi bo tudi v prihodnje mogoče oceniti napredek pri izvajanju ukrepov povezovanja. Kazalci morajo biti prilagojeni alpskemu prostoru ter z ustrežno sporočilnostjo in prepričljivostjo prikazati pregled stanja.

V Protokolu Alpske konvencije o varstvu narave in urejanju krajine so se pogodbenice v členu 6 zavezale, da bodo tri leta po njegovi uveljavitvi predstavile stanje varstva narave in urejanja krajine po elementih, navedenih v I. dodatku. Ta poročila je treba redno dopolnjevati najmanj na deset let. Navedeni kazalci so upoštevani v dodatku I in jih je mogoče uporabiti v okviru Poročila o stanju Alp.

Pri izbiri in razpravi o kazalcih so bili upoštevani kazalci in njihova analiza, kot jih je izdelala Delovna skupina Alpske konvencije za cilje kakovosti okolja, specifične za gore.

1.5.4 Vzorčna območja

Možnosti za učinkovitejše povezovanje habitatov in vzpostavitev ekološkega omrežja so bile raziskane na nacionalni in regionalni ravni (NUTS 1, 2, 3). Analiza osmih primerov naj bi tako omogočila poglobljeno obravnavo konkretnih primerov. Merila za izbor primerov so bila naslednja:

- večja, že obstoječe povezave zavarovanih območij, ki uspešno sodelujejo;
- reprezentativna porazdelitev primerov prek alpskega loka;
- pomen za Alpe (npr. Avstrija kot priseliteni koridor za rjavega medveda).

Da bi bilo mogoče ustrezno predstaviti vsakokratno položaj in pričakovane rezultate, so bila uporabljena za določitev razmejitve vzorčnih območij raziskave izbrana različna individualna merila. Po eni strani je bil namen predstaviti uspešno čezmejno sodelovanje med zavarovanimi območji, po drugi strani pa predstaviti nacionalno sodelovanje znotraj večjih kompleksov v posamezni državi, in sicer deloma prek notranjih meja (zvezne dežele v Avstriji ali kantoni v Švici) kakor tudi med različnimi upravljavci zavarovanih območij (osrednja uprava naravnih parkov določene pokrajine ali zvezne dežele, lastna uprava narodnega ali naravnega parka, uprava, ki jo vodijo nevladne ustanove v Švici ali Franciji). Drug primer pa izpostavlja posebne pobude, kot je na primer pobuda francoskega departmaja Isère. Vendar pa pri vseh pristopih obravnave v ospredju še vedno ostajajo zavarovana območja ter odnosi in povezave med njimi.

Iz natančnega pregleda posameznih območij naj bi bilo razvidno, kako se lahko ukrepi in možnosti, ki obstajajo v posameznih državah, izvajajo na lokalni ravni.

Na izbranih območjih so bili opravljeni razgovori s pristojnimi strokovnjaki iz teh območij. Na podlagi enotnih podatkov (leto ustanovitve, površina, najvišja/najnižja točka...) je bil izdelan kratek opis značilnosti posameznih zavarovanih območij, zajeti so bili tudi parametri, kot so upravljanje kmetijstva in gozdarstva, lovčrbištvo, sodelovanje s sosednjimi in bolj oddaljenimi zavarovanimi območji ter poznani koridorji divjadi.

1.5.5 Izdelava koristnih dopolnitev in priporočil

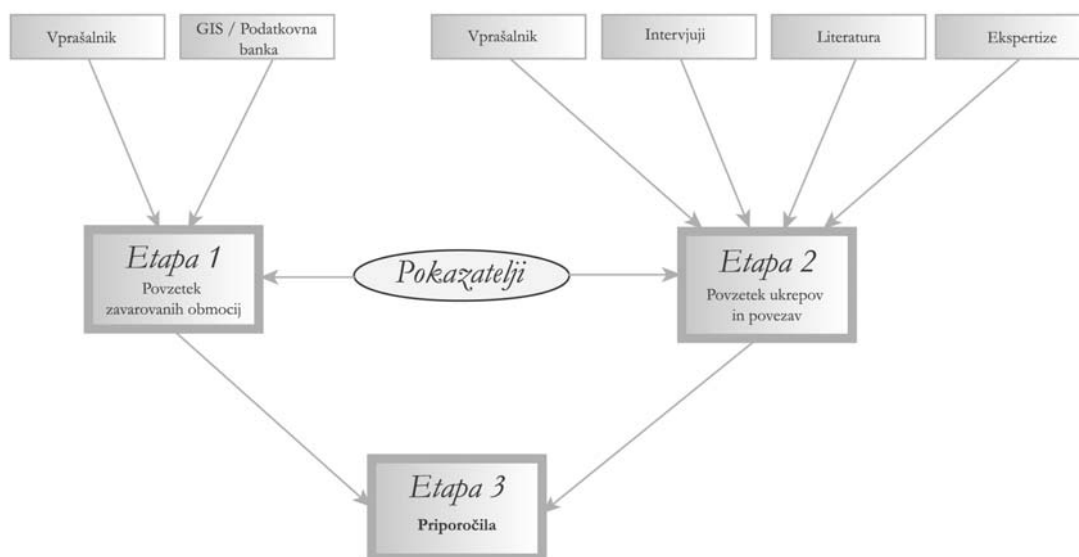
V geografskem informacijskem sistemu so podatki nanizani po posameznih področjih vzorčnih območij, tj. o vrsti rabe tal (CORINE Land Cover), infrastrukturi (avtoceste, državne in magistralne ceste, železniško omrežje, rečni tokovi in kanali), gostoti prebivalstva (po BÄTZINGU 2003) in višinskih pasovih, na podlagi teh podatkov je bila opravljena analiza pasov med zavarovanimi območji.

Tako so bili identificirani pasovi, ki bi lahko zaradi manjše poselitvene gostote, naravne ali sonaravne rabe tal in manj intenzivne fragmentacije infrastrukturnih objektov bili primerni v vlogi potencialnih površine za povezovanje ali razširitev zavarovanih območij. Po drugi strani pa so bila izločena tista območja, ki so se izkazala za problematična ali zavirajoča zaradi nezanemarljivih ovir (npr. široke, zelo prometne ali ograjene ceste), zaradi intenzivne rabe prostora, ki ni sprejemljiva v naravnem okolju, ali pa zaradi občutnega pritiska človeka. Na takih območjih koridorjev ni mogoče urediti, razen z visokimi stroški in obsežnimi ukrepi načrtovanja.

Pri opredeljevanju območij so bili uporabljeni podatki o lokalnih značilnostih, ki so jih v razgovorih navedli strokovnjaki zavarovanih območij, kot tudi številne druge informacije (npr. podatki o žičnicah) iz topografskih preglednih kart. Poleg tega so bila upoštevana območja NATURA 2000, ki so jih države prijavile EU, vključena pa so bila tudi načrtovana zavarovana območja, in sicer tam, kjer so bili na razpolago podatki.

V razpoložljivem časovnem okviru pregleda območij na kraju samem, izločenih kot najugodnejša, ni bilo mogoče opraviti. Gre torej izrecno za območja, ki so bila za potencialno pomembne cone izbrana na podlagi naštetih meril. O konkretnem izvajanju ukrepov in izločitvi koridorjev bo zato treba opraviti raziskavo neposredno na mestu samem in pri tem zagotoviti ustrezno znanstveno podporo.

Na podlagi pridobljenih podatkov so bile za pripravo zasnove in vzpostavitev ekološkega omrežja zavarovanih območij v Alpah izdelane tudi temeljne smernice in podane spodbude za usklajevanje in poenotenje tako obstoječih ukrepov in programov kot tudi nacionalnih zasnov omrežij ter za posebno prilagoditev teh strategij razmeram gorskih območij.

Shema 6: Metodična nadgradnja študije

2 Kazalci

2.1 Zakaj kazalci?

Da bi ovrednotili dejanski položaj na območju Alp in ocenili, kakšne so pravzaprav možnosti za povezovanje posameznih habitatov, je bil oblikovan seznam kazalcev, s pomočjo katerih je mogoče analizirana območja oceniti z vidika njihove primernosti za morebitne elemente mreže (vzpostavitev koridorjev, izvajanje ukrepov). Poleg tega kazalci omogočajo primerjavo posameznih območij kot tudi primerjavo, ki presega določeno časovno obdobje.

Poleg kazalcev, katerih definicija je bila izdelana posebej za pričujočo raziskavo, vsebuje seznam tudi tiste kazalce, ki jih je že izdelala Delovna skupina Alpske konvencije za cilje kakovosti okolja, specifične za gorska območja. Zaradi dokončnega oblikovanja seznama kazalcev, pomembnih za raziskavo, so bili posamezni kazalci predmet razprav in analize. Pri izboru kazalcev je bila poleg vsebinskih meril upoštevana tudi razpoložljivost podatkov. Zaradi poenostavitve dela se kazalci delijo na dinamične in statične kazalce. Naloga statičnih kazalcev je opredeliti kakovost „osrednjih območij“ ali orientacijskih točk, tj. statičnih elementov v mreži. Na podlagi dinamičnih kazalcev pa je mogoče ugotoviti, ali lahko določeno območje oz. zemljišče prevzame vlogo koridorja ali povezovalnega elementa kot dinamične komponente mreže.

Izbrani kazalci so bili poslani Delovni skupini za cilje kakovosti okolja, specifične za gorska območja.

2.2 Predstavitev in ocena kazalcev

Razpoložljivost podatkov:

1	dobra
2	srednja
3	slaba
0	ni podatkov

* *Kazalec Delovne skupine Alpske konvencije za cilje kakovosti okolja, specifične za gorska območja:*

- (1) statični kazalec
- (2) dinamični kazalec
- (1-2) uporablja se kot statični in dinamični kazalec nnden

Kazalci, ki so bili uporabljeni v raziskavi, so v krepkem tisku.

© Ville de Gap (F) - Charly Ballo

Slika 8: Pokazatelj gostote naseljenosti

Preglednica 3: Kazalci

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo	
Zavarovana območja	Gostota zavarovanih območij (1/2) Delež zavarovanih območij v strukturi celotne površine referenčnega območja glede na različne tipe zavarovanih območij Enota: % *	Na podlagi gostote zavarovanih območij je mogoče opredeliti obseg površine, ki je že zavarovana (površina osrednjih območij znotraj mreže)	NUTS 3	Podatkovna baza Alpske mreže; upravnih organov; pristojnih za okolje; organov, pristojnih za varstvo narave	1	Letno ob aktualizaciji karte Alpske mreže	Za opis obstoječega stanja osrednjih območij znotraj mreže so podatki lahko dostopni in imajo veliko sporočilnost.	
	Čezmejna zavarovana območja (1) Število in površina čezmejnih zavarovanih območij ter dolžina skupne meje Enota: število, ha, km *	Na podlagi števila čezmejnih zavarovanih območij je mogoče opredeliti prizadevanja za čezmejno delovanje na naravovarstvenem področju. Poleg tega so ta območja pomembna stičišča mreže, ki med seboj povezujejo nacionalne sisteme omrežij.		NUTS 0	Podatkovna baza Alpske mreže	1	Letno ob aktualizaciji karte Alpske mreže	Daje podatke o varstvenih prizadevanjih na čezmejni ravni, vendar je treba paziti, ali konkretno sodelovanje že obstaja in na katerih področjih se izvaja. To je treba pojasniti po posameznih prizadetih območjih. Na splošno pa je seveda mogoče opozoriti na pomen, ki ga imajo tovrstna območja za čezmejno izmenjavo.
	Površina zavarovanega območja (1) Površina (ha) zavarovanega območja glede na varstveno kategorijo Enota: število, ha	Površina zavarovanih območij daje podatke o tem, ali je zavarovano območje primerno, da postane osrednje območje mreže. Območja večjih površin lahko zagotavljajo učinkovitejšo varstvo pred zunanjimi vplivi.		NUTS 1	Podatkovna baza Alpske mreže	1	Letno ob aktualizaciji karte Alpske mreže	Zavarovana območja pomembno prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti na območju Alp. Kolikšen je ta prispevek, je v veliki meri odvisno od prostorske izoblikovanosti (velikost, oblika, zemljepisna lega). Poleg tega je dejstvo, da se je zaradi neposrednega stika, a tudi zaradi marj pomembnih učinkov, vpliv človeka bistveno zmanjšal in da ima narava na voljo več t.i. mirnih območij pribežališč (refugijev). Skupaj s podatki o varstvenem statusu je na podlagi te vrednosti mogoče oceniti stanje rastlinskih in živalskih vrst.

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Zavarovana območja	<p>Lega zavarovanega območja (1) Najvišja-najnižja točka zavarovanega območja: Enota: meter nadmorske višine</p>	<p>Na podlagi lege zavarovanega območja je mogoče oceniti ev. koridorje in povezave (dolinska ali gorska lega).</p>	<p>Zavarovano območje</p>	<p>Podatkovna baza Alpske mreže</p>	<p>2</p>	<p>Letno ob aktualizaciji karte in podatkovne baze Alpske mreže</p>	<p>Lahko sklepamo o morebitnih obstoječih habitatih in s tem povezanih življenjskih združbah. Pogosto so zavarovana območja omejena na višje, neproduktivne lege, zato je njihova vloga v mreži omejena.</p>
	<p>Razdalja med zavarovanimi območji (2) Razdalja oddaljenosti (v km) med sosednjima zavarovanima območjema Enota: km</p>	<p>Razdalja daje podatke o morebitni povezavi dveh zavarovanih območij. Seveda se tu upošteva tudi kakovost površine, ki jo je treba premostiti.</p>		<p>Podatkovna baza GIS Alpske mreže</p>	<p>1</p>	<p>Letno ob aktualizaciji karte Alpske mreže</p>	<p>Geografska bližina je eno najpomembnejših meril za uspešno povezovanje zavarovanih območij. S pomočjo GIS je to vrednost mogoče preprosto izračunati, hitro se lahko ocenijo potencialni povezovalni elementi. Vsekakor je odločilna kakovost vmesnih zemljišč.</p>
	<p>Načrt upravljanja (2) Podroben načrt upravljanja zavarovanega območja, ki opredeljuje sodelovanje s sosednjimi in oddaljenimi zavarovanimi območji</p>	<p>Dokazuje, da so posamezni upravni organi prepoznali in upoštevali pomen sodelovanja med zavarovanimi območji, in ponazarja njihovo pripravljenost postati del omrežja.</p>	<p>Zavarovano območje</p>	<p>Uprave zavarovanih območij</p>	<p>2</p>	<p>Letno ob aktualizaciji podatkovne baze Alpske mreže</p>	<p>Koliko prispevajo zavarovana območja k ohranjanju biotske raznovrstnosti v Alpah, je v veliki meri odvisno od varstvenih vsebin in pravnih predpisov ter njihovega izvajanja (upravljanje). Posamezne uprave so bile zaprosene za posredovanje ustreznih podatkov.</p>

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Zavarovana območja	Omejitve rabe znotraj zavarovanega območja (1/2) Delež površine zavarovanega območja, za katerega so bile odrejene omejitve rabe Enota: % *	Na podlagi omejitve rabe je mogoče dobiti podatke o življenjskih razmerah rastlinskih in živalskih vrst znotraj zavarovanega območja ter o politiki upravljanja zavarovanega območja. Pri analizi je treba upoštevati coniranje posameznih zavarovanih območij in opredelitev kategorij posameznih omejitev.	NUTS 0	Uprave zavarovanih območij	2	Letno ob aktualizaciji podatkovne baze Alpske mreže	Posamezne uprave so bile zaprosene za posredovanje ustreznih podatkov. Na podlagi teh podatkov je bilo mogoče oceniti kakovost zavarovanega območja kot osrednjega območja omrežja.
Biološki kazalci	<u>Porazdelitev habitatov (2)²</u> prikaz porazdelitve posameznih habitatov (sonaravniharavni habitati oz. redkejši biotopi) na območju Enota: ha, % površine referenčnega območja *	Omogoča opis med seboj povezanih (celovitih) habitatov, morebitnega pojavljanja vrst in potencialnih habitatov za določene vrste.	NUTS 3	CORINE Land Cover; CORINE Biotopes; kartiranje biotopov; upravni organi, pristojni za varstvo narave in okolje; uprava na ravni okraja	2		Dobra osnova pri izdelavi lokalnih projektov (ugotavljanje kakovosti območja), ki pa je zaradi stroškov ni mogoče upoštevati v okviru pričujoče raziskave. Pomembna tudi kot osnova pri ustanavljanju oz. določanju novih zavarovanih območij.

² Pri porazdelitvi habitatov je treba razlikovati med dvema primeroma:

- porazdelitev habitatov po programu CORINE Land Cover na osrednjem območju daje predvsem podatke o kapacitetah le-tega za sprejemanje različnih vrst;

- porazdelitev habitatov zunaj zavarovanih območij daje podatke o morebitnih območjih razširjenosti okrog zavarovanih območij in omogoča definicijo prostora, ki je na razpolago za biološki kontinuum znotraj omrežja.

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo	
Biološki kazalci	<p><u>Porazdelitev vrst (2)</u> Prikaz števila in porazdelitve posameznih rastlinskih in živalskih vrst na površini območja Enota: število, % površine referenčnega območja</p>	<p>Podati je mogoče opis obstoječih vrst. S pomočjo biološkega opisa vrst in dodatnih informacij, npr. rdeči sezname, je mogoče oceniti nujnost izvajanja intenzivnejših ukrepov povezovanja.</p>	<p>NUTS 0, 3</p>	<p>Nacionalni ali drugi popisi rastlinskih in živalskih vrst; rdeči sezname pri upravni organih, pristojnih za okolje</p>	<p>2</p>		<p>Dobra osnova za izdelavo lokalnih projektov, ki pa je zaradi stroškov ni mogoče upoštevati v okviru pričujoče raziskave.</p>	
	<p>Razširjenost habitatnih tipov iz direktive o habitatih (FFH) (2) Površina in delež habitatnih tipov na podlagi direktive o habitatih (FFH) v strukturi celotne površine območja Enota: ha, % *</p>	<p>Izvajanje monitoringa za površine habitatnih tipov, povezava z omrežjem NATURA 2000. Kot varovana območja z izdelanimi načrti upravljanja gre za pomembne povezovalne elemente med zavarovanimi območji v vlogi koridorjev in biotopov stopnih kamnov.</p>	<p>NUTS 3</p>	<p>Nacionalni sezname NATURA 2000</p>	<p>2</p>			<p>Zavarovana območja NATURA 2000 so bila v omrežju upoštevana kot pentlje.</p>
	<p><u>Pestrost vrst na površino območja (1.ž2)</u> Število vrst na površino območja vzorčenja v velikosti 1 km² Enota: število *</p>	<p>Biotska raznovrstnost Kakovost območja</p>	<p>NUTS 3</p>	<p>Spremljanje stanja (monitoring) biotske raznovrstnosti, raziskave; prednostna območja WWF za ohranitev narave</p>	<p>0</p>			<p>-</p>

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
dostopnost javna infrastruktura	<p><u>Struktura prebivalstva</u> z naslednjimi okvirnimi podatki (2):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bevölkerungszahl - število prebivalstva - gostota prebivalstva <p>glede na površino občine</p> <ul style="list-style-type: none"> - stopnja naravne rasti - stopnja rasti, odvisna od mobilnosti <p>(pri- oz. odsejeljevanje) Enota: število oz. % *</p>	<p>Okvirni podatki o prebivalstvu so pomembne osnovne vrednosti za izračun drugih vrednosti, ki se nanašajo na okolje, in socialnoekonomskih vrednosti; dajejo podatke o kakovosti posameznih območij kot koridorjev.</p>	<p>NUTS 5</p>	<p>tatistični podatki</p>	<p>2</p>		<p>Gostota prebivalstva v predelih, ki so opredeljeni za povezovalne pasove med zavarovanimi območji, je pomembna za oceno kakovosti teh zemljišč kot koridorjev. Žal podatkov v ustreznih obliki ni bilo na voljo za celotno območje.</p>
	<p>Gostota poselitve (1/2) Število prebivalcev na km² in porazdelitev prebivalstva na območju</p> <p>Enota: št. prebiv. -km²</p>	<p>Gostota poselitve daje podatke o stopnji komunalne opremljenosti določenega območja. Tako je mogoče npr. določiti, v kolikšni meri lahko doline učinkujejo kot bariere.</p>	<p>NUTS 3</p>	<p>Statistični uradi</p>	<p>2</p>		<p>Ustreznih podatkov za celotno območje ni bilo na voljo. Približno oceno poselitve posameznih območij pa je bilo vendarle mogoče opraviti na podlagi razvoja prebivalstva, kar ga opisuje BÄTZING (2003). Seveda redko poseljena območja še ne pomenijo, da so tu pogosti za koridorje ugodni, saj gre lahko tudi za zemljišča, ki so v intenzivni kmetijski rabi, ali za prometnice. Vsekakor pa je gostota poselitve dobra referenca.</p>

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Dostopnost živalska infrastruktura	Gostota cestnega omrežja (2)³ Gostota (km-100 km ²) cestnega omrežja po kategorijah cest Enota: km-100 km ² *	Na podlagi gostote cestnega omrežja je mogoče oceniti kakovost dostopnosti območja in s tem prehodnosti za selitvene živalske in rastlinske vrste.	NUTS 3	Uprava za ceste	2		Kakovost dostopnosti in obremenitve določenih pasov oz. con zaradi prometa sta bila raziskana na podlagi podatkov o kategorijah cest (avtocest), državne in regionalne ceste). Ker so ceste ena od poglavitnih ovir, je ta podatek zelo pomemben. Poleg tega je treba upoštevati, ali gre za ograjene ceste in stranske učinke cest na okolico.
	Gostota železniškega omrežja (2)⁴ Gostota železniškega omrežja (km-100 km ²) po kategorijah vlakov Enota: km-100 km ² *	Na podlagi gostote železniškega omrežja je mogoče oceniti kakovost dostopnosti območja in s tem prehodnosti za selitvene živalske in rastlinske vrste.	Železniška podjetja; upravni organi, pristojni za promet	NUTS 3		2	

³ Pri analizi gostote cestnega omrežja je treba razlikovati med dvema primeroma:

- število daje podatke o dostopnosti prizadetih območij. To obsega bolj ali manj redne in moteče človekove dejavnosti, katerih posledica so smrtne nezgode in stalno upadanje števila populacij živalskih in rastlinskih vrst;

- izbira omrežja za promet težkih tovornih vozil, ki povzroča nepremagljive ovire (močni prometni točki, varovalne ograje in zidovi) in s tem razdrobljenost prostora, ki je neodvisna od gostote omrežja.

⁴ Pri analizi gostote železniškega omrežja je treba razlikovati med dvema primeroma:

- na razdrobljenost prostora vplivajo težki tovorni promet na daljinskih železniških povezavah in železniške povezave visokih hitrosti;

- počasnejši promet na kratkih razdeljajih predstavlja tudi os razširjenosti za živalske in rastlinske vrste.

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Dostopnost javna infrastruktura	<p><u>Neurbanizirana območja z malo prometom</u> (2)</p> <p>Število in površina neurbaniziranih območij z malo prometom in s površino, ki je večja od 25 km² in se nanaša na prostor trajne poselitve (neurbanizirana območja z malo prometom so območja, ki jih ne razmejujejo ceste, po katerih se na dan prepeleje povprečno 1.000 vozil, ali dvoletne železniške proge)</p> <p>Enota: število-km² *</p>	<p>Približno je mogoče sklepati o kakovosti podobe krajine in o tem, ali je območje primerno za koridor.</p>	<p>NUTS 3</p>	<p>Lastne raziskave</p>	<p>2</p>		<p>Lastna ocena na podlagi kartnih podatkov, pomemben parameter za določitev morebitnih povezovalnih elementov.</p>
	<p>Vrste rabe tal (2)</p> <p>Delež posamezne vrste rabe tal (poselitev, kmetijstvo, gozdarstvo itd.) v strukturi celotne površine referenčnega območja</p> <p>Enota: %</p>	<p>Na podlagi odstotkovnega deleža, značilnega za posamezno vrsto rabe tal, je mogoče oceniti, ali je območje primerno za koridor ali povezovalni element.</p>	<p>NUTS 3</p>	<p>Statistični uradi</p>	<p>1</p>		
Raba tal	<p>Gostoča ograda (2)</p> <p>Dožina ograda okrog pašnikov, zaradi švarstva cest itd.</p> <p>Enota: tekoči km</p>	<p>Na podlagi gostote ograd je mogoče opredeliti stopnjo razdrobljenosti krajine.</p>	<p>NUTS 3</p>		<p>0</p>		<p>Kazalec velike sporočilnosti; žal podatki v zvezi s tem ne obstajajo.</p>

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Raba tal	Hidrografsko omrežje (2) Dolžina hidrografskega omrežja glede na celotno površino referenčnega območja Enota: km-100 km ²	Na podlagi konfiguracije vodnih zemljišč je mogoče oceniti možnosti za povezovanje, a tudi za morebitne ovire.	NUTS 3	Upravni organi, pristojni za vodno gospodarstvo	2		Kazalec je bil upoštevan, vendar brez podrobnejših navedb glede naravne ohranjenosti rek in potokov, gradbenih posegov, njihove širine in drugih lastnosti. Ne predstavlja le ovire, ampak lahko tudi usmerja (npr. za pitce ali dvoživke).
	<u>Gostota žive meje (2)</u> ⁵ Površina žive meje na referenčno območje Enota: tekoči km	Živa meja imajo lahko vlogo vodilnih linij ali prvin omrežja. Na podlagi gostote je mogoče oceniti, ali je območje primerno za povezovalni element.	NUTS 3		0		Kakovosten kazalec, na podlagi katerega je mogoče opisati strukturo krajine, vendar pa so te raziskave povezane z visokimi stroški, ustreznih raziskav ni.
	<u>Razdrobljenost struktur, dolžina robov (2)</u> Dolžina robov pri mejah rabe tal in razdrobljene strukture Enota: tekoči km *	Na podlagi analize dolžine robov je mogoče sklepati o razdrobljenosti krajine in o tem, ali je primerna za povezovalni element.	NUTS 3	Upravni organi, pristojni za okolje; upravni organi, pristojni za kmetijstvo; lastne raziskave	0		Kakovosten kazalec, na podlagi katerega je mogoče opisati strukturo krajine, vendar pa so te raziskave povezane z visokimi stroški, ustreznih raziskav ni.
Kmetijstvo							

⁵ Ta kazalec je pomemben le za območja, ki ležijo izpod 1000 metrov n.v.

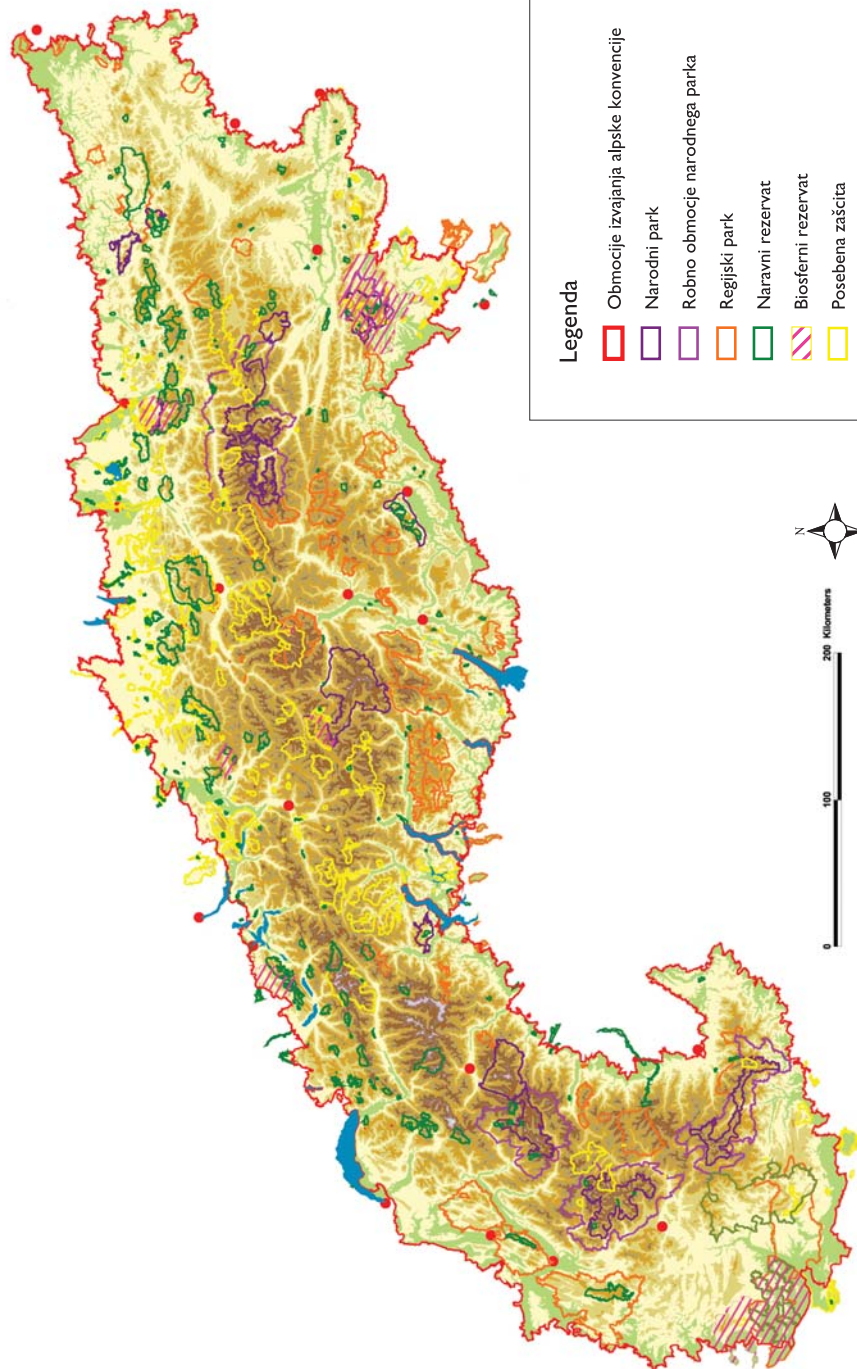
Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Kmetijstvo	<p><u>Intenzivnost kmetijske-gozdarske rabe</u> (2)</p> <p>Delež ekstenzivne/intenzivne rabe zemljišč v celotni strukturi zemljišč, ki so v kmetijsko-gozdarski rabi. Delež zemljišč, kjer se izvajajo programi pospeševanja, ali zemljišč, ki so certificirana.</p> <p>Enota: %</p>	<p>Na podlagi podatkov o deležu posamezne vrste rabe v celotni strukturi zemljišč je mogoče oceniti morebitno primernost zemljišča za povezovalni element ter izvajanje programov in ukrepov na zemljišču.</p>	NUTS 3	Upravni organi, pristojni za okolje; upravni organi, pristojni za kmetijstvo	3		Porazdelitev zemljišč, katerih gospodarjenje je v skladu z ekološkimi merili ali katerih obdelovanje je v skladu s tradicionalnimi ekstenzivnimi ali sonaravnimi metodami; natančnih podatkov žal ni na voljo.
	<p><u>Okoljski proračun</u> (2)</p> <p>Sredstva, uporabljena za izvajanje okolje-varstvenih ukrepov glede na upravno enoto</p> <p>Enota: €</p>	<p>Na podlagi višine proračunskih sredstev, namenjenih za varstvo okolja, je mogoče oceniti možnosti za učinkovito izvajanje ukrepov povezovanja.</p>	NUTS 2	Upravni organi, pristojni za okolje	3	Letni proračun	Za potrebe naše raziskave sporočilnost kazalca ne zadostuje, saj ne gre samo za število zemljišč, ki so vključena v programe in kjer se izvajajo ukrepi, temveč zlasti za njihovo prostorsko porazdelitev.
Politika	<p><u>Omejitve rabe v občinah z uraj zavarovanih območij</u> (2)</p> <p>Število omejitev rabe v občinah, pri čemer je cilj omejitev varstvo biotopov, živalskih in rastlinskih vrst (selektivno za prosti čas in rekreativni promet) *</p>	<p>Oceniti je mogoče kakovost določenega območja v funkciji koridorja. Poleg tega tovrstna ureditev kaže, da pripravljenost za reševanje tovrstnih vprašanj na lokalni ravni obstaja, zato je pričakovati nadpovprečno pripravljenost lokalnih skupnosti za sodelovanje pri projektih povezovanja.</p>	NUTS 3 do 5	Občinske uprave; oddelki, pristojni za varstvo narave	3		Velikega pomena za analizo krajevnih razmer in zasnovo projektov povezovanja, ki so prilagojeni krajevnim razmeram, vendar bi bili stroški raziskovanja v okviru pričujoče raziskave preveliki.

Tema	Predlog kazalca	Utemeljitev	Prostor-ska referenčna raven	Potencialni vir podatkov	Ocena razpoložljivosti podatkov	Pogostnost zbiranja podatkov	Uporabnost za raziskavo
Politika	<u>Obseg površine zemljišča in sredstva za izvajanje ukrepov renaturacije in rekultivacije (2)</u> Enota: €, ha *	Površina zemljišč, namenjenih izvajanju ukrepov renaturacije in rekultivacije, so lahko pomembni povezovalni elementi znotraj mreže. Pogoji za to je, da so izbrana in načrtovana v skladu z ustreznimi merili.	NUTS 3	Upravni organi v okrožjih in okrajih, pristojni za izdajo dovoljenj; organi in službe, pristojni za za varstvo narave	3		Za lokalne projekte pomembne informacije, vendar v okviru pričujoče raziskavi preveč delovno intenzivne in preveč lokalno obarvane.
	<u>Čezmejne pobude za spremljanje in nadzorovanje stanja okolja (1&2)</u> Število programov spremljanja stanja okolja na čezmejni ravni glede na cilje, izbor parametrov, metod zbiranja, analize podatkov in poročanja Enota: število *		Ministrstva, pristojna za raziskovalno dejavnost; upravni organi, pristojni za okolje	NUTS 0, 1			-

Zemljevid 3: Višinske stopnje zavarovanih območij v Alpah

Višinske stopnje zavarovanih območij v Alpah

Legenda

- Območje izvajanja alpske konvencije
- Narodni park
- Robno območje narodnega parka
- Regijski park
- Naravni rezervat
- Biosferni rezervat
- Posebena zaščita
- Jezero
- Mesto

Višinski pasovi:

- 4500 - 5000m
- 4000 - 4500m
- 3500 - 4000m
- 2500 - 3000m
- 2000 - 2500m
- 1500 - 2000m
- 1000 - 1500m
- 500 - 1000m
- 0 - 500m

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasn obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdela EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; EuroGlobalMap v1.1. ©EuroGeographics; DEM ©Geosys.
 Izdano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

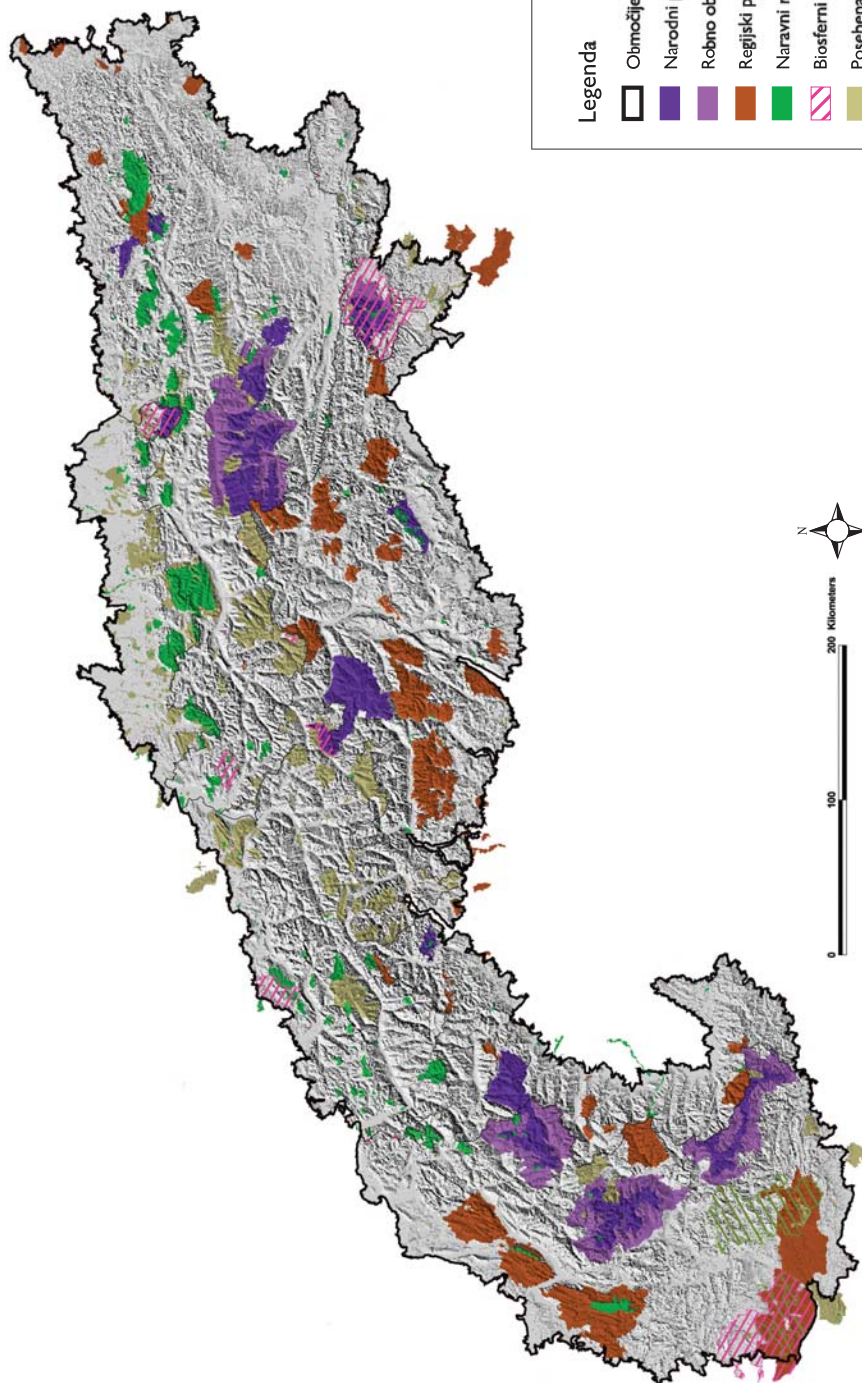
Relief alpskega loka in zavarovanih območij v Alpah

alpineconvention convention des alpes alpska konvencija

Réseau Alpin des Espaces Protégés
 Rete delle Aree Protette Alpine
 Netzwerk Alpiner Schutzgebiete
 Mreža zavarovanih območij v Alpah

Legenda

- Območje izvajanja alpske konvencije
- Narodni park
- Robno območje narodnega parka
- Regijski park
- Naravni rezervat
- Biosferni rezervat
- Posebena zaščita
- Posebena zaščita (Réserve géologique)

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj, Švicki sekretariat Alpske konvencije - SOIA.
 Podsklepe: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zbiralen obrag območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; EuroGlobalMap v.1.1 ©EuroGeographics; DBH ©Geopyt.
 Izdano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

09 / 2004

Zemljevid 4: Relief alpskega loka in zavarovanih območij v Alpah

3 Čezmejna zavarovana območja in veliki nacionalni kompleksi

Predmet raziskave so bila zavarovana območja v Alpah, razdeljena po posameznih kategorijah. Od 350 alpskih zavarovanih območij, ki sestavljajo mrežo alpskih zavarovanih območij in katerih površina presega 100 ha, so bila zaradi njihovega posebnega pomena, ki ga imajo za ekološko omrežje v Alpah, izbrana čezmejna zavarovana območja. Razvidna so iz spodnje preglednice. Območja so stičišča med posameznimi državami, ki so pogodbenice Alpske konvencije, in mostovi, ki ustvarjajo čezmejne povezave od ene države do druge in s tem od enega varstvenega sistema do drugega. Kot prostor izmenjave in gonilna sila čezmejnega in mednarodnega sodelovanja si zato zaslužijo posebno pozornost. Dinamika dogajanja in skupno delovanje, ki sta se razvila pri tem, sta lahko za vzgled drugim območjem, pridobljene izkušnje pa se lahko posredujejo drugim nacionalnim zavarovanim območjem.

Živali in rastline pri svojih selitvah oz. širjenju ne upoštevajo administrativnih meja. Čezmejno sodelovanje je zato za uspešno varovanje biotske raznovrstnosti nujno potrebno. Zaradi velikih razlik, ki pri varstvenih določbah obstajajo ne le med posameznimi državami, ampak tudi med različnimi administrativnimi enotami znotraj samih držav, in zaradi pomanjkljive komunikacije in obveščeniosti je bila v pričujoči raziskavi opravljena analiza velikih medsebojno povezanih kompleksov znotraj posameznih držav, še zlasti tam, kjer je treba premagati notranje meje med zveznimi deželami, kantoni, regijami ali departmaji. Predmet raziskave so bili sodelovanje ter povezave, ki obstajajo na teh ravneh.

V nadaljevanju so navedeni izbrani kompleksi, ki so združeni po posameznih kompleksih in natančneje opisani.

Liechtenstein razpolaga s številnimi manjšimi zavarovanimi območji in enim zavarovanim območjem v velikosti 100 ha, to je Naravni rezervat Ruggeller Ried. Podobno kot v Švici velja v Liechtensteinu koncept za povezovanje dragocenih biotopov in ekoloških ravnotežnih površin v kmetijstvu. Na našem seznamu naravnega rezervata v Liechtensteinu ne navajamo, ker skupaj z drugimi velikimi zavarovanimi območji ne tvori združenja zavarovanih območij v našem smislu. Zavarovana območja in površina kneževine Liechtenstein igrajo pomembno vlogo, posebej zaradi centralne lege dežele med Vzhodnimi in Osrednjimi/Zahodnimi Alpami, lahko pa si jih predstavljamo tudi kot migracijski prostor (na primer za jelenjad) v ekološki mreži alpskih zavarovanih območij.

3.1 Čezmejna zavarovana območja

Trenutno obstajajo v Alpah različni čezmejni kompleksi zavarovanih območij.

Preglednica 4: Veliki čezmejni kompleksi

Veliki čezmejni kompleksi	Skupna površina
Narodni park Gran Paradiso (I) – Narodni park Vanoise (F) – Naravni rezervat: Bailletaz (F), La Grande Sassiere (F), Plan de Tueda (F), Hauts de Villaroger (F), Tignes – Champagny (F)	272 541 ha
Naravni park Rieserferner-Ahm (I) – Naravni park Zillertaler Hauptkamm (A) – Naravni rezervat Valsertal (A) Narodni park Hohe Tauern (A) – Naravni rezervat: Kleinfragant (A), Wurten West (A), Bretterlich (A), Inneres Pöllatal (A), Paarseen-Schuhflicker-Heukareck (A), Zeller See (A), Sieben-Möser-Gerlosplatte (A), Rotmoos-Käfertal (A) – Posebena zaščita Piffkar (A) – Narodni park Nockberge (A)	265 827 ha
Narodni park Schweizerischer Nationalpark (CH) – Narodni park Stifserjoch (I) – Naravni park Adamello (I) Naravni park Adamello Brenta (I)	264 720 ha
Narodni park Mercantour (F) – Naravni park Alpi Marittime (I) – Naravni park Alta Valle Pesio e Tanaro (I) Naravni rezervat Bosco e dei Laghi di Palanfre (I)	250 275 ha
Naravni park Prealpi Giulie (I) – Narodni park-Biosferni rezervat Triglav (SI)	205 125 ha
Naravni park Texelgruppe (I) – mimo območje Ötztaler Alpen (A) – mimo območje Stubaier Alpen (A) Biosferni rezervat Gurgler Kamm (A) – mimo območje Kalkkögel (A)	117 390 ha
Alpenpark Karwendel (A) – Naravni rezervat Karwendel-Karwendelvorgebirge (D) – mimo območje Eppzirl (A) Naravni rezervat Riedboden (D) – Naravni rezervat Amspitze (D) – mimo območje Achental-West (A)	93 086 ha
Regijski park Queyras (F) – Naravni rezervat Fascia fluviale del Po (I)	68 110 ha
Narodni park Berchtesgaden (D) – Naravni rezervat Kalkhochalpen (A) – Naravni rezervat Tennengebirge (A)	53 057 ha

Preglednica 5: Manjši čezmejni kompleksi

Skupna površina	Skupna površina
Naravni rezervat Vilsapsee (A) – Naravni rezervat Allgäuer Hochalpen (D)	22 553 ha
Naravni rezervat Binntal (CH) – Naravni park Alpe Veglia e Alpe Devero (I)	15 820 ha
Naravni rezervat Vellacher Kotschna (A) – Regijski park Logarska Dolina (SI)	3 278 ha

3.2 Kompleksi nacionalnih zavarovanih območij

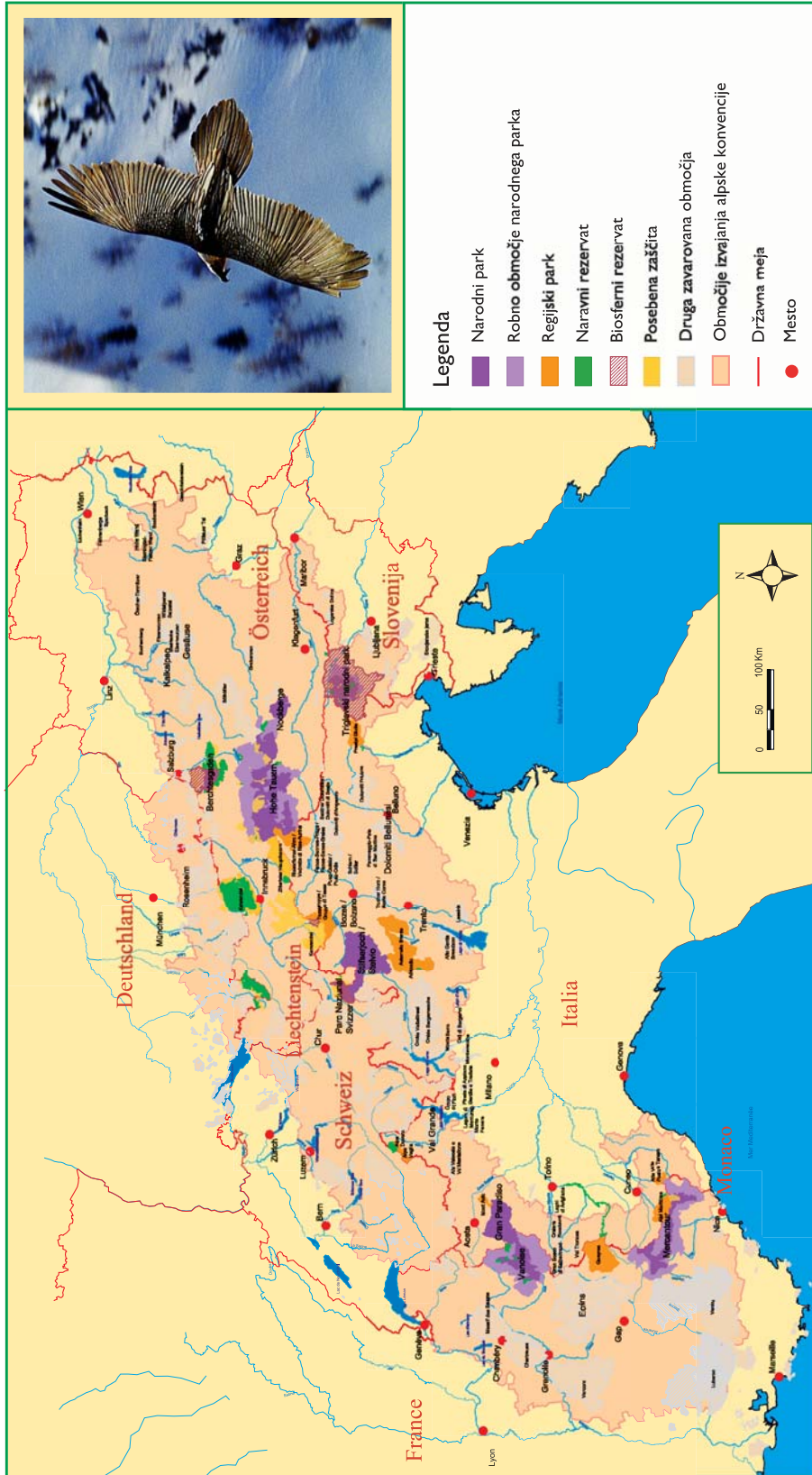
V alpskih državah obstaja vrsta med seboj povezanih zavarovanih območij, ki jih sestavljata dve ali več območij s pogosto različnim varstvenim statusom.

Preglednica 6: Kompleksi nacionalnih

Kompleksi nacionalnih		Skupna površina
Francija	<i>Biosferni rezervat Mont Ventoux – Biosferni rezervat Luberon – Regijski park Verdon – Posebena zaščita Sainte-Victoire – Regijski park Luberon – Posebena zaščita Haute Provence – Narodni park Mercantour</i>	642 212 ha
	<i>Regijski park Vercors – Regijski park Chartreuse – Regijski park Massif des Bauges – Naravni rezervat Hauts de Chartreuse – Naravni rezervat Hauts Plateaux du Vercors</i>	325 242 ha
	<i>Naravni rezervat: Passy, Sixt Passy, Carlaveyron, Aiguilles Rouges, Vallons de Berard, Contamines-Montjoie</i>	20 838 ha
Švica	<i>Biosferni rezervat Entlebuch – Naravni rezervat: Schratzenflue, Rormetten, Blattigraben, Schwarzenegg-Steinetti, Laubersmadghack-Bärsel, Napf, Rotmoos, Schörz, Hohgant-Seefeld, Moor zwischen Lombachalp und Teufen, Moor bei Lombachalp, Hintere und Vordere Nollen, Moor zwischen Mirreneg und Älgäu</i>	44 509 ha
	<i>Naravni rezervat: Armaulaz-Tour d’Ai, Le Larzey, La Pierreuse, Le Vanil Noir, Engstligenfälle, Gelten-Iffigen, Spillgarten</i>	15 062 ha
Italija	<i>Naravni park Alta Valsesia e Val Mastallone</i>	112 860 ha
	<i>Narodni park Dolomiti Bellunesi – 8 Naravni rezervat: Piazza del Diavolo, Piani Eterni-Errera-Valle Falcina, Monti Del sole, Schiara Occidentale, Monte Pavione, Valle Scura, Valle Imperina, Vette Feltrine – Regijski park Dolomiti Friulane – Naravni park Paneveggio-Pale di San Martino</i>	89 213 ha
	<i>Naravni park Fanes-Sennes-Prags-Fanes-Sennes-Braies – Naravni park Dolomiti d’Ampezzo – Naravni park Puez-Geizler-Puez-Odle – Naravni rezervat Seikofel-Nemesalpe – Naravni rezervat Somadida Naravni park Sextener Dolomiten-Dolomiti di Sesto - Naravni rezervat Val Tovanella</i>	86 579 ha
	<i>Naravni park Alta Valsesia e Val Mastallone</i>	6 511 ha
Avstrija	<i>Naravni park Eisenwurzen – Naravni rezervat Rothwald I, II, III – Narodni park Oberösterreichische Kalkalpen – Naravni park Steirische Eisenwurzen – Narodni park Gesäuse – Naravni rezervat Gesäuse-Ennstal – Naravni rezervat Teile des Toten Gebirges – Naravni rezervat Wildalpener Salztal</i>	162 117 ha
	<i>Naravni rezervat Grundlsee/Toplitzsee, Loser-Bräuning-Zinken, Totes Gebirge Ostteil, Totes Gebirge Westteil</i>	51 552 ha
	<i>Naravni park Söktäler – Naravni rezervat: Bodensee-Sattelbachtal, Klafferkessel, Krakau-Schröder, Riesachtal in den Schladminger Tauern, Gebiet um den Sölkerpass</i>	39 541 ha
	<i>Biosferni rezervat Großes Walsertal – Naravni rezervat Gadental – Naravni rezervat Hohe Kugel-Hoher Freschen-Mellental</i>	19 200 ha
	<i>Naravni rezervat Ödensee, Ramsauž Dachstein, Steirisches Dachsteinplateau, Stoderzinken-Lechenkogel, Dachstein</i>	9 304 ha
Nemčija	<i>Narodni park Berchtesgaden – Naravni rezervat Schwarzbach (<100 ha) – Naravni rezervat Aschau</i>	28 076 ha
Slovenija	<i>Unesco biosferno območje Julijske Alpe - Triglavski narodni park</i>	195 723 ha

Čezmejna zavarovana območja v Alpah

Legenda

- Narodni park
- Robno območje narodnega parka
- Regijski park
- Naravni rezervat
- Biosferni rezervat
- Posebena zaščita
- Druga zavarovana območja
- Območje izvajanja alpske konvencije
- Državna meja
- Mesto

Zemljevid 5: Čezmejna zavarovana območja v Alpah

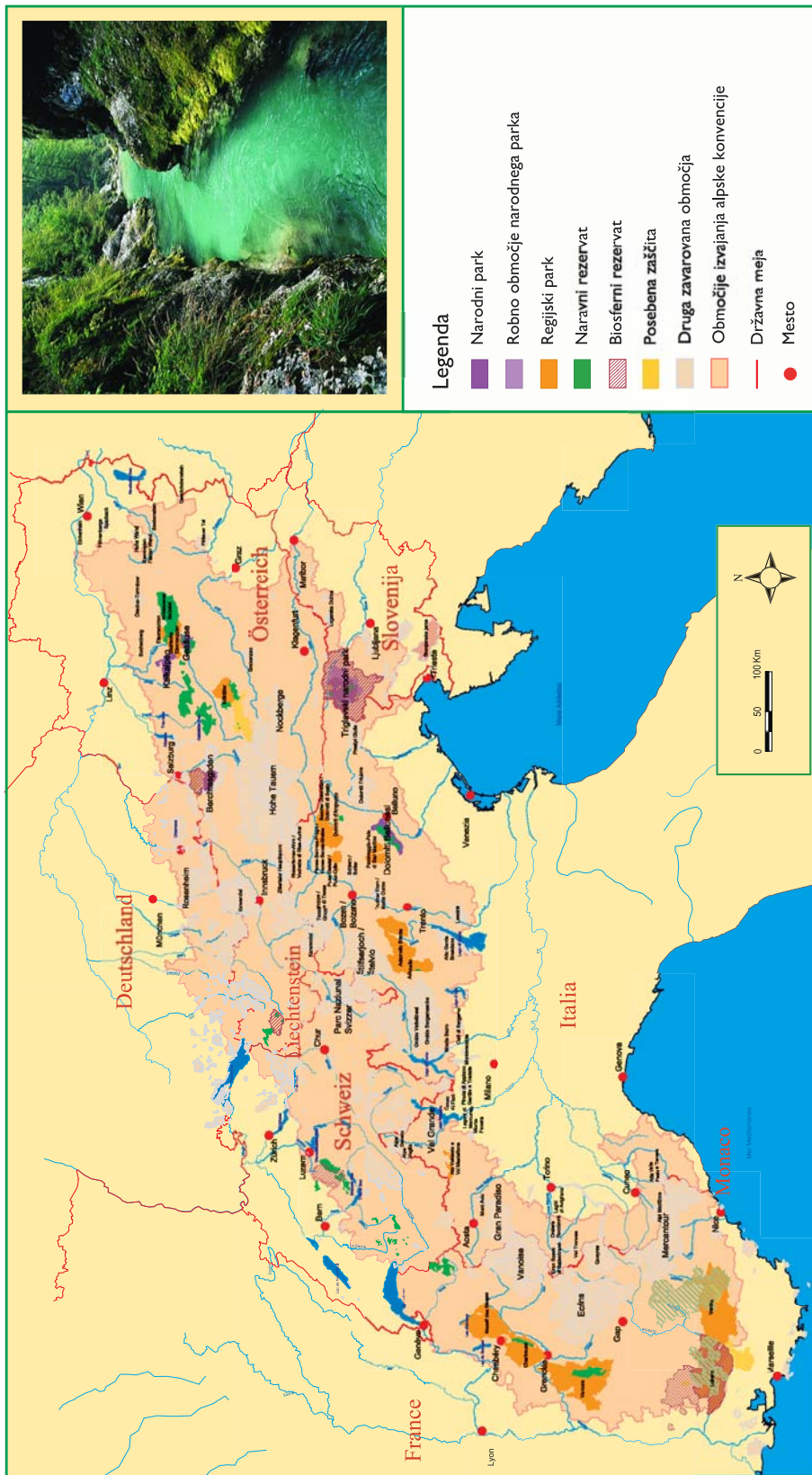

Réseau Alpine des Espaces Protégés
 Alpijski zaščitni območja
 Netzwerk Alpine Schutzgebiete
 Mreža zavarovanih območij v Alpah

Narodni kompleksi zavarovanih območij

alpenconvention convention alpine convenzione delle alpi alpska konvencija

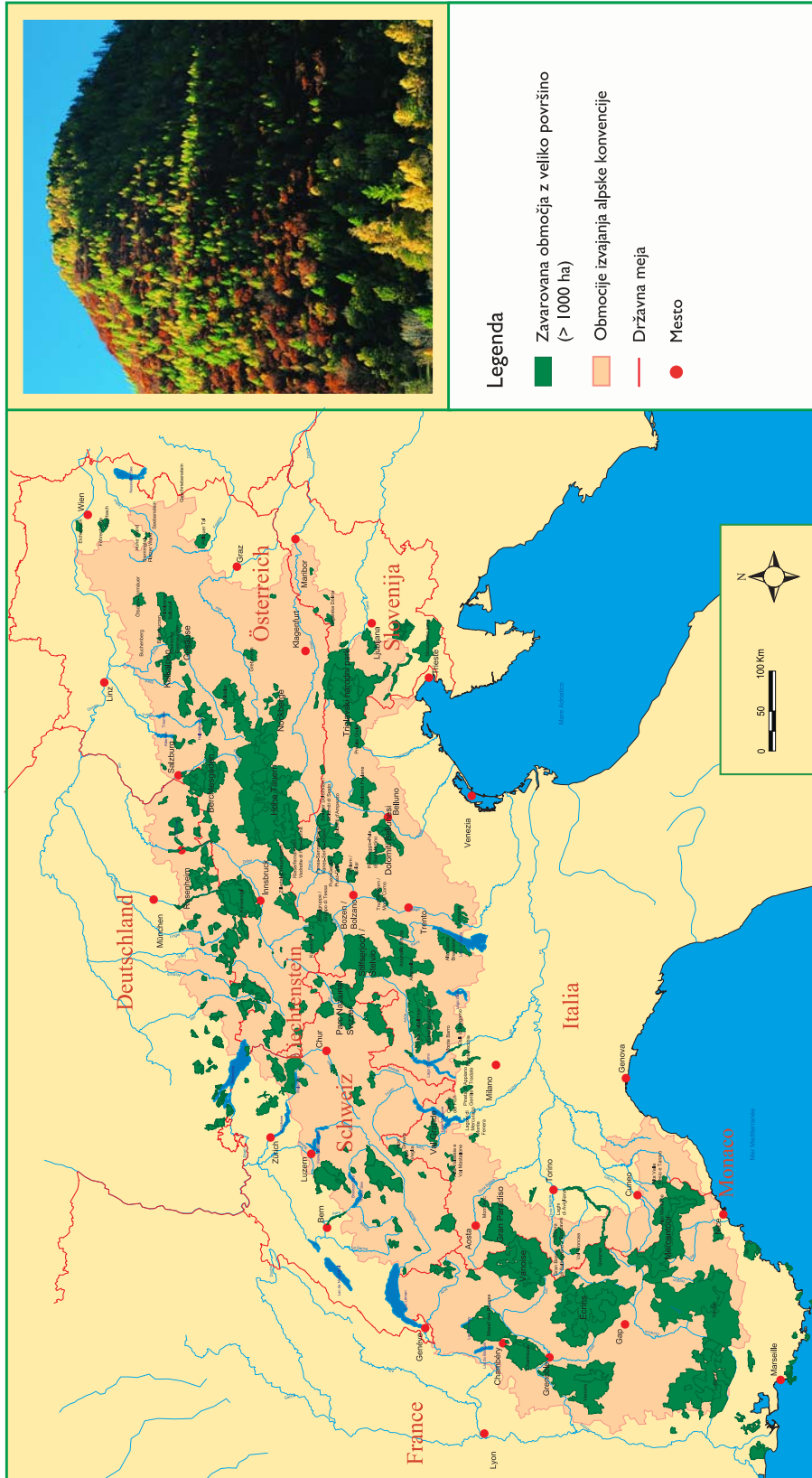

09 / 2004

Zemljevid 6: Narodni kompleksi zavarovanih območij

Zavarovana območja z veliko površino (> 1000 ha)

09 / 2004

Zemljevid 7: Zavarovana območja z veliko površino (>1000 ha)

3.3 Opis posameznih območij in obstoječih povezav

V nadaljevanju sledijo opisi, v katerih so podrobneje predstavljena zavarovana območja izbranih kompleksov in povezave, ki obstajajo med njimi.

Da bi zavarovana območja lahko opravljala vlogo osrednje cone znotraj ekološkega omrežja, morajo imeti ne le ustrezen varstveni status in ustrezno veliko površino, temveč mora zavarovano področje tudi uspešno delovati. Zavedati se torej morajo pomena, ki ga imajo znotraj nacionalnega in mednarodnega ekološkega omrežja, zato mora biti upravljanje usmerjeno v sodelovanje z drugimi zavarovanimi območji ter z najbližjo okolico. Poleg vidikov, kot so velikost območja, vrstna pestrost in porazdelitev habitatov, sta tako pomembna tudi mednarodno

sodelovanje in učinkovit notranji sistem (npr. podrobno izdelan načrt upravljanja). Pri tem imajo pomembno vlogo načrti upravljanja ter dogovori z drugimi zavarovanimi območji, širitev dejavnosti na ožjo in širšo okolico ter pripravljenost prebivalstva za sodelovanje.

Le v primeru, da je njegovo delovanje uspešno, lahko zavarovano območje postane vir in zatočišče znotraj vsealpskega omrežja. Le z ustrezno interno strukturo uprave zavarovanih območij lahko območja aktivno prispevajo k procesu prostorskega povezovanja. Kajti eden od temeljnih pogojev za uspešno izvajanje ukrepov povezovanja, celo na lokalni ravni, je interes za procese in sisteme, ki obstajajo zunaj parkovnih meja in tudi zunaj državnih meja. Zavarovana območja se morajo videti kot del nadrejenega sistema in prepoznati svoje mesto v sistemu alpskih zavarovanih območij.

Slika 9: Program Life „Brkati ser“. Primer intenzivnega sodelovanja med zavarovanimi območji v Alpah.

© Parc national de la Vanoise (F) - Michel Bouché

3.3.1 Opis: zavarovanih območij

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ Narodni park Vanoise, narodni park Gran Paradiso, naravni park Mont Avic

NARODNI PARK VANOISE					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Rhône-Alpes		Departma Savoja	
Ustanovitev	1963	Najvišja točka	3 855 m (La Grande Casse)	Število prebivalcev v osrednjem območju	0
Površina	Osrednje območje: 52 839 ha, vzdrževalno območje: 143 637 ha	Najnižja točka	1 280 m	Število prebivalcev v robnem območju	30 516
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinsko pašništvo (30 do 40 % površine parka). Živinoreja (proizvodnja Beaufort AOC) v Tarentaise, ovčereja (deloma nenadzorovana) v Maurienne. 7% odstotkov prebivalstva. Pogosto več virov dohodka (razvoj kmečkega turizma). Zmanjševanje površin gorskih gojenih travnikov (zaraščanje). Ukrepi vzdrževanja s pomočjo CAD.			
Gozdarstvo	☒	0,8 % površine pokriva gozd. Upravljanje gozdov gozdarske službe ONF se predloži direktorju parka. Varstvo občutljivih delov gozdov v obliki kartiranja biotopov.			
Lov	☒	Prepovedano na osrednjem območju. Dovoljeno na zunanem območju. Dejavnost vodi lovska zveza ACCA (Associations Communales de Chasse Agréées) ali zasebna Družba za parkljasto divjad in zadnja štiri leta tudi za gozdne kure v skladu z lovskogojitvenimi načrti. Obstajata dva rezervata za divjad (Haute Tarentaise, Mont Cenis).			
Ribolov	☒	Dovoljen na območju celotnega parka. Dejavnost vodijo ribiška združenja AAPPMA (Associations Agréées de Pêche et de Protection du Milieu Aquatique) ali zasebne družbe. Za izpust mladice na osrednjem območju je potrebno dovoljenje.			
Infrastruktura	☒	Gradnja novih objektov na osrednjem območju ni dovoljena, razen tistih, ki so predvideni v prostorskem načrtu. Park podpira obnavljanje tradicionalnih stavb (streha, krita s skodlami...). Park lahko o projektih za gradnjo infrastrukture na zunanem območju parka poda svoje stališče. Pomembna prometna os v dolini Maurienne (avtocesta, nacionalna cesta, železnica, prihodnja trasa TGV na progi Lyon-Torino, reka Arc...). Številni visokonapetostni daljnovodi (ogrožajo ujede in ptice selivke).			
Turizem	☒	Številna smučišča večjega obsega (Les Trois Vallées, Tignes, Val d'Isère, Les Arcs...) in visokogorskih smučišč (Les Arcs 2000, Val Thorens). Vplivi intenzivnega turizma, npr. pri voda (poraba, zadrževalni bazeni vode za umetno zasneževanje ...). Projekti širitve smučišč (npr. med Termignonom in dolino Val Cenis).			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Programi za varstvo kozoroga.			INTERREG III Francija-Italija "Čezmejne migracije kozoroga".		
Programi za pomoč kmetom pri vzdrževanju košenic (CAD, posebni ukrepi).			Projekt "Emilie".		
Inventar mokrišč.			Program Life "Brkati ser": monitoring izpuščenih živali.		
Specifični ukrepi za varstvo flore in favne (primer: postavitve ovčjih ograd za varstvo Trifolium saxatile v naravnem rezervatu Hauts de Villarogers, projekt financiranja dezinfekcijskih bazenov za preprečevanje širjenja bolezni pri kozorogih (<i>Drechslera</i>)).			INTERREG IIIB "Habitalp".		
Kartiranje območij za prosto smučanje in raziskave o vplivih na populacijo gamsa.			Izmenjava izkušenj in podatkov z NP Vanoise.		
Vzpostavljanje ornitološko pomembnih območij (Points Sensibles Avifaune - PSA), zlasti tam, kjer se pojavljajo problemi zaradi električnih vodov in žičnic na smučiščih.					

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavec	
Naravni rezervat Tignes-Champagny	1963	1108 ha	NP Vanoise	Razdeljen na dva dela (La Sache und La Grande Motte).
Naravni rezervat Grande Sassièra	1973	2 256 ha	NP Vanoise	Leži vzdolž državne meje.
Naravni rezervat Plan de Tueda	1990	1 115 ha	NP Vanoise	Leži na zahodu osrednjega območja.
Naravni rezervat Baillettaz	2000	475 ha	NP Vanoise	Leži vzdolž državne meje.
Naravni rezervat Hauts de Villaroger	1991	982 ha	Gozdna uprava ONF	Leži na severu osrednjega območja.

NARODNI PARK GRAN PARADISO

Splošno

Legra	Italija	Regija Piemonte, Dolina Aoste	Pokrajina Torino, Aosta
Ustanovitev	1922	Najvišja točka 4 061 m (Cima del Gran Paradiso)	Število prebivalcev v območju narodnega parka 300
Površina	70 318 ha	Najnižja točka 800 m	Število prebivalcev na širšem območju narodnega parka 8 300

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Veliko nazadovanje kmetijstva. Živinoreja (Dolina Aoste: krave, Piemont: ovce in koze). Tradicionalna proizvodnja (sir, sladice, vloženo sadje in zelenjava, med, salame, vino).
Gozdarstvo	☒	Trajnostno in sonaravno gospodarjenje z gozdovi na celotni površini gozdnih zemljišč v parku.
Lov	☐	Prepovedan na območju parka, dovoljen le v primeru prevelikega staleža divje svinje. Lovišča ali prosti lovna območja obči, ki ležijo v parku.
Ribolov	☐	Ribolov na območju parka prepovedan, v Vallon de Forzo dovoljen.
Infrastruktura	☒	Projekti za razvoj infrastrukture razen na smučišču Valprato Soana ne obstajajo, vendar se je park že pritožil.
Turizem	☒	Turizem im vedno večji pomen. Obrtni izdelki iz lesa in bakra.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Raziskava o vplivu živinoreje na gamsjo populacijo.	INTERREG III Francija-Italija " Čezmejne migracije kozoroga ".
Monitoring populacije kozoroga, volka in risa (migracije).	INTERREG IIIB "Habitatp". Izmenjava izkušenj in podatkov z NP Vanoise. Skupne izobraževalne prireditve in programi monitoringa s parkom Mont Avic.

NARAVNI PARK MONT AVIC

Splošno

Legra	Italija	Regija Aosta	Pokrajina Aosta
Ustanovitev	1989	Najvišja točka 3 185 m (Mont Glacier)	Število prebivalcev v območju naravnega parka 22 polet
Površina	5 747 ha	Najnižja točka 1 000 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka 1082

Človekove dejavnosti	
Kmetijstvo	☒ Planinsko pašništvo (krave, ovce in koze). Pridelava sira. Čebelarstvo.
Gozdarstvo	☒ Sonaravno gospodarjenje z gozdovi v varovalnih gozdovih (100 % gozdov v parku).
Lov	☐ Prepovedan na območju parka. V okolici parka: lovskogojitveni načrt za gamsa, lov druge divjadi je prepovedan.
Ribolov	☒ Posebna ureditev ribolova regionalne dovolilnice za jezera in potok Ayasse, prepoved ribolova v potoku Chalamy).
Infrastruktura	☒ Manjši pomen prometnega omrežja.
Turizem	☒ Malo množičnega turizma.
Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	
Registriranje EMAS + certifikat ISO 14 001.	Programi sodelovanja
Projekt "Life-Natura" za izvedbo določitve območij v okviru projekta NATURA 2000 (raziskava in varstvo mokrišč).	INTERREG IIIA "Cogeva Vahsa".
Varstvo barij.	Skupne izobraževalne prireditve in programi monitoringa s parkom Mont Avic.
Ponovna vzpostavitev planšarij zaradi ohranjanja visokogorskih planin.	
Upravljanje vrst (parkljasta divjad, svizec, koconoge kure, medved, ribe) na ARC GIS.	

POVEZAVE

Prostorske povezave

Narodni park Vanoise – Narodni park Gran Paradiso

Skupna meja je dolga 15 km in sovпада z mejo med Francijo in Italijo. Višina meje: na nadmorski višini od 2950 m do 3350 m; meja ne predstavlja fizične prekinitve med obema zavarovanimi območjema. Obe osrednji območji sta med seboj povezani, robno območje parka Vanoise poteka ob meji. Val Grisenche, ki leži med narodnim parkom Gran Paradiso in robnim območjem narodnega parka Vanoise, ni zavarovano območje, lahko pa zaradi nizke poselitve in obstoječega rezervata divjadi Benevolo služi kot ekološki koridor.

Narodni park Gran Paradiso – Naravni park Mont Avic

Odkar je bil naravni park Mont Avic leta 2003 razširjen, imata parka skupno, 4 km dolgo mejo. Višina meje: na nadmorski višini od približno 2750 m do 3100 m, kjer so tudi ledeniki. To območje je že prej služilo kot ekološki koridor med obema območjema. Stično območje ni zelo široko, ker na vzhodu meji na smučarsko območje Champorcher.

Vsebinske povezave

Narodni park Vanoise – Narodni park Gran Paradiso

Obe zavarovani območji zelo uspešno sodelujeta na različnih področjih kot so izmenjava izkušenj in podatkov, izdelava skupnih programov in ciljev.

Narodni park Gran Paradiso – Naravni park Mont Avic

Obe območji zelo uspešno sodelujeta in izvajata skupne programe na področju dodatnega izobraževanja osebja in štetja divjadi.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Narodni park Hohe Tauern, Narodni park Nockberge, Naravni park Zillertaler Hauptkamm,
Naravni park Rieserferner-Ahrn / Vedrette Di Ries Aurina

NARODNI PARK HOHE TAUERN					
Splošno					
Skupaj Površina	Osrednje območje 118 900 ha, vzdrževalno območje 59 800 ha	Najvišja točka	3 797 m (Großglockner)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	0
		Najnižja točka	okoli 1 000 m	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	okoli 84 000
Salzburg					
Lega	Avstrija	Dežela Salzburg			
Ustanovitev	1983	Najvišja točka	3 666 m (Großvenediger)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	0
Površina	Osrednje območje 53 900 ha, vzdrževalno območje 26 600 ha	Najnižja točka	okoli 1 000 m	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	okoli 60 000
Tirolska					
Lega	Avstrija	Land Tirolska			
Ustanovitev	1991	Najvišja točka	3 797 m (Großglockner) 3 666 m (Großvenediger)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	0
Površina	Osrednje območje 35 000 ha, vzdrževalno območje 26 000 ha	Najnižja točka	okoli 1 200 m	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	okoli 16 000
Koroška					
Lega	Avstrija	Land Koroška			
Ustanovitev	1981	Najvišja točka	3 797 m (Großglockner)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	0
Površina	Osrednje območje 26 280 ha, vzdrževalno območje 10 060 ha	Najnižja točka	okoli 1 200 m	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	okoli 8 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Samo v tamponskih conah (60 % površine je namenjeno kmetijstvu): zeleno kmetijstvo. Kmetijski ukrepi so prilagojeni glede na posebnost neke dežele in glede na potrebe kmetov.			
Gozdarstvo	☒	Salzburg: po zakonih narodnega parka. Koroška: gozd trenutno ni v uporabi. Tirolska: delež gozda znaša 5 %. Z lastniki zemljišč so sklenjene pogodbe za zavarovanje naravestroge ureditve, da se izvaja naravi prijazno gozdarstvo. Poseben oddelek "Naravni gozd" je v naravnem parku pristojen za ta vprašanja.			
Lov	☒	V jedrnem predelu se sklenjujejo pogodbe z lastniki zemljišč, da se lov nato lahko izvaja v sozvočju z etičnimi načeli naravnega parka. Gradbeni ukrepi so v jedrnem delu prepovedani.			
Ribolov	☒	Salzburg: obstajajo reke, v katerih zaradi sklenjenih posebnih pogodb trenutno ni rib. Drugače je ribolov dovoljen. Koroška: ni omejitvev, ker v potokih in jezerih ni rib. Tirolska: privatno upravljanje s strani ribičev.			
Infrastruktur	☒	Dovoljeni so le gradbeni ukrepi v zvezi s kmetijstvom. V zunanji coni je potrebno za postavitve ali namestitve gradbenih naprav in za novogradnjo stavb pridobiti dovoljenje. Pristojni organ je okrajno glavarstvo.			
Turizem	☒	Pohodne poti, plezalne stene, učne poti.			

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Program za vzpodbujanje kmetijstva (vzpodbujanje ekološkega kmetijstva, pogodbe za varstvo narave), ki je financiran iz fonda naravnega parka. Vsaka dežela prilagodi ta orodja glede na svoje danosti.	NP Hohe Tauern – NP Berchtesgaden – Švicarski NP: številni projekti, predvsem na področju raziskav NP.
Monitoring planinskega orla, brkatega sera in potočne postrvi.	Partnerstvo NP Hohe Tauern – NP Les Ecrins – NP Triglav. Izvajajo se skupni projekti: zaščita in menedžment zavarovanih območij v Alpah, razvoj trajnostnega turizma, ohranitev biotske raznovrstnosti v okviru obdelovanja gorskih površin in gozdov, informiranje in izobraževanje lokalnega prebivalstva. Izmenjava osebja, tečaji nadaljnega izobraževanja in jezikovni tečaji.
Ponovna naselitev potočne postrvi.	
Ponovna naselitev brkatega sera.	
Sodelovanje z naravnim parkom Rieserferner-Ahrn in naravnim parkom Zillertaler Hauptkamm: skupna objava knjige "Mejne poti".	NP Hohe Tauern– inštitut narodnega parka v hiši narave v Salzburgu: posledica tesnega sodelovanja iz leta 2000 je pogodbeno partnerstvo.
	INTERREG IIIA "Aquilalp".
	INTERREG IIIB "Habitalp".

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavce	
Naravni rezervat Kleinfragant	1989	710 ha	Urad Koroške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Wurten West	1993	299 ha	Urad Koroške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Bretterlich	1973	224 ha	Urad Koroške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Inneres Pöllatal	1973	3 170 ha	Urad Koroške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Paarseen-Schuhflicker-Heukareck	1990	867 ha	Urad Salzburške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Zeller See	1973	202 ha	Urad Salzburške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Sieben-Möser-Gerlosplatte	1981	168 ha	Urad Salzburške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Naravni rezervat Rotmoos-Käfertal	2003	169 ha	Urad Salzburške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka
Posebena zaščita Piffkar	1989	472 ha	Narodni park Hohe Tauern	Leži znotraj območja narodnega parka

NARODNI PARK NOCKBERGE

Narodni park Nockberge ni mednarodno priznan narodni park. Zavarovalni ukrepi niso v skladu z navedbami IUCN za kategorijo narodni park (I in II).

Splošno

Lega	Avstrija	Dežela Koroška		
Ustanovitev	1986	Najvišja točka	okoli 2 300 m	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka
Površina	Osrednje območje 7 729 ha, vzdrževalno območje 10 693 ha	Najnižja točka	okoli 1 000 m	

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Pašna živina.
Gozdarstvo	☐	V parku ni gozdarstva.
Lov	☒	Upravljanje preko pisarne narodnega parka.
Ribolov	☒	Upravljanje preko pisarne narodnega parka.
Infrastruktura	☒	Gradbene dejavnosti kot so novogradnje in prenove so dovoljene. Pri samem izvajanju ukrepov je potrebno paziti na način gradnje, kritine, torej ograje morajo biti iz kamna, strehe pokrite s škodlami ali škodlam podobno kritino. Poti naj zaokrožajo podobo pokrajine.
Turizem	☒	Pohodni turizem: pohodne poti, planinske koč, zdravilne kopeli, cesta Nockalm.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

78 % zavarovanega območja je zavarovanega s posebno pogodbo (splošno veljavna določila, obdelava pašnikov, območja mirovanja). Skupno 440 pogodb.	Tesno sodelovanje z narodnim parkom Visoke Ture, predvsem na področju vzpodbujanja javnega dela, znanosti in raziskav.
Kulturno pokrajinski program: vzpodbujanje tradicionalnih načinov obdelovanja. V regiji NP je prisotnih sedem društev kulturne krajine s skupno 250 prijavljenimi člani. (kmetijske pašne skupnosti).	Z avstrijskim narodnimi parki in drugimi zavarovanimi območji sosednjih dežel smo ves čas v stiku, (npr. ERA-ECO dnevna zasedanja, prireditve, izmenjava izkušenj).
INTERREG IIA Italija – Slovenija - Avstrija "ERA 2004".	

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Rosanin	1977	1 116 ha	Urad Salzburške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Steirische Nockberge	1988	2 074 ha	Urad Salzburške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Gurkursprung	1981	1 507 ha	Urad Koroške deželne vlade	Leži zunaj območja narodnega parka.

HOCHGEBIRGSNATURPARK ZILLERTALER HAUPTKAMM

Splošno

Lega	Avstrija	Dežela Tirolska		
Ustanovitev	2001 (vorher Ruhegebiet seit 1991)	Najvišja točka	3 510 m (Hochfeiler)	Število prebivalcev v naravnem parku
Površina	37 200 ha	Najnižja točka	okoli 1 000 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka
				0
				6 500

Človekove dejavnosti				
Kmetijstvo	☒ Projekt ohranitve kulturne krajine: financiranje, da bi ohranili videz posebne kulturne krajine in prvobitno kmetijstvo.			
Gozdarstvo	☒ Gozdarstvo upravlja avstrijska uprava za gozdove. V zvezi z obdelovanjem gozdov ni posebnih ukrepov. Gre za upravljanje s pomočjo smernic trajnostnega razvoja.			
Lov	☒ Privatno upravljanje.			
Ribolov	☒ Privatno upravljanje.			
Infrastruktura	☒ Planinske koč, gostilne. Za postavitev in namestitve gradbenih naprav je potrebno pridobiti dovoljenje, medtem ko za naprave, ki povzročajo hrup, velja prepoved.			
Turizem	☒ Pohodne poti in pribl. Ena razstava narodnega parka na leto.			
Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju				
Programi sodelovanja				
Projekt varovanja kulturne krajine.	Sodelovanje z naravnim parkom Rieserferner-Ahrn in narodni park Hohe Tauern: skupna objava knjige "Mejne poti"			
Projekt gorskih gozdov (projekt komunikacije): Javno delo za zavarovana območja in gozdarstvo. V okviru tega projekta tesno sodelujejo upravitelji zveznih gozdov in naravnega parka en teden na leto in si vsako leto izberejo določeno temo. (npr. saniranje gozdov).	Sodelovanje z naravnim zavarovanim območjem Valsertal: Upravitelji so vseskozi v kontaktu in se dvakrat letno srečujejo, da bi se pogovorili o nastalih problemih in našli skupne rešitve.			
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Valsertal	1942	3 300 ha	Tirolska deželna vlada	Leži zunaj območja narodnega parka

NATURPARK RIESERFERNER-AHRN / VEDRETTE DI RIES AURINA					
Splošno					
Legra	Italija	Regija južna Tirolska-Trentino		Avtonomna provinca Bozen	
Ustanovitev	1988	Najvišja točka	3 498 m (Dreiherrenspitze)	Število prebivalcev v naravnem parku	0
Površina	31 505 ha	Najnižja točka	898 m (Reinbach Wasserfälle / Cascade di Riva)	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	okoli 18 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Ekstenzivni pašniki se razprostirajo iz smeri dolin tja do robov ledenikov.			
Gozdarstvo	☒	Upravlja se na regionalnem nivoju.			
Lov	☒	Dovoljen glede na ureditve province.			
Ribolov	☒	Dovoljen glede na ureditve province.			
Infrastruktura	☐	Gradnje niso dovoljene, razen v posebnih primerih, npr. pašniki. Infrastruktura: planinske koč, zatočišča, informacijska mesta. Smučarskih prog ni.			
Turizem	☒	Pohodništvo, planinarjenje.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Za nego tal in posebno obdelovanje prejmejo kmetje do 50% višje subvencije kot na drugih zavarovanih območjih.			Sodelovanje z naravnim parkom Zillertaler Hauptkamm in NP Visoke Ture: skupaj izdana knjiga "Mejne poti".		
			Skupno upravljanje vseh parkov v Bozanu.		
			INTERREG IIIA "Aquilalp".		

POVEZAVE

Prostorske povezave

Narodni park visoke Ture – Naravni park Zillertaler Hauptkamm

Skupna meja zavarovanih območij je dolga pribl. 10 km. Meja poteka vzdolž nenaseljenega grebena. Park leži na višini od 2 800 m do 3 300m. Le upravna meja med obema območjema pojasnjuje njuno ločenost, saj drugače tvorita geografsko enost.

Narodni park Visoke Ture – Naravni park Rieserferner-Ahrn

Skupna meja med obema območjema je dolga pribl. 40 km. Park leži na višini od 2 800 do 3 500 m. Meja delno poteka vzdolž grebena; kot tudi v prejšnjem primeru poteka vzdolž nenaseljenega grebena. Med obema zavarovanima območjema ni geografske prekinitev.

Naravni park Rieserferner-Ahrn – Naravni park Zillertaler Hauptkamm

Parki imajo skupno mejo dolgo več kilometrov in jih na zahodu ločuje le dolina. To vmesno območje je zelo redko naseljeno; ob vznožju doline poteka cesta.

Narodni park Visoke Ture – Narodni park Nockberge

Narodni park Nockberge se nahaja na vzhodu narodnega parka Visoke Ture, oba parka sta med seboj oddaljena pribl. 30 km. Regija narodnega parka Visoke Ture, ki meji na narodni park, se dotika narodnega parka Nockberge.

Vsebinske povezave

Skupaj z narodnim parkom Visoke Ture in južno Tirolskim naravnim parkom Rieserferner-Ahrn, spada visokogorski naravni park-Zillertalske Alpe k največjemu, povezanemu kompleksu zavarovanih območij v Alpah. Čezmejne pobude teh treh zavarovanih območij vzpodbujajo občutek za odgovornost do enkratne in neponovljive naravne in kulturne dediščine.

Primer tega sodelovanja je skupna izdaja knjige „Mejne poti“, ki je bila izdelana v okviru programa INTERREG II Italija/Avstrija 1994/1999. Trenutno na področjih vzpodbujanja javnega dela, znanosti in raziskav poteka tesno sodelovanje z Narodnim parkom Visoke Ture.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Narodni park Stilsferjoch/Stelvio, Švicarski narodni park/Parc Naziunal Svizzer, naravni park Adamello, naravni park Adamello Brenta

NARODNI PARK STILFSERJOCH/STELVIO					
Splošno					
Ustanovitev	1935	Najvišja točka	3 905 m (Ortles / Ortler)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	11 682
Skupna površina	134 620 ha	Najnižja točka	okoli 750 m	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	67 020
Južna Tirolska					
Lega	Italija	Regija Južna Tirolska-Trentino	Avtonomna pokrajina Bolzano/Bozen		
Površina	55 094 ha	Najvišja točka	3 905 m (Ortles / Ortler)	Število prebivalcev v osrednjem območju	7 622
		Najnižja točka	okoli 750 m	Število prebivalcev v robnem območju parka	31 204
Lombardija					
Lega	Italija	Regija Lombardija	Pokrajina Sondrio, Brescia		
Površina	60 126 ha	Najvišja točka	3 851 m (Il Gran Zebrù / Königspitze)	Število prebivalcev v osrednjem območju	1 215
		Najnižja točka	okoli 1 000 m	Število prebivalcev v robnem območju parka	4 094
Trentino					
Lega	Italija	Regija Južna Tirolska-Trentino	Pokrajina Sondrio, Brescia		
Površina	19 350 ha	Najvišja točka	3 769 m (Monte Cevedale)	Število prebivalcev v osrednjem območju	2 845
		Najnižja točka	okoli 1 160 m	Število prebivalcev v robnem območju parka	32 522
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	<p>3 600 kmetij v občinah na območju parka skupne površine 179 000 ha. Kmetijska zemljišča površine okrog 100 000 ha, ki jih sestavljajo izključno pašniki in travniki (98%).</p> <p>Južna Tirolska: Vse parcele v kmetijski rabi, se obdelujejo, pogosto je to dopolnilno kmetovanje (okrog 570 ha). Pomembne kmetijske kulture kot sadje in vinogradništvo v Vinschgau (okrog 570 ha). Intenzivnejše sadjarstvo: nasadi jablan v Vinschgau, nasadi jagod in solate v Val Martellu. Nasade obdajajo visoke ograde, zaščiteni so z mrežami. Intenzivna živinoreja na nadmorski višini od 1000 m do 1800 m (> 3 glave goveje živine/ha): problemi z oskrbo krme in z odstranjevanjem odpadkov. Ekstenzivna ovčjereja nad 2500 m. Subvencije za kmete pokrajine Bolzano/Bozen, ki kmetujejo sonaravno (zelena gnojila, vzdrževanje alpskih travnišč...) ali na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (izravnalna plačila).</p> <p>Lombardija: kmetijstvo je v tem predelu parka v krizi: zmanjševanje obdelanih površin, upad števila kmetij, povečanje turistične dejavnosti. Prevladuje živinoreja (predvsem krave, pa tudi ovce in koze). Kmetijski razvojni načrt (Piano di sviluppo rurale) 2000-2006: podpore za proizvodnjo kmetijskih izdelkov (izboljšanje kakovosti), okoljska politika na področju hribovskega kmetijstva ter gospodarjenja z gozdovi ter pašniki, integriran razvoj kmetijskih območij. "Progetto Montagna" zveze občin Montana Alta Valtellina od leta 1989: premije za gorske gojene travnike, finančna podpora za prenovo pašnikov in ustanavljanje zadrug. Socialno-ekonomski razvojni načrt zveze občin Montana Valle Camonica (2001) v sodelovanju s pokrajino Brescia: tehnična podpora mlekarstvu (program Leader II, cilj5b), izboljšave planšarstva.</p>			

		<p>Trentino: položaj v kmetijstvu je nekje med obema skrajnostma v drugih sektorjih. Pogosto je kmetovanje le dopolnilna dejavnost. Skoraj celotno površino kmetijskih zemljišč zavzemajo planine in travniki za namene živinoreje. Sadjarstvo in zelenjadarstvo v manjšem obsegu. Subvencije za hribovsko kmetijstvo izplačuje neposredno avtonomna pokrajina Trento: premije za planine, izravnalna plačila, premije za košnjo.</p>
Gozdarstvo	☒	<p>Pomemben delež gozda (61 000 ha). Južna Tirolska: javni gozdovi, s katerimi gospodarji pokrajina. Lombardija: projekt certificiranja gozdov med zvezo občin Montana Alta Valtellina in parkom. Študija tržišča gozdarske panoge zveze občin Montana Vall Camonica v okviru akcije 13 programa Leader II. Raba lesa za ekološko pridobivanje energije v elektrarni v Sondalu. Podoben projekt je predviden tudi v dolini Vall Camonica. Trentino: sonaravno gozdarstvo (naravno pomlajevanje, podor mešanih gozdnih sestojev...) od leta 1950. Projekt za certificiranje ISO 14 001 gozdne uprave Foreste della provincia di Trento. Posegi za izboljšanje življenjskih prostorov divjadi (nega habitatov divje kure), revitalizacija gozdnih sestojev in izboljšanje krajine.</p>
Lov	☐	<p>Lov je prepovedan, izjeme samo v primeru zatiranja boleznin in epidemij. V okolici parka je lov dovoljen, revirje upravljajo lovska društva. Južna Tirolska: v Val Martello obstaja načrt za jelenjad, ker je število živali previsoko.</p>
Ribolov	☐	<p>V parku ni ribolova. Zunaj parka ribištvo upravljajo zasebna ribiška društva.</p>
Infrastruktura	☒	<p>Nekateri gosto poseljeni predeli okoli zavarovanega območja (Vinschgau, Bormio, Val Camonica...).</p> <p>Cestno omrežje ne predstavlja pomembnejše ovire. Južna Tirolska: razvojni načrt in načrt urejanja prostora pokrajine "LEROP Alto Adige 2000": sodelovanje z lokalnim prebivalstvom, občinami in združenji za varstvo narave. Načrt omogoča sonaravni razvoj na ravni krajinskih sestavin. Park sodeluje kot svetovalec pri gradbenih projektih, ki se načrtujejo v občinah in jih mora odobriti komisija za varstvo krajine Bolzano/Bozen. Lombardija: preureditev smučarskih prog v kraju San Caterina Valfura (SO) in nove naprave v Valle dell'Alpe. Trentino: posebna komisija za urejanje krajine v avtonomni pokrajini Trento. Načrt kmetijskih zemljišč v Val di Sole zaradi nadzora nad razvojem turistične infrastrukture. Preureditev smučarskih prog v Val di Peio (TN), gradnja nove žičnice v Val della Mitte.</p>
Turizem	☒	<p>Intenzivna turistična raba (okrog 3 750 000 turistov v letu 2002, kar je več kot 55-kratno povečanje števila lokalnega prebivalstva, poletje: > 42 %, zima: okrog. 30 %, pomlad: 18 %, jesen: 10 %). Južna Tirolska: 1 400 000 turistov v letu 2002 (40 % poletje, 20 % ostali letni časi). Število obiskovalcev je nekaj manjše kot povprečje v parku (% lokalnega prebivalstva) in se rahlo niža (-4 % med 1991 in 2001). Lombardija: 1 830 000 turistov v letu 2002 (40 % pozimi). Število obiskovalcev rahlo narašča (+1 % v Valtellina, +5,6 % v Val Camonica). Trentino: 520 000 turistov v letu 2002 (50 % pozimi). Število obiskovalcev strmo narašča (+30 % v 1991 in 2001).</p>
Programi		
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju		Programi sodelovanja
Projekti za vzpostavljanje posebnih zavarovanih območij zaradi zagotavljanja varstva pomembnih zemljišč (v pripravi).		Program Life "Brkasti ser".
Letno štetje gamsov, kozorogov in gozdnih kur.		INTERREG IIIB "Habitalp".
Študija izvedljivosti o ponovni naselitvi risa.		INTERREG IIIA "Aquilalp".
Trentino: Projekt za vzrejo koz kot podlaga za znane regionalne proizvode: Società Alpeggio Pecore di Pejo, Avtonomna pokrajina Trento, NP Stelvio/Stilfserjoch, občine.		INTERREG III Italija-Švica "Navadni jelen".
		S parkom Adamello ali Adamello Brenta ni skupnih programov.

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavac	
Biotop Schludernser Au / Ontaneto di Sluderno	1976	105 ha	Avtonomna pokrajina Bolzano/Bozen	Meji na naravni park.

ŠVICARSKI NARODNI PARK / PARC NAZIONAL SVIZZER					
Splošno					
Lega	Švica	Kanton Graubünden			
Ustanovitev	1979	Najvišja točka	3 174 m (Piz Pisoc)	Število prebivalcev na območju narodnega parka	0
Površina	17 240 ha	Najnižja točka	1 400 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☐	Človek ne posega v razvoj narave: kmetijske dejavnosti ni.			
Gozdarstvo	☐	Človek ne posega v razvoj narave: gozdarske dejavnosti ni.			
Lov	☐	Prepovedan na območju parka.			
Ribolov	☐	Prepovedan na območju parka.			
Infrastruktura	☐	Človek ne posega v razvoj narave: poselitve ni.			
Turizem	☒	Zelo strogo varstvo. Pohodništvo. Smučarske dejavnosti ni.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Od l. 1991 ponovna naselitev brkatega sera.			INTERREG IIIB "Habitalp".		
Povezave s širšim območjem narodnega parka. Oznaka " Engadin / Val Müstair - širše območje narodnega parka", skupni projekt " Engadin / Val Müstair - širše območje narodnega parka ".			INTERREG III Italija-Švica "Navadni jelen".		
			Mednarodni program LIFE "Brkati ser".		

NARAVNI PARK ADAMELLO					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Lombardija		Pokrajine Brescia	
Ustanovitev	1983	Najvišja točka	3 539 m (Pic Adamello)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	okoli 5 000
Površina	50 996 ha	Najnižja točka	390 m (Breno)	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	okoli 35 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Progresivno opuščanje tradicionalnega terasnega obdelovanja zemljišč. Živinoreja na gorskih območjih na travnikih in pašnikih naj bi se ohranila s pomočjo (mlečna proizvodnja, okoli 13 500 ha) kmetijsko okoljskih ukrepov (načrt za razvoj podeželja predvideva ohranjanje tradicionalnih krajinskih elementov in pomembnih habitatov) in vrednotenja značilnih lokalnih proizvodov. Gojeni travniki (košenice) za pridobivanje stelje. raba kostanjevih sestojev (okoli 1 800 ha).			
Gozdarstvo	☒	Gozdarstvo ima na območju parka pomembno vlogo. Trajnostna raba javnih gozdov: prepoved goloseka, podor mešanih gozdnih sestojev, izboljšanje strukture sestojev. Strogo zaščiten gozdni rezervat (1 200 ha).			
Lov	☐	Prepovedan na območju parka, dovoljen zunaj parka v skladu s predpisi pokrajine.			
Ribolov	☐	Prepovedan na območju parka, dovoljen zunaj parka v skladu s predpisi pokrajine.			

Infrastruktura	☒	Na območju parka ni pomembnejših prometnih osi. Velik vpliv človeka v dolinah na zahodu.
Turizem	☒	Severni del zavarovanega območja bolj obiskan (Ponte di Legno, Temù), smučarska infrastruktura obstaja (obstajajo projekti za razširitev obstoječih smučišč). V drugih delih samo prostočasni turizem, ki je povezan s počitniškimi bivališči.
Programi		
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju		Programi sodelovanja
Programi za ponovno uvajanje starih sort jabolk.		Programi za ponovno naselitev in stabilizacijo populacije kozorogov, v sodelovanju s parkom Adamello Brenta (40 osebkov: 1995-1997, 20 osebkov: 2000-2001).
Program Leader II: ureditev dveh opazovalnic za divjad v pedagoške in znanstvene namene.		
Projekt "Rečni rak": varstvo habitatov rečnega raka <i>Austropotamobius pallipes italicus</i> (endemit).		Projekt "Medved" (v okviru programa Life Ursus) v sodelovanju s parkom Adamello Brenta: odnosi z javnostmi, monitoring (selitve, škoda).
Projekt "Dvoživke": monitoring in štetje plazilcev in dvoživk, nega mokrišč in habitatov.		
Kartiranje favne na območju parka trenutno v izdelavi: kartiranje populacije in prikaz razvoja.		
Fitopatološki laboratorij.		
Projekt obnove arhitekturne dediščine na podeželju.		

NARAVNI PARK ADAMELLO BRENTA					
Splošno					
Legra	Italija	Regija Južna Tirolska-Trentino		Avtonomna pokrajina Trento	
Ustanovitev	1967	Najvišja točka	3 556 m (Cima Presanella)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	0
Površina	61 864 ha	Najnižja točka	477 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	40 600
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Ekstenzivna reja krav na planinah. Na 7 % površine namenjene reji živali (4 300 ha). Pomen bioloških metod (13 % kmetij, ki se ukvarja z živinorejo, je pridobilo certifikat). Park podpira kmete pri izvajanju tradicionalnih kmetijskih metod: ohranjanje in izboljšanje pašnikov. Ponovna uvedba kmetijske rabe na starih in danes opuščenih gorskih travnikih. Podpore financira Avtonomna pokrajina Trento prek načrta za razvoj podeželja.			
Gozdarstvo	☒	Trajnostno in sonaravno gospodarjenje na celotni gozdni površini (okoli 30 % parka). Sklepanje pogodb z lastniki gozdov za ureditev gozdnih rezervatov. Obstaja en gozdni rezervat, drug rezervat je načrtih.			
Lov	☒	Dovoljen skladno z lovskogojitvenimi načrti, razen rezervatov. Uravnavanje staleža parkljaste divjadi in posegi v primeru bolezni.			
Ribolov	☒	Dovoljen po načrtu parka za upravljanje divjadi, tudi na območju zunaj rezervatov.			
Infrastruktura	☐	Prepoved gradnje objektov na območju parka.			
Turizem	☒	Močan vpliv turizma (6 500 000 prenočitev leta 2003) na območju parka. Pomembna smučišča (Madonna di Campiglio in Pinzolo).			

Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja
Certifikat ISO 14 001 od leta 2001 (prvo smučišče na svetu, ki je prejelo ta certifikat): aktivno varstvo na celotnem območju v okviru definicije številnih okoljskih ciljev, monitoring ekosistemov, ki so nujni za dolgoročno varstvo biotske raznovrstnosti, izdelava specialne metode za metode monitoringa živalskih vrst.	Program Life Ursus za ponovno naselitev rjavega medveda na območje Alp: 2 osebka leta 1999, 3 osebki leta 2000. Leta 2004 so v parku prešteli 10 živali. Izdelava načrtov upravljanja, odnosi z javnostmi in ozaveščanje javnosti, monitoring živali (radiotelemetrija, genetske analize, podatki o pojavljanju), eksperimenti z metodami lovljenja, znanstveno raziskovanje (dnevni ritem, prehranjevanje, raba prostora).
Strokovnotehnične in znanstvene raziskave z vidika načrta o obdelavi lesa: podatki o ekologiji, krajini, turizmu.	
Projekt "Gozdne kure": kartiranje in opis rastištev in porazdelitev po območju parka z vidika novih območij NATURA 2000. Projekt financira park, projekt ni prejel še nobene podpore iz projekta evropskega sklada LIFE Fonds.	Programi za ponovno naselitev in stabilizacijo kozorogov, v sodelovanju s parkom Adamello (23 osebkov v letih od 1995 do 1997).
Projekt "Jelen" in "GPS" (2004-2007): Monitoring gibanja populacije s pomočjo telemetrije (uporaba in testiranje GPS ovratnic, da bi jih lahko uporabili tudi na medvedu), popis letnih in zimskih zatočišč, analiza gibanja živali po letnem času in dnevnega ritma, raziskave o selitvah mladih živali, analiza o območjih, ki jih živali prednostno uporabljajo.	
Projekt "Kozorog": ponovna naselitev 39 živali leta 1995 in leta 1998, prvi popisi populacije leta 2003, raziskave o prostorski porazdelitvi v parku in sosednjih območjih leta 2004.	
Projekt za izdelavo znanstvene raziskave Sees Tovel (SALTO): za to jezero je značilen pojav pomembne populacije alg, ki dajo jezerski vodi poleti posebno rdečo barvo. Do tega pojava je prvič prišlo leta 1964.	
Izdelava oznake kakovosti "Qualità Parco" (za hotele od leta 2003, v pripravi še za kampe in turistične kmetije).	
Raziskava o večnamenski planin (2001-2003).	

POVEZAVE

Prostorske povezave

Adamello – Orobie

Zaradi velike gostote poselitve v dolinah je med dolinama malo povezav.

Adamello – Stelvio

Skupna meja, ki teče po grebenu, je dolga okrog 3,5 km; višina meje: od 2000 m do 2700 m nadmorske višine. V bližini so mesto Ponte di Legno in številna smučišča. Med zavarovanima območjema je relativno ozko območje, ki ni zavarovano (širine od 3 km do 5 km in dolžine okrog 10 km). To območje je gosto poseljeno (Ponte di Legno, Temù, Vezza d'Oglio) in je pomemben ekološki koridor za kopitarje (zlasti za jelenjad).

Adamello – Adamello Brenta

Skupna meja je dolga okrog 20 km in sovpada z mejo med avtonomno pokrajino Trento in deželo Lombardijo. Meja teče po visokogorskem grebenu (od 2600 m do 3400 m), tam leži tudi velik ledenik.

Adamello Brenta – Stelvio

Zavarovani območji ločuje okrog 12 km široka dolina Tal Val di Sole. Dolinsko dno je gosto poseljeno, na pobočjih pa so z gozdom porasli predeli, ki lahko služijo kot robna bmočja.

Stelvio – Švicarski narodni park

Območji tvorita geografsko in ekološko enoto, ki ju ločuje deželna meja. Meja med območjema poteka po grebenu, ki leži na nadmorski višini okrog 3000 m, vendar pa obstajajo tudi nižje ležeča območja (okrog 2000 m), med drugim ob jezeru Livigno. Območje ni poseljeno.

Vsebinske povezave

Adamello – Stelvio

Intenzivno sodelovanje v okviru posebnih tem, zlasti glede živalskih vrst.

Adamello – Adamello Brenta

Izvajanje skupnih programov za raziskave, usmerjanje turističnih tokov in varstvo narave. Vendar obstajajo pomembne razlike v upravni strukturi dežele Lombardije in pokrajine Trento.

Adamello Brenta – Stelvio

Sodelovanje med zavarovanima območjema je dobro, še zlasti z delom narodnega parka iz Trenta, saj obe območji upravlja uprava parka avtonomne pokrajine Trento.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ

Narodni park Mercantour, naravni park Alpi Marittime, naravni park Alta Valle Pesio e Tanaro

NARODNI PARK MERCANTOUR					
Splošno					
Legra	Francija	Regija Provence-Alpes-Côte d'Azur		Departma Alpes de Haute Provence, Alpes Maritimes	
Ustanovitev	1979	Najvišja točka	3 143 m (Cime du Gélas)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	0
Površina	Osrednje območje 68 500 ha Vzdrževalno območje 146 270 ha	Najnižja točka	490m (Gorges de la Bévéra)	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	okoli 18 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Ekstenzivna živinoreja in gorski gojeni travniki. Upadanje kmetijske rabe. Težave zaradi prekomerne obremenitve odprtih prostorov s pašo, zemljišča, ki se počasi zaraščajo, pa se ne obdelujejo.			
Gozdarstvo	☒	Sodelovanje z gozdno upravo (ONF).			
Lov	☒	Prepovedan na osrednjem območju, dovoljen na robnem območju. Za dejavnost skrbijo domače lovske organizacije. Pri izdelavi lovskogojitvenih načrtov se upoštevajo podatki o staležu divjadi na osrednjem območju. 10% površine ozemlja, za katero je odgovorna posamezna lovska organizacija, je treba razglasiti kot rezervat, v katerem lov ni dovoljen (nova določitev teh površin bo vsakih 6 let).			
Ribolov	☒	Ribolov je dovoljen, dejavnost vodijo organizacije na ravni departmaja. Uporaba nacionalne zakonodaje.			
Infrastruktura	☒	Gradnja objektov razen v izjemnih primerih (objekti v kmetijstvu, gozdarstvu ali na planini) je prepovedana. Težave povzročajo spremenjena („odtujena“) funkcija teh kmetijskih objektov, ki se vedno pogosteje uporabljajo kot stanovanjski objekti, kar pomeni naraščanje števila prebivalcev.			
Turizem	☒	Okoli 600 km pohodniških poti. Več kot 800 000 obiskovalcev letno. Na robnih predelih osrednjega območja so smučišča (Auron, Isola 2000).			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Izvajanje nacionalnih kmetijsko okoljskih programov (CAD in CTE). Park spodbuja izdelavo načrtov za izvajanje paše na osrednjih območjih.			INTERREG III Francija-Italija "Čezmejno zavarovano območje Mercantour - Alpi Marittime".		
Sodelovanje z gozdno upravo (ONF): leta 2002 je bila podpisana Listina o razvoju gozdov.			Načrtujejo se projekti sodelovanja s parkom Alpi Marittime: določitev območja za Unescovo območje svetovne in naravne dediščine, ustanovitev biosfernega rezervata.		
Ponovna naselitev jelena leta 2002. Skupni dogovori med gozdno upravo ONF in organi lovske službe ONC o sodelovanju pri monitoringu in raziskavah o vplivih ponovne naselitve na okolje.			Mednarodni program Life „Brkati ser“: izvajanje monitoringa s parkom Alpi Marittime, ponovna naselitev na obeh območjih.		
Projekt za ponovno naselitev muflona v zahodnem delu parka. Sodelovanje z lovskimi organizacijami.			Monitoring migracij beloglavega jastreba in planinskega orla v sodelovanju s parkom Alpi Marittime. Skupna štetja populacij kozoroga. Sodelovanje z italijanskimi strokovnjaki za volka na območju narodnega parka Mercantour.		
Načrtuje se program za upravljanje zatočišč divjadi pozimi.			Projekt "Emilie".		

NARAVNI PARK ALPI MARITTIME

Splošno

Lega	Italija	Regija Piemont		Pokrajina Cuneo	
Ustanovitev	1995	Najvišja točka	3 297 m (Cima Sud Argentera)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	okoli 150
Površina	27 945 ha	Najnižja točka	okoli 850 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	3 499

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Progresivno opuščanje kmetijske in gozdarske dejavnosti v parku. Pridelava sadja in zelenjave v steklenjakih v oklici zavarovanega območja. Ponovna uvedba tradicionalnih kmetijskih rastlin in poskusi z zdravilnimi in okrasnimi rastlinami.
Gozdarstvo	☒	Sonaravno gospodarjenje z gozdovi na območju parka, ki ga pokriva gozd.
Lov	☒	Prepovedan na območju parka (izjema: selektivni odstrel pri divjih svinjah)
Ribolov	☒	Ribolov ureja načrt o ekološki izrabi vodnih virov (deželna zakonodaja).
Infrastruktura	☒	Načrt upravljanja parka, ki je trenutno v pripravi, predvideva ureditev ekoloških koridorjev v povezavi z omrežjem NATURA 2000.
Turizem	☒	Pomembno smučišče Limone Piemonte.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Raziskave o populaciji volka: monitoring, genetske raziskave, ugotavljanje povzročene škode, določitev ekoloških koridorjev za to živalsko vrsto.	Vodilni partner v okviru projekta za raziskovanje volka v deželi Piemont. Mednarodni program LIFE za raziskovanje brkatega sera na območju Alp: Primorske Alpe kot kraj izpustitve.
Monitoring populacije risa (v omejenem obsegu).	Program za raziskovanje genetskega materiala alpskih rastlinskih vrst (INTRABIODIV). INTERREG III Francija-Italija "Čezmejno zavarovano območje Mercantour - Alpi Marittime". Posebno sodelovanje z NP Mercantour v okviru raziskav o kozorogu: monitoring, popis čezmejnih migracij, ulov in ponovna naselitev na drugih zavarovanih območjih v Alpah, kartiranje populacije. Obstajajo predlogi, da bi park razširili proti severu in vzdolž francoske meje.

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Bosco e Laghi di Palanfrè	1975	922 ha	Parco Naturale Alpi Marittime	Leži zunaj območja naravnega parka.
Naravni rezervat Rocca S.Giovanni-Saben	1984	228 ha	Parco Naturale Alpi Marittime	Leži zunaj območja naravnega parka. Posebnost je pojavljanje <i>Juniperus Phoenicea</i> .

NARAVNI PARK ALTA VALLE PESIO E TANARO

Splošno

Lega	Italija	Regija Piemont		Pokrajina Cuneo	
Ustanovitev	1978	Najvišja točka	2651 m (Monte Marguareis)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	0
Površina	6 638 ha	Najnižja točka	875 m (San Bartolomeo)	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	< 1 000

Človekove dejavnosti	
Kmetijstvo	✓ Progresivno opuščanje gorskih travnikov in pašnikov v nižjih legah, razvoj sadjarstva (tudi kostonjev) v okolici zavarovanega območja.
Gozdarstvo	✓ Sonaravno gospodarjenje z gozdovi na območju parka, v okolici in občinah, ki ležijo na območju parka, je bolj prilagojeno gospodarskim kriterijem. Žagarski obrati.
Lov	✓ Prepovedan na območju parka (izjema: selektivni odstrel pri divjih svinjah).
Ribolov	✓ Dovoljen le v reki Pesio, 1 km naprej od izvira.
Infrastruktura	✓ V parku ni objektov.
Turizem	✓ Kmečki turizem. Učinki sosednjih smučarskih območij Limone Piemonte in italijanskih državnih cest (učinek barriere).
Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja
Raziskave o migracijah populacije volka na območju parka in v okolici. Analiza ekoloških koridorjev za to vrsto.	Projekt INTERREG za varstvo in upravljanje s floro in habitati v Južnih Alpah (Ligurijske Alpe, Primorske Alpe) v sodelovanju z Nacionalnim botaničnim alpskim konservatorijem, Gap-Charance v Franciji.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Mercantour – Alpi Marittime

Skupna, 33 km dolga meja, ki poteka po grebenu na italijansko-francoski meji. Območje tvori geografsko in ekološko enoto.

Mercantour - Alta Valle Pesio e Tanaro

Najmanjša razdalja med območjema je okrog 15 km. Raba na tem območju je opuščena, prek območja poteka cesta št. N204, ki je nadaljevanje ceste S20. Poleg tega je tukaj še nekaj občin: Tendes in vasi v okolici ter nekaj mest ob cesti.

Alpi-Marittime – Alta Valle Pesio e Tanaro

Razdalja med območjema je okrog 12 km. Čez območje poteka relativno prometna cesta (S 20), ki prek Col de Tende tvori povezavo s Francijo.

Območje je komunalno dobro opremljeno, na obeh straneh ceste ležita dve smučarski območji (Limone Piemonte in Limonette).

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Triglavski narodni park in biosferno območje Julijske Alpe,
naravni park Prealpi Giulie (Julijsko Predgorje)

TRIGLAVSKI NARODNI PARK IN BIOSFERNO OBMOČJE JULIJSKE ALPE					
Splošno					
Lega	Slovenija	Posamezna okrožja Triglav			
Ustanovitev	Narodni park 1924 Biosferno območje 2003	Najvišja točka	2864 m (Triglav)	Število prebivalcev v območju narodnega parka	2072
Površina	Biosferno območje 195 723 ha, narodni park 83 807 ha (osrednje območje 55 332 ha, robno območje 28 475 ha)	Najnižja točka	150 m	Število prebivalcev v območju biosfernem območju	85031
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Osrednje območje: kmetijstvo okrog naselij. Robno območje: planine, država subvencionira ekološko kmetovanje po merilih narodnega parka. Raba planin: 2 meseca letno.			
Gozdarstvo	☒	Gospodarjenje z gozdovi dovoljeno na lovni območjih. Narodni park ima 14 gozdnih rezervatov s skupno površino. 2 705 ha. Pragozdovi so ohranjeni na nedostopnih legah.			
Lov	☒	Osrednje območje: prepovedan na 24 000 ha. Zunanje območje: dovoljen. Z lovom upravlja v 2/3 park, v 1/3 lovske organizacije.			
Ribolov	☒	Dovoljeno na območju Bohinjskega jezera.			
Infrastruktura	☒	Dovoljenje za gradnjo izključno za tiste, ki prebivajo na osrednjem območju, dovoljene gradbene dejavnosti za kmetijske objekte. Na robnem območju ni posebnih omejitev.			
Turizem	☒	Rekreativne dejavnosti. Pohodniške (peš) poti.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Na slovenski strani je bil za območje, ki narodni park loči od naravnega parka Prealpi Giulie, z lovci dosežen kompromis o vzpostavitvi ekološkega koridorja. Kozorog je tukaj še posebej zavarovana vrsta.			Sodelovanje z naravnim parkom Prealpi Giulie.(Julijsko Predgorje).		
Akcije za ohranjanje kulturne dediščine v biosfernem območju.			Partnerstvo med NP Hohe Tauern - NP Les Ecrins - NP Triglav: izvajajo se skupni projekti. Varstvo in upravljanje alpskih zavarovanih območij, razvoj trajnostnega turizma, ohranjanje biotske raznovrstnosti v okviru hribovskega kmetijstva in gozdarstva, obveščanje in izobraževanje domače javnosti. Izmenjava zaposlenih, nadaljnje izobraževanje, jezikovni tečaji.		
Za lokalne proizvode obstaja posebna znamka.			INTERREG IIA Italija-Slovenija-Avstrija "ERA 2004".		
			INTERREG IIA Italija-Slovenija "Turizem".		

NARAVNI PARK PREALPI GIULIE (JULIJSKO PREDGORJE)					
Splošno					
Legra	Italija	Regija Furlanija-Juljska krajina		Pokrajina Udine	
Ustanovitev	1996	Najvišja točka	2587 m (Monte Canin)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	0
Površina	9 402 ha	Najnižja točka	389 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	7 650
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Kmetijska dejavnost je v upadanju. Kulture, planine. Ni posebne ureditve, so pa pobude za sonaravno kmetijstvo (regionalni načrt in evropski predpisi).			
Gozdarstvo	☒	Maloštevilne gozdarske dejavnosti.			
Lov	☒	Prepovedan na območju parka, na območju občin v parku pa dovoljen. Park sodeluje pri izdelavi lovskogojitvenih načrtov.			
Ribolov	☒	Izvajanje regionalnih predpisov za zavarovana območja.			
Infrastruktura	☒	Na območju parka ni pomembnejše prometne infrastrukture. Načrti urejanja prostora pripravljajo občine. Park ima pri načrtovanih gradbenih projektih le svetovalno vlogo in ne more vplivati na načrte urejanja.			
Turizem	☒	Kmečki turizem.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Revitalizacijski programi za planine. Pobude parka ali zasebnikov (kmetov).			Sodelovanje v okviru ponovne naselitve kopitarjev z narodnim parkom Gran Paradiso in dem Naturpark Alpi Marittime.		
Drugi kmetijsko okoljski programi v sosednjih občinah, kot je ohranjanje avtohtonih pasem domačih živali.			INTERREG IIA Italija-Slovenija "Turizem".		
Ponovna naselitev kozoroga (od 1989 do 2004) in gamsa (od l. 1998).			INTERREG IIA Italija-Slovenija -Avstrija"ERA 2004".		
Ponovna naselitev svizca l. 1973.					
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje					
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec		
Naravni rezervat Lago di Cornino	1996	510 ha	Združenje občin Forgaria	Poskusno območje za ponovno naselitev beloglavega jastreba.	

POVEZAVE

Prostorske povezave

Zavarovani območji nimata skupne meje. Obe območji ležita ob državni meji med Italijo in Slovenijo, Triglavski narodni park leži dlje proti severu. Oddaljenost med obema zavarovanima območjema znaša manj kot 1 km. Na slovenski strani leži stično območje v dolini pod 500 m nadmorske višine, vendar se v smeri Rezije dvigne na nadmorsko višino od 1700 m do 2500 m, v smeri proti Triglavu pa na višino 2000 m. Območje je redko poseljeno, vendar je turistično razvito, tu je tudi nekaj smučarskih območij. Na italijanski strani leži to območje na nadmorski višini od 1800 m do 2000 m in je relativno ozko, saj poteka v oddaljenosti 2 km vzporedno z državno mejo trasa ceste, ki se na severu priključi pomembnemu cestnemu omrežju. Vendar pa med obema področjema obstaja povezava, saj razvojni del biosfernega območja meji na naravni park.

Triglavski narodni park je z lovci sklenil kompromis in se dogovoril za vzpostavitev ekološkega koridorja na slovenski strani med obema zavarovanima območjema. Na tem predelu ima kozorog poseben varstveni status. Največjo oviro za migracije in izmenjavo med območjema predstavlja turizem s smučišči v Bovcu v Sloveniji in na Kaninu (Monte Canin) v Italiji.

Vsebinske povezave

Italija in Slovenija skupaj izvajata projekt INTERREG, v okviru katerega sodelujejo zavarovana območja Triglavskega narodnega parka in naravnega parka Prealpi Giulie in Dolomiti Friulane. Projekt se ukvarja med drugim z usmerjanjem turističnih tokov, informacijskimi centri za obiskovalce in pohodniškimi potmi.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Naravni park Texelgruppe/Gruppo di Tessa, naravni park Kaunergrat, mirno območje Ötztaler Alpen, mirno območje Stubaijer Alpen, mirno območje Kalkkögel, biosferni rezervat Gurgler Kamm

NARAVNI PARK TEXELGRUPPE/GRUPPO DI TESSA					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Južna Tirolska-Trentino		Avtonomna pokrajina Bolzano/Bozen	
Ustanovitev	1976	Najvišja točka	3628 m (Hinterer Schwärze)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	0
Površina	33 430 ha	Najnižja točka	800 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	okoli 22 500
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinska paša (razširjena skoraj na celotnem območju, vendar ostaja v skladu z idejo naravnega parka).			
Gozdarstvo	☒	Z gozdovi upravlja gozdna uprava (na ravni pokrajine).			
Lov	☒	Dovoljen v skladu z zakonskimi predpisi pokrajine.			
Ribolov	☒	Dovoljen v skladu z zakonskimi predpisi pokrajine.			
Infrastruktura	☒	Gradnja je omejena: obnova obstoječih objektov je dovoljena, novogradnja pa le, ko gre za kmetijske objekte.			
Turizem	☒	Pohodništvo, gornišstvo. Infrastruktura: planšarski stanovi, planinske kočje, infotočke v teh predelih. Smučišč ni.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Za izvajanje ukrepov nege krajine in posebnih oblik kmetovanja prejmejo kmetje 50 % višjo podporo, kot to velja za zemljišča, ki niso zavarovana.			Sodelovanje z mirnimi območji Stubaijer Alpen, Ötztaler Alpen in Kalkkögel: pomoč pri izdelavi zasnov naravnega parka, izmenjava podatkov.		
Ukrepi in programi na podlagi Uredba Sveta št. 1257/1999.			Skupna uprava za vse naravne parke v Bolzanu/Boznu.		
			INTERREG Italija - Avstrija "Kartiranje biotopov".		
Projekt Gloria: v sodelovanju z Univerzo v Innsbrucku, raziskovanje vrstne pestrosti in podnebnih sprememb.					

NARAVNI PARK KAUNERGRAT					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Tirolska			
Ustanovitev	2003	Najvišja točka	3 764 m (Wildspitze)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	okoli 11 000
Površina	55 000 ha	Najnižja točka	800 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planine, večinoma še kot poletni pašniki.			
Gozdarstvo	☒	Gozdove upravlja kmetijska skupnost. Edini cilj je ohranitev gozda. Nima gospodarske funkcije.			
Lov	☒	Dovoljen, omejitev ni. Lov je v naravnem parku pomembna dejavnost.			
Ribolov	☒	Posebnih omejitev ni.			
Infrastruktura	☒	Posebnih omejitev ni razen na območju rezervata (kjer ni gradnje): naravni park na Tirolskem ne pomeni varstvene kategorije.			
Turizem	☒	Na območju dveh občin, ki ležita v parku, so smučišča.			

Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja			
Raziskava „Ornitološki pomen izbranih pašnih površin“ predstavlja učinke planinske paše na ptice.	Projekt za prostovoljno delo na hribovskih kmetijah v sodelovanju z društvom Regionalni razvoj (MIAR), okrajno kmetijsko zbornico Landeck in strojno skupnostjo kmetov.			
	INTERREG Italija - Avstrija "Kartiranje biotopov".			
	V pripravi sta 2 projekta INTERREG: v sodelovanju z bolzanskim muzejem in središči naravnih parkov.			
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Fließer Sonnenhänge	2001	119 ha	Tirolska deželna vlada	Območje suhih in polsuhih travišč, ki so znana zlasti zaradi metuljev, ki se pojavljajo na teh območjih.

MIRNO OBMOČJE ÖTZTALER ALPEN					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Tirolska			
Ustanovitev	1981	Najvišja točka	3 768 m	Število prebivalcev v mirnem območju	0
Površina	39 470 ha	Najnižja točka	1 500 m	Število prebivalcev v širšem zavarovanem območju	okoli 7000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planine v visokih legah se uporabljajo kot pašniki za ovčjo čredo (skoraj polovica območja).			
Gozdarstvo	☒	Izključno gozdnogojitvena dela. Gozdarstvo tukaj ne opravlja gospodarske funkcije.			
Lov	☒	Posebnih omejitev ni.			
Ribolov	☒	Posebnih omejitev ni.			
Infrastruktura	☒	Mirno območje odlikujeta divjina in neokrnjenost naravnega okolja. Žičnic ali prometnic, zaradi katerih bi območje postalo dostopno, tega še ni.			
Turizem	☒	Posebnih infrastrukturnih objektov ni. Pohodniški turizem.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Številni ukrepi, zlasti za urejanje kulturne krajine.			Znanstvenoraziskovalna dejavnost Univerze v Innsbrucku, zlasti na območjih rezervata UNESCO MAB.		
Načrt upravljanja kot območje NATURA 2000.			Načrtovana je ustanovitev naravnega parka Ötztal. Tako bo sodelovanje z naravnimi parki Texelgruppe in Kaunergrat še boljše, med drugim možnosti sodelovanja na področju kulture in transhumance.		

MIRNO OBMOČJE STUBAIER ALPEN					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Tirolska			
Ustanovitev	1983	Najvišja točka	3 507 m	Število prebivalcev v mirnem območju	0
Površina	35 220 ha	Najnižja točka	1 300 m	Število prebivalcev v širšem zavarovanem območju	okoli 15 000

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Pašniki za ovčjo čredo, planine.
Gozdarstvo	☒	Izključno gozdnogojitvena dela.
Lov	☒	Posebnih omejitev ni.
Ribolov	☒	Posebnih omejitev ni.
Infrastruktura	☒	Gre za kraj sprostitev: gradnja novih objektov ni dovoljena, izjemni primeri veljajo le za kmetijske objekte.
Turizem	☒	Smučarske in gorske ture.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Načrt upravljanja kot območje NATURA 2000.	Znanstvenoraziskovalna dejavnost Univerze v Innsbrucku, zlasti na območjih rezervata UNESCO MAB.
--	--

MIRNO OBMOČJE KALKKÖGEL**Splošno**

Legra	Avstrija	Dežela Tirolska			
Ustanovitev	1983	Najvišja točka	3 058 m	Število prebivalcev v mirnem območju	0
Površina	7 770 ha	Najnižja točka	690 m	Število prebivalcev v širšem zavarovanem območju	okoli 19 000

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Planinska paša.
Gozdarstvo	☒	Macesnovi in smrekovi gozdovi, ki so v delni gozdarski rabi.
Lov	☒	Dovoljen.
Ribolov	☒	Dovoljen.
Infrastruktura	☒	Gre za kraj sprostitev: gradnja novih objektov ni dovoljena, izjemni primeri veljajo le za kmetijske objekte.
Turizem	☒	Na obrobni pas območja Kalkkögel meji večje število smučišč z žičniško infrastrukturo.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Trenutno se programi ne izvajajo.	Trenutno se programi ne izvajajo.
-----------------------------------	-----------------------------------

Biosferni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavlec	
Biosferni rezervat Gurgler Kamm	1977	1 500 ha	Biosferni rezervat Gurgler Kamm in Gossenkölle See	Ta biosferni rezervat leži večinoma na mirnem območju Kalkkögel.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Naravni park Texelgruppe - Mirno območje Ötztaler Alpen

Skupna meja je dolga okrog 31 km in teče po grebenu. Višina meje: na nadmorski višini od 2500 m do 3000 m, del meje poteka po ledeniku. Vsako leto tukaj poteka selitev ovc (transhumanca) z enega območja na drugo.

Naravni park Texelgruppe - Mirno območje Stubaiier Alpen

Dolžina meje je okrog 3 km in doseže nadmorsko višino 3000 m. Meja poteka po grebenu, na območju ni človekovih dejavnosti.

Mirno območje Ötztaler Alpen - Mirno območje Stubaiier Alpen

Skupna meja je dolga okrog 2 km, višina meje: na nadmorski višini od 1500 m do 1800 m. Območje je tukaj poraslo z gozdom, meja teče vzdolž reke po dolini. Na tem mestu ni ovir med obema zavarovanima območjema, vas v bližini je le redko poseljena, mejno območje pa sploh ne.

Mirno območje Ötztaler Alpen - Naravni park Kaunergrat

Obe območji se prekrivata. Naravni park Kaunergrat leži na zahodu mirnega območja Ötztaler Alpen, k mirnemu območju spada 1/7 do 1/8 površine. Meja poteka po skoraj celotnem območju nad nadmorsko višino 3000 m.

Mirno območje Stubaiier Alpen - Mirno območje Kalkkögel

Meja je dolga okrog 6 km, višina meje: na nadmorski višini od 2500 m do 3000 m. Visokogorje leži delno na grebenu.

Vsebinske povezave

Obstajajo načrti za ustanovitev naravnega parka na območju mirnega območja Ötztaler Alpen, ki bi s tem dobilo lastno upravo. To bi tudi olajšalo sodelovanje z naravnima parkoma Texelgruppe in Kaunergrat. Za mirni območji Stubaiier Alpen in Kalkkögel, ki ju upravlja tirolska deželna vlada, podobni načrti ne obstajajo. Med omenjenimi zavarovanimi območji ter drugimi območji je zato le malo sodelovanja, vsi upoštevajo le isto usmeritev glede upravljanja.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Alpski park Karwendel, naravni rezervat Karwendel in Karwendel Vorgebirge, naravni rezervat Arnspitze

ALPSKI PARK KARWENDEL				
Splošno				
Lega	Avstrija	Dežela Tirolska		
Ustanovitev	1988	Najvišja točka	2749 m (Birkkarspitze)	Število prebivalcev na območju alpskega parka
Površina	72 736 ha	Najnižja točka	591 m	
okoli 40 (+ poleti planine)				
Človekove dejavnosti				
Kmetijstvo	☒	Planinska paša.		
Gozdarstvo	☒	Z 80% gozdov upravlja avstrijska zvezna uprava za gozdove.		
Lov	☒	Dovoljen.		
Ribolov	☒	Dovoljen.		
Infrastruktura	☒	Ovisno od posameznega zavarovanega območja. Na splošno je gradnja prepovedana, razen za objekte na planinah na krajinskih varstvenih območjih in mirnih območjih. Za druge gradbene dejavnosti (izgradnja poti, privatnih hiš), je potrebno pridobiti dovoljenje na okrajnem uradu. Iz prepovedi glede postavitve stavb je izvzeta gradnja novih kmetijskih in gozdarskih poslopij, prizidkov k že obstoječim stavbam in njihova obnova.		
Turizem	☒	Pohodništvo, kolesarjenje, turno smučanje.		
Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju		Programi sodelovanja		
Izdelava načrta upravljanja.		INTERREG II in III "Naravi prijazno oblikovanje prostega časa in sprostitev na območju rezervata Karwendel".		
Program podpor tirolske deželne vlade za izvajanje ekoloških storitev na občutljivih življenjskih prostorih.				
Naravni gozdni rezervati (pogodbe, sklenjene za 20-25 let).				
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Riedboden	1982	140 ha	Bavarsko državno ministrstvo za razvoj podeželja in okoljska vprašanja	Leži zunaj območja alpskega parka.

NARAVNI REZERVAT KARWENDEL IN KARWENDEL VORGEIRGE				
Splošno				
Lega	Nemčija	Dežela Bavarska		
Ustanovitev	1983	Najvišja točka	2475 m	Število prebivalcev na območju naravnega rezervata
Površina	19 100 ha	Najnižja točka	725 m	
< 1000				

Človekove dejavnosti	
Kmetijstvo	☒ Planinska paša.
Gozdarstvo	☒ Prednost ima varovanje gorskega gozda v vlogi varovalnega gozda. Gozdna zemljišča so v lasti bavarske države, z njimi upravlja državna gozdna uprava.
Lov	☒ Dovoljen.
Ribolov	☒ Dovoljen.
Infrastruktura	☒ Prepovedana je gradnja novih ali sprememba obstoječih objektov v smislu gradbenih predpisov.
Turizem	☒ Mreža pohodniških (peš) poti, goske žičnice, kočje nemške planinske zveze, organizirana vodenja po naravi.
Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	
Pogodbeno varstvo, program razvoja kulturne krajine, program sanacije varovalnih gozdov.	Programi sodelovanja
Zasnova usmerjanja obiskovalcev in njihovega obveščanja o varstvu ptic, ki gnezdijo na produ v zgornjem toku reke Isar.	INTERREG II in III "Naravi prijazno oblikovanje prostega časa in sprostitev na območju rezervata Karwendel".
Poskus izdelave posebne zasnove lovske dejavnosti (intenzivni lov na parkljasto divjad v varovalnem gozdu, lov na parkljasto divjad zunaj varovalnih gozdov ni dovoljena).	

NARAVNI REZERVAT ARNSPITZE					
Splošno					
Legra	Avstrija	Dežela Tirolska			
Ustanovitev	1989	Najvišja točka	2 196 m	Število prebivalcev na območju naravnega rezervata	< 1000
Površina	1 250 ha	Najnižja točka	1 000 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒ Planinska paša.				
Gozdarstvo	☒ Gozdarstvo upravlja avstrijska uprava za gozdove.				
Lov	☒ Dovoljen.				
Ribolov	☒ Dovoljen.				
Infrastruktura	☒ Prepovedana je namestitve novih markacij in ureditev novih poti kot tudi postavitve tabel z napisi ali slikami.				
Turizem	☒ Mreža pohodniških (peš) poti.				
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Trenutno se programi ne izvajajo.			Trenutno se programi ne izvajajo.		

POVEZAVE

Prostorske povezave

Alpski park Karwendel – Naravni rezervat Karwendel in Karwendelvorgebirge

Obe zavarovani območji imata okrog 50 km skupne meje, ki sovpada z državno mejo med Avstrijo in Nemčijo. Mejno območje ni poseljeno in leži na nadmorski višini od 1800 m do 2500 m. Zahodni del meje poteka po grebenu na nadmorski višini okrog 2500 m, na vzhodu pa ležijo območja planin, ki pa ležijo nekoliko nižje. Na tej višini ni fizičnih preprek: obe zavarovani območji tvorita eno povezano in zavarovano območje. Zato se med obema območjema odvija tesno sodelovanje s ciljem, da bi nemške naravne rezervate močnejše vključili v Alpenpark Karwendel. Alpenpark Karwendel sestavljajo trije naravni rezervati, dve mirni območji in šest krajinsko varstvenih območij, ki so med seboj povezana.

Alpski park Karwendel (Mirno območje Eppzirl) – Naravni rezervat Arnspitze

Najmanjša razdalja med zavarovanima območjema je 1 km, predel med obema območjema je širok največ 3,5 km. Območje je poseljeno ter prepleteno s cestami in železniškimi progami.

Vsebinske povezave

Upravljalci obeh območij (alpski park Karwendel in naravna rezervata Karwendel in Karwendelvorgebirge) so leta 1999 skupaj uresničili projekt INTERREG „Do narave prijazno preživljanje prostega časa in počitka v parku Karwendel“. Cilj projekta je bil, ugotoviti pomanjkljivosti in oblikovati predloge, da bi lahko drug ob drugem istočasno stalno obstajale različne oblike preživljanja prostega časa in ohranjanja narave. To je bil prvi korak k skupni usmeritvi upravljanja. Trenutno obe območji skupaj pripravljata vsebinski del in objekte, namenjene okoljskemu izobraževanju in obveščanju. Razgovori tečejo tudi o čezmejnem načrtu upravljanja v skladu z direktivo o habitatih (območja Natura 2000).

ČEZMEJNI KOMPLEKS
Narodni park Berchtesgaden, Naravno zavarovano območje Kalkhochalpen,
Naravno zavarovano območje gorovje Tennen

NARODNI PARK IN BIOSFERNI REZERVAT BERCHTESGADEN				
Splošno				
Lega	Nemčija	Dežela Bavarska		
Ustanovitev	1978	Najvišja točka	2 713 m (gora Watzmann)	Število prebivalcev v narodnem parku
Površina	20 808 ha (jedrno območje 66 %, občasna tamponska cona 10 %, stalna tamponska cona 24 %)	Najnižja točka	605 m (jezero Königssee)	Število prebivalcev v biosfernem rezervatu
				0
				pribl. 27 000
Aktivnosti človeka				
Kmetijstvo	☒	Pašništvo.		
Gozdarstvo	☒	Naravi prijazno gozdarjenje, v občasni tamponski coni se izvaja poseben program gozdarjenja, ki naj bi ponovno vzpostavil nekdanje stanje.		
Lov	☒	Dovoljen. V občasni tamponski coni se izvaja poseben načrt za ravnanje z divjadjo, lov upravlja uprava parka.		
Ribolov	☒	Dovoljen v jezeru Königssee (en poklicni ribič).		
Infrastruktura	☒	Nobenih gradenj (ceste, hiše...) Možna je obnova že obstoječih planinskih objektov (sirarne...).		
Turizem	☒	Prostočasne dejavnosti. Jezero Königssee privablja veliko turistov.		
Programi				
Programi akcij znotraj zavarovanega območja			Programi sodelovanja	
Različni raziskovalni programi v sodelovanju z univerzami iz različnih dežel.			INTERREG IIIB "Habitatp".	
Naravna zavarovana območja, ki se nahajajo v zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravitelj	
Naravno zavarovano območje Kalkhochalpen	1984	24 066 ha	Urad deželne vlade Salzburg	Leži v Avstriji (Salzburg), meji na narodni park Berchtesgaden.
Naravno zavarovano območje Tennengebirge	1982	8 542 ha	Urad deželne vlade Salzburg	Leži v Avstriji (Salzburg)

POVEZAVE

Prostorske povezave

Med Naravnim zavarovanim območjem Kalkhochalpen in Narodnim parkom Berchtesgaden poteka 55 km dolga meja, ki Narodni park Berchtesgaden zaokroža na avstrijski strani. Območje tako tvori ekološko enoto.

Naravno zavarovano območje gorovje Tennen se nahaja pribl. 2 km vzhodno od Naravnega zavarovanega območja Kalkhochalpen. Na tem območju poteka pomembna avtocesta (A10), ki predstavlja naravno oviro pri preseljevanju živali.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ

Regionalni naravni park Queyras, naravni park Po Cuneese

REGIONALNI NARAVNI PARK QUEYRAS					
Splošno					
Legra	Francija	Regija Provence-Alpes-Côte d'Azur	Departma Hautes-Alpes		
Ustanovitev	1977	Najvišja točka	3 385 m (Fontsancte)	Število prebivalcev	2 300
Površina	60 330 ha	Najnižja točka	okoli 1 000 m (Guillestre)		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Okoli 4 - 5 % parkovne površine je v kmetijski rabi. Živinoreja prevladuje na planinah (ovce, krave).			
Gozdarstvo	☒	Kmetijsko okoljski programi za upravljanje kmetijskih in gozdnih zemljišč, npr. eksperimenti za obnovo macesnovih gozdov s kravjo pašo.			
Lov	☒	Dovoljen, vodijo ga lovske organizacije.			
Ribolov	☒	Dovoljen.			
Infrastruktura	☒	Majhen pomen prometnega omrežja.			
Turizem	☒	Poskusi za uresničevanje trajnostnega turizma na območju NRR Queyras na nacionalni ravni.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Program Leader II (1997-2001): dejavnosti na področju krajine (raziskave in izdelava atlasa krajin, katerih cilj je preprečiti upadanje kmetijstva), razvijanje novih turističnih razvoj, analiza pohodniških poti GR 58, podpora gozdarstvu in kmetijstvu (načrti upravljanja za trajnostno gospodarjenje).			INTERREG Alcotra IIIA "Povezovanje naravnih parkov na območju masiva Mont Viso".		
			Kartiranje območja Mont Viso v sodelovanju z botaničnim konservatorijem, Gap-Charance (Francija), ter Botaničnim društvom, Cozie (Italija): upravljanje obmejnega območja in vrednotenje biotske raznovrstnosti.		
Program Leader+ za razvoj podeželja.			Program za ponovno naselitev kozoroga (INTERREG I z občinskim združenjem Comunità Montana Val Pellice) leta 1995 in 1998. Okoli 80 živali na območju RNP Queyras leta 2003.		
			INTERREG Alcotra IIIA "Acqua".		
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje					
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavac		
Naravni rezervat Val d'Escreins	1965	2 500 ha	RNP Queyras	Leži znotraj območja naravnega parka.	
Favnistično pomembno varstveno območje Ségure-Ristolas	1948	1 200 ha	RNP Queyras / lovška uprava (ONCFS)	Varstvo gamsa in ruševca. Leži znotraj območja naravnega parka.	
Favnistično pomembno varstveno območje Brèche de Ruine	1990	201 ha	RNP Queyras / lovška uprava (ONCFS)	Varstvo belke. Leži znotraj območja naravnega parka.	
Naravni rezervat Haut Guil - Mont Viso	V načrtovanju	okoli 2 000 ha	RNP Queyras	Leži znotraj območja naravnega parka.	

NARAVNI PARK PO CUNESE					
Splošno					
Legra	Italija	Regija Piemont		Pokrajina Cuneo, Torino	
Ustanovitev	1990	Najvišja točka	3841 m (Mont Viso)	Število prebivalcev v osrednjem območju naravnega parka	300
Površina	7 780 ha (varstveno območje 6 640 ha, naravni rezervati 986 ha, rekreativno območje 154 ha)	Najnižja točka	okoli 240 m	Število prebivalcev v robnem območju naravnega parka	57 282
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Okoli 70 % površine je v kmetijski rabi: pridelovanje koruze, sadjarstvo. Na manjših kmetijah v večji meri pridelujejo lokalne vrste, razvoj ekološkega kmetijstva in kmečki turizem (odkrivanje lokalnih tradicionalnih načinov pridelovanja, ekološkega kmetijstva in lokalnih sort jabolka). Obstaja stalna delovna skupina kmetijskih organizacija: skupni projekti, izoblikovanje znaka kakovosti za lokalne in ekološko pridelane proizvode.			
Gozdarstvo	☒	Pomen gozdarstva v parku: park svetuje lastnikom gozdov med drugim tudi pri vprašanih gojitve gozdov in izbiri drevesnih vrst. Ukrepi za varstvo gozdov: park kupuje ali daje v zakup površine okrog gozdov in tako obnavlja funkcionalnost gozdov.			
Lov	☒	Dovoljen v robnem območju (rabo ureja regionalna zakonodaja), prepovedan v naravnih rezervatih in v osrednjem območju.			
Ribolov	☒	Dovoljen na celotnem območju (rabo ureja regionalna zakonodaja).			
Infrastruktura	☒	Park ima pri izdajanju gradbenih dovoljenj svetovalno vlogo (svetovalno-tehnična služba, krajinski načrt). Projekt za gradnjo umetnih jezov in zaporničnega polja na reki Pad (med območjem Pian Fiorenze in Cardèjem). Projekt za gradnjo obvoznice okrog kraja Saluzzo.			
Turizem	☒	Razvita turistična infrastruktura na območju parka (prostor za piknik, obiskovalna središča, doživljajske poti, smučišča). Močan vpliv turizma na habitate (barja) in na favno (kozorogi, gamsi, koconoge kure, dvoživke).			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Projekt Migrans (od l. 1996): Opazovanje in monitoring ptic selivk, kartiranje migracijskih osi. Raziskave o pticah prezimovalkah. Monitoring populacije uharice in drugi vrst sov. Monitoring gnezdenja sokolov. Podatkovna zbirka s podatki o avifavni.			INTERREG Alcotra IIIA "Povezovanje naravnih parkov na območju masiva Mont Viso".		
Raziskava in monitoring populacije kozoroga. Vnos teh podatkov v zbirko podatkov Nacionalnega inštituta za preučevanje divjadi, kjer so zbrani podatki o divjadi na celotnem območju Alp.			INTERREG Alcotra IIIA "Acqua".		
Znanstvena raziskava in monitoring populacij močerada.			Projekt za okoljsko vzgojo v sodelovanju s parkom Parco del Po Torinese.		
Deloma sodeluje park v okviru programa INTERREG za ohranitev volka (od leta 1999): ekološki, kulturni in socialni vidiki.			Projekt za turistično vrednotenje reke Pad financira italijansko ministrstvo za industrijo.		
Raziskava o populaciji netopirjev.					
Raziskava o dvoživkah in plazilcih.					
Programi za ohranjanje flore: botanični inventarji, raziskave o mahovih in lišajih.					

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavec	
Naravni rezervat Rocca di Cavour	1980	72 ha	Parco del Po Cuneese	Leži na severu parka v bližini mesta Cavour, pribl. 7 km oddaljeno od reke Pad.
Naravni rezervat Pian del Re	1990	465 ha	Parco del Po Cuneese	Naravni rezervat des Mont Viso.
Naravni rezervat Confluenza del Bronda	1990	136 ha	Parco del Po Cuneese	Leži na območju naravnega parka.
Naravni rezervat Confluenza del Pellice	1990	145 ha	Parco del Po Cuneese	Leži na območju naravnega parka.
Naravni rezervat Confluenza Varaita	1990	170 ha	Parco del Po Cuneese	Leži na območju naravnega parka.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Območja ležijo na obeh straneh vzdolž francosko-italijanske meje, na območju masiva Mont Viso in imajo skupno mejo dolžine okrog 3,5 km, ki teče po visokem grebenu (na nadmorski višini od 2741 m do 3171 m). Na vrhu je tudi prelaz Col de la Traversette.

Vsebinske povezave

Regionalni park Queyras in naravni park Po Cuneese izvajata številne skupne projekte na območju Mont Viso, med drugim na primer botanični inventar masiva. Obstaja tudi projekt za načrtovanje biosfernega rezervata (v okviru programa UNESCO „Človek in biosfera“), na podlagi katerega bodo povezani ne samo regionalni naravni park Queyras in naravni park Po Cuneese, ampak tudi italijanski naravni parki Gran Bosco di Salbertrand, Val Troncea, in Orsiera Rocciavè (prim. „Programi o sodelovanju“).

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Naravni rezervat Vilsalpsee, naravni rezervat Allgäuer Hochalpen

NARAVNI REZERVAT VILSALPSEE					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Tirolska			
Ustanovitev	1957	Najvišja točka	2274 m	Število prebivalcev	0
Površina	1829 ha	Najnižja točka	1165 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinsko pašništvo, gorski gojeni travniki, ovčji pašniki.			
Gozdarstvo	☒	Gozdarstvo postaja zasebno, z gozdom upravljajo lastniki gozda.			
Lov	☒	Dovoljen v skladu z deželnimi predpisi.			
Ribolov	☒	Na območju rezervata ni ribolova.			
Infrastruktura	☒	Območje rezervata ni poseljeno. Koče.			
Turizem	☒	Turistični objekti na območju rezervata (pohodniške poti).			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Trenutno se programi ne izvajajo.			Trenutno se programi ne izvajajo.		

NARAVNI REZERVAT ALLGÄUER HOCHALPEN					
Splošno					
Lega	Nemčija	Dežela Bavarska			
Ustanovitev	1992	Najvišja točka	2 649 m (Hochfrottspitz)	Število prebivalcev	11 000
Površina	20 724 ha	Najnižja točka	815 m (Oberstdorf)		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Trgovina s kmečkimi pridelki in izdelki. Trženje regionalnih proizvodov.			
Gozdarstvo	☒	Ni podatkov.			
Lov	☒	Ni podatkov.			
Ribolov	☒	Ni podatkov.			
Infrastruktura	☒	V bližini mesta Oberstdorf. Pobude za zmanjšanje individualnega prometa. Vzpostavljanje območij umirjenega prometa. Mreža pešpoti in kolesarska mreža.			
Turizem	☒	Pohodniške poti, plezalne poti, jahalne poti, možnosti za vodne športe, smučanje.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Pobude občine za varčevanje z vodo in odvodnjavanje odpadnih voda, za zmanjševanje odpadkov, za varčevanje z energijo, ta varstvo narave in krajine (npr. mreže biotopov, ukrepi za varstvo vodotokov, opustitev gradnje visokogorskih smučišč, opustitev gradnje igrišč za golf).			Trenutno se programi ne izvajajo.		
Ravnanje z okoljem v turizmu (z.B. Lokalna agenda 21, določitev meja zmogljivosti pri izvajanju ukrepov za usmerjanje obiskovalcev).					

POVEZAVE

Prostorske povezave

Meja poteka po visokogorskem grebenu in je dolga okrog 4 km.

Vsebinske povezave

Med obema zavarovanima območjema ni posebnih programov sodelovanja, ker nobeno od obeh zavarovanih območij nima lastne uprave.

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Naravni park Alpe Veglia e Devero, naravni rezervat Binntal

NARAVNI PARK ALPE VEGLIA E DEVERO					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Piemont		Pokrajina Verbania	
Ustanovitev	Alpe Veglia 1978, Alpe Devero 1990, združitev 1995	Najvišja točka	3 553 m (Monte Leone)	Število prebivalcev v osrednjem območju naravnega parka	Alpe Veglia: 150 poleti Alpe Devero: 25 stalno, 250 poleti
Površina	10 736 ha (Park 8 539 ha, varstveno območje 2 197 ha)	Najnižja točka	1 600 m	Število prebivalcev v robnem območju naravnega parka	5012
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Na planinah l'Alpe Veglia intenzivna živinoreja, vendar pa zadnjih 15-20 let upada. Pridelava krmnih rastlin in živinoreja na planinah Alpe Devero. Okoljski ukrepi v okviru programa Life: racionalizacija pašnikov, rotacijski sistemi in uvedba drugih vrst, npr. konje, s katerimi bi nadomestili domače vrste.			
Gozdarstvo	☒	Sonaravno gozdarstvo na celotni površini gozdnega območja.			
Lov	☒	Lov v parku prepovedan, dovoljen v robni coni (tukaj je pritisk lovtva zelo velik, zlasti na ruševca, ni pa še na voljo ukrepov, s katerimi bi v parku zmanjšali ta pritisk).			
Ribolov	☒	Ribištvo je dovoljeno v jezerih in potokih (samo z dovolilnico).			
Infrastruktura	☒	Projekte obnovo dveh velikih hotelov in novi objekti počitniških stanovanj v bližini parka.			
Turizem	☒	Manj vpliva na območji Alpe Veglia, intenzivnejše na območju Alpe Devero (blizu meje parka).			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
V sedemdesetih letih so bili ponovno naseljeni kozorogi. Monitoring gamsov in kozorogov jeseni.			Sodelovanje pri projektu za ohranjanje volka na območju Piemonta (monitoring živali na območju parka in zunaj njega).		
Monitoring velikih zveri (ris, volk).			Sodelovanje pri ponovnem naseljevanju brkatega sera (koordinacijski center v dolini Ossola).		
Projekt INTERREG za ruševca od l. 1998 (lov, označevanje in popis populacije).			Projekti za pridelavo zdravih rastlin (planika, <i>Artemisia Mutellina</i>) od l. 2001 v sodelovanju z občino Olivone (Ticino) in zveznimi inštituti za kmetijstvo raziskovanje Conthey (Valais) in Cadenazzo (Ticino).		
Letna opazovanja ptic: populacije na območju parka, ptice selivke.					
Program Life: raziskave o upravljanju območij Natura 2000 (botanika, entomologija, geomorfologija barij), načrti upravljanja za habitate, akcijske načrte za ohranjanje endemskih vrst (npr. za metulja <i>Erebia christi</i>), načrti za vzpostavitev ekološkega omrežja na območju med Alpe Veglia – Alpe Devero in sosednjimi biotopi (naravni rezervat Binntal in Laggintal ter območji Natura 2000 „Rifugio Maria Luisa – Val Formazza“, Area di Importanza Naturalistica „Monte Giove“).			Z rezervatom Binntal (CH) so bili sklenjeni dogovori o varstvu metulja <i>Erebia chisti</i> .		
Raziskovalni projekti o netopirju (2003 - 2006).					
Okoljski monitoring (raziskave o kakovosti zraka in upravljanju z vodo).					

NARAVNI REZERVAT BINNTAL

Splošno

Legra	Švica	Kanton Valais			
Ustanovitev	1977	Najvišja točka	3 215 m (Punta d'Arbola)	Število prebivalcev	okoli 150
Površina	5 084 ha	Najnižja točka	1 341 m		

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Živinoreja. Pridelovanje žita po tradicionalnem načinu pridelave.
Gozdarstvo	☒	Gozdarstvo upravljajo lokalne skupnosti. Minimalni posegi zaradi zaščite pred naravnimi nesrečami, nima nobenega ekonomskega pomena. V zvezi s financiranjem projektov obstaja sodelovanje z upravnim organom, pristojnim za gozdarstvo in kmetijstvo.
Lov	☒	Dovoljen, s to dejavnostjo upravlja kantonalna uprava.
Ribolov	☒	Dovoljen, s to dejavnostjo upravlja kantonalna uprava.
Infrastruktura	☐	Gradnja novih objektov je omejena. Odobriti jih mora komisija rezervata Binntal, ustrezati pa mora tudi kantonalni ureditvi.
Turizem	☒	Pohodniške poti, Koča Švicarske planinske zveze (SAC), hoteli.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Projekti za razvoj kmetijstva, ki bo sprejemljivo za krajino. Pro Natura izhaja pri tem iz nacionalnih inventarjev, da bi lahko opredelila lokalno prilagojene ukrepe. Primer: ukrepi za trajnostne paše na območju mokrišč.

Financiranje projektov: 1/3 država, 1/3 kanton, 1/3 občina, Pro Natura in Švicarska planinska zveza.

Sodelovanje je oteženo, ker rezervat Binntal nima lastne upravne strukture. Vendar pa obstajajo načrti za ustanovitev naravnega parka Binntal. To bi izboljšalo tudi sodelovanje naravnim parkom Alpe Veglia e Devero.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Skupna meja zavarovanih območij je dolga okrog 10 km, višina meje: nadmorska višina od 2400 m do 3200m; območje ni poseljeno.

Vsebinske povezave

Trenutno med obema območjema ni sodelovanja, ker naravni rezervat Binntal nima lastne upravne strukture. Na osnovi predelave perimetrov se načrtuje ustanovitev naravnega parka Binntal. To bi izboljšalo sodelovanje, saj naravni park razpolaga z lastno upravo, ki nastopa tudi kot kontaktna oseba v zvezi s programi sodelovanja.

V okviru projekta Life se v italijanskem naravnem parku Alpe Veglia e Devero izvaja projekt o ustanovitvi ekološkega čezmejnega omrežja, v katerega bo vključen naravni rezervat Binntal

KOMPLEKS ČEZMEJNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Naravni park Logarska dolina, naravni rezervat Belska Kočna

NARAVNI PARK LOGARSKA DOLINA			
Splošno			
Legra	Slovenija	Občina Solčava	
Ustanovitev	1987	Najvišja točka	2 394 m (Planjava)
		Število prebivalcev	okoli 35
Površina	2 700 ha	Najnižja točka	okoli 720 m
Človekove dejavnosti			
Kmetijstvo	☒	Zlasti živinoreja in ovčereja. Ekološko kmetijstvo in gozdarstvo.	
Gozdarstvo	☒	Upravitelji so lastniki parka, podjetje Logarska dolina, n.o.o. To podjetje so leta 1992 ustanovili lastniki zemljišč. Pri upravljanju ima naravni park svetovalno vlogo.	
Lov	☒	Del parka je državno gojitveno lovišče, kjer je lov prepovedan razen za potrebe vzreje divjadi. Drugi del parka upravlja lovska organizacija, tu je lov dovoljen. V obeh primerih je dovoljen turistični lov v spremstvu upravitelja lovišča.	
Ribolov	☐	Ribolov ni dovoljen. Vode za vzrejo potočnih postrvi.	
Infrastruktura	☒	Prepoved novogradenj, gradbena dejavnost dovoljena le na obstoječih stavbah.	
Turizem	☒	Pohodniški turizem.	
Programi			
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju		Programi sodelovanja	
Trenutno se programi ne izvajajo.		Programi s Kozjanskim parkom in Triglavskim narodnim parkom.	
		Park sodeluje z Avstrijo pri ustanavljanju Karavanškega parka na južnem Koroškem: izmenjava izkušenj in skupni projekti.	

NARAVNI REZERVAT BELSKA KOČNA			
Legra	Ustanovitev	Površina	
Avstrija – dežela Koroška	1959	578 ha	Za ta naravni rezervat je značilen edinstven rastlinski svet (redke cvetlice kot kranjska lilija, karavanški encijan in karavanški mak). Načrtovana je ustanovitev naravnega parka Karavanke, kar bi olajšalo sodelovanje s Slovenijo.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Meja med zavarovanima območjema je dolga približno 1,5 km in leži na nadmorski višini med 1800 m in 2100 m. Ni poseljena in ne predstavlja pomembnejše ovire za selitve. Na severozahodu delu skupne meje sta območji povezani z območjem iz omrežja NATURA 2000 na slovenski strani. To cono sestavljajo dolina in obe strani doline, je neposeljena.

Vsebinske povezave

Za selitve med obema zavarovanima območjema ni ovir. Vendar pa območji ne sodelujeta, saj naravni rezervati nimajo lastnih uprav. Ustanovitev naravnega parka Karavanke bi zato bil korak naprej k učinkovitejšemu prostorskemu in vsebinskemu povezovanju med zavarovanima območjema.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Regionalni naravni park Luberon, regionalni naravni park Verdon,
biosferni rezervat Mont Ventoux

REGIONALNI NARAVNI PARK IN BIOSFERNI REZERVAT LUBERON					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Provence-Alpes-Côte d'Azur		Departma Vaucluse	
Ustanovitev	1977	Najvišja točka	1 125 m	Število prebivalcev	155 000
Površina	165 000 ha	Najnižja točka	50 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Kmetijstvo ima pomembno vlogo. Vinogradništvo (AOC), sadjarstvo, različne kulture. Reja ovc in koz. Nezadostno izvajanje ekoloških ukrepov v kmetijstvu je problematično. Skorajda ni več nobenih CTE, zaključenih je le malo CAD.			
Gozdarstvo	☒	Na območju obeh masivih veljajo določbe listine o razvoju gozdov (prim. programi dejavnosti).			
Lov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi.			
Ribolov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi.			
Infrastruktura	☒	Pritisk poselitve je pomembnejši na jugu, kjer se čuti vpliv velikih mest (Marseille, 980 000 preb.) in na zahodu (Avignon, 88 000 preb.) in na zahodu (Avignon, 88 000 preb.). Severozahodni del ni tako gosto poseljen, pa vendar rast presega 2% letno.			
Turizem	☒	Prostočasne dejavnosti, geološki rezervat, paleontološki muzej.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Listina o razvoju gozdovih, ki obstaja od konca leta 2001 in se je preizkušala na dveh poskusnih območjih, opredeljuje cilje za skupno upravljanje za naslednje dvanajstletno obdobje: ukrepi za preprečitev gozdnih položajev, trajnostno gospodarjenje z gozdovi, ohranjanje biotske raznovrstnosti, upravljanje z divjadjo, sprejem obiskovalcev.			Projekt sodelovanja zunaj Alp: sodelovanje z Marokom (ustanovitev regionalnega naravnega parka), Španijo in Italijo.		
Kmetijski programi: posebni programi za namakanje v ravnini reke Durance.					
Akcija za podporo ekološkemu kmetijstvu: "Le Luberon a bon goût" ("Dobri okus Luberona").					
Park kandidira za Unescovo nagrado Geoparc.					
Občasne akcije za spodbujanje kmečkega turizma, v okviru pogodbe med deželo in mestom.					

REGIONALNI NARAVNI PARK VERDON					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Provence-Alpes-Côte d'Azur		Departma Alpes-de-Haute-Provence, Var	
Ustanovitev	1997	Najvišja točka	Okoli 1500 m	Število prebivalcev	19 500
Površina	176 961 ha	Najnižja točka	Okoli 500 m		

Človekove dejavnosti	
Kmetijstvo	☒ Planine, pašništvo. Kmetijstvo spodbujata CTE in CAD. S CTE obstaja vzorčna pogodba za park. Za prve pogodbe je bila pripravljena akcija za komunikacijo. Park aktivno sodeluje tudi pri oblikovanju definicije usmeritev za CAD.
Gozdarstvo	☒ Partnersko sodelovanje z Regionalnim centrom lastnikom gozdov (Centre Régional de la Propriété Forestière- CRPF) s ciljem, izvajati listino o razvoju gozdov na območju parka. Raziskave o požarnih površinah.
Lov	☒ Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi.
Ribolov	☒ Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi.
Infrastruktura	☒ Močan pritisk poselitve: nazadovanje kmetijstva, na kmetijskih zemljiščih se gradijo počitniški objekti (stanovanja). Park lahko pri oblikovanju načrtov rabe zemljišč sodeluje le v posvetovalni vlogi.
Turizem	☒ Prostočasne dejavnosti.
Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	
Programi sodelovanja	
Ponovna naselitev beloglavega jastreba v letih od 1999 do 2004 v okviru sodelovanja z gozdno upravo (Office National des Forêts) in društvom "Vautours de Haute-Provence".	Projekt inter-GAL (Groupe d'actions locales- lokale Aktionsgruppe) v okviru programa LEADER+ v sodelovanju s parkom o vzpostavitvi zbirke podatkov o flori in favni.
Projekt ponovne naselitve beloglavega jastreba, izvaja ga Društvo za varstvo ptic (Ligue pour la Protection des Oiseaux-LPO) v okviru programa Life.	Stiki z regionalnim naravnim parkom Queyras zaradi problematike velikih zveri.
Kmetijska politika parka: projekt za izvajanje akcij za Avifavna, projekt financirata regija in departma.	
Okoljska vzgoja: projekt «Je vis dans le parc» (« Živim v parku») izvajajo v občinskih šolah.	
Program Leader + od leta 2001 dalje.	

BIOSFERNI REZERVAT MONT VENTOUX					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Provence-Alpes-Côte d'Azur		Departma Vaucluse	
Ustanovitev	1990	Najvišja točka	1912 m	Število prebivalcev	okoli 26 000
Površina	Osrednje območje: 2126 ha, Robno območje 26 830 ha, razvojno območje 50 000 ha	Najnižja točka	200 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	3000 vinogradnikov, zaščiten oznaka porekla (ZOP) (Côtes du Ventoux). ovčji pašniki (500 živali) in druge kulture. Kmetijsko okoljski ukrepi v okviru območij NATURA 2000.			
Gozdarstvo	☒	Okvirna pogodba, podpisana leta 2000 z gozdno upravo ONF, zavzema se za prilagojeno gozdarstvo na občutljivih območjih.			
Lov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi. Na osrednjem območju obstaja približno 1000 ha velik rezervat za divjad.			
Ribolov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi.			
Infrastruktura	☒	Močan pritisk poselitve. Uprava rezervata ni sprejela nobenih ukrepov, to vprašanje bo obravnavano ob ustanovitvi načrtovanega regionalnega naravnega parka Mont Ventoux.			
Turizem	☒	Smučanje, prostočasne dejavnosti. Avtomobilske in kolesarske dirke.			

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja
Združenje občin (Pays de Sault, Vallée du Toulourenc, občina in Lioux) je podpisalo okoljsko listino.	Sodelovanje s francoskimi biosfernimi rezervati na področju gozdarstva: delovne skupine, dogovori z gozdno upravo ONF.
Dnevi trajnostnega razvoja, 1998: izmenjava izkušenj o različnih temah, med drugim o soovplivanju okolja in kmetijstva.	Sodelovanje z drugimi rezervati MAB v okviru mreže rezervatov MAB.
Ponovna naselitev jelena in muflona.	
Raziskave o ovčereji na osrednjem območju.	
Program LEADER +.	

POVEZAVE

Prostorske povezave

Naravni park Verdon - naravni park Luberon: skupna meja je dolga okrog 15 km. Na jugu oba parka ločuje občina, ki ni del zavarovanega območja. Ob meji poteka avtocesta (A 51). Tam ležijo tudi prometno omrežje in naselja z mestom Manosque in okolico.

Na sotočju rek Durance in Verdon, ki tečeta med obema parkoma, leži neposeljeno območje, ki ga odlikuje visoka ekološka kakovost (predvsem zaradi različnih vrst ptic).

Po mnenju upravnika regionalnih naravnih parkov Verdon in Luberon so migracije proti severu (ob reki Durance) pomembnejše kot migracije v smeri vzhod-zahod med regionalnima naravnima parkoma Verdon in Luberon. Reka Verdon lahko služi kot migracijska os tudi med regionalnim naravnim parkom Verdon in narodnim parkom Mercantour.

V biosfernem rezervatu Mont Ventoux obstaja primer vzpostavitve ekološkega koridorja. Na zahodnem delu masiva, na območju mest Bédoin, Mormoiron in Villes-sur Auzon teče silikatna plast, ki izstopa v apnenčastem okolju, ki tam prevladuje. Tukaj poteka proces razpadanja kamnin, zaradi erozije prsti pa so nastale mlake. To življenjsko okolje je zelo ugodno za redke vrste dvoživk. Obstaja projekt, ki naj bi na tem območju na ravni občin med seboj povezal mokrišča.

Vsebinske povezave

Parka Luberon und Verdon razvijata skupno bazo podatkov o rastlinskih in živalskih vrstah, ki bo dostopna tudi javnosti. Ta projekt bo okrepil sodelovanje med obema naravnima parkoma na sotočju rek Durance in Verdon.

Razprave tečejo tudi o tem, da bi oba regionalna parka združili v skupno območje omrežja NATURA 2000. Biosferna rezervata Luberon in Mont Ventoux imata stike v okviru omrežja biosfernih rezervatov, vendar ne izvajata skupnih projektov.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Narodni park Les Ecrins, regionalni naravni park Vercors, regionalni naravni park
Chartreuse, regionalni naravni park Massif des Bauges

NARODNI PARK LES ECRINS					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Rhône-Alpes, Provence-Alpes-Côte d'Azur		Departma Isère, Hautes-Alpes	
Ustanovitev	1973	Najvišja točka	4 102 m (Barre des Ecrins)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	0
Površina	Osrednje območje: 91 800 ha, robno območje 179 600 ha	Najnižja točka	667 m	Število prebivalcev v robnem območju narodnega parka	30 280
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Živinoreja (ovčereja, govedoreja). Narodni park Les Ecrins podpira mešane kmetije. Transhumanca (ovce), vendar v upadu. Odjemalci kmetij so zlasti s severa parka.			
Gozdarstvo	☒	Gozdna uprava (ONF) in park sta se s podpisom partnerskega dogovora zavezala k izvajanju tradicionalnega gospodarjenja z gozdovi na zunanjem in osrednjem območju parka.			
Lov	☒	Prepovedan na osrednjem območju parka. Dovoljen v robnem območju.			
Ribolov	☒	Dovoljen, z njim upravlja ribiška organizacija, v sodelovanju z narodnim parkom.			
Infrastruktura	☒	Na območju je bilo popisanih 175 objektov. Ni večjega poselitvenega pritiska. Za vsa gradbena dovoljenja mora podati odobritev tudi park.			
Turizem	☒	Smučišča v zunanjem delu, priložne dejavnosti.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Sporazum iz leta 1998, sklenjen s kmetijsko zbornico Isère in Hautes-Alpes za podporo mešanih kmetij z ovčerejo.			Partnersko sodelovanje med narodni park Hohe Tauern - narodni park Les Ecrins - narodni park Triglav. Izvajajo se skupni projekti na področju varstva in upravljanja alpskih zavarovanih območij, razvoja trajnostnega turizma, ohranjanja biotske raznovrstnosti v okviru hribovskega kmetijstva in gozdarstva, Obveščanje in izobraževanje domače javnosti. Izmenjava zaposlenih, jezikovni in izpopolnjevalni tečaji.		
Narodni park je del mreže opazovalcev v okviru monitoringa določenih vrst, da bi razvili ustrezne varstvene ukrepe.			Delovna skupina o turističnih dejavnostih z regionalnimi naravnimi parki Vercors, Chartreuse und Massif des Bauges.		
Ponovna naselitev kozoroga.			Projekt "Emilie".		
			Znanstveni sodelavci narodni parki se dvakrat letno srečajo v Franciji in si izmenjajo izkušnje.		
			Dvostranski programi za izmenjavo sklenjeni z regionalnimi naravnimi parki Vercors, Queyras (sodeležba pri akcijah v zvezi z volkom ali izmenjavo zaposlenih)		
			INTERREG IIIB "Habitap".		

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Lauvitel	1995	689 ha	Narodni park Les Ecrins	Leži znotraj narodnega parka.
Naravni rezervat Versant Nord du Pic de Combeynot	1974	685 ha	Narodni park Les Ecrins	Leži znotraj narodnega parka.
Naravni rezervat Haute Vallée de la Séveraise	1974	155 ha	Narodni park Les Ecrins	Leži znotraj narodnega parka.
Naravni rezervat Grand Lac des Estaris	1974	145 ha	Narodni park Les Ecrins	Leži znotraj narodnega parka.
Vallon des Combes, Partias et Condamine	1993	746 ha	Réserve volontaire	Meji na narodni park.

REGIONALNI NARAVNI PARK VERCORS					
Splošno					
Legra	Francija	Regija Rhône-Alpes		Departma Isère, Drôme	
Ustanovitev	1970	Najvišja točka	2341 m (Le Grand Veymont)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	35 000
Površina	172 242 ha	Najnižja točka	okoli 200 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	okoli 450 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	700 kmetij: mlečna proizvodnja, sir, meso, sadje in vino. Na severovzhodu je prisotno hribovsko kmetijstvo. Združenje kmetov z območju parka (Association pour la Promotion des Agriculteurs du Parc - APAP) je bilo ustanovljeno istočasno s parkom, ki ga tudi financira. Združenje se zavzema za razvoj kmetijskega sektorja in ponuja kmetom pomoč.			
Gozdarstvo	☒	70 % parka pokrivajo gozdovi, zato obstaja interes za ohranitev in spodbujanje te gospodarske panoge, še zlasti z vidika trajnostnega in okolju prijaznega načina gospodarjenja. Za upravljanje je zadolžen državna uprava za gozdove ONF (forêts domaniales-državni gozdovi) in regionalni center lastnikov gozdov (Centre Régional de Propriété Forestière - CRPF). V parku obe inštituciji financirata službo, zadolženo za upravljanje gozdarstva. Komisijo za gozdove sestavljajo: ONF, CRPF, regionalni naravni park. Park opravlja tukaj svetovalno vlogo. Pri zadevah usklajevanja upravljanja sodelovanje med inštitucijami dobro poteka.			
Lov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi. Prepovedan v naravnem rezervatu Hauts Plateaux du Vercors.			
Ribolov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu z regionalnimi predpisi.			
Infrastruktura	☒	Močan pritisk poselitve iz smeri Grenobla in okolice (na severu) (416 000 preb.). Park v razvoj poselitvenih območij učinkovito ne more poseči, saj je to v pristojnosti občin, ki so sprejele odločitve glede rabe zemljišč.			
Turizem	☒	Smučanje, pristočasne dejavnosti. Kmečki turizem.			

Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja			
Ponovna naselitev kozoroga z območja Vanoise v letih med 1989 in 1990.	Sodelovanje z regionalnimi naravnimi parki Chartreuse, Massif des Bauges in z narodnim parkom Les Ecrins.			
Pogodba o ohranjanju vodnih virov «Vercors Eau Pures» (Čista voda Vercorsa).				
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljevec	
Naravni rezervat Hauts Plateaux du Vercors	1985	17 000 ha	Regionalni naravni park Vercors	Živinoreja, pašništvo. Promet motornih vozil je prepovedan.

REGIONALNI NARAVNI PARK CHARTREUSE					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Rhône-Alpes		Departma Isère, Savoja	
Ustanovitev	1995	Najvišja točka	2062 m (Dents de Crolles)	Število prebivalcev v območju naravnega parka	32 000
Površina	69 000 ha	Najnižja točka	okoli 700 m	Število prebivalcev v širšem območju naravnega parka	okoli 500 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Polintenzivno kmetijstvo na zahodu (srednji Chartreuse). Intenzivno kmetijstvo v dolinskih legah.			
Gozdarstvo	☒	Sonaravno gospodarjenje z gozdovi.			
Lov	☒	Posebnih omejitev ni.			
Ribolov	☒	Posebnih omejitev ni.			
Infrastruktura	☒	Gosto poseljeno, obdano z nekaterimi pomembnimi mesti in njihovimi predmestji: Grenoble (416 000 prebivalcev), Chambéry (55 000 prebivalcev) in Voiron (20 400 prebivalcev).			
Turizem	☒	Smučanje, prstočasne dejavnosti.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Predelava besedila listine o parkih.			Sodelovanje z regionalnimi naravnimi parki Vercors, Massif des Bauges in z narodnim parkom Les Ecrins.		
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje					
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljevec		
Naravni rezervat Hauts de Chartreuse	1997	4450 ha	Regionalni naravni park Chartreuse	Človekove dejavnosti prispevajo k ohranjanju ekosistemov na lokalni ravni, kot pašništvo na visoki planoti, lov za uravnavanje populacije divjadi in sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Odnosi z javnostmi in ukrepi za usmerjanje obiskovalcev.	

REGIONALNI NARAVNI PARK MASSIF DES BAUGES					
Splošno					
Lega	Francija	Regija Rhône-Alpes		Departma Savoja, Haute-Savoie	
Ustanovitev	1995	Najvišja točka	2217 m	Število prebivalcev v območju naravnega parka	52 500
Površina	84 000 ha	Najnižja točka	270 m	Število prebivalcev v naravnega parka	okoli 80 000

Človekove dejavnosti	
Kmetijstvo	☒ Združenje kmetov z območja parka (Association des Agriculteurs du PNR du Massif des Bauges) spodbuja kakovostno in za naravo sprejemljivo kmetijstvo. 5 zaščitene oznake porekla (ZOP) (vin de Savoie, Reblochon, Abondance, Chevroton, tome des Bauges), 3 zaščitene geografske označbe (ZGO) (Emmental de Savoie, Tomme de Savoie, Pommes et Poires de Savoie). Z uvedbo novih ZOP in stabilnih kultur sadnih dreves je bilo mogoče zaustaviti opuščanje kmetovanja.
Gozdarstvo	☒ 50 % gozdov upravlja državna ONF, 50 % je v zasebni lasti. Listina o razvoju gozdov s pomembnimi zahtevami glede okolja.
Lov	☒ S to dejavnostjo upravljajo domače lovske organizacije po priporočilih ONCFS. Obstaja posebno združenje lovcev v parku, ki se zavzema za boljšo komunikacijo in tako za učinkovitejše vključevanje lova v sistem naravnega parka kakor tudi za upoštevanje njegovih ciljev.
Ribolov	☒ Dovoljen.
Infrastruktura	☒ Močan pritisk poselitve na severu z dvema pomembnima aglomeracijama: Annecy (50 350 preb.) in Aix-les-Bains (26 000 preb.). Konflikti med interesi poselitve in kmetijstva. Park lahko na območju veljavnosti Listine o razvoju gozdov sodeluje pri sprejemanju odločitev glede lokalnih načrtov rabe zemljišč.
Turizem	☒ Smučanje, pristočasne dejavnosti. Vodotoki, dostopni za turistične namene.
Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	
☐ Na območju parka se izvajajo pogodbe, sklenjene s kmeti (CTE in CAD), uslužbenec parka je zadolžen kot koordinator za kmete, ki so se odločili za izvajanje sonaravnega in trajnostnega kmetijstva.	☐ Sodelovanje z RNP Chartreuse und Vercors.
☐ Dogovor s pristojnimi organi departmaja Savoja in Visoka Savoja s ciljem učinkovitejšega vključevanja tematike, povezane na naravne parke, v učne vsebine.	☐ Sodelovanje s ASTERS in Konservatorijem za naravno dediščino (Conservatoire du Patrimoine Naturel de la Savoie), za prikaz in prilagoditev kmetijsko okoljskih ukrepov.
Programi sodelovanja	

POVEZAVE

Prostorske povezave

Regionalni naravni park Vercors - Regionalni naravni park Chartreuse: Parka ločuje gsto poseljeno območje mesta Grenoble in njegove okolice. To območje predstavlja pomembno bariero za izmenjavo med obema območjema.

Regionalni naravni park Chartreuse - Regionalni naravni park Massif des Bauges: Regionalni naravni park Massif des Bauges je obdan s pomembnimi prometnimi osmi, od regionalnega naravnega parka Chartreuse ga ločuje mesto Chambéry z okolico. V bližini mesta Montmélan potekajo meje med obema območjema tesno ena ob drugi, vendar pa jih ločujejo dve cesti in železniška proga. Če še sploh obstaja izmenjava med obema območjema, bi jo bilo mogoče na tem mestu izboljšati s primernimi gradbenimi ukrepi (z gradnjo premostitvenih objektov).

Regionalni naravni park Vercors - Narodni park Les Ecrins: Zavarovani območji sta na najbližjem mestu eno od drugega oddaljeni okrog 27 km. Predel med območjema na severu je relativno gsto poseljen in prepleten z gsto prometno omrežje. Dalje proti jugu je območje bolj gorato, po njem tečejo ceste in gorska železnica, ki doseže višino 2790 m. Tukaj obstaja migracijska os med območjema, ki teče po jugovzhodnem predelu Vercorsa (Region des Dévoluy). To območje, ki predstavlja neposredno povezavo z Alpami Haute-Provence, je vključeno v omrežje NATURA 2000.

Regionalni naravni park Chartreuse - Narodni park Les Ecrins: Območji sta oddaljeni eno od drugega okrog 35 km (jugovzhodni predel regionalnega naravnega parka Chartreuse, severozahodni predel narodnega parka Les Ecrins). Na tem območju leži urbana aglomeracija Grenoble. Naprej proti severu tvori povezavo med območji gorski masiv Belledone. Vendar je treba tudi tukaj prečkati prometno omrežje, ki obkroža regionalni naravni park Chartreuse.

Vsebinske povezave

Vsi trije naravni parki si delijo številne probleme, predvsem pa naraščajoči pritisk poseljevanja. Zato obstajajo številni skupni projekti, med drugim bilateralni projekt preverjanja statuta naravnega parka Chartreuse in regionalnega naravnega parka Massif des Bauges. Tudi med tremi zavarovanimi območji obstaja npr. projekt za ustanovitev skupnega znanstvenega sveta, obstaja tudi izmenjava informacij in podatkov in tudi izmenjava osebja treh območij, ki poteka tudi z narodnim parkom Les Ecrins.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ Naravni rezervati Visoke Savoje

Naravni rezervati **Passy, Sixt Passy, Carlaveyron, Aiguilles Rouges** in **Vallons de Bérard** so med seboj povezani in tvorijo veliko zavarovano območje velikosti 15 350 ha v masivu Arve-Giffre. Naravni rezervat Contamines-Montjoie je geografsko ločen od mreže naravnih rezervatov, vendar pa je z njimi povezan prek manjših zavarovanih predelov. Območja upravlja združenje ASTERS (Agir pour la Sauvegarde des Territoires et des Espèces Remarquables ou Sensibles – Ukrepanje za varstvo pomembnih in občutljivih območij in vrst).

Ta mreža naravnih rezervatov se predstavlja kot skupnost, saj vsa območja vodi isti upravljavec, zavod za upravljanje ASTERS pa igra pomembno vlogo pri usmeritvi upravljanja.

Opis mreže naravnih rezervatov:

Naravni rezervat Aiguilles Rouges

Je bil ustanovljen leta 1974 na površini 3279 ha; leži na nadmorski višini od 1200 m do 2965 m in tvori poseben življenjski prostor, za katerega sta značilna izrazito površje in naravna ohranjenost območja.

Naravni rezervat Carlaveyron

Je bil ustanovljen leta 1991 na površini 598 ha; leži na nadmorski višini od 1090 m do 2305 m. Na kontrastno oblikovanem površju in različnih višinskih vegetacijskih pasovih obstajajo različni življenjski prostori: jezera, primarni gozdovi in resave.

Naravni rezervat Vallon de Bérard

Je bil ustanovljen leta 1992 na površini 539 ha. Zavarovano območje je od švicarske meje oddaljeno manj kot 5 km in dopolnjuje naravni rezervat Aiguilles Rouges. Na zavarovanem območju je mogoče najti vse oblike vegetacije, ki se pojavljajo na montanskem, subalpinskem in alpskem višinskem vegetacijskem pasu, pa tudi ustrezne živalske vrste.

Vsi trije naravni rezervati **Aiguilles Rouges, Carlaveyron in Vallon de Bérard** so visokogorski prostori, ki se odlikujejo po svoji naravni ohranjenosti. Pašno in gozdno gospodarstvo imata na tem območju podrejeno vlogo. Bolj pomemben je turizem, predvsem zaradi bližine doline Chamonix.

Naravni rezervat Passy

Je bil ustanovljen leta 1980 na površini 1 717 ha. Najvišja točka leži na nadmorski višini 2 901 m (Grenier de Villy). Območje leži sredi gosto poseljenega nižinskega predela s številnimi pašniki in bolj sonaravnimi predeli visokogorja (Vallon de Villy). Zavarovano območje leži v bližini gosto poseljenih dolin z močno razvito industrijo.

Naravni rezervat Sixt-Passy

Je bil ustanovljen leta 1977 na površini 9200 ha in leži na nadmorski višini od 770m do 3100 m, v srednjem predelu je za območje značilna kmetijska dejavnost. Raba na tem območju zelo intenzivna (kmetijstvo in gozdarstvo, turizem), obstajajo tudi številni planšarski stanovi, ki so delno povezani s cestami.

Naravni rezervat Contamines-Montjoie

Je bil ustanovljen leta 1979 na površini 5505 ha. Naravni rezervat Contamines-Montjoie je geografsko ločen od ostalih naravnih rezervatov, vendar deli z njimi številne značilnosti: pomembne človekove dejavnosti (številne zgradbe znotraj zavarovanega območja), visokogorski predeli.

Skupno upravljanje naštetih zavarovanih območij:

Vsi naravni rezervati ležijo v masivu Arve-Giffre in tvorijo celovito povezanost. Vsak pa ima naravne posebnosti in lastne značilnosti, ki jih pogojuje dolina, zaradi česar je to območje tudi razdeljeno v več naravnih rezervatov.

Upravnik je zato svojo strategijo prilagodil tem danostim in upošteval posebnosti vsakega naravnega rezervata posebej. Program upravljanja in znanstvena obravnava teh območij sta usklajena.

- Naravni rezervati kot tudi večji del masiva Arve-Giffre so bili vključeni v NATURA 2000. Dokument o upravljanju teh območij je podlaga za načrte upravljanja posameznih naravnih rezervatov.

- Kmetijstvo ni podvrženo nikakršnim omejitvam; v skladu z odredbo kmetijska dejavnost ni omejena pod pogojem, da niso prizadete prosto živeče živali ali rastline. .
- Za lov in ribolov veljajo običajni predpisi posamezne regije. Združenje ASTERS spodbuja lovce in ribiče, da pri izvajanju svoje dejavnosti uravnavajo številčnost populacij.
- Kot združenje in kot upravljavec teh območij ASTERS ne more uveljaviti varnostnih ukrepov zunaj zavarovanih območij. Vendar pa združenje sodeluje pri številnih akcijah na regionalni ravni (smernice za upravljanje živalskih vrst in habitatov - DIREN in ONCFS), na ravni departmajev (mokrišča in območja NATURA 2000 – sodelovanje z društvom za varovanje ptic) ali na lokalni ravni (upravljanje bregov reke Giffre in njenih pritokov - program ADEGI, načrtovanje obnove samostana v Sixtu).

ASTERS - programi delovanja in sodelovanja:

- Ponovna naselitev brkatega sera: izpustitev 37 mladičev brkatega sera med leti 1987 in 2004 v Visoki Savoiji, monitoring teh živali prek celotnih Alp v sodelovanju s Foundation for the Conservation of the Bearded Vulture in Omrežjem alpskih zavarovanih območij.
- Sodelovanje z narodnim parkom Vanoise, o načrtih upravljanja naravnih rezervatov.
- Projekt INTERREG COGEVA VAHSA: znanje, upravljanje, komunikacija; sodelovanje med dolino Aosta in Visoko Savojo s ciljem izboljšati sodelovanje in izmenjavo v naravnem rezervatu ter upravljanje zavarovanih območij in območij NATURA 2000. Pri tem nastopajo kot partnerji avtonomna dežela Val d'Aosta, naravni park Mont Avic in ASTERS.
- Sodelovanje z Ženevo pri projektu INTERREG za boljše upravljanje zavarovanih območij in vrst, ki so izpostavljene močnemu poselitvenemu pritisku.

Vloga zavarovanih območij v ekološkem omrežju

Nobeden od naravnih rezervatov Passy, Sixt Passy, Carlaveyron, Aiguilles Rouges ali Vallons de Bérard ne bi mogel sam ohraniti raznovrstnosti območja masiva Arve-Giffre; varstvo te gorske krajine zahteva globalni pristop in način ravnanja, ki velja za naravne rezervate.

Celotno območje leži na robu razvitih območij s pomembnimi infrastrukturnimi objekti. V bližini so tudi montblanška zavarovana območja (sites classés) in zavarovana območja Platé. Obstajajo prizadevanja, da bi masiv Mont Blanc, območja ki leži na tromeji med Francijo, Švico in Italijo, zaščitili bolj učinkovito in ga vpisali na seznam svetovne dediščine Unesca.

Naravni rezervat Contamines-Monjoie tvori povezavo med narodnim parkom Vanoise, ki je relativno blizu (loči ga dolina), in naravnimi rezervati masiva Arve-Giffre, ki so z njim povezani prek območja Mont Blanc.

Povezava obstaja tudi ob meji na italijanski strani Mont Blanca, ki je bil v celoti vključen v omrežje NATURA 2000 (dolina Val Veny meji na naravni rezervat). Tudi Val Ferret na severu je vključen v omrežje NATURA 2000.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ

Naravni rezervat Argnaulaz – Tour d’Aï, naravni rezervat Le Larzey, naravni rezervat La Pierreuse, naravni rezervat Le Vanil Noir, naravni rezervat Engstligenfälle, naravni rezervat Gelten-Iffigen, naravni rezervat Spillgarten

NARAVNI REZERVATI NA ŠVICEM				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavec	
Naravni rezervat Argnaulaz – Tour d’Aï	1979	613 ha	Pro Natura Vaud	Pro Natura upravlja naravni rezervat na podlagi pogodbe.
Naravni rezervat Le Larzey	1982	113 ha	Pro Natura Vaud	Pro Natura upravlja naravni rezervat na podlagi pogodbe.
Naravni rezervat la Pierreuse	1956	6 282 ha	Pro Natura Vaud	Pro Natura je lastnica 2/3 površine naravnega rezervata.
Naravni rezervat Le Vanil Noir	1983	1 500 ha	Pro Natura Vaud in Freiburg	Pro Natura je lastnica naravnega rezervata.
Naravni rezervat Engstligenfälle	1948	209 ha	Kanton Bern (inšpektorat za varstvo narave)	Z inšpektoratom za varstvo narave je bila sklenjena pogodba.
Naravni rezervat Gelten-Iffigen	1996	4 674 ha	Kanton Bern (inšpektorat za varstvo narave)	Za največji del območja je sklenjena pogodba z inšpektoratom za varstvo narave.
Naravni rezervat Spillgarten	1976	1 671 ha	Kanton Bern (inšpektorat za varstvo narave)	Za celotno površino rezervata je sklenjena pogodba z inšpektoratom za varstvo narave.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Narodni park Dolomiti Bellunesi, naravni park Paneveggio – Pale di San Martino,
naravni park Dolomiti Friulane

NARODNI PARK DOLOMITI BELLUNESI					
Splošno					
Legla	Italija	Regija Veneto		Pokrajina Belluno	
Ustanovitev	1990	Najvišja točka	2 565 m (Monte Schiara)	Število prebivalcev v osrednjem območju narodnega parka	88
Površina	31 512 ha	Najnižja točka	400 m (San Gottardo)	Število prebivalcev v vplivnem območju narodnega parka	102 870
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Prevladuje živinoreja na planinah (zlasti mlečna živinoreja, malo ovčereje). Stalno upadanje kmetijstva na območju parka in na območju celotne regije. Park podpira kmete pri negi gorskih travnikov in jim pomaga pri prilagoditvah infrastrukture.			
Gozdarstvo	☒	Znaten del površine parka porasle z gozdom (okoli 75 %), vendar malo gozdarskih dejavnosti. Poseben projekt z gozdarskega področja: tehnična pomoč parka za izvajanje naravi prijaznega gozdarstva.			
Lov	☒	Prepovedan na območju parka. Dovoljen na sosednjih območjih v skladu z deželnimi predpisi (obstajajo lovskogojitveni načrti). Leta 2003 je bila v sodelovanju s sosednjimi lovskimi organizacijami opravljena analiza selitvenih poti divjadi na območju med parkom in njegovo okolico, na podlagi rezultatov so bile izvedene prilagoditve lovskogojitvenih načrtov.			
Ribolov	☒	Posebni predpisi parka zaradi spodbujanja ohranitve avtohtonih vrst rib.			
Infrastruktura	☒	V dolini Val Cordevole teče državna cesta in preči območje parka: vplivi na živalske vrste, zlasti na populacijo jelena. Zaradi omejenega dostopa je vpliv naselij zunaj območja parka manjši.			
Turizem	☒	Kmečki turizem, pohodništvo. Turizem prevladuje v poletnem času. Pozimi je manj turizma.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Poseben program za favno parka, zlasti parkljasto divjad in koconoge kure.			INTERREG IIIIB "Habitalp".		
			INTERREG IIIA "Aquilalp".		
Popolni inventar rastlinskih vrst parka.			Eksperimenti v zvezi z novimi metodami monitoringa za populacijo jelena in gamsa, v sodelovanju s parkom Paneveggio – Pale di San Martino.		
Kartiranje habitatov z območja parka in raziskava o vzpostavljanju ekoloških koridorjev na območju med parkom in sosednjim zavarovanim območjem (naravni park Paneveggio – Pale di San Martino, naravni park Dolomiti Friulane, naravni rezervat Val Tovanelle...).			INTERREG II Italija-Avstrija "Infopoint".		
Program Life: upravljanje območja NATURA 2000, zlasti visokogorskih travnišč in sestojev ruševja.					
Listina kakovosti Narodnega parka Dolomiti Bellunesi (tradicionalna, ekološka živila, značilni obrtni izdelki, turizem, vzgoja, storitve in prireditve).					
Izdelava ekonomsko- socialnega večletnega programa dela (Piano Pluriennale Economico Sociale) za občine na območju parka in okoli njega: upravljanje naravne in kulturne dediščine, trajnostni gospodarski razvoj, izboljšava sistema parka.					
ISO 14 001 certifikat za park in ISO 9001 za upravo od julija 2003.					
EMAS registracija parka.					

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljevec	
Naravni rezervat Piazza del Diavolo	1971	606 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Piani Eterni - Errera - Valle Falcina	1975	5 463 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Monti Del Sole	1975	3 032 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Schiara Occidentale	1975	3 172 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Monte Pavione	1975	491 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Valle Scura	1975	220 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Valle Imperina	1975	237 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.
Naravni rezervat Vette Feltrine	1975	2 764 ha	Narodni park Dolomiti Bellunesi	Leži znotraj območja narodnega parka.

NARAVNI PARK PANEVEGGIO - PALE DI SAN MARTINO

Splošno

Legra	Italija	Regija Južna Tirolska -Trentino	Avtonomna pokrajina Trento		
Ustanovitev	1967	Najvišja točka	3 192 m (Cima Vezzana)	Število prebivalcev v osrednjem območju naravnega parka	30
Površina	19 711 ha	Najnižja točka	okoli 1 100 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	16 779

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Kmetijstvo v upadanju (15 % območja). Prevladujejo planine. Pokrajina podpira izvajanje kmetijsko okoljskih ukrepov. Park ponuja pomoč pri obnavljanju tradicionalnih stavb in za ohranjanje gorskih gojenih travniki.
Gozdarstvo	☒	Gozdna zemljišča zavzemajo okrog 50 % površine parka. Razvoj gozdarstva na območju parka: upoštevanje okoljskih kriterijev. Na ravni Avtonomne pokrajine Trento je mogoče za gozdarstvo pridobiti ustrezen certifikat. Park svetuje lokalnim skupnostim pri razvoju njihovih načrtov za oskrbovanje gozdov.
Lov	☐	Prepovedan na območju parka. Na določenem delu tega območja velja načrt upravljanja za živalske vrste.
Ribolov	☐	Prepovedan na območju parka, zunaj območja urejen.
Infrastruktura	☒	Park križata dve zelo prometni cesti. V dolini Val so uvedli omejitve hitrosti, ki pa niso vedno upoštevane, tako da je izmenjava divjadi tukaj otežena. Opravljene so bile raziskave v zvezi z nesrečami z namenom, da bi preprečili nesreče, ki jih povzročata divjad v dolini Val Tramignolo.
Turizem	☒	Intenzivna turistična raba na celotnem območju parka poleti, pozimi pa zlasti območje Passo Rolle (smučišče).

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja
Projekt "Parco-Scuola 2004": Organiziranje doživljajskih dni za učence.	Raziskava o rabi prostora pri jelenjadi in gamsu (po letnem času, dnevno...) v sodelovanju z narodnim parkom Dolomiti Bellunesi in regionalnimi gozdarskimi službami.
Monitoring živalstva parka, predvsem parkljaste divjadi (jelen, gams in srna) od 1992 dalje.	
Raziskava o porazdelitvi populacije gamsa na območju (1998-2001).	INTERREG IIA Italija-Avstrija-Slovenija "Alpski sir iz surovega mleka".
Ponovna naselitev kozoroga (2000-2002): v naravno okolje je bilo izpuščenih 30 osebkov, spomladi 2002 so bile registrane prve skotitve.	Sodelovanje pri vsealpskem programu ponovne naselitve brkatega sera (prihodnji kraj izpustitve).
Raziskave o biologiji jelena (monitoring s telemetrijo, lovljenje, markiranje): raziskave o rabi prostora o lastnosti razširjenosti, sezonskih menjavah, prezimovalnih obdobjih in gibanju.	
Raziskava o škodi na vegetaciji, ki jo je povzročil parkljasta divjadi na gozdnih rastlinah.	
Raziskava o malih sesalcih (1993-2001).	
Raziskava o plazilcih (9 vrst) in dvoživk (6 vrst) z območja parka v letih od 1993 do 1994.	
Raziskava o avifavni parka (inventarji, gnezdišča) v letih od 1995 do 1996.	
Raziskava o netopirjih (2001).	
Raziskovanje lišajev in barij.	
Botanične raziskave v sodelovanju z muzejem iz Rovereta.	
Raziskava o smreki (dendrokronološke raziskave, prenova in nega gozda).	

NARAVNI PARK DOLOMITI FRIULANE

Splošno

Lega	Italija	Regija Furlanija-Juljska krajina	Pokrajina Pordenone, Udine
Ustanovitev	1996	Najvišja točka 2 706 m (Cima dei Preti)	Število prebivalcev v osrednjem območju 15
Površina	36 950 ha	Najnižja točka 494 m (Lago di Selva)	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka okoli 4500

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒	Kmetijstvo je v parku zelo omejeno: izključno pašništvo (krave). Park financira ukrepe vzdrževanja za visokogorske pašnike (košnja, nega pašnikov).
Gozdarstvo	☒	Omejena gozdarska dejavnost.
Lov	☒	Prepovedan na območju parka, dovoljen v okolici. Upravljanje živalskih vrst vodi uprava parka (raziskave o zdravstvenem stanju gamsje populacije).
Ribolov	☒	Ribolov je dovoljen, za njegovo izvajanje skrbi regionalna služba.
Infrastruktura	☒	Načrt urejanja prostora za park je trenutno v predelavi. Na območju parka ni cest (vzdržuje se le nekaj neasfaltiranih poti).
Turizem	☒	Pohodniški turizem (5 koč). Zunaj parka je veliko turistični infrastrukturnih objektov (2 smučišči).

Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja
Program za ponovno naselitev kozoroga, monitoring in lov.	INTERREG IIA Italija-Slovenija "Turizem".
Program za monitoring populacije gamsa (raziskovanje bolezni, razvoj populacije).	Program kartiranja v sodelovanju z drugimi zavarovanimi območji v Dolomitih.
Ponovna naselitev svizcev (iz Narodnega parka Stelvio/Stilfserjoch in Avtonomne pokrajine Bolzano/Bozen).	
Monitoring planinskega orla (in v okviru INTERREG IIIA "Aquilalp").	
Inventar ptic gnezdivk na območju parka.	

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavalec	
Regionalni naravni rezervat Forra del Cellina	1998	304 ha	NP Dolomiti Friulane	Značilen po kanjonu Cellina. Zaprt do leta 2005 zaprto za javnost (nato bo odprto za pešce in kolesarje).
Regionalni naravni rezervat Val Tovanella	1971	1 040 ha	Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo Italijanske republike (Oddelek za gozdarstvo)	Značilen po jelovih in hrastovih gozdovih. Ni povezave z naravnim parkom Dolomiti Friulane (ker ta leži na območju druge dežele).
Območje divjine Val Montina	1994	3 380 ha	Dežela Veneto	Na severovzhodu parka.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Dolomiti Bellunesi – Paneveggio-Pale di San Martino

Zavarovana območja ležijo okrog 5 km narazen, območje vmes je relativno slabo poseljeno, zanj so značilna strma pobočja in višinski predeli nad 1000 m. Prek območja teče cesta z malo prometa.

Dolomiti Bellunesi – Dolomiti Friulane

Zavarovana območja ležijo 6 km vsaksebi, prek območja teče reka Piave. Poleg tega poteka prek območja cesta S51, tam leži tudi mesto Longarone, to pa predstavlja težko premostljivo oviro. Naravni rezervat Val Tovanella leži med zavarovanimi območji in lahko služi kot vmesni biotop.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Naravni park Fanes-Sennes-Prags / Fanes-Sennes-Braies, naravni park Sextner Dolomiten / Dolomiti di Sesto, naravni park Puez-Geisler / Puez-Odle, naravni park Dolomiti d'Ampezzo

NARAVNI PARK FANES-SENNES-PRAGS / FANES-SENNES-BRAIES					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Južna Tirolska -Trentino		Avtonomna pokrajina Bolzano/Bozen	
Ustanovitev	1980	Najvišja točka	3 146 m (Croda Rossa / Hohe Geisl)	Število prebivalcev v naravnem parku	< 50
Površina	25 680 ha	Najnižja točka	okoli 1 200 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	okoli 15 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planine in gorski travniki, ki se kosijo enkrat letno, včasih je paša pogostejša. Z njimi upravljajo kmečke organizacije. Višina plačil za izvajanje kmetijskih in okoljskih ukrepov znotraj območja parka je v primerjavi s preostalimi predeli višja za 50 %.			
Gozdarstvo	☒	Za gospodarjenje z gozdovi in rabo lesa je pristojna zvezna uprava za gozdove kot državni organ.			
Lov	☒	Dovoljen, izvajanje mora biti v skladu s pokrajinskimi predpisi.			
Ribolov	☒	Dovoljen, izvajanje mora biti v skladu s pokrajinskimi predpisi.			
Infrastruktura	☒	Dovoljeno je graditi samo objekte, ki se uporabljajo v kmetijstvu.			
Turizem	☒	Pohodništvo, gornišstvo. Park prečka smučarska proga, ni pa žičnic.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Trenutno se programi ne izvajajo.			Skupna uprava za vse naravne parke v Bolzanu.		
			Stike z Dolomiti d'Ampezzo, skupni projekti, izmenjava izkušenj.		
			INTERREG IIIA "Aquilalp".		

NARAVNI PARK SEXTNER DOLOMITEN / DOLOMITI DI SESTO					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Južna Tirolska -Trentino		Avtonomna pokrajina Bolzano/Bozen	
Ustanovitev	1982	Najvišja točka	3 145 m (Cima Tre Scarperi / Dreischuster Spitze)	Število prebivalcev v naravnem parku	0
Površina	11 635 ha	Najnižja točka	okoli 1 300 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	okoli 8 500
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinska paša. Višina prispevkov za izvajanje ekoloških storitev na območju parka je višja za 50 % v primerjavi z ostalimi zemljišči zunaj parka.			
Gozdarstvo	☒	Upravlja Pokrajina Bolzano/Bozen, odd. za gozdarstvo.			
Lov	☒	Dovoljen, izvajanje mora biti v skladu s pokrajinskimi predpisi.			
Ribolov	☒	Dovoljen, izvajanje mora biti v skladu s pokrajinskimi predpisi.			
Infrastruktura	☒	Gradnja objektov ni dovoljena razen v posebnih primerih (npr. planine). Infrastruktura: planšarski stanovi, planinske koč, infotočke v teh predelih. Smučišč ni.			
Turizem	☒	Pohodništvo, gornišstvo.			

Programi			
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja		
Trenutno se programi ne izvajajo.	Skupna uprava za vse naravne parke v Bolzanu.		
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje			
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljevec
Naravni rezervat Seikofel-Nemesalpe	1981	210 ha	Urad za krajinsko ekologijo
Leži zunaj naravnega parka.			

NARAVNI PARK PUEZ-GEISLER / PUEZ-ODLE					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Južna Tirolska - Trentino		Avtonomna pokrajina Bolzano/Bozen	
Ustanovitev	1977	Najvišja točka	3 025 m (Sass Rigais)	Število prebivalcev v naravnem parku	0
Površina	10 196 ha	Najnižja točka	okoli 1 850 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	okoli 24 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinsko pašništvo. Znesek podpore za ekološke storitve, ki se izvajajo znotraj območja parka, je v primerjavi z drugimi kmetijskimi zemljišči višja za 50 %.			
Gozdarstvo	☒	Z gozdovi upravlja Pokrajina Bolzano/Bozen, oddelek za gozdarstvo.			
Lov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu s predpisi pokrajine.			
Ribolov	☒	Dovoljen, izvaja se v skladu s predpisi pokrajine.			
Infrastruktura	☒	Gradnja objektov ni dovoljena razen v posebnih primerih, npr. na planinah. Infrastruktura: planšarski stanovi, planinske kočice, infotočke v teh predelih. Smučišč ni.			
Turizem	☒	Pohodništvo, gornišstvo.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Trenutno se programi ne izvajajo.			Skupna uprava za vse naravne parke v Bolzanu.		

NARAVNI PARK DOLOMITI D'AMPEZZO					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Veneto		Pokrajina Belluno	
Ustanovitev	1990	Najvišja točka	3 243 m (Monte Tofana de Meso)	Število prebivalcev v naravnem parku	7
Površina	Osrednje območje 11 192 ha, vplivno območje okoli 26 000 ha (okrog Cortine d'Ampezzo)	Najnižja točka	okoli 1 400 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	okoli 7 000

Človekove dejavnosti				
Kmetijstvo	☒ Samo planine (7 - 8 % parkovne površine),večinoma govedoreja, ponekod tudi ovčereja. Kmetijska dejavnost je bila v upadu, dokler niso bili pred nekaj leti uvedeni posebni subvencijski ukrepi. Subvencije EU in zavarovanega območja za živinorejo. Višina sredstev je znotraj naravnega parka v primerjavi s preostalim območjem za 50 % višja. Na predhodnem območju so gorski gojeni travniki, za njihovo nego občina Cortina d'Ampezzo izplačuje sredstva podpore.			
Gozdarstvo	☒ Na območju parka je malo gospodarjenja z gozdovi. Tradicionalno gospodarjenje. Vloga gozdarstva je pomembnejša na predhodnem (robnem) območju parka (5000 m ³ /ha letno)			
Lov	☐ Lov je na zavarovanem območju prepovedan (razen v primeru garij in bolezni pri gamsih), v robnem območju parka je lov parkljaste divjadi dovoljen v skladu z lovskogojitvenim načrtom.			
Ribolov	☐ Ribolov v parku je prepovedan, dovoljen je na sosednjih območjih (vendar manjšega pomena).			
Infrastruktura	☒ Na območju parka ni zimskošportnih objektov, smučarskih žičnic ali prog, zemljišča niso zazidljiva, ni stanovanjskih objektov. Območje se deli na različna podobmočja: travnike in gozdove (s planinami in običajnim gozdnim gospodarstvom) ali naravne rezervate. Na območju parka velja prepoved vožnje z motornimi vozili razen kmetijske mehanizacije lokalnih planinskih ali gozdnih gospodarstev, reševalnih vozil gorske straže in transportnih vozil za oskrbovanje planinskih koč. Državna cesta št. 51: zelo prometna cesta, ki je v državni pristojnosti, uprava parka zato ne more vplivati.			
Turizem	☒ Velike obremenitve zaradi turizma (500 000 obiskovalcev letno), zlasti pozimi.			
Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju				
Programi sodelovanja				
Ustanavljanje strogo zavarovanih naravnih rezervatov na območju parka (12 % površine): zavarovanje prednostnih habitatov, mokrišč, celih dolin itd.	INTERREG IIA "Infotočke za obiskovalce".			
Monitoring parkljaste divjadi (patološke raziskave), ujed (kartiranje gnezdišč) gozdnih kur (kartiranje rastištev).	Izvajanje raziskav v okviru projekta za ponovno naselitev kozoroga v sodelovanju z zavarovanima območjema Fanes-Sennes-Prags in Sextner Dolomiten (park Dolomiti d'Ampezzo zaradi trenutno različnih predpisov, ki urejajo področje lova, na teh območjih pri projektu ne želi sodelovati).			
Izvajanje programa Leader o razvoju podeželja v okolici občine Cortina d'Ampezzo.	Izvajanje monitoringa parkljaste divjadi in ujed skupaj z zavarovanima območjema Fanes-Sennes-Prags in Dolomiti di Sesto.			
Številni programi, ki so financirani iz regionalnih ali zasebnih virov (banke itd.): urejanje manjših habitatov, varstvo kulturne dediščine.				
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Somadida	1972	1 676 ha	Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo Italijanske republike	Leži v jugovzhodnem predelu naravnega parka.

Podpora, namenjena izvajanju ukrepov nege krajine in ekološkega kmetovanja, je v južnotirolskih naravnih parkih za 50 % višja kot na nezavarovanih območjih. To kmetovalce z zavarovanih območij spodbuja k trajnostni in naravi prijaznejši pridelavi kmetijskih proizvodov.

Intenzivno sodelovanje med parki poteka v obliki skupnega izvajanja programov monitoringa posameznih vrst. Na podlagi teh podatkov je mogoče popisati potrebe in poti razširjenosti vrst v lokalnem okviru, parki pa lahko tako prispevajo informacije o potrebnih in smotrnih povezovalnih oseh ter o morebitnih problematičnih pasovih na zavarovanih območjih.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Naravni park Fanes-Sennes-Prags - naravni park Sextner Dolomiten

Skupna meja je dolga približno 13 km in sledi cesti in potoku (v dolini). Višina meje: na nadmorski višini od 1200 do 1400 m, kar je v nasprotju s povprečno višino dveh zavarovanih območij, ki ležita na nadmorski višini od 2000 m do 2500 m.

Naravni park Fanes-Sennes-Prags - naravni park Dolomiti d'Ampezzo

Skupna meja je dolga približno 30 km, poteka vzdolž grebena na nadmorski višini okrog 3000 m. Pomembna je Forcella Cocodain (2.332 m), nižje ležeča točka, ki selitvenim vrstam omogoča lažji prehod med zavarovanima območjema.

Naravni park Sextner Dolomiten - naravni park Dolomiti d'Ampezzo

Skupna meja je dolga približno 5 km in poteka na nadmorski višini okoli 1500 m.

Naravni park Puez-Geisler - naravni park Fanes-Sennes-Prags

Območji na nadmorski višini od 1300 do 2000 m ločuje 5 km širok pas, tu potekajo nekatere ceste. Območje je poseljeno, nekaj manjših mestnih naselij.

Vsebinske povezave

Vsa zavarovana območja Fanes-Sennes-Prags, Sextner Dolomiten in Puez-Geisler upravlja pokrajina Bolzano/Bozen, zato so smernice za upravljanje večinoma usklajene, za vsako zavarovano območje je bila imenovana odgovorna kontaktna oseba, da bi bilo mogoče upravljanje območja prilagoditi posebnostim posameznega območja. Pomembna je tudi izmenjava, ki poteka med tremi zavarovanimi območji in naravnim parkom Dolomiti d'Ampezzo in v okviru katere se izvajajo različni projekti.

Na tem območju Dolomitov skupaj s pokrajino Belluno razmišljajo o ustanovitvi zavarovanega območja, ki bi bil pod okriljem UNESCO in bi obsegal Dolomite. Tako bi bili zajeti in zavarovani najpomembnejši naravni prostori v Dolomitih. Območje pokrivajo tudi številna območja NATURA 2000, ki že prispevajo k medsebojnemu povezovanju zavarovanih območij.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ

Naravni park Alta Valsesia

NARAVNI PARK ALTA VALSESIA					
Splošno					
Lega	Italija	Regija Piemonte		Pokrajina Vercelli	
Ustanovitev	1979	Najvišja točka	4 559 m (Punta Gnifetti)	Število prebivalcev v parku	0
Površina	6 511 ha	Najnižja točka	900 m	Število prebivalcev v regiji parka	1 135
Človekove dejavnosti					
Kmetijstv	☒	Na tem območju ne igra posebne vloge. Obdelovanje pašnikov (krave, ovce in koze) na tradicionalen način.			
Gozdarstvo	☒	Naravi prijazno gozdarstvo na celotnem območju.			
Lov	☒	Lov v parku je prepovedan. Izven parka veljajo regionalna določila.			
Ribolov	☒	Ribolov je dovoljen in je voden s strani Società Valsesiana Pescatori Sportivi.			
Infrastruktura	☒	V parku in njegovi okolici ni načrtov za širitev naselij in prometne infrastrukture.			
Turizem	☒	Smučarska območja v Alagna Valsesia.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Akcije označevanja in monitoringa gamsov in kozorogov, ki v parku poteka 2x letno, kot tudi zajetje kozorogov, za pridobitev biometričnih podatkov.			INTERREG III Italija - Švica "Okoljevarstvena podatkovna banka". Regionalno sodelovanje pri florističnem inventarju regije Piemonte (Carta Floristica del Piemonte).		
Ponovna naselitev kozoroga leta 1989.					
Študije akvatskih ekosistemov.					
Nega in ponovna vzpostavitev ravnovesja življenjskih prostorov na območjih NATURA 2000.					
Dobro sodelovanje med različnimi področji v parku. Val d'Egua ne predstavlja velike ovire pri preselitvah živalstva. Lahko se odraža le pri lovu, ki je na določenih območjih posamezni parkov dovoljen.					

POVEZAVE

Naravni park je porazdeljen v več predelov doline:

- Prvotni del (Valsesia) leži na zahodu ob švicarsko – italijanski meji. To je največji in hkrati najvišje ležeči del parka.
- Od leta 1985 park zajema še dva dela, obe strani Val Mastalloneja.

Oba dela parka sta ločena preko Val d'Egue, vendar ta dolina pri preseljevanju živali ne predstavlja prevelike ovire. Območje je praktično neuporabljeno, na njem se nahaja le nekaj smučarskih prog. Tako lahko govorimo o koridorjih, ki od zahoda proti vzhodu potekajo preko določenih delov parka.

Celotno območje parka je označeno za območje NATURA 2000. Obstaja še pet drugih območij NATURA 2000, ki mejijo na park in v katere park lahko poseže ter hkrati dopolnjujejo zavarovana območja.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Narodni park Kalkalpen, narodni park Gesäuse, naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen, naravni park Steirische Eisenwurzen, naravni park Buchenberg, naravni park Ötscher Tormäuer

NARODNI PARK KALKALPEN					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Zgornja Avstrija			
Ustanovitev	1990	Najvišja točka	1963 m (Hoher Nock)	Število prebivalcev v narodnem parku	0
Površina	20 825 ha	Najnižja točka	385 m	Število prebivalcev v vplivnem območju narodnega parka	Med 100 000 in 150 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinsko pašništvo. Narodni park namenja subvencije za spodbujanje ekološkega kmetovanja, za kar se sklene pogodba.			
Gozdarstvo	☒	Ekonomske rabe gozdov ni več. Avstrijska zvezna uprava za gozdove sodeluje z narodnim parkom s ciljem prestrukturiranja gozdov.			
Lov	☒	Lov izvajajo izključno poklicni lovci zaradi uravnavanja populacij.			
Ribolov	☒	Ribolova ni, le upravljanje ribolovnih voda, katerega cilj je ohranitev populacije domače postrvi in zmanjšanje števila šarenke.			
Infrastruktura	☒	Gradnja novih objektov je prepovedana razen razširitve ali predelav kmetijskih objektov.			
Turizem	☒	Pohodniški turizem: pohodniške poti, koč, planinske koč, kolesarske poti.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Karst Spring Monitoring and Event Campaigns v okviru kraškega programa narodnega parka (1994-1997).			Sodelovanje z narodnima parkoma Gesäuse in Berchtesgaden na področju monitoringa izvirov (izmenjava izkušenj). V narodnem parku Kalkalpen razpolagajo z mobilnim laboratorijem, ki se uporablja pri monitoringu izvirov.		
			Partnerstva zunaj območja Alp, z narodnimi parki Bayerischer Wald (Nemčija), Bükk (Madžarska) in Malá Fatra (Slovaška).		

NARODNI PARK GESÄUSE					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Štajerska			
Ustanovitev	2002	Najvišja točka	2370 m (Hochtor)	Število prebivalcev v narodnem parku	okoli 2 700
Površina	11 054 ha	Najnižja točka	490 m	Število prebivalcev v vplivnem območju narodnega parka	7335

Človekove dejavnosti	
Kmetijstvo	☒ Nekatere planine v parku ne spadajo k parku.
Gozdarstvo	☒ Načrt upravljanja z gozdovi je v izdelavi.
Lov	☒ Dovoljen. Lov izvajajo poklicni lovci štajerske deželne uprave za gozdove, ki je lastnica zemljišč v narodnem parku in s tem pristojna za upravljanje z divjadjo in gozdovi.
Ribolov	☒ Ribolov na območju narodnega parka izvaja zakupnik Casting Club Gesäuse na najpomembnejših tekočih vodah reke Enns. Vlaganje in odlov rib urejajo določbe in usmeritve, ki jih opredeli uprava narodnega parka.
Infrastruktura	☒ Gradnja novih objektov je na območju parka dovoljena le v izjemnih primerih ob izpolnjevanju ustreznih naravovarstvenih pogojev (dovoljenje na podlagi zakona o varstvu narave itd.) in v soglasju z upravo narodnega parka. Na širšem območju narodnega parka ni omejitev.
Turizem	☒ V fazi priprave sta dva objekta: informacijski urad narodnega parka in paviljon narodnega parka. Tematske poti, razstave.

Programi

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Programi sodelovanja

Gospodarjenje s planinami poteka v skladu z merili, ki so sprejemljiva za naravo, in je urejeno v načrtu upravljanja z narodnim parkom.

Izvajanje programov z narodnim parkom Kalkapen in naravnim parkom Steirische Eisenwurzen.

Izdelava limnološke zasnove, na podlagi katere bo mogoče spodbujati ohranjanje naravne ribje populacije, ki bo ustrezala odseku tekočih voda.

Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljevalec	
Naravni rezervat Gesäuse/Ennstal	1958	14 000 ha	Urad vlade Zvezne dežele Štajerske	Leži zunaj narodnega parka.

NARAVNI PARK NIEDERÖSTERREICHISCHE EISENWURZEN

Splošno

Legra	Avstrija	Dežela Spodnja Avstrija		
Ustanovitev	1987	Najvišja točka	1770 m (Gamsstein)	Število prebivalcev v naravnem parku
				Redka poselitve (na območju parka so le 4 družine)
Površina	4 943 ha	Najnižja točka	450 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka
				1100

Človekove dejavnosti

Kmetijstvo	☒ Čebelarstvo, planinsko pašništvo.
Gozdarstvo	☒ Z gozdovi upravlja avstrijska zvezna uprava za gozdove, ki je lastnik gozdnih zemljišč.
Lov	☒ Zasebno upravljanje, ker je v parku zasebno lovišče.
Ribolov	☒ Ribolovne pravice je mogoče pridobiti za plačilo pri zasebnih lastnikih.
Infrastruktura	☒ Gradnja novih objektov je prepovedana, dovoljena je obnova obstoječih objektov oz. njihove izboljšave.
Turizem	☒ Rekreativne dejavnosti.

Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja			
Načrtovane so izboljšave infrastrukture.	Sodelovanje poteka z naravnima parkoma Buchenberg in Ötscher Tormäuer. Ustanovitev skupne delovne skupnosti. trženje izdelkov iz naravnega parka, strategija skupnega trženja.			
	Sodelovanje poteka z naravnima parkoma Buchenberg in Ötscher Tormäuer, ki sta pred kratkim skupaj ustanovila delovno skupnost. trženje izdelkov iz naravnega parka, skupna tržna linija.			
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavlec	
Naravni rezervat Lechnergraben	1978	245 ha	Vlada Zvezne dežele Spodnje Avstrije	Leži zunaj naravnega parka.
Naravni rezervat Rothwald I, II und III	1978 (I) 1988 (II) 1998 (III)	580 ha	Vlada Zvezne dežele Spodnje Avstrije	Leži zunaj naravnega parka.

NARAVNI PARK STEIRISCHE EISENWURZEN					
Splošno					
Legra	Avstrija	Dežela Štajerska			
Ustanovitev	1996	Najvišja točka	2 224 m	Število prebivalcev	6 078
Površina	58 500 ha	Najnižja točka	400 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Reja krav molznic (planine).			
Gozdarstvo	☒	Z gozdovi gospodarijo zvezne in deželne uprave za gozdove.			
Lov	☒	Lov je dovoljen brez posebnih omejitev.			
Ribolov	☒	Na nekaterih vodotokih je ribolov dovoljen, pogoj je nakup ribolovne dovolilnice pri občinah ali upravljavcu zasebnih voda.			
Infrastruktura	☒	Novogradnje so dovoljene.			
Turizem	☒	Obstajajo številne pohodniške poti. Trenutno je v pripravi zasnova pohodniških poti in pohodniške karte. Na območju naravnega parka ni smučišč.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Naravni park je del mednarodne mreže zavarovanih območij Geopark, ki jih je določil UNESCO. Obstaja vrsta programov sodelovanja, tri srečanja letno s skupnimi akcijami.			Sodelovanje z narodnim parkom Gesäuse.		
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje					
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavlec		
Naravni rezervat Wildalpener Salzatal	1958	51 460 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Del zavarovanega območja leži v naravnem parku in ima status osrednjega območja parka. Upravljavci naravnega rezervata in parka med seboj sodelujejo. V celoti samostojno upravljanje dela rezervata, ki leži zunaj naravnega parka.	

NARAVNI PARK BUCHENBERG					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Spodnja Avstrija			
Ustanovitev	1987	Najvišja točka	790 m (Buchenberg)	Število prebivalcev na območju naravnega parka	0
Površina	240 ha	Najnižja točka	350 m	Število prebivalcev na širšem območju naravnega parka	12 000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☐	Celotno območje pokriva gozd, zato kmetijske dejavnosti ni.			
Gozdarstvo	☒	Z gozdovi upravljata država in lokalna skupnost (občina). Sonaravno gospodarjenje z gozdovi.			
Lov	☒	Lov izvajajo izključno osebe, ki delajo v parku, z lovom upravlja država in občine, kot je to tudi v gozdarstvu.			
Ribolov	☒	Dovoljen.			
Infrastruktura	☒	Stanovanjskih objektov ni, infrastruktura naravnega parka („hiša“ naravnega parka), observatorij, infrastruktura živalskega vrta.			
Turizem	☒	V parku je živalski vrt, ki se razteza na 8 ha. Dostopen za obiskovalce.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Projekti za vzrejo živali v živalskem vrtu za sonaravno gospodarjenje z gozdovi.			Sodelovanje z drugimi naravnimi parki, med drugim z Ötscher Tormäuer in NÖ Eisenwurzen. Projekti skupnega trženja (kmetijski izdelki), skupna ponudba. Velik skupen projekt na turističnem področju, ki naj bi obiskovalce spodbudil k obisku vseh treh parkov (npr. z natečajji).		
Sodelovanje z drugimi živalskimi vrtovi.					

NARAVNI PARK ÖTSCHER TORMÄUER					
Splošno					
Lega	Avstrija	Dežela Spodnja Avstrija			
Ustanovitev	1970	Najvišja točka	1893 m	Število prebivalcev v naravnem parku	okr. 1500
Površina	9 300 ha	Najnižja točka	412 m	Število prebivalcev v vplivnem območju naravnega parka	okr. 5000
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Zelo značilno je kmetijstvo, zlasti gospodarjenje na travinju in planšarstvo (živinoreja). Ukrepi v okviru Avstrijskega programa za kmetijstvo, ki je okolju primerno in varuje naravno življenjsko okolje (ÖPUL).			
Gozdarstvo	☒	Pristojni so lastniki zemljišč, deloma pod nadzorom gozdarskih upravnih organov (s sedežem na okrajnih glavarstvih).			
Lov	☒	V parku je veliko individualnih lastnikov zemljišč in zato tudi veliko individualnih lovskih upravičencev (meja lastnih lovišč: 115 ha). Upravni organ, pristojen za lovstvo (s sedežem na pristojnih okrajnih glavarstvih), pripravi skupaj z lovskimi upravičenci za vsako posamezno lovišče načrt odstrela oz. določi lovno dobo za posamezno vrsto divjadi.			
Infrastruktura	☒	Pri večjih gradbenih ukrepih je treba opraviti presojo vplivov na okolje. Na območju parka so deloma manjše poselitvene strukture, manjši kmetijski objekti, kot so npr. kmečke domačije, planinske kočice itd., sicer pa je območje nepozidano, prek njega potekajo pohodniške poti.			
Turizem	☒	Izdelana je bila zasnova razvoja prostega časa in turizma, ki se izvaja. 22 projektov, npr. osrednji predeli vstopa v park, objekti na počivališčih, „doživljajska“ igrišča, Sulzbichl - vas doživetij, Alpski vrt Hochbärneck, tematska pot do kapniške jame.			

Programi	
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju	Programi sodelovanja
Na območju parka se ne izvajajo posebni programi.	Sodelovanje poteka z naravnima parkoma Buchenberg in Eisenwurzen: trenutno se pripravljata zasnova, ki bo opredelila področja, na katerih bi lahko ti trije naravni parki sodelovali in pri tem dosegali sinergije.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Narodni park Kalkalpen - naravni park Steirische Eisenwurzen

Meja je dolga približno 11 km in leži na nadmorski višini med 1200 m in 1500 m. Ta meja ustreza meji med zveznima deželama Štajerska in Zgornja Avstrija, vendar pa med tema dvema območjema ni fizične ločnice.

Narodni park Gesäuse – naravni park Steirische Eisenwurzen

Meja ni jasna, dve zavarovani območji se prekrivata, območje sodi tako k narodnemu parku Gesäuse kot k naravnemu parku Steirische Eisenwurzen. To gorsko območje ni poseljeno, dolgo je približno 15 km in leži na nadmorski višini med 1500 in 1800 m.

Naravni park Steirische Eisenwurzen – naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen

Skupna meja je dolga približno 15 km in ustreza meji med zveznima deželama Štajerska in Zgornja Avstrija. Območje leži na nadmorski višini med 1400 in 1800 m. Meja ne ovira selitev (migracij).

Naravna parka Buchenberg in Ötscher Tormäuer

Stara bila v kompleks vključena zaradi vsebinskih povezav med območji in naravnim parkom NÖ Eisenwurzen. Prostorskih povezav med območjema zaradi oddaljenosti ni.

Vsebinske povezave

Narodni park Kalkalpen – naravni park Gesäuse

Nekateri projekti sodelovanja, ki so še v fazi nastajanja in se nanašajo med drugim na področja, kot so voda, monitoring izvirov in upravljanje prometa.

Narodni park Gesäuse - naravni park Steirische Eisenwurzen

Oba naravna parka ležita na območju zvezne dežele Štajerske, zato med seboj sodelujeta, da bi med drugim s skupnimi prireditvami prispevala k predstavitvi zvezne dežele. Sem sodijo skupni projekti za spodbujanje kulturne krajine in skupna trženjska strategija.

V okviru programa LEADER+ poteka izoblikovanje usklajenega predstavitvenega in izobraževalnega programa na področju geologije. Cilj projekta "Xeismobil" je izboljšati prometne zasnove v regiji (spodbujanje javnega prometa itd.).

Naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen

Naravni park sodeluje zlasti z naravnima parkoma Ötscher Tormäuer in Buchenberg, ki ležita v isti zvezni deželi. vsi trije parki so pred kratkim ustanovili delovno skupnost. Po drugi strani sodelujejo pri skupnem trženju izdelkov iz naravnega parka in podobnih izdelkov. Sodelovanje med naravnima parkoma Steirische Eisenwurzen in Niederösterreichische Eisenwurzen poteka v glavnem v obliki izmenjave podatkov.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ
Naravni park Sölktaier, naravni rezervati Ödensee, Raumsau-Dachstein, Steierisches Dachsteinplateau, Stoderzinken – Lechenkogel, Dachstein in naravni rezervati Grundlsee – Toplitzsee, Loser – Bräuning – Zinken, Totes Gebirges Ostteil, Totes Gebirges Westteil

NARAVNI PARK SÖLKTÄLER					
Splošno					
Legra	Avstrija	Dežela Štajerska			
Ustanovitev	1984	Najvišja točka	2 599 m (Großer Knalstein)	Število prebivalcev v naravnem parku	1 800
Površina	27 700 ha	Najnižja točka	694 m		
Človekove dejavnosti					
Kmetijstvo	☒	Planinsko pašništvo, kmetije zlasti pašništvo in živinoreja. Naravni park je član Združenja avstrijskih narodnih parkov, ki določa usmeritve dela in razvoja. Spodbude veljajo zlasti ekološkemu kmetovanju, s katerim se že danes ukvarja 50 % kmetovalcev. Podpore pri sklepanju pogodb v okviru Avstrijskega programa za kmetijstvo, ki je okolju primerno in varuje naravno življenjsko okolje (ÖPUL): obveščanje pri kmetovalcih. Tri občine v parku so sklenile toliko pogodb, kot jih je bilo sklenjenih v vsem preostalem delu, ki obsega 150 občin. V parku je bilo izpeljanih 130 ukrepov.			
Gozdarstvo	☒	Tudi na tem področju se sprejemajo naravovarstveni ukrepi. Ker je del parka opredeljen za varstveno omrežje NATURA 2000, se tukaj izvajajo smernice za ravnanje s temi območji.			
Lov	☒	Dovoljen, gre za zasebno lovišče. Park ni določil posebnih omejitev.			
Ribolov	☒	Park ni določil posebnih omejitev.			
Infrastruktura	☒	Zavarovano območje leži v bližini velikega smučišča. Nekatere proge in žičnice so speljane na območju parka.			
Turizem	☒	Natančnejših podatkov ni.			
Programi					
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju			Programi sodelovanja		
Trženje regionalnih izdelkov (domači izdelki).			Intenzivno sodelovanje s petimi drugimi štajerskimi naravnimi parki pri krepitevi regij z naravnimi parki v turistične namene. Primer: kakovost prenočišč. Delovne skupnosti na regionalni ravni.		
Pobude za zmanjšanje prometa osebnih vozil: dolinski avtobus za turiste.					
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje					
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljaavec		
Naravni rezervat Bodensee - Sattelbachtal	1982	1 296 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Meji na naravni park.	
Naravni rezervat Riesachtal in den Schladminger Tauern	1991	1 337 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Meji na naravni park.	
Naravni rezervat Klafferkessel	1980	1 140 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Meji na naravni park.	
Naravni rezervat Krakau - Schöder	1987	6 249 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Meji na naravni park.	

KOMPLEKSI NARAVNIH REZERVATOV NA AVSTRIJSKEM ŠTAJERSKEM

Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljavac	
Naravni rezervat Ödensee	1991	198 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Kompleks od naravnega parka loči pas intenzivne poselitve in gosto cestno omrežje. Vse naravne rezervate obdajajo krajinska varstvena območja, ki delujejo kot robna območja in med seboj povezujejo različne komplekse.
Naravni rezervat Ramsau - Dachstein	1991	198 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	
Naravni rezervat Steirisches Dachsteinplateau	1964	7 293 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	
Naravni rezervat Stoderzinken - Lechenkogel	1974	165 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	
Naravni rezervat Dachstein	1963	1 450 ha	Vlada Zvezne dežele Zgornje avstrije	
Naravni rezervat Grundlsee - Toplitzsee	1959	9 700 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	Kompleks leži 5 do 10 km severovzhodno od predhodnega in ga prav tako obdaja krajinsko varstveno območje.
Naravni rezervat Loser - Bräuning - Zinken	1974	1 750 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	
Naravni rezervat Totes Gebirges Ostteil	1991	8 000 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	
Naravni rezervat Totes Gebirges Westteil	1991	15 300 ha	Vlada Zvezne dežele Štajerske	

POVEZAVE

Prostorske povezave

Povezave z naravnim parkom Solktäler: naravni rezervati mejijo na naravni park, meje potekajo po grebenih na povprečni višini 2400 metrov. Gorska območja niso poseljena. Sodelovanja ni, ker naravne rezervate upravlja zvezna dežela. Naravne rezervate obdajajo krajinska varstvena območja, ki delujejo kot robna območja.

Na avstrijskem Štajerskem so naravni rezervati znotraj naravnih parkov in okoli njih. Ta območja obdajajo krajinska varstvena območja, ki delujejo kot pufrska območja v smislu zaščite pred zunanjimi vplivi. Tako začne delovati robni (blažilni) sistem. Krajinska varstvena območja povezujejo tudi naravne parke in naravne rezervate. Izjema pri tem je naravni park Sölktaaler, ki na severu meji na močno poseljeni pas.

KOMPLEKS NACIONALNIH ZAVAROVANIH OBMOČIJ Biosferni park Großes Walsertal

BIOSFERNI PARK GROßES WALSSERTAL				
Splošno				
Legra	Avstrija	Dežela Vorarlberg		
Ustanovitev	2000	Najvišja točka	2704 m (Rote Wande)	Število prebivalcev
				3 500
Površina	19 200 ha	Najnižja točka	700 m	
Človekove dejavnosti				
Kmetijstvo	☒	Planinsko pašništvo.		
Gozdarstvo	☒	Projekt "Les iz gorskih gozdov" (gl. spodaj) združuje 9 obrtnih podjetij, 6 občin in lastnike gozdov, vendar pa to ni neposredni projekt uprave parka.		
Lov	☒	Uporablja se deželna zakonodaja. Posebnih omejitev ni.		
Ribolov	☒	Uporablja se deželna zakonodaja. Posebnih omejitev ni.		
Infrastruktura	☒	Uporablja se deželni zakon o urejanju prostora.		
Turizem	☒	2 smučišči.		
Programi				
Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju		Programi sodelovanja		
Skupno trženje različnih pridelkov (mlečni izdelki, vino...).		Trenutno se programi sodelovanja ne izvajajo.		
Projekt "Les iz gorskih gozdov": združitev obrtnih podjetij, skupno trženje pod eno znamko. Cilj je zagotavljanje ekološkega gospodarjenja z gozdovi in ohranjanje delovnih mest.				
Energetsko svetovalna služba v sodelovanju z Energetskim inštitutom Vorarlberg.				
Pri upravljanju biosfernega parka se uporabljajo različne možnosti za subvencioniranje iz nacionalnih sredstev, pri čemer je cilj spodbujanje ekološkega kmetovanja in sonaravnega gozdarstva.				
Sistem okoljskega certifikata EMAS.				
Naravni rezervati, ki ležijo na zavarovanem območju ali mejijo na zavarovano območje				
Ime	Ustanovitev	Površina	Upravljalavec	
Naravni rezervat Gadental	1987	1336 ha	Urad vlade Zvezne dežele Tirolske	Ta naravni rezervat je bil razglašen za osrednje območje biosfernega parka, leži v biosfernem parku.
Naravni rezervat Hohe Kugel - Hoher Freschen - Mellental	1979	7651 ha	Urad vlade Zvezne dežele Tirolske	Leži zunaj biosfernega parka.
Naravni rezervat Faludriga Nova	1995	981 ha	Urad vlade Zvezne dežele Tirolske	Ta naravni rezervat je bil razglašen za osrednje območje biosfernega parka, leži v biosfernem parku.
Naravni rezervat Streue-in Magerwiesen Montiola	1992	157 ha	Urad vlade Zvezne dežele Tirolske	Leži zunaj biosfernega parka.

POVEZAVE

Prostorske povezave

Naravni rezervat Gadental leži znotraj biosfernega parka in predstavlja njegovo osrednje območje. Na območju rezervata velja deželna zakonodaja. Z rezervatom upravlja zvezna dežela, zato o sodelovanju ni mogoče govoriti, saj naravni rezervat nima lastne uprave.

Naravni rezervat Hohe Kugel - Hoher Freschen - Mellental leži v severozahodnem delu biosfernega rezervata Walstertal, zavarovani območji imata približno 8 km dolgo skupno mejo na nadmorski višini 2000 metrov. O sodelovanju ni mogoče govoriti zaradi različne ureditve upravljanja.

PROGRAMI SODELOVANJA

Ime projekta	Opis	Partner	Država
INTERREG III Italija-Švica "Baze okoljskih podatkov"	Vzpostavitev baze okoljskih podatkov z namenom oblikovanja usmeritev in načrtov upravljanja na regionalni ravni.	Naravni park Alta Valsesia	I
		Naravni park Alpe Veglia e Devero	I
		Naravni park Lago Maggiore	I
		Parco della Burcina	I
		Parco delle Gole del Breggia	CH
		Parco delle Bolle di Magadino	CH
INTERREG Alcotra IIIA "Povezovanje naravnih parkov masiva Mont Viso"	Okoljska vzgoja, raziskovanje, sodelovanje in ozaveščanje javnosti: raziskave o živalskih vrstah (čezmejni projekt o kozorogu, popisi), o rastlinskih vrstah (popisi), o krajini (habitati, gozdovi) ter raziskave na področju družbe in gopsodarstva, zgodovine in kulture, geologije, hidrologije in podnebja.	Regionalni naravni park Queyras	F
		Parco del Po Cuneese	I
		Naravni park Val Troncea	I
		Naravni park Orsiera Rocciavère in Riserve di Chianocchio	I
		Naravni park Gran Bosco di Salbertrand	I
INTERREG Alcotra IIIA "Voda"	Raziskave rastlinstva (rastlinstvo mokrišč), živalstva (žuželke, mehkužci), hidrologija, geologija.	Park Po Cuneese	I
		Naravni park Val Troncea	I
		Naravni park Orsiera Rocciavère	I
		Naravni park Gran Bosco di Salbertrand	
		Ente di Gestione Parchi e Riserve Naturali Cuneesi	I
		Naravni park Alpi Marittime	I
		Narodni park Mercantour	F
		Parc naturel régional du Queyras	F
		Conseil Supérieur de la Pêche	F

INTERREG IIA Italija - Slovenija "Turizem"	Čezmejni projekt za razvoj trajnostnega turizma na zavarovanih območjih.	Triglavski narodni park	SI
		Naravni park Prealpi Giulie	I
		Naravni park Dolomiti Friulane	I
INTERREG IIA Italija -Avstrija- Slovenija "Alpski sir iz surovega mleka "	Vrednotenje tradicionalne pridelave sira iz surovega mleka (v pripravi, pobuda Avtonomne pokrajine Trento).	Italijanskazavarovana območja	I
		Avstrijska zavarovana območja	A
		Slovenska zavarovana območja	SI
INTERREG IIIB "Habitalp"	Razvoj čezmejne baze prostorskih podatkov za analizo alpske krajine in njene strukture, raznovrstnosti ter dolgoročnih sprememb, zlasti na območju habitatov NATURA 2000.	Narodni park Berchtesgaden	D
		ASTERS (Haute-Savoie)	F
		Narodni park Vanoise	F
		Narodni park Ecrins	F
		Avtonomna pokrajina Bolzano / Bozen (naravni parki Južne Tirolske)	I
		Narodni park Stelvio / Stilfserjoch	I
		Naravni park Mont Avic	I
		Narodni park Dolomiti Bellunesi	I
		Narodni park Gran Paradiso	I
		Narodni park Hohe Tauern	A
Parc Naziunal Svizzer / Švicarski narodni park	CH		
INTERREG IIIA "Aquilalp"	Cilj projekta je popisati populacijo planinskega orla na reprezentativnih zavarovanih območjih Vzhodnih Alp, jo enotno dokumentirati in na podlagi teh rezultatov razviti skupno varstveno strategijo.	Narodni park Hohe Tauern	A
		Naravni park Vedrette di Ries-Aurina / Rieserferner-Ahrn	I
		Naravni park Fanes-Sennes-Braies / Fanes-Sennes-Prags	I
		Narodni park Dolomiti Bellunesi	I
		Narodni park Stelvio / Stilfserjoch	I
INTERREG IIA "Infotočke za obiskovalce"	Urejanje sprejema obiskovalce na zavarovanih območjih.	Naravni park Dolomiti d'Ampezzo	I
		Narodni park Hohe Tauern	A
INTERREG II in III "Sonaravno preživljanje prostega časa in rekreativne dejavnosti na območju Karwendla"	Raziskava o vplivih prostočasnih dejavnosti (smučanje, pohodništvo, soteskanje itd.) na naravno okolje (planinski orel, parkljasta divjad, koconoge kure itd.).	Bavarsko državno ministrstvo za razvoj podeželja in okoljska vprašanja	D
		Oddelek za varstvo okolja v Uradu vlade Zvezne dežele Tirolske	A
Projekt "Emilie"	Doktorska disertacija: Raziskovanje metod štetja parkljaste divjadi.	Narodni park Vanoise	F
		Narodni park Ecrins	F
		Narodni park Mercantour	F

3.4 Povzetek

Stanje na območju Alp

Na območju Alp je trenutno 14 narodnih parkov, 91 naravnih rezervatov, 8 biosfernih rezervatov in 61 naravnih parkov, katerih površina presega 1000 ha. Obstajajo torej razsežna zavarovana območja, ki pokrivajo površino velikosti 43 000 km², kar znaša okoli 20 % celotne alpske površine (izračunano v GIS Alpske mreže, stanje: september 2004). Tako visok odstotkovni delež je treba pripisati predvsem naravnim parkom, ki zajemajo kar tretjino alpskega območja. V Alpah je torej zavarovan precejšen del ozemlja. Vendar pa se v posameznih državah varstvene določbe med posameznimi kategorijami in tudi znotraj teh kategorij ponekod močno razlikujejo, čeprav so zavarovana območja v različnih državah navedena pod enakimi oznakami, torej obstajajo med francoskimi regionalnimi naravnimi parki ter italijanskimi in avstrijskimi naravnimi parki znatne razlike. To dejstvo je treba upoštevati pri obrazložitvi v nadaljevanju.

Izoliranih je bilo osem velikih čezmejnih komplesov zavarovanih območij, ki obsegajo zavarovana območja različnih kategorij na površini 1 050 000 ha. Poleg tega obstajajo še 4 manjši čezmejni kompleksi zavarovanih območij površine 760 000 ha.

Izločenih je bilo 17 komplesov nacionalnih zavarovanih območij različnih varstvenih kategorij. Znotraj držav ti kompleksi pogosto segajo prek notranjih meja (zveznih držav, regij, pokrajin na ravni NUTS 1 in 2, okrajev, kantonov na ravni NUTS 3).

Čezmejna zavarovana območja

Čezmejna zavarovana območja so pomembna kot čezmejne povezovalne strukture, znotraj zavarovane alpske krajine imajo posebno vlogo kot dinamična središča. Obstajajo številni primeri sodelovanja predvsem na vsebinskih področjih (izmenjava izkušenj, skupna zasnova ureditve sprejema obiskovalcev) in tudi pri praktičnem izvajanju ukrepov, kot so skupni programi monitoringa, usmeritve za obravnavo določene teme, načrti upravljanja in pomembne dejavnosti, kot so izmenjava kadrov ali raziskovalni projekti. Mednarodno sodelovanje pridobi še dodaten pomen, ko so taki primeri sodelovanja, kot na primer med naravnim parkom Alpi Marittime (I) in naravnim parkom Mercantour (F), potrjeni in zapisani še v skupnem formalnem partnerskem dogovoru. Zavarovana območja pripomorejo s svojimi čezmejnimi dejavnostmi k nastanku in utrjevanju čezmejne regije, to pa k sodelovanju pritegne tudi prebivalstvo, kar ideji o varstvu narave lahko samo koristi. Tovrstni dogovori omogočajo, da se krajevno podobne in povezane kulture in geografske enote razvijajo in ohranjajo skupaj, kar se je že zgodilo na italijanskem in francoskem obmejnem območju.

Čezmejna zavarovana območja so pomembne točke, prek katerih se lahko upravljavci seznanijo s sistemom upravljanja sosednjih dežel in kjer lahko izkusijo in doživijo, kako v sosednjih državah upravljajo z zavarovani območji. Za upravljanje določenih

področij, na primer vrnitev velikih zveri (volka, risa, medveda), so taki dogovori in sporazumi osnovni pogoj za uspešno izvajanje projektov, saj lahko različna ureditev lovskega področja ali različen odnos javnosti do tega vprašanja v posameznih državah izniči vsa prizadevanja.

Zaradi posebnega pomena obmejnih območij sta širitev in ustanavljanje novih zavarovanih območij zelo pomembna. Seveda morajo zavarovana območja razpolagati z lastnimi kadri, upravo in proračunom, saj bodo le tako lahko uspešno sodelovala pri mednarodnih projektih in vzpostavljala uspešno tesno sodelovanje, za katero so potrebni osebni stiki in sogovorniki.

Kot je pojasnjeno v 4. poglavju, v posameznih državah že obstaja veliko število zasnov vzpostavljanja in ustanavljanja nacionalnih ekoloških omrežij. Čezmejna zavarovana območja povezujejo posamezne nacionalne sisteme in tako omogočajo povezovanje prek nacionalnih meja.

Zavarovana območja, katerih meje so skupne in ki segajo prek državnih meja, vzdržujejo med seboj - razen v nekaterih izjemah - različno intenzivne stike, to marsikdaj ne velja za nacionalne komplekse, ki se povezujejo prek notranjih meja ali s katerimi upravlja osrednja ustanova, ki je odgovorna za urejanje in vzdrževanje večjega števila območij (zlasti naravnih rezervatov).

Slika 10: Obstaja veliko število čezmejnih programov v zvezi s kozorogom, med drugim v okviru programa INTERREG med narodnim parkom Mercantour in naravnim parkom Alpi Marittime

Kompleksi nacionalnih zavarovanih območij

Vpliv administrativnih meja je v mnogih primerih močnejši od vpliva dejanskih fizičnih pregrad na kraju samem. Ovire, kot so visoka pogorja, neograjene in slabo prevozne ceste ali slabo izkoriščena dolinska dna, je sorazmerno lahko premostiti. Pri načrtovanju in na ravni teorije pa predstavlja formalna vzpostavitev projektov povezovanja in sodelovanje med upravnimi ustanovami v različnih administrativnih enotah pogostokrat veliko večji izziv.

Iz raziskav programov dejavnosti zavarovanih območij je razvidno, da skorajda v vseh alpskih zavarovanih območjih obstajajo lokalni programi za različna področja in z različnimi cilji. Vendar se omenjeni programi večinoma omejujejo le na zavarovana območja sama, obstaja le nekaj osamljenih primerov (npr. Narodni park Visoke Ture v Avstriji), kjer se je izvajanje programov in podpornih ukrepov razširilo neposredno prek meja na sosednja območja (območje narodnega parka). Razlog za to je seveda dejstvo, da so možnosti zavarovanih območij za vplivanje na sosednja območja zunaj parka omejene, prav tako so omejena finančna in kadrovska sredstva. Kljub temu si je treba prizadevati za vzpostavljanje uspešnih prostorskih povezav med zavarovanimi območji in za razširitev prizadevanj varstvene in razvojne politike prek meja parka na sosednja območja, kar bi omogočilo, da tisti predeli. Mednarodni programi sodelovanja se odvijajo izključno v okviru projekta INTERREG ali LEADER, torej z evropsko finančno pomočjo.

Razen teh evropskih programov obstaja le malo drugih oblik sodelovanja, ki bi jih izvajala zavarovana območja.

Anketirani partnerji na zavarovanih območjih vidijo možnosti za povezovanje predvsem na lokalni ravni. Koridorji in prostorske povezave morajo biti glede na krajevne in področne razmere vzpostavljeni tam, kjer so potrebni zaradi položaja samega in kjer za vzpostavljanje teh povezav obstajajo pogoji. Pogosto se te povezave načrtujejo kot združevanje geografskih enot, kot kaže primer iz Dolomitov ali okrog gorskega masiva Monte Viso. Na lokalni ravni že obstajajo posamezna prizadevanja za prostorsko povezovanje, npr. čezmejno povezovanje med naravnim parkom Alpe Veglia/Alpe Devero in švicarskim naravnim rezervatom Binntal.

Pri teh prizadevanjih ima pomembno vlogo združevanje večjega števila obstoječih zavarovanih območij različnih varstvenih kategorij: primer za to je povezava Unescovega biosfernega območja z naravnim parkom. Varstvene oblike, kot so biosferni rezervati, nudijo pri tem posebne možnosti in dejansko so to eno najprimernejših sredstev povezovanja, ki trenutno obstaja v Alpah, saj s coniranjem območij omogočajo trajno varstvo zavarovanih območij. Istočasno je mogoče vplivati tudi na predele, ki ležijo med zavarovanimi območji, z določenimi pogoji, omejitvami in navodili ustrezno oblikovati krajino in tako vzpostaviti koridorje, ki bodo omogočili izmenjavo med tamkajšnjimi populacijami.

Slika 11: Naloga zavarovanih območij je tudi ohranitev raznolikih tradicionalnih pokrajin.

Programi dejavnosti, ki se izvajajo na zavarovanem območju

Na zavarovanih območjih se že sedaj z različno intenzivnostjo odvija obsežna raziskovalna dejavnost in monitoring živalskih vrst, zlasti tako značilnih vrst, kot so kozorog, gams, jelen, volk in medved. Za ta področja je bilo zbrano ogromno gradiva in podatkov. Obstajajo kartiranja, popisi stanja in etološke študije. Žal pa se te raziskave največkrat omejujejo le na posamezna zavarovana območja ali celo samo na posamezne dele teh območij in tako sosednjih območjih ne upoštevajo. Raziskave se marsikdaj izgubijo v predalih uprav ali pa se uporabljajo samo interno. Zbirajo in arhivirajo se podatki, praviloma pa temu sledi le malo ali sploh nič konkretnih akcij, ki bi se izvajale na podlagi spoznanj, pridobljenih s takimi raziskavami. Še zlasti pa ni raziskav o neposrednem območju okrog zavarovanega območja. Taki izsledki bi morali biti skupaj z opazovanji drugih, kot so kmeti ali lovci, ki lahko

dajejo ustrezne informacije o območju zunaj parkov in spremljajo stanje, upoštevani pri prostorskem in krajinskem načrtovanju.

Programi in akcije zavarovanih območij dokazujejo, da le ti pri sami izdelavi in nato pri izvedbi konceptov mreženja niso zadosti vključeni. Obstaja le nekaj zavarovanih območij v Alpah, ki se v okviru svojih akcij in raziskav ukvarjajo s temo mreženja življenjskih prostorov (npr. naravni park Alpe Veglia e Alpe Devero v Italiji).

Zavarovana območja v Alpah poleg tega niso vključena v nacionalne in regijske projekte. Pri izdelavi nacionalnih konceptov mreženja so zavarovana območja sicer vključena kot sestavni del ekoloških mrež, vendar kasneje ne pride do izmenjave ali razlage o resničnem vključevanju zavarovanih območij v modele. Iz tega razloga akcije za pospeševanje mreženja zavarovanih območij niso vključene v plane menedžmenta zavarovanih območij.

V Alpah najdemo veliko število zavarovanih območij, ki so med seboj povezana z nacionalnimi in državnimi mejami. Več kot 250 km skupnih mednarodnih meja med različnimi vrstami kategorij zavarovanja dokazuje, da čezmejna zavarovana območja in sodelovanje med njimi predstavljajo pomembno možnost razvoja in v okviru vsealpske ekološke mreže lahko predstavljajo pomemben in dinamičen dejavnik za uresničevanje prostorskega mreženja.

Popis stanja vsealpske mreže zavarovanih območij na podlagi razpoložljivih podatkov

Raziskava prikazuje 12 čezmejnih zavarovanih območij, zavarovana območja večjih površin (več kot 1000 ha) in 17 zvez zavarovanih območij znotraj posameznih pogodbenic Alpske konvencije. Ta območja predstavljajo že obstoječe elemente oz. vozlišča bodoče povezanosti zavarovanih območij, kot jo predvideva člen 12 Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju varstva narave in urejanja krajine.

4 Ukrepi in povezovanje

4.1 Ukrepi in programi za učinkovitejše povezovanje habitatov v posameznih alpskih državah

Alpske biotske raznovrstnosti dolgoročno ni mogoče ohranjati le na zavarovanih območjih. Za učinkovito varstvo narave in s tem varstvo pestrosti potrebujemo za naravo sprejemljivo ravnanje na celotnem območju, torej tudi zunaj zavarovanih območij. Sistematični ukrepi in programi spodbujanja lahko pripomorejo, da bodo tudi ta območja za varstvo narave postala privlačnejša in bodo prispevala k nastanku ekološkega omrežja, saj bodo omogočila povezovanje življenjskih prostorov z zavarovanimi območji.

V alpskih državah obstajajo številni programi in ukrepi, s katerimi je mogoče izboljšati povezanost habitatov. Te možnosti spodbujanja so - glede na posamezno državo in njene zakonske predpise - urejene na nacionalni ravni ali drugih ravneh (kantoni, zvezne dežele ali lokalna raven).

Z izvajanjem teh posebnih ukrepov in programov na področju kmetijstva, gozdarstva in urejanja krajine je mogoče izboljšati ekološke razmere. Na področju kmetijstva naj bi to dosegli na primer s programi spodbujanja in podporami za določene oblike ekstenzivnega gospodarjenja, za nove zasaditve živih mej in njihovo vzdrževanje ter za vzdrževanje drugih strukturnih elementov, za upoštevanje ekoloških vidikov pri obdelovanju tal (npr. obrobni pasov predelov) njiv, kolobarjenje, čas in način spravila pridelkov). Če se s pomočjo teh ukrepov ustvarijo nove vodilne strukture in elementi povezovanja ter se na splošno izboljša prepustnost krajine za selitvene živalske in rastlinske vrste, lahko krajina prevzame vlogo povezovalnega območja omrežja.

4.1.1 Ukrepi alpskih držav

Najpomembnejši ukrepi, ki jih v različnih oblikah podpirajo in spodbujajo v vseh državah, so:

- predpisi o uporabi gnojil, herbicidov in pesticidov;
- spodbujanje urejanja in nova ureditev pasov ob potokih in robovih njiv, senoženih travnikov, posameznih dreves-osamelcev in grmičevja, poljskih drevnin, namakalnih jarkov, ribnikov, mlak, kamnitih in suhih zidov;
- podpore;
- podpiranje tradicionalnega obdelovanja zemljišč (vinogradništvo, senožetni travniki, terasno obdelovanje zemljišč);
- ustvarjanje robnih območij ob gozdnih robovih in strugah potokov itd.;
- ekstenzivno gospodarjenje s pašniki in travniki, tradicionalni sistem gozdne paše;
- predpisi o košnji (določitev časa košnje, odstranitev pokošene trave);

- ukrepi renaturacije na vodotokih, urejanje robov potokov, ribje steze, skrb za stare oblike namakanja;
- preprečevanje nesreč, ki jih povzroči divjad, z zaščito cest in železnice, ureditev prehodov za divjad;
- upoštevanje vidikov ekologije divjadi pri urejanju in načrtovanju prostora.

Tudi na drugih področjih, kot so gozdarstvo, urejanje prostora, lov in ribištvo, vodno gospodarstvo, prometno in infrastrukturo načrtovanje pa vse do bolj oddaljenih vsebinskih področij, kot sta npr. okoljska vzgoja in odnosi z javnostmi, se krepijo prizadevanja, da bi se pomen vzpostavljanja omrežij in povezovanja življenjskih prostorov upošteval in posredoval drugim.

Znotraj alpskih držav so pomen takih ukrepov v veliki meri že priznali, to se kaže in spodbuja tudi v okviru politike EU (npr. Habitatna Direktiva 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, resolucije in navodila ministrske konference na temo „Varstvo gozdov v Evropi“ v Lizboni leta 1998, uredbi EU št. 1257/1999 in št. 2078/1992 o spodbudah za urejanje krajine).

Ti programi in ukrepi zaradi svoje številčnosti in raznolikosti ter vsesplošnega soglasja v posameznih alpskih državah v pričujoči raziskavi niso oblikovani posamezno, ampak se programi in ukrepi, ki so za raziskavo posebnega pomena, obravnavajo neposredno.

Na splošno lahko govorimo o pozitivnem vplivu programov in ukrepov na območja, na katerih so se ti izvajali, vendar pa je ob tem treba paziti, da so prilagojeni posebnim razmeram, ki so značilne za gorska in zavarovana območja, če želimo, da jih bo mogoče učinkovito izvajati.

4.1.2 Pomembna področja

Za ohranitev izjemnih habitatov, kot so tisti v Alpah, je treba nujno nadaljevati z izvajanjem kmetijske in gozdarske dejavnosti, ki sta značilni za gorska območja. Okrog četrtna alpskega prostora se trenutno izkorišča v kmetijske ali gozdarske namene (CIPRA 2002), zato so ta območja še posebej pomembna.

4.1.2.1 Kmetijstvo

Kmetijstvo na območju Alp

Kmetijstvo je še globoko v 20. stoletju edino nudilo eksistenčno osnovo alpskemu prebivalstvu (BMLFUW 2000). Različni oblike kmetijske dejavnosti, različne kulture ter način življenja so izoblikovali izredno pestro krajino in raznovrstnost živalskega ter rastlinskega sveta. Zato prispevek – deloma zelo malostrukturiranega - hribovskega kmetijstva presega ustvarjeno vrednost same kmetijske in gospodarske dejavnosti.

Zaradi podnebnih in geografskih razmer hribovsko kmetijstvo ne more biti konkurenčno kmetijstvu na ravninskih predelih. Za ohranitev kmetijstva na gorskih območjih je posebnega pomena ohranitev tradicionalnih in ekološko sprejemljivih načinov gospodarjenja, saj je zaradi zunanjih pogojev uporaba industrijskih metod večinoma izključena. Na številnih gorskih območjih zato do intenziviranja in koncentracije kmetijske dejavnosti prihaja v dolinskih predelih (Vinschgau), na višjih legah pa sta prisotna odseljevanje in opuščanje kmetijske rabe zemljišč. Da bi preprečili odseljevanje mladih in opuščanje kmetijstva, je treba to posebno obliko kmetijstva ustrezno upoštevati in podpirati.

Kmetijstvo je in je vedno bilo tista dejavnost, ki daje oz. je dala krajini poseben pečat. Obstaja velika nevarnost, da bosta krajinska in s tem povezana naravna pestrost izgini, saj sta pogosto odvisni od tradicionalnih oblik gospodarjenja. Poleg izvajanja za okolje prijaznejših predpisov, kot so omejitve uporabe gnojil, omejevanje števila živine na hektar zemljišča in podobno, je za varstvo narave zelo pomembno tudi spodbujanje in zagotavljanje podpor tradicionalnim oblik gospodarjenja, ki ohranjajo in oblikujejo krajino (npr. program finančnih spodbud za ohranjanje mokrišč v avstrijski zvezni deželi Tirolski, program za obdelovanje posebnih biotopov v švicarskem kantonu Bern, program za ohranitev tradicionalnih oblik kmetijstva v Triglavskem narodnem parku v Sloveniji). Tako raznovrstne in strukturirane krajine z ekstenzivnim in sonaravnim načinom kmetovanja, kot je na primer krajina žive meje v dolini Champsaur, ki leži na robnem območju narodnega parka Les Ecrins v Franciji, lahko odigrajo pomembno vlogo povezovalnih elementov in lahko ponovno združijo razdrobljene življenjske prostore.

Slika 12: Živomejna pokrajina Champsaur (F)

Nadaljnje možnosti za ekstenzifikacijo kmetijske proizvodnje in za uporabo okolju sprejemljivejših načinov gospodarjenja so programi pogodbenega varstva naravnih vrednot (npr. pogodbe o upravljanju okolja v naravnem parku Adamello v Italiji), premije za izvajanje ukrepov urejanja krajine (program OLAE za ohranitev, urejanje in obnovo krajine živih mej v dolinah Champsaur in Valgaudemar v Franciji), pa tudi strategije, kot so učinkovitejše spodbujanje prodaje na regionalni ravni in oblikovanje oznak kakovosti in dokazil o kakovosti izdelka (npr. blagovna znamka „Echt Entlebuch“ (Pristno iz Entlebucha) iz biosfernega rezervata Entlebuch v Švici; oznaka kakovosti, ki jo podeljuje nemška zveza za varstvo narave (NABU) za pridelke iz travniških sadovnjakov). Ovrednotenje regionalnih proizvodov, izdelanih v skladu z ekološkimi merili, je ena od možnosti spodbujanja sonaravnih in ekološko sprejemljivih oblik gospodarjenja, ki ne uporablja subvencij in drugih oblik podpor. Na ta način je mogoče preprečiti, da bi kmetje postali preveč odvisni od državnih ali evropskih finančnih spodbud in nadomestil. Ukrepi se izvajajo neodvisno od finančnih pogojev skladov, saj se financirajo neposredno iz dodane vrednosti, ki se jo lahko zahteva za certificirane izdelke.

Razmere v kmetijstvu se od države do države močno razlikujejo, a kljub temu kmetijstvo v nobeni od držav alpskega območja ne predstavlja osrednje gospodarske dejavnosti, saj je obseg proizvodnje majhen, njeni stroški pa visoki. Na mesto kmetijstva so stopili v glavnem storitvena podjetja, turizem in industrija, ki so v primerjavi z njim donosnejši sektorji, površina kmetijskih zemljišč se zmanjšuje, število kmetij in aktivnega prebivalstva upada (v Italiji za 22 % v 10 letih, v Franciji za 42 % v 15 letih). Ker se povprečna starost hribovskega kmetov zvišuje in predstavlja kmetijstvo vedno bolj le dopolnilno dejavnost, se bo kaj hitro lahko zgodilo, da bi izkušnje in poznavanje tradicionalnih oblik kmetovanja šli v pozabo, to pa bi imelo seveda ustrezne posledice tudi za naravo in krajino. Učinki opuščanja kmetovanja, na primer zaraščanje zemljišč, osiromašenje krajinske podobe in druge posledice, kot so povečana nevarnost plazov, so jasno vidne na prizadetih območjih, npr. v Trentinu ali vzhodnih Dolomitih v Italiji. To pojasnjuje, da so tudi pri spodbujanju kmetijstva pomembni socialni vidiki, saj posredno vplivajo na krajino in ekološko vrednost površin.

Države so spoznale, da je ohranitev kmetijske dejavnosti na gorskih območjih pomemben dejavnik: to dokazujejo različni programi, npr. Bavarski program za razvoj kulture krajine (urejanje in ponovno uvajanje specifičnih oblik rabe tal). V Avstriji ima kmetijstvo „pomembno vlogo pri ohranjanju krajine z večnamensko vlogo“, v Švici je bila vloga kmetijstva v novi ustavni opredelitvi leta 1996 opisana kot „kmetijstvo z večnamensko vlogo“, ki bo prispevala k trajnostni rabi naravnih virov. Namen vseh navedenih primerov je zagotoviti preživetje kmetijstva in z njim povezanih učinkov na naravo in krajino na obrobni območjih z omejenimi naravnimi možnostmi za kmetovanje.

Na pomen kmetijstva na alpskem območju opozarja tudi Protokol o izvajanju Alpske konvencije na področju hribovskega kmetijstva. Pogodbenice poudarjajo, da ima „ekstenzivno obdelana kulturna krajina odločilno vlogo kot življenjski prostor za živalski in rastlinski svet v Alpah“. V členu 7, kjer je govora o pospeševanju hribovskega kmetijstva, pa se zahteva ustrezno

nadomestilo za storitve, ki so v splošnem interesu in ki presejajo splošne okvire obveznosti.

Vloga kmetijstva v ekološkem omrežju

Posebne razmere, s katerimi se spopadajo kmetje v Alpah, ter posledice, ki iz tega izhajajo, koncentracija in intenzifikacija kmetijstva na dolinske predele, so bile večkrat obravnavane že v prvem poglavju.

Z vidika načina delovanja ekosistemov so selitveni procesi med različnimi višinskimi pasovi temeljnega pomena za ohranitev življenjskih prostorov. Mehanizmi razširjenosti delujejo praviloma v dolinskih predelih in redkeje prek prelazov, na koncu dolin ali v višjih legah. Zato je temeljnega pomena, da se ukrepi dosledno uporabljajo in izvajajo na intenzivno obdelanih, poseljenih in posledično tudi razdrobljenih dolinskih legah.

Skupna kmetijska politika (SKP) Evropske unije nudi okvir in široko izbiro možnosti izkoriščanja podpor za kmetijstvo (Uredba Sveta (ES) št. 1257/1999 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS), ki vsebuje novo opredelitev ciljev kmetijskih okoljskih programov). Ponujeni ukrepi so sicer vsekakor primerni

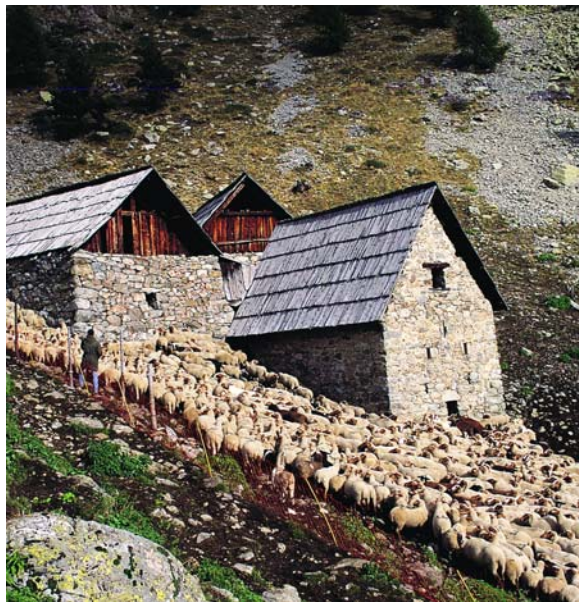
za kmetijstvo v ravninskih predelih, saj niso dovolj prilagojeni na razmere gorskih območij.

Ukrepi in programi v kmetijstvu pa vendarle lahko pripomorejo k temu, da se zemljišča, ki so v kmetijski rabi, kot habitati za raznovrstne rastlinske in živalske vrste oblikujejo privlačneje ali da povezujejo med seboj ustrezne življenjske prostore. Ekološko pomembna zemljišča se lahko tudi izločijo iz gospodarjenja ali pa se obdelujejo po posebnih ekoloških metodah.

Primeri za take ukrepe so neposredna plačila za izvajanje kmetijske dejavnosti, na primer kot pomoč pri ohranitvi paše (pogodbe o upravljanju planin v narodnem parku Visoke Ture v Avstriji) ali kot podpora ekološkemu kmetovanju (kmetijski okoljski program „Agriculture demain“ v narodnem parku Les Ecrins). Obstajajo tudi horizontalni programi, ki se izvajajo na celotnem območju države, tj. kmetje prejemajo finančne spodbude za izvajanje določenih načel dobre kmetijske prakse (npr. predpisi o trosenju gnojil). Poleg tega obstajajo programi za obdelovanje posebnih zemljišč. V tem primeru se izplačujejo neposredna plačila za izvajanje ali opustitev določenih ukrepov na določenih zemljiščih: na ta način se podpira delo na občutljivih predelih in območjih, ki so posebnega ekološkega pomena (MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V ALPAH, dosje št. 11, 2004).

Primeri programov posameznih držav:

- Nemčija: Program razvoja kulturne krajine (KULAP),
- Francija: Kmetijsko okoljski program – pogodbe v trajnostnem kmetijstvu (CAD),
- Italija: Kmetijsko okoljski program,
- Avstrija: Program kmetijstva, ki je sprejemljivo za okolje (ÖPUL),
- Švica: Uredba o ekološki kakovosti (ÖQV),
- Slovenija: Slovenski kmetijsko okoljski program (SKOP).

© Parc national de la Vanoise (F) - Michel Bourche

Slika 13: Ekstenzivno pašništvo z ovcami kot instrument za ohranitev pokrajine.

Tovrstni kmetijski ukrepi in programi so pomembni zaradi svojega vpliva na stanje biotske raznovrstnosti in krajine, krajino oblikujejo in jo rastlinskim in živalskim vrstam naredijo prijaznejšo za življenje in dostopnejšo. Krajina ima tako vlogo povezovalnega elementa znotraj ekološkega omrežja. Ukrepi in programi pogostokrat omogočajo ohranitev hribovskega kmetijstva, ki je s kulturnega, kmetijskega in naravnega vidika posebnega pomena za alpski prostor.

4.1.2.2 Gozdarstvo

Gozdarstvo in gozdovi na območju Alp

Na evropski ravni je tudi gozd predmet posebnih resolucij, na primer v okviru ministrske konference o varstvu gozdov v Evropi. Zaradi posebnega pomena, ki ga ima za Alpe, se gozd posebej obravnava v Protokolu o izvajanju Alpske konvencije na področju gorskega gozda.

Z vidika rabe prostora je na območju Alp gospodarjenje z gozdovi druga poglobljena oblika rabe prostora. Gozd pokriva več kot tretjino ozemlja in tako ustvarja oz. oblikuje podobo krajine (CIPRA 2002). Njegov vpliv sega daleč prek območja razširjenosti (varstvo vode in tal, podnebje, naravne nesreče). Splošno priznan je tudi pomen gozda, ki ga ima kot življenjski, sprostivni, naravni in gospodarski prostor. Gozdove v dolinah, še zlasti dragocene aluvialne gozdove, so poselitve, infrastrukturni objekti in regulacije rek hudo prizadeli in spremenili, zato je večina gozdnih območij danes osredotočena zlasti na pobočja, kjer še vedno prekrivajo večjo površino. Danes se v Alpah izvaja gospodarska raba teh gozdov, v ospredju pa je njihov varovalni učinek pred snežnimi in zemeljskimi plazovi. Večina gozdov se je ohranila v sorazmerno naravnem stanju, vendar je bila naravna dinamika, kot je npr. dopuščanje faze razpada, da to ne bi ogrozilo varovalne funkcije gorskega gozda, večinoma izključena (WWF, CIPRA, ALPARC, ISCAR 2004).

Slika 14: Večji deli Alp so poraščeni z gozdom

Poleg oblik splošne pomoči, ki se namenja za vsa območja (npr. podpora trženju in gradnji gozdnih prometnic), so v gozdarstvu spodbude za gorska območja in gospodarjenje z gorskimi gozdovi predvidene zlasti za ohranjanje varovalnega gozda (tudi iz sredstev za gojitev gozdov) in saniranje razvrednotenih zemljišč zaradi paše v gozdu (EURAC 1996). Pri tem igra pomembno vlogo prilagojeno lovsko gospodarstvo, saj bo tako mogoče ohraniti

sonaravni gozd in s tem optimalne življenjske razmere ter pogoje razširjenosti za čim večje število različnih vrst. K podporam se uvrščajo tudi plačila, namenjena odpravi posledic naravnih nesreč (nesreče, ki jih povzročijo snežni plazovi ali viharji).

Podobno kot v kmetijstvu obstajajo tudi v gozdarstvu na različnih ravneh prizadevanja za izvajanje sonaravnih in ekoloških načinov gospodarjenja. Na evropski ravni obstajajo gozdarski ukrepi (ponovna pogozditev, izboljšanje varovalnih funkcij gozda, večnamenskost gozdarstva), ki jih navaja izvedbena določba Skupne kmetijske politike (Uredba EGS št. 1257/1999). V posameznih državah sklepajo lastniki gozdov pogodbe, ki spodbujajo izvajanje določenih oblik gospodarjenja (program upravljanja gozdov v švicarskem kantonu Bern, pogodbe o ohranjanju in negi gozdov na območju narodnega parka Visoke Ture v Avstriji, ohranjanje in nega gozdnih travnikov v macesnovih sestojih na Tirolskem v Avstriji). Spodbujajo se tudi varstveni ukrepi na področju nege gozdnega mladja (ograditve, negovalni posegi), ohranjanje in oskrbovanje posebnih sestojev (sestoji tise in ruša na območju občine Argentière-La-Bessée v departmaju Hautes Alpes v Franciji), oblikovanje načrtov za gospodarjenje z gozdovi in lovskogojitvenih načrtov ter spodbujanje naravnega pomlajanja gozdov.

Tudi člen 11 Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju gorskega gozda zahteva spodbujanje in nadomestila za ustrezne storitve v gozdarstvu, zlasti za ukrepe, navedene v členih od 6 do 10 (varovalna funkcija, gospodarska funkcija, socialna in ekološka funkcija, odpiranje gozda, gozdni rezervati).

V Alpah se delež gozda povečuje (EUROPEAN OBSERVATORY OF MOUNTAIN FORESTS, 2000), z gozdom se ponovno zaraščajo zlasti tista zemljišča, kjer je kmetijska raba opuščena.

Vloga kmetijstva in gozdov v ekološkem omrežju

Zaradi svoje razširjenosti in drugih lastnosti, zlasti pa velikih, med seboj povezanih zemljišč gozd pomemben življenjski prostor, a tudi koridor za širjenje številnih vrst, katerih obstoj je vezan nanj. Njegova primernost za opravljanje funkcije koridorja in s tem tudi njegova kakovost sta odvisna od oblike in intenzivnosti rabe. Iz tega razloga je poleg kmetijstva tudi gospodarjenju z gozdovi posvečena večja pozornost.

Če raba gozda ni preveč intenzivna (in to se zaradi značilnosti površja in okvirnih pogojev največkrat ne dogaja) in gozd prekomerno ne obremenjujemo s prostočasnimi in sprostivnimi dejavnostmi, lahko deluje kot koridor za vrste, katerih obstoj je vezan nanj. Številni dejavniki pomembno vplivajo na kakovost in primernost gozda kot ekološkega koridorja: delež mrtvega in starega lesa, izoblikovanost gozdnega roba, povezanost ekološko vrednih biotopov znotraj gozdnih območij ter izbor drevesnih vrst in razmerje pri sestavi.

V členu 10 Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju gorskega gozda se pogodbenice zavezujejo, da bodo določile naravne gozdne rezervate in čezmejne rezervate. Ker so rezervati prepuščeni naravni dinamiki, imajo ne glede na svojo velikost

v alpskem ekološkem omrežju pomembno vlogo, zato morajo biti zasnovani tako, da lahko postanejo del ekološkega omrežja. Lahko delujejo kot vir razširjenosti vrst in prevzamejo vlogo mirnega zatočišča. Določitev rezervatov mora praviloma potekati v smislu dolgoročnega pogodbenega varstva naravnih vrednot.

4.1.2.3 Turizem

Turizem na območju Alp

Turistična industrija in veliko število turistov, ki vsako leto obišejo Alpe, ima v zadnjem času pomembno vlogo pri spreminjanju podobe alpske krajine, med drugim tudi zaradi gradnje velikih smučišč ter z njimi povezane infrastrukture ali pa gradnje počitniških stanovanj.

Alpe so s petimi milijoni turističnih postelj, 500 milijoni prenočitev in 120 milijoni počitniških gostov ena največjih turističnih regij na svetu. Turistična dejavnost je osredotočena predvsem na nekatera posebna območja, kot so jezera ali doline (Dolomiti, dolina Aoste), in redkeje na celotna območja (Bavarska, Voralberg) (TEMME 2002). Tudi podatki socialno-ekonomske analize, ki jo je BÄTZING opravil na ravni občin, kažejo, da turizem v Alpah ni dejavnost, ki bi zajemala celotne predele, ampak „stoji v senci“ urbanizacije in je zato najmočnejše razvita v gosto poseljenih središčnih delih dolin in kotlin (BÄTZING 2003).

Slika 15: Turizem v Alpah

Turistični razvoj v Alpah se je marsikje začel že sredi 19. stoletja. Alpska gorska območja nudijo širok izbor za izvajanje najrazličnejših turističnih dejavnosti v vsakem letnem času. Vpliv turizma na alpsko območje je izreden, sploh če pomislimo, da dosega v Avstriji 15 odstotni delež v strukturi bruto domačega proizvoda, da prinaša v Franciji 120 000 sezonskih in stalnih delovnih mest na smučarskih območjih (1996), ali pa da nekatera območja v Italiji, npr. Trento, Bolzano/Bozen, dolina Aoste, obiše od 50 do 100 obiskovalcev na tamkajšnjega prebivalca.

Vpliv turizma na okolje je neposreden in se kaže v različnih oblikah: pogostokrat gre za popolno preoblikovanje prostora, ki je v turistični rabi, in za izgubo tradicionalne biotske raznovrstnosti, ki jo nadomeščajo manj zahtevne in vzdržljivejše vrste z zunajalpskih območij. Turizem vpliva tudi na površje, strukturo tal in uravnavanje vodnega režima. Prav tako se kažejo številni posredni vplivi: širjenje poselitvenega prostora, gradnja infrastrukture. Posledica tega sta fragmentacija krajine in pozidava tal, pridruži pa se jima še s turizmom povezani promet in njegov vpliv na rastlinski in živalski svet (BÄTZING 2003).

Pomen turizma za ekološko omrežje

Velik pomen, ki ga ima za gospodarstvo alpskega prostora, postavlja turizem na posebno mesto. Infrastruktura, povezana z množičnim turizmom, in gradbeni ukrepi lahko znotraj ekološkega omrežja povzročijo konflikte, še zlasti če so na ekološko pomembnih in občutljivih območjih ali pa če se prizadeta območja zaradi posebnih oblik sodelovanja razprostirajo na večjih površinah (skupne smučarske karte in žičnice za več občin, npr. smučarsko območje Trois Vallées v Savoiji v Franciji).

Na alpskem območju obstaja okoli 600 „turističnih občin“ (občine z monostrukturno usmerjenostjo v turizem, prim. BÄTZING/PERLIK 1995), ki se pogosto povezujejo v skupna območja za pohodniški in smučarski šport. V celotnem alpskem prostoru obsegajo 300 smučišč, ki so neenakomerno razporejena prek alpskega loka, le v zahodnem delu Vzhodnih Alp (Bavarska, Voralberg, Tirolska, Salzburg, Koroška, Južna Tirolska) je turistična dejavnost bolj ali manj izrazito prisotna po celotnem območju glavnih ter vzporednih in stranskih dolin. Večja koncentracija turističnih centrov je značilna za Berner Oberland, Valais, Savojo in Visoko Savojo, Dolomite, Aosto, dolino Susa v Piemontu in na severni strani Ligurijskih Alp.

Kot zahteva člen 1 Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju turizma, je treba ob upoštevanju interesov tamkajšnjega prebivalstva in turistov uveljavljati za okolje sprejemljiv turizem, ki bo prispeval k trajnostnemu razvoju alpskega prostora, tako da ga bo mogoče kot enega od dejavnikov vključiti v ekološko omrežje. V skladu z merili, ki so sprejemljiva za naravo se mora odvijati zlasti razvoj zimskega turizma in z njim povezane infrastrukture.

4.1.2.4 Urejanje prostora

Urejanje prostora na območju Alp

V posameznih državah praviloma ne obstaja urejanje prostora, ki bi bilo posebej prilagojeno gorskim območjem. Nekateri klasični instrumenti, kot so lokalni razvojni načrti, so predvideni v okviru usmeritev in načrtov na regionalni ravni. V nasprotju s predhodnimi načrti, kjer je bilo težišče na poselitvenih območjih, je v načrtih mogoče opaziti težnjo k povezovanju načrtovanja urbane in podeželske rabe prostora. Cilj načrtov je ustvariti skupen okvir za vse oblike rabe zemljišč. To je pomembno zlasti na gorskih območjih, kjer se poleg kmetijskih in urbaniziranih zemljišč pojavljajo tudi opuščena ali neuporabna kmetijska in druga neposeljena zemljišča.

Obstajajo nekateri posebni instrumenti urejanja, ki so bili oblikovani za gorska območja:

- Sistem novih turističnih enot (Unité Touristique nouvelle - UTN) v Franciji je pravilnik, ki ureja varstvo gorske krajine v primeru, ko bi občine načrtovale novo smučišče ali razširitev obstoječega oz. podoben hud poseg v krajino. Za to je potrebno dovoljenje ministrstva za promet. Področni odbori UNT ocenijo ekološke, ekonomske in socialne kratko- in dolgoročne vplive, upoštevajo se interesi lokalnih interesnih skupin. Dokončna odločitev je v pristojnosti države. Če za projekt ni dovolj finančnih sredstev ali se projekt načrtuje na območju zavarovanega območja, se ta praviloma zavrne.
- Alpski načrt na Bavarskem je poseben instrument, ki je namenjen usklajevanju sprostitvenih dejavnosti na gorskih območjih, pri čemer se določijo zavarovani in dostopni pasovi (s poudarkom na varstvu narave in krajine). Od leta 1972 dalje je Alpski načrt sestavni del bavarskega programa za razvoj podeželja. Alpski načrt med drugim ureja tudi dopustnost projektov urejanja oz. opremljanja zemljišč (ceste, gorske železnice, smučarske proge). Načrt deli bavarski alpski prostor na cono A, B in C. V coni A (35 % celotne površine) je praviloma mogoče izvajati načrte urejanja, v predelu B (23 % celotne površine) je to pogojno dopustno, v predelu C (42 % celotne površine) pa nedopustno – izjema je le gospodarjenje z nujno potrebnimi planinskimi ter gozdnimi potmi (BAVARSKO DRŽAVNO MINISTRSTVO ZA RAZVOJ PODEŽELJA IN OKOLJSKA VPRAŠANJA, 1999).

Posebno ključno vprašanje urejanja prostora v alpskem prostoru se nanaša na obvladovanje tveganja in preprečevanje naravnih nesreč. Največjo nevarnost predstavljajo poplave, podori, blatni tokovi, snežni plazovi, v južnih predelih tudi gozdni požari. Opuščanje tradicionalne rabe zemljišč tveganja še povečuje, zato postaja zaradi znanega položaja hribovskega kmetijstva vedno pomembnejše, da se pri urejanju upoštevajo tudi ta dejstva. Seveda ima pri tem prednost obvladovanje tveganj, vendar se lahko in mora upoštevati možnosti za učinkovitejše povezovanje življenjskih prostorov ter njihovo oblikovanje, ki mora biti ekološko in naravi prijazno.

Zazidava v alpskih dolinah (poselitveni pritisk, širjenje stanovanjskih predelov in določanje novih industrijskih in poslovnih središč) je eden bistvenih dejavnikov, ki ustvarjajo ovire. Ta dejavnik vpliva je nadrejenega pomena, saj so s tem, ko se na določenem zemljišču dovoli izvajanje gradbenih posegov, koridorji divjadi

Slika 16: Usklajenost izrabe tal kot naloga prostorskega načrtovanja

presekanj za vedno. Ta območja so izgubljene ekološke cone, saj tovrstnih odločitev na splošno ni mogoče popraviti za nazaj in za zemljišče, ki je bilo že namenjeno gradnji in je že pozidano, ni mogoče več opraviti ponovne kategorizacije. Nasprotno pa je na vse druge dejavnike mogoče do neke mere vplivati: neprehodnost nadrejenega prometnega omrežja se lahko odpravi, četudi samo pri izpolnjevanju določenih pogojev in z ustreznimi stroški. V tej točki je torej urejanje prostora še posebej odgovorno, zato je treba pri določanju načrtov rabe zemljišč v zadostni meri upoštevati merila povezovanja.

Vloga urejanja prostora za ekološko omrežje

Pri vzpostavljanju ekološkega omrežja igra ključno vlogo urejanje prostora. Dejansko je njegova naloga, da upošteva izsledke raziskav o ekoloških koridorjih in povezavah med habitati pri zadevnih načrtovanjih in da se odziva z ustreznimi prostorsko-planskimi in fizičnimi gradbenimi ukrepi.

Način, s katerim se klasično urejanje prostora loteva problematike in katerega naloga je na splošno usklajevati različne oblike rabe zemljišč, ni prilagojen upravljanju velikih občutljivih alpskih območij.

V okviru urejanja prostora in rabe zemljišč domala ni raziskav o ogroženosti in prednostnih ciljih za naravne prostore - med drugim v njihovi vlogi kot ekoloških omrežij, ki jo opredeljuje geomorfološka sestava Alp.

Rastje in biocenozo alpskega prostora se na nadmorski višini od 1500 do 1600 m, odvisno od nagnjenosti pobočja, pojavljajo v tako imenovani „coni za preživetje“, kjer je razvojna dinamika zelo omejena, regeneracijska in reakcijska sposobnost pa upočasnjeni.

V dolinah in nižjih pobočnih legah so navzoče dinamične in prilagodljive biocenoze, ki pa so izpostavljene močnemu in stalno naraščajočemu pritisku človeka.

Zaradi teh posebnih naravnih danosti je zato treba ob vsaki razširitvi in razvoju turističnih dejavnosti, pri katerih bi bili potrebni novi gradbeni posegi in nova infrastruktura, brez izjeme opraviti celovito analizo načinov ekosistemskega delovanja krajine in izdelati karte ekoloških koridorjev in naravnih nevarnosti, še preden so te dejavnosti sprejete v usmeritvene načrte razvojnih planov.

Izhajajoč iz osnovnega poznavanja te problematike se lahko skupaj določijo prostorski načrti in načela rabe zemljišč, v okviru katerih se definirajo ekološka omrežja v povezavi z območji, predvidenimi v direktivi o habitatih, občutljivimi naravnimi območji ter turističnimi razvojnimi območji.

V protokolu o izvajanju Alpske konvencije na področju urejanja prostora in trajnostnega razvoja se zahteva usklajevanje politike urejanja prostora, razvoja in varstva okolja na nacionalni in mednarodni ravni člen 3 pa med drugim vsebuje zahteve za ohranjanje in ponovno vzpostavljanje ekološkega ravnotežja, biološke raznovrstnosti in raznolikosti pomembne naravne in kulturne krajine ter varstvo redkih ekosistemov in ponovno usposobitev prizadetih življenjskih prostorov.

4.1.2.5 Promet

Promet na območju Alp in njegovi vplivi na ekološko omrežje

Poleg intenzivne rabe prostora in poselitve k razkosanju življenjskih prostorov odločilno pripomore tudi prometna infrastruktura. Številne pomembne povezovalne osi prečijo Alpe od juga proti severu, pogosto potekajo prometno obremenjene ceste tik ob železniških progah po dolinskem dnu – vse to povzroča nepremostljive ovire na selitvenih poteh številnih vrst.

Na evropski ravni obstaja v okviru Evropskega programa znanstvenih in tehničnih raziskav (Coopération européenne dans le domaine de la recherche scientifique et technique – COST) t.i. program COST 341 z naslovom „Fragmentacija habitatov zaradi prometne infrastrukture“, v katerega je trenutno vključenih 16 držav. Cilj programa je spodbujati vzpostavitev varne, trajnostne panevropske prometne infrastrukture, pri čemer se priporočata sprejetje ukrepov in potek načrtovanja, ki ohranjajo biotsko raznovrstnost, preprečujejo razkosanje habitatov in zmanjšujejo število nesreč med udeleženci v prometu in divjadjo (Memorandum of Understanding). Vsi podatki o razdrobljenosti življenjskih prostorov kot posledici prometne infrastrukture se zbirajo na evropski ravni in se nato vključijo v ustrezno bazo podatkov. Poleg tega je bil pripravljen evropski priročnik o osnovi trajnostnega razvoja in tehničnih rešitvah. Poglobiti bo treba tudi poznavanje procesov razkosanja habitatov zaradi infrastrukture, spodbujati izboljšanje izmenjave med strokovnjaki za varstvo narave in promet, spodbuditi oblikovanje nacionalnih strategij in izboljšati interdisciplinarno in mednarodno raziskavo ter sodelovanje.

Slika 17: Promet je eden izmed glavnih razlogov za delitev pokrajine

Pomen prometa za ekološko omrežje

Prometna infrastruktura in neposredni vplivi prometa, ki se kažejo kot stranski učinki vzdolž cest in železniških tirov, so v Alpah poglaviti razlog za vedno večje razkosanje življenjskih prostorov, zlasti v dolinskih predelih, kjer je koncentracija prometa največja.

Pri vzpostavljanju ekološkega omrežja je treba ugotoviti, kje so konfliktne točke med prometom in selitvenimi osmi, in te na izbranih mestih odpraviti z gradnjo prilagojenih premostitvenih objektov (zeleni mostovi, predori), s postavitvijo ograj, ki preprečujejo nesreče, ali z drugimi ukrepi, kot so občasna zapora cest (npr. ob času selitve dvoživk) ali zmanjšanje obsega prometa (prepoved težkega prometa, obnova cest, omejitev hitrosti). V zvezi s tem obstaja že nekaj pozitivnih primerov: npr. začetek obratovanja eksperimentalne „avtoceste na tirih“ na odseku Mont-Cetis med Francijo in Italijo ali os od Lyona prek Torina do Ljubljane ter predor na območju Mont d'Ambina.

V Protokolu o izvajanju Alpske konvencije na področju prometa je predvideno razvijanje strategij in zasnov, ki bodo upoštevale tako interese gospodarstva in družbe kakor tudi okolja (člen 3). Obremenitve in tveganja na področju čezalpskega prometa se morajo zmanjšati na mero, ki je za ljudi, živali in rastline kot tudi za njihove življenjske prostore sprejemljiva, med drugim z večjo preusmeritvijo prometa, zlasti tovarnega prometa, na železnico in vzpostavitev primernih infrastruktur (člen 1). To bo tudi preprečilo nadaljnje učinke razkosanja kot posledice prometa.

Obstajajo številne glavne čezalpske prometne osi, ki jih je treba pri načrtovanju in razvijanju ekološkega omrežja v Alpah še posebej upoštevati: taki prometni koridorji so na primer brennerska smer, os med severno Italijo in Slovenijo, prehod pri Ventimiglii, kjer so se obremenitve zaradi prometa občutno povečale, ali smer prek Gottharda ali prehodi od severne Francije ž Italije, kjer pa v zadnjem času obremenitve ne naraščajo.

4.1.3 Ekološka omrežja v mednarodnih sporazumih

Svetovni vrh v Johannesburgu leta 2002

Pomen ekoloških mrež je bil na svetovni ravni priznan na svetovnem vrhu o trajnostnem razvoju v Johannesburgu leta 2002, tako je v točki 44g t.i. izvedbenega načrta (Plan of Implementation) zapisana zahteva po ustanovitvi omrežij in vzpostavitvi ekoloških koridorjev na nacionalni in regionalni ravni.

Drugi dokumenti, pomembni za vzpostavitev ekološkega omrežja na območju Alp

4.1.3.1 Alpska konvencija

Cilj konvencije o varstvu ter integriranem in trajnostnem razvoju Alp, ki je bila podpisana leta 1991 in je začela veljati leta 1995, je ohraniti in trajnostno razvijati največji naravni prostor v Srednji Evropi z izvajanjem celovite politike, ki presega posamezne sektorje. Konvencija je mednarodna pogodba. Ratificiralo jo je vseh osem alpskih držav (Avstrija, Francija, Italija, Lihtenštajn, Monako, Nemčija, Slovenija, Švica) in Evropska unija. V Alpski konvenciji so se pogodbenice zavezale k zagotavljanju rabe alpskega prostora, ki bo v celoti sprejemljiva za okolje. Konvencija je sestavljena iz načelnega dokumenta in posameznih protokolov o izvajanju konvencije na različnih področjih (urejanje prostora, promet, varstvo narave, turizem, gorski gozd, varstvo tal, energija in hribovsko kmetijstvo). Vse države članice so v letih od 1994 do 2002 podpisale različne izvedbene protokole. Kot skupna so bila za protokole dogovorjena naslednja poglavja: skupne raziskave, sistematično opazovanje, tehnično sodelovanje in izmenjava izkušenj med alpskimi državami. Protokol o varstvu narave in urejanju krajine je za varstvo narave še posebej pomemben in predvideva vzpostavitev ekološke povezanosti zavarovanih območij.

4.1.3.2 Panevropsko ekološko omrežje

Zaradi izboljšanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v Evropi se vzpostavlja t.i. panevropsko ekološko omrežje (PEO), ki bo združevalo območja, ki jih je še posebej vredno varovati (SMARAGD kot območja Bernske konvencije, NATURA 2000 kot območja Evropske unije) in so med seboj povezana. V okviru Panevropske strategije biotske in krajinske raznovrstnosti, ki do leta 2005 predvideva ustanovitev celovitega sistema neoviranih migracij rastlin in živali, naj bi posamezne države izoblikovale nacionalne strategije in delovne programe ter tako prispevale k uresničevanju Konvencije o biološki raznovrstnosti (KBR, Rio 1992). Panevropsko ekološko omrežje je usklajen zbir območij, ki vsebujejo naravne in sonaravne krajinske sestavine. Te je treba ohraniti in negovati, saj bo le tako mogoče ohraniti ekosisteme, habitate in vrste ter krajine evropskega pomena in jim s tem zagotoviti ustrezen varstveni status. Splošne usmeritve za vzpostavitev Panevropskega ekološkega omrežja so bile opredeljene na 3. konferenci Sveta za panevropsko strategijo biotske in krajinske raznovrstnosti leta 1999.

4.1.3.3 Območja RAMSAR

Gre za mednarodni program iz leta 1971, katerega poglobljeni cilj je varstvo mokrišč mednarodnega pomena, še zlasti kot habitatov za vodne in gozdne ptice. Doslej se je k varovanju, trajnostnemu razvoju, nadzoru in raziskovanju teh območij zavezalo 92 držav. Območja imajo znotraj alpskega omrežja vlogo osrednjih območij oz. con, zlasti za ptice, pa tudi za dvoživke, žuželke in hidrofilne rastline.

4.1.3.4 NATURA 2000

Sistem zavarovanih območij NATURA 2000 izhaja iz Direktive EU o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (92/43/EGS) in Direktive EU o ohranjanju prosto živečih ptic (79/409/EGS). NATURA 2000 predvideva vzpostavitev usklajenega evropskega ekološkega omrežja, ki ga sestavljajo območja z naravnimi habitatami, pomembnimi za Skupnost. Cilj omrežja je zagotavljanje biotske raznovrstnosti (preambula, 2. in 3. člen Direktive o habitatih), zlasti še ohranjanje naravnih vrst, habitatov in krajinskega prostora in procesov, ki zaradi svoje velike ogroženosti še posebej potrebujejo tovrstno varstvo.

Za vzpostavitev omrežja NATURA 2000 morajo države EU predložiti seznam ustreznih območij. Del omrežja NATURA 2000 so tudi posebna varstvena območja, kot jih predvideva direktiva o pticah.

Pojma "usklajeno" in "omrežje" sta utemeljena v povezavah in interakcijah med habitatami, ki jih je treba ohraniti. Da bi bilo mogoče zagotoviti povezanost med habitatami ali biotopi (prim. tudi 10. člen Direktive o habitatih), je treba ustvariti mrežo zavarovanih območij, ki se bo raztezala prek celotnega ozemlja Evropske unije in zagotavljala funkcionalno ekološko usklajenost in pokritost prostora. Skladno z 10. členom Direktive o habitatih je zato treba ustrezno obravnavati različne elemente krajine, ki imajo vlogo povezovanja in so bistvene za selitev, razširjanje in gensko izmenjavo prosto živečih vrst, in jih spodbujati pri načrtovanju rabe prostora in v razvojni politiki.

Območja, predložena za vstop v omrežje NATURA 2000, so v okviru pričujoče raziskave upoštevana kot povezovalni elementi med zavarovanimi območji. Ker so bila določena že v vseh alpskih državah (izjema je Švica) in ker znotraj raznovrstnih in nehomogenih varstvenih kategorij tvorijo kategorijo, ki jo je mogoče med seboj primerjati, so za alpsko omrežje velikega pomena, še zlasti ker merila za povezovanje že od začetka temeljijo na njihovi določitvi. Dejstvo, da morajo imeti načrt upravljanja, njihov pomen še povečuje. V prihodnje bi jih bilo mogoče uporabiti kot instrument varovanja možnih koridorjev.

4.1.3.5 SMARAGD (EMERALD)

Stalni odbor Bernske konvencije je leta 1989 predlagal ustanovitev zavarovanih območij posebnega interesa (ZOPI), saj bi tako lahko ohranili številne habitate in vrste. Omrežje Smaragd – kot so poimenovali mrežo – je bilo formalno ustanovljeno z resolucijo, sprejeto leta 1996. Njene določbe vladam priporočajo opredelitev zavarovanih območij posebnega interesa (ZOPI) in predložitev teh predlogov Sekretariatu konvencije, tj. Svetu Evrope. Omrežje Smaragd je program švicarske države, ki je pendant omrežju NATURA 2000.

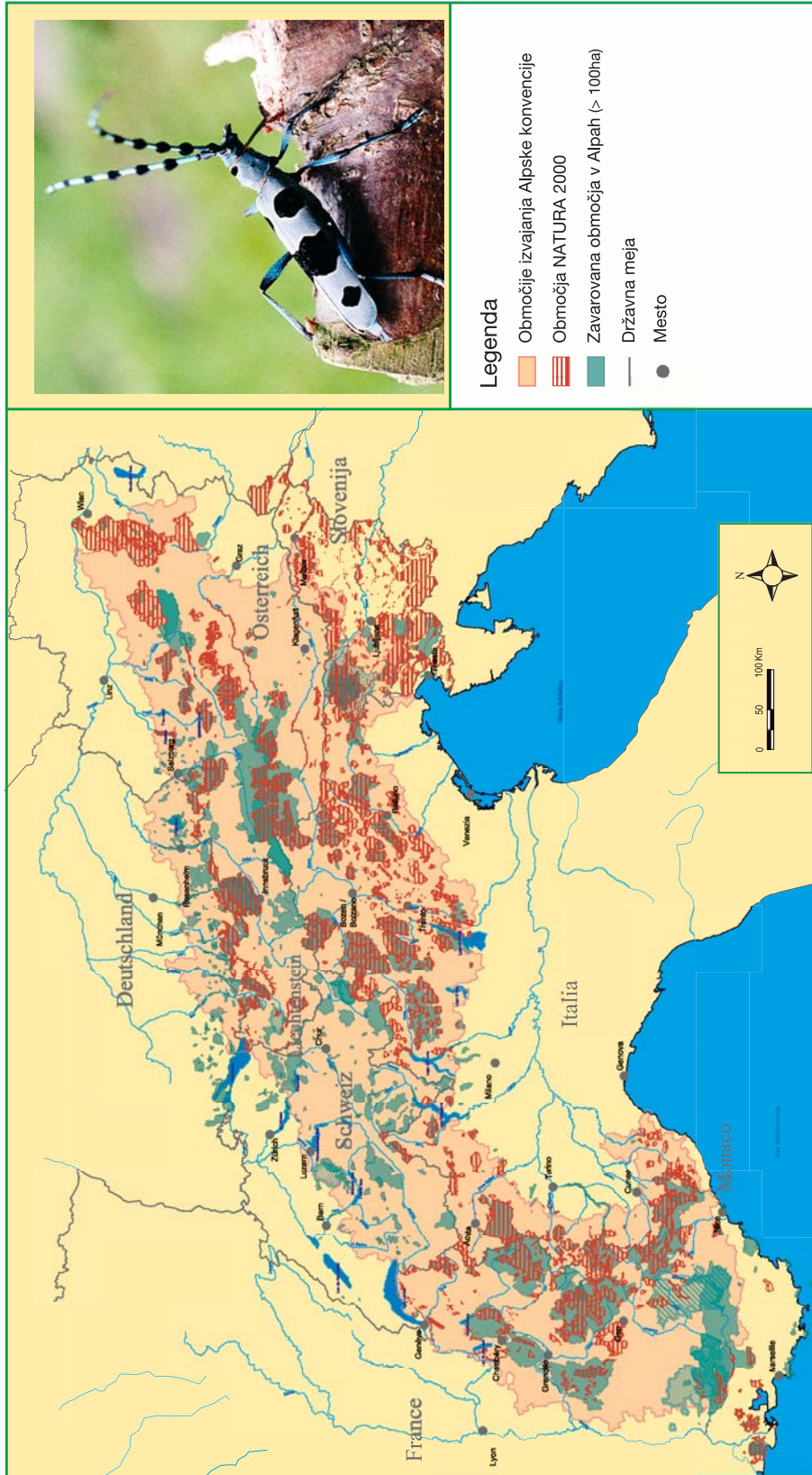
4.1.3.6 Okvirna vodna direktiva

Omeniti je treba tudi Okvirno vodno direktivo (2000/60/EGS), ki do leta 2015 zahteva (ponovno) vzpostavitev dobrega ekološkega stanja voda in habitatov, ki so odvisni od podtalnice. Pri izvajanju direktive se upoštevajo tudi porečja, ki so zaradi pomembne funkcije tekočih voda zelo pomembna kot povezovalne osi pri vzpostavljanju mreže biotopov na čezmejni ravni.

Slika 18: Vodotoki kot pomemben alpski življenjski prostor

Območja NATURA 2000 v okviru Alpske konvencije
(Stanje junij 2004)

Zemljevid 8: Območja NATURA 2000 v okviru Alpske konvencije (stanje junij 2004)

4.2 Nacionalni ukrepi in programi

4.2.1 Švica

V Švici kot državi s konfederativno ustavno ureditvijo so za okoljska vprašanja pristojni kantoni in občine, zvezna vlada je pristojna le za zadeve, za katere njeno pristojnost predvideva švicarska ustava. Kantoni so pristojni za izvajanje okoljskega prava, svoj del pri tem prispeva tudi zvezna vlada v obliki zagotavljanja finančnih podpor, kadrov in raziskovalne dejavnosti.

Ekološko kmetijstvo

Leta 1996 so v Švici začeli s spodbujanjem kmetijstva, ki uresničuje načelo večnamenskosti in trajnostnega razvoja ter prispeva k „ohranjanju naravnih eksistenčnih osnov“ (BUWAL, 2004b). Leta 1998 je izvajanje ekoloških storitev za kmete postalo pogoj za pridobitev finančnih spodbud. Opredelitev ustreznega, tj. 7-odstotnega deleža kmetijskih zemljišč pri posamezni kmetiji kot zemljišča ekološke izravnave je temeljni del dokazila o izvajanju ekoloških storitev, ki se ga v skladu z Uredbo o neposrednih plačilih predloži ob vlogi zahtevka za pridobitev neposrednega plačila. Država je leta 2001 začela izvajati Uredbo o ekološki kakovosti, ki po natančno določenih merilih za kakovost in povezovanje med ekološkimi conam zagotavlja dodatne podpore za dodatno opravljene prostovoljne storitve. Neposredna plačila za povezovanje območij ekološke izravnave so zagotovljena le v primeru, da so bila zasnovana in upravljana v skladu s pogoji regionalnega projekta povezovanja, ki ga je odobril kanton. Cilj teh ukrepov je spodbujanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti, ukrepi naj bi spodbujali tudi povezovanje območij ekološke izravnave. Izvajanje ukrepov financirajo država kot tudi kantoni glede na svojo finančno sposobnost (od 70 % do 90% sredstev zagotovi država). Pri financiranju sodelujejo tudi občine in zasebna združenja. Pogodbe se sklepajo za šestletno obdobje. Ekološka izravnava tako predstavlja dragoceno dopolnitev naravovarstvenih območij, obenem pa prispeva k ohranjanju tradicionalnih kmetijskih struktur in elementov.

Slika 19: Kmetijski okoljevarstveni ukrepi na travnatih površinah

Zaradi številnih dvostranskih sporazumov, ki jih je Švica sklenila z Evropsko unijo, je švicarska kmetijska politika v glavnem usklajena s skupno kmetijsko politiko Evropske unije. V primerjavi z evropskim sistemom pa švicarski model natančneje opredeljuje ukrepe, ki jih je treba izvajati, in poleg tega dosledneje upošteva okoljske vidike, zlasti na gorskih območjih.

Povezanost življenjskih prostorov

Nacionalno ekološko omrežje (Réseau Ecologique National - REN) šele nastaja. Cilj omrežja je vzpostaviti celovito omrežje ekološko pomembnih zemljišč. Naravne in polnaravne življenjske prostore je treba ohranjati, jih povečati ali na novo vzpostaviti, tako da bodo lahko rastlinskim in živalskim vrstam zagotavljali življenjski prostor, hrano in zatočišče, služili kot prostor za razmnoževanje, prezimovanje in kot pot razširjanja ter istočasno izboljšali kakovost krajine v estetskem smislu (BUWAL 2004b).

Tako kot na celotnem območju Alp je tudi v Švici fragmentacija habitatov eden poglavitnih vzrokov za izgubo vrst. Prehajanje velikih sesalcev na večje razdalje je zaradi cest in železnic prekinjeno. Za reševanje konfliktov, do katerih prihaja med mobilnostjo človeka in živali, je švicarsko ministrstvo za okolje, promet, energijo in komunikacije novembra 2001 sprejelo ustrezne usmeritve. V poročilu Zveznega urada za okolje, gozd in krajino z naslovom Koridorji za divjad na območju Švice so tovrstna konfliktna mesta raziskana in opredeljena (BUWAL, 2001a). Na podlagi rezultatov poročila so že začeli graditi prehode za divjad, načrtovani pa so nadaljnji koraki za odpravo učinkov bariere, ki jih za različne živali povzročajo infrastrukturni objekti. REN ta spoznanja dopolnjuje z vključevanjem potreb po mobilnosti drugih vrst živali.

S kartografskim prikazom osrednjih območij krajevno značilnih živalskih in rastlinskih vrst kot tudi obstoječih in možnih povezovalnih osi (koridorjev) naj bi REN nakazal vrzeli v povezanosti habitatov. Poleg tega se ugotavljajo problematična področja, kot so konfliktna mesta, kjer žival naleti na oviro, tj. cestno oz. železniško omrežje, območja intenzivnega kmetijstva, pomanjkljivo izvedeni revitalizacijski ukrepi na vodotokih. Na ta način REN ugotavlja lokacijo območij, ki jih je treba revitalizirati z ukrepi ekološke izravnave.

S projekti, ki se izvajajo na lokalni ravni, naj bi se povezala območja ekološke izravnave na predelih, kjer prihaja do takih vrzeli, in se med seboj uskladila, da bi tako lahko ustrezno opravljala funkcijo povezovalnih elementov. REN tudi prikazuje regionalne in nadkantonalne povezave in lahko deluje kot osnova za projekte, ki presegajo meje posamezne regije. Ob predložitvi novih projektov je treba upoštevati tudi druge projekte za varovanje naravnih virov ali krajinsko načrtovanje. Poleg tega se upoštevajo vrste, ki se pojavljajo v Švici, in sicer glede na njihovo porazdelitev (podatki Švicarskega centra za kartiranje živali in Centra mreže podatkov o flori na območju Švice, upoštevajo se tudi potencial flore in favne ter kulturni in zgodovinski vidiki krajine. Projekti se vsakokrat določajo in oblikujejo za določene vrste. REN lahko nudi tudi osnovo za izdelavo zasnov krajinskega razvoja in za razvojnosmeritvene načrte kantonov.

REN je pomemben sestavni del razvojnega modela BUWAL z naslovom Krajina 2020 in je vključen v Zasnovno urejanja in razvoja krajine na območju Švice, ki ga je leta 1997 sprejela švicarska vlada. Cilj te zasnove je spodbujanje povezovanja življenjskih prostorov na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Končni rezultati projekta REN naj bi bili znani jeseni 2004. Dokument je prispevek Švice k panevropskemu ekološkemu omrežju ter Panevropski strategiji biotske in krajinske raznovrstnosti.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Švicarski program za razvoj gozdov, ki je bil v javnosti predstavljen januarja 2004, opredeljuje za ključno področje prihodnje državne gozdne politike stabilne varovalne gozdove in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Določeni so bili minimalni ekološki standardi za gospodarjenje z gozdovi (KLAUS 2004). Za spodbujanje biotske raznovrstnosti država poleg tega poudarja pomen, ki ga za izločitev gozdnih rezervatov (rezervati naravnega in posebnega gozda) ima povezovanje življenjskih prostorov in ohranjanje tradicionalnega načina kmetovanja (kostanjevi logi, gozdna paša).

Slika 20: Gozdni rezervati in naravni gozdovi

Varstveni ukrepi in inventarji

Prizadevanja za povezovanje spremlja v Švici večje število nadaljnjih ukrepov. Država je pristojna za izdelavo inventarjev biotopov in krajin nacionalnega pomena (npr. državni inventar mokrišč, državni inventar aluvialnih območij (lok), državni inventar mrestišč dvoživk itd.), za sprejetje ukrepov varstva ogroženih živalskih in rastlinskih vrst ter za nadzorovanje razvoja biotske raznovrstnosti na območju Švice. Inventarji se upoštevajo v skladu z zasnovo REN, ogrožene živalske in rastlinske vrste pa so v vlogi vodilnih vrst merilo za izbor območij ekološke izravnave in izvajanje lokalnih projektov povezovanja.

Pomemben ukrep za izvajanje zasnov krajinskega razvoja Švice (BUWAL 1998) je izdelava zasnov krajinskega razvoja na kantonalni in regionalni ravni. Zasnove predstavljajo izhodišče pri vseh drugih načrtovanih, vendar niso pravno zavezujoče.

V kantonalnem razvojnosmeritvenem načrtu so upoštevani tudi rezultati iz raziskav koridorjev za divjad, dosedanja in še obstoječi koridorji oz. osi razširjanja regionalnega in nadregionalnega pomena so opredeljeni v omenjenem načrtu. Ne gre le za upoštevanje selitvenih osi pri realizaciji gradbenih projektov, temveč tudi za ponovno vzpostavitev nekdanjih povezav. Pri načrtovanju in projektih, ki bi lahko izzvali močnejši učinek ločevanja, je treba z izvajanjem ustreznih ukrepov ohraniti prepustnost območja za živali in rastline.

Primer: Rezultati poročila o koridorjih za divjad na območju kantona St. Gallen so bili kot podlaga vključeni v razvojnosmeritveni načrt kantona. Na mestih, ki so bila opredeljena za problematična, bodo izvedeni določeni gradbeni ukrepi, npr. vzpostavitev koridorjev za divjad.

V Švici obstajajo na različnih ravneh načrtovanja instrumenti, s katerimi se v načrtovanje infrastrukture vključujejo tudi načela varstva narave. Upoštevanje teh podlag ni vedno pravno zavezujoče (npr. LEK), zato v okviru različnih načrtovanj za razvoj posameznih območij niso upoštevane dosledno.

4.2.2 Nemčija

Ekološko kmetijstvo

V Nemčiji je to področje urejeno na zvezni ravni v okviru zakonodaj, ki deželam predpisuje glavne usmeritve in cilje pri pripravi deželne zakonodaje. Na področju kmetijstva sprejme vsaka zvezna dežela lasten kmetijsko okoljski program, ki vsebuje ukrepe, prilagojene razmeram v kmetijstvu posamezne zvezne dežele. Večina teh programov posega po dveh osnovnih elementih, ki sta bila predlagana na zvezni ravni: uvajanje ekstenzivnega kmetijstva in prehod na ekološke načine kmetovanja. Bavarski Program razvoja kulturne krajine tako omogoča dolgoročno opustitev kmetijske rabe na določenih zemljiščih zaradi ekoloških namenov ali ponovno uvajanje določenih oblik rabe tal.

Povezanost življenjskih prostorov

Zvezni zakon o varstvu narave (BNatSchG) je okvirni zakon, ki ureja področje varstva narave v Nemčiji. Vsebuje cilje in usmeritve, ki jih morajo dežele prenesti v svojo zakonodajo. Spremenjeni zvezni zakon o varstvu narave (člen 3 BNatSchG, 2002 - Mreže biotopov) vsebuje zahtevo o vzpostavitvi povezanosti oz. mreže biotopov na zvezni ravni, ki mora obsegati najmanj 10 % površine ozemlja. Nastanek mreže naj bi omogočil razporeditev ustreznih življenjskih prostorov, ki bi se med seboj stikali, to pa bi živalskim in rastlinskim vrstam, ki jih je treba zavarovati, omogočalo, da bi se na teh območjih lahko širile in razmnoževale. Določitev in pravna ureditev teh območij kot delov mreže biotopov sta v pristojnosti dežele. Bavarska je to uredila v obširnem strateškem dokumentu „BayernNetzNatur“. Pravna opredelitev odločitve za vzpostavitev mreže biotopov na celotnem ozemlju zvezne dežele je vsebovana v tč. 6 drugega odstavka 1. člena zveznega zakona o varstvu narave iz leta 2002. Živalske in rastlinske vrste naj bi se tako širile z osrednjih območij večjih površin, npr. naravnih rezervatov, prek „biotopov stopnih kamnov“. Raba vmesnega prostora je trajnostna in sprejemljiva za naravo.

Zvezni zakon o varstvu narave zato predvideva trajnostno rabo prostora, ki mora biti v prihodnje zasnovana tako, da bo sprejemljivejša za naravo, okolje in krajino. Poleg tega zakon oblikuje zahteve za upoštevanje dobre strokovne prakse v kmetijstvu, gozdarstvu in ribištvi, ki izhaja z vidika varstva narave.

Podpore za ukrepe, ki so namenjeni za oblikovanje kulturne krajine kot privlačnejšega življenjskega prostora in prostora razširjenosti vrst, predvideva tudi Program razvoja kulturne krajine (KULAP). Ta omogoča kmetom, da uveljavljajo pravico do finančne izravnave za opravljene ekološke storitve. Podpore za izvajanje naravovarstvenih ukrepov so predvidene tudi v Usmeritvah za urejanje krajine in naravnih parkov ter v Bavarskem programu pogodbenega varstva naravnih vrednot. Nadaljnji primeri iz široke palete podpornih dejavnosti, ki jih ponuja Bavarska, so še: izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, podpore v okviru Bavarskega sklada za varstvo narave, državne podpore za spodbujanje nakupa zemljišč in drugi podporni programi zvezne in EU.

„BayernNetzNatur“- mreža biotopov

V okviru programa „BayernNetzNatur“, katerega cilj je vzpostavitev mreže biotopov na Bavarskem, obstaja trenutno 300 projektov na to temo, mnogi od teh so namenjeni tudi obrobniemu in osrednjemu območju Alp. Namen posameznih projektov, ki predvidevajo vključitev vseh možnih prizadetih akterjev, še zlasti kmetov, ki so dali na razpolago svoja zemljišča, je doseči povezanost ekološko vrednih območij in življenjskih prostorov.

Za financiranje projektov, katerih cilj je ustvarjanje mreže biotopov, je mogoče pridobiti podporo iz omenjenih programov Bavarskega državnega ministrstva za okolje, zdravje in varstvo potrošnikov (StMUGV), Bavarskega državnega ministrstva za kmetijstvo in gozdove (StMLF), iz zveznih programov in programov Evropske unije.

Dosedanji rezultati sistema mreže biotopov so bili doseženi pri uresničevanju številnih posameznih projektov na prostovoljni

bazi, kar dokazuje, da obstaja pri prebivalstvu pripravljenost, da prispeva k uresničenju tega projekta. Da bi to dosegli in hkrati ohranili pripravljenost za sodelovanje širše javnosti, so zelo pomembni odnosi z javnostmi in delovanje med prizadetimi lokalnimi akterji.

Primer: projekt vzpostavitve povezave med območjema Seeon-Eggstätt in Hemhof se izvaja v vladnem okrožju Zgornja Bavarska (občini Rosenheim in Traunstein). Cilj projekta je vzpostavitev mreže biotopov med naravnima rezervatoma Eggstätt-Hemhofer-Seenplatte in Seeoner Seen. Povezava med njima je možna prek reke Ischler Achen z njenimi mokrišči. Tukaj bodo ustvarjeni sonaravni pasovi bregov ob tekoči vodi in jarkih, ki trenutno mejijo neposredno na zemljišča, za katera je značilna intenzivna kmetijska raba. Naslednji korak bo ozelenitev njihovih površin, uvedena naj bi bila ekstenzivna kmetijska raba na zemljiščih, ki imajo neposreden stik z jezeri (Toteisseen). Pri projektu sodelujejo med drugimi tudi upravni organi za varstvo narave, vodnogospodarski urad, gozdna uprava in drugi akterji.

Varstveni ukrepi in inventarji

Oba državna programa - Program za varstvo vrst in biotopov in Zasnova urejanja krajine na Bavarskem - predstavljata krajinski prostor, ki je posebnega pomena za mrežo biotopov na območju celotne zvezne dežele.

ABSP je strokovna zasnova varstva narave in urejanja krajine. Namen te parlamentarne pobude z leta 1984 je bil določiti okvir za potrebne ukrepe na področju varstva narave. Na podlagi rezultatov kartiranja biotopov in varstva vrst ali posebnih raziskav se za vsak okraj izdelata seznam ciljev in ukrepov. Pri njegovi izdelavi sodelujejo organi, pristojni za varstvo narave, vendar pa ni usklajen z drugimi uporabniki prostora.

Slika 21: Rdeča lista zavarovanih vrst: kozorog (*Rosalia alpina*)

Istočasno se je začela oblikovati zasnova urejanja krajine (LPK), ki vsebuje strokovna priporočila za krajinski razvoj in pojasnjuje način vzpostavljanja povezanosti biotopov s strokovnega vidika.

Prizadevanja za povezanost spremlja vrsta ukrepov, med njimi predvsem instrumenti, kot npr. kartiranje biotopov in varstva vrst, kataster ekoloških površin, programi za varstvo vrst in biotopov, zasnove razvoja krajin in močvirij, rdeči sezname in naravovarstveni informacijski sistem varstva narave.

Primer: projekt zajema območje Loisach-Kochelsee-Moore (Zgomja Bavarska, okraj Bad Tölz-Wolfratshausen, Weilheim-Schongau in Garmisch-Partenkirchen), kjer so mokrišča, mokrotni travniki in visoka barja. Z vključitvijo pristojnih organov za varstvo narave, urada za vodno gospodarstvo in gozdnih uprav, občin ter drugih akterjev naj bi z urejanjem in rabo, prilagojeno biotopom, na tem območju ponovno vzpostavili naravni vodni režim in s tem pripomogli k ohranitvi krajine.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Bavarska državna gozdna uprava od leta 2002 dalje sodeluje z desetimi projekti obnavljanja in nadaljnega razvoja omrežja pri izvajanju bavarskih projektov za povezovanje biotopov „BayernNetzNatur“.

Model gospodarjenja z gozdovi, usmerjenega v prihodnost, predvideva poleg trajnostno naravnane proizvodnje lesa tudi vsestransko upoštevanje socialnih in ekoloških funkcij gozda. Soustvarjanje mreže biotopov je del naloge za doseganje splošne koristi, ki jo izvaja gozdarstvo. Površine v gozdu in zunaj njega, ki so pomembne z naravovarstvenega strokovnega vidika, se morajo povezati le z gozdovi, s katerimi se sonaravno gospodari, z drevesnimi sestoji in grmovjem ali pogozdovalnimi in sukcesijskimi površinami (KONOLD 2004).

Povezovale površine je treba obdelovati vsaj v skladu z načeli sonaravnega gospodarjenja z gozdovi (WINKEL in VOLZ 2003). Gre zlasti za rastišču primeren izbor drevesnih vrst, preoblikovanje čistih sestojev in sestojev, ki so tuji določenemu rastišču, izboljšavo starostne strukture, spodbujanje naravnega pomlajevanja in večjo strukturno pestrost.

4.2.3 Avstrija

V Avstriji so pristojnosti razdeljene med državo (gozd, voda in promet), dežele (prostorsko načrtovanje, lov, varstvo narave, deželne ceste) in občine (krajevno prostorsko načrtovanje). Varstvo biotske raznovrstnosti se na nacionalni ravni izvaja z različnimi nacionalnimi ukrepi.

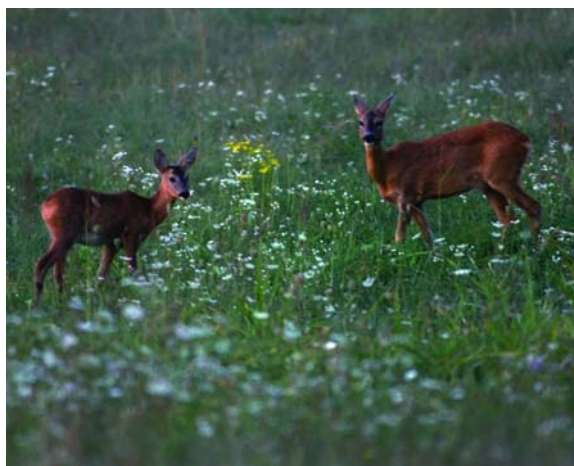
Ekološko kmetijstvo

IV okviru Agende 2000 je bil Avstrijski okoljski program nadgrajen v Avstrijski program sonaravnega kmetijstva (ÖPUL 2000), ki je vključen v Avstrijski program za razvoj podeželja (ÖPFEL; uredba št. 1257/1999). Okoljski program spodbuja sonaravne oblike gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči. Okoljske storitve, ki jih izvajajo kmetje, se financirajo v okviru programa ÖPUL.

Osnovni program zavezuje kmete k ekstenzivni obdelavi travnikov in njiv. Osnovni program dopolnjujejo še drugi prostovoljni ukrepi, kot so urejanje planin in občutljivih biotopov, ukrepi urejanja krajine in druge dejavnosti. Vendar pa niso bila še uresničena prizadevanja, da bi povezali ukrepe z oskrbovanimi zemljišči in tako ustvarili linearne povezovalne elemente in celovito omrežje zemljišč. V različnih zveznih deželah (npr. Salzburg) že poteka razprava o tovrstnih zasnovah ustvarjanja mrež biotopov, ki naj bi se kmalu začele izvajati.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Avstrijska zvezna uprava za gozdove (ÖBfAG) je s pribl. 850 000 ha skupne površine največji lastnik zemljišč, zato ima pri vzpostavljanju povezav med življenjskimi prostori divjadi posebno vlogo. Da bi pokazal, da se zaveda odgovornosti, je ÖBfAG leta 2002 sprožil pobudo za vzpostavitev „strateškega partnerstva za omrežje življenjskih prostorov“, ki bi vključevalo dežele in posamezne sektorje. Partnerji so avstrijski zvezni ministri za kmetijstvo in gozdarstvo ter promet, inovacije in tehnologijo, organizacija WWF, Zvezni urad za okolje, deželne lovske organizacije, Družba za avstrijske avtomobilske in hitre ceste (ÖSAG) in univerzitetni inštituti. Cilj pobude je zagotoviti dolgoročno rabo zemljišč z vidika prostorskega planiranja na tistih območjih, ki so pomembna za pretok genov ali pa so pomembna kot prostor, kjer potekajo migracije velikih sesalcev.

Slika 22: Srne so pogosto žrtve prometnih nesreč

Prvi uspehi upoštevanja pomembnih koridorjev in drugih povezovalnih elementov pri prostorskem načrtovanju se kažejo npr. na avstrijskem Štajerskem, kjer so vse pomembne nadregionalne koridorje divjadi vključili v regionalne razvojne programe.

Varstveni ukrepi in inventarji

Ključna tema: prehodi za divjad

Zvezno ministrstvo za promet, inovacije in tehnologijo (BMVIT) je dalo pobudo za spremembo usmeritev za varstvo divjadi (RVS 3.01), ki opredeljuje, da je treba v skladu z usmeritvami pri načrtovanju prometa in konkretnem načrtovanju cest ter pri izvajanju presoj vplivov na okolje upoštevati vidike ekologije divjadi. Usmeritve določajo minimalne standarde za ureditev prehodov divjadi vzdolž cest z upoštevanjem vidikov ekologije divjadi. Pri pripravi usmeritve je sodelovalo podjetje Družba za avstrijske avtomobilne in hitre ceste (ÖSAG) (prim. SCHWARZEL i.dr. 2000).

Leta 1983 je dunajski Raziskovalni inštitut za divjad in ekologijo razvil instrument prostorskega načrtovanja z vidika ekologije divjadi (WÖRP), na podlagi katerega so v številnih avstrijskih zveznih deželah ter v švicarskem kantonu Graubünden in Lihtenštajnu izdelali temeljno ekološko zasnovo za divjad. Glavni cilj te zasnove je trajno vključevanje vrst divjadi v kulturno krajino, kar naj bi dosegli prek usklajevanja mreže biotopov in raziskav nosilne sposobnosti biotopov in populacije divjadi. WÖRP tudi obravnava prostorsko načrtovanje, ki se nanaša na prostorsko porazdelitev populacije divjadi na širšem območju (osnovno načrtovanje za celotno deželo) in podrobnejše regionalno načrtovanje.

Pod okriljem Zveznega urada za okolje so bili za Avstrijo izdelani ređei sezname ogroženih biotopov.

4.2.4 Francija

V Franciji izvajajo različne okoljske programe pod vodstvom kmetijskih uradov na ravni departmajev. Uradi za kmetijstvo so skupaj z regionalnimi uradi za okolje pristojni tudi za izvajanje kmetijsko okoljskih ukrepov, kajti uradi za okolje ne obstajajo na ravni departmajev.

Ekološko kmetijstvo

Za kmetijstvo obstaja na nacionalni ravni pogodbeni program za pomoč pri izvajanju ekoloških metod gospodarjenja. Dekret 2003-675 iz julija 2003 je spremenil določbe za podeželje in področne pogodbe za rabo zemljišč (Contrats Territoriaux d'Exploitation - C.T.E.) nadomestil s pogodbami za izvajanje kmetijstva (Contrats d'Agriculture Durable - C.A.D.). Cilj pogodb je, da se kmet kot podpisnik pogodbe zavezuje k upoštevanju ekološke, socialne in ekonomske funkcije kmetijstva. Ekološke funkcije, ki jih mora upoštevati, so med drugim biotska raznovrstnost, ekosistemi in krajina. Vendar pa ekološki vidiki zavzemajo sorazmerno majhen del pogodbe, poleg tega je višina podpor omejena in zato manj primerna za gorska območja.

Na ravni departmajev obstajajo instrumenti za spodbujanje izvajanja ukrepov varstva in ohranjanja občutljivih območij ali opuščenih kmetijskih zemljišč: v Alpah, recimo v Savoiji, je to sklad za upravljanje naravnih območij (Fonds Départemental de Gestion des Espaces Naturels - FDGEN), program departmaja Isère za ohranjanje območij, ki jim grozi opustitev rabe (Programme d'Entretien des Zones Menacées d'abandon - PEZMA). Poleg tega obstajajo v Alpah prizadevanja za ohranjanje povezanega omrežja pašnikov za potrebe transhumance (to spodbuja tudi departma Visoka Savoija).

Slika 23: Ohranitev tradicionalnih struktur in stavb

Varstveni ukrepi in inventarji

Kot v ostalih alpskih državah obstaja tudi v Franciji več varstvenih kategorij, ki so usklajene z zahtevami nacionalnih in mednarodnih usmeritev. Ena od kategorij, pomembnih za pričujočo raziskavo, saj inventarizira ekološko pomembna območja centralno in na podlagi istih usmeritev, so naravna območja ekološkega, favnističnega in florističnega pomena (Zones naturelles d'intérêt écologique, faunistique et floristique - ZNIEFF). Ta območja so pomembna kot vmesni biotopi stopnih kamnov in glede na velikost tudi kot osrednja območja znotraj nekega ekološkega omrežja.

Nacionalni program, ki je bil sprejet leta 1982, predvideva inventarizacijo naravnih življenjskih prostorov v smislu ZNIEFF na državni ravni. Obstajata dve vrsti območij:

- območje tipa I: omejena velikost območja, poseben biološki pomen (ekološko vredne rastlinske in živalske vrste ter življenjski prostori);
- območje tipa II: med seboj povezani naravni ali sonaravni življenjski prostori, visok biološki potencial.

Inventar se izdeluje na regionalni ravni, potrdi ga regionalni znanstveni svet (Conseil scientifique régional du patrimoine naturel - CSRPN). Podatki se zbirajo centralno na nacionalni ravni. Določitev nekega območja v okviru tega inventarja nima pravnih posledic in ne zagotavlja posebnega varstvenega statusa - inventar le omogoča prepoznavanje območij visokega biološkega interesa. Določitev ZNIEFF še ni pripravljena za izvajanje na celotnem območju, bo pa izvedena s postopkom, ki je bil na novo oblikovan. Javno se objavijo določena območja, ki se morajo upoštevati pri prostorskem načrtovanju. Ta območja so lahko pomembna pri vzpostavljanju ekološkega omrežja na lokalni ravni v funkciji vmesnih biotopov in jih je treba brezpogojno upoštevati.

Omrežje naravnih rezervatov

V Franciji obstaja omrežje naravnih rezervatov (Réseau des réserves naturelles de France), ki si prizadeva združiti vse upravljavce in lastnike zemljišč v naravnih rezervatih ter zanje uvesti skupno politiko in enotno upravljanje. Načrti upravljanja se med seboj usklajujejo, določijo se usmeritve za izvajanje skupnega monitoringa, razvijajo se metode zbiranja podatkov. Različne delovne skupine in odbori sodelujejo na različnih področjih (mokrišča, žuželke, pogodbeno varstvo naravnih vrednot, odnosi z javnostmi itd.). Gre za tematsko kontaktno omrežje, ki deluje na podlagi izmenjave izkušenj in z vzpostavljanjem stikov med posamezniki, kar je dobro izhodišče za sodelovanje in prostorsko povezovanje.

Na področju urejanja prostora se zemljišča z naravnimi in krajinskimi posebnostmi prištevajo k posebnim zemljiščem v okviru lokalnih urbanističnih načrtov (Plan local d'Urbanisme - PLU). Da bi bilo mogoče usklajevati in nadzorovati rabo prostora in poselitvenih območij, so v teh načrtih opredeljena tudi kmetijska zemljišča.

Nadaljnji instrumenti urejanja prostora so usmeritve za urejanje prostora (Directives Territoriales d'Aménagement - DTA) na regionalni ravni in sheme teritorialnih povezav (Schéma de cohérence territoriale - Scot) na občinski ravni.

Kot del strategije biotske raznovrstnosti je predvidena vzpostavitev nacionalnega ekološkega omrežja do leta 2020. Omrežje bo obsegalo območja, za katere že obstaja varstvo na podlagi zakonskih določb ali pogodb, kakor tudi druga zemljišča (sklepanje pogodb z občinami in izvajanje ukrepov za rabo zemljišč). Osrednja območja omrežja bodo tako zemljišča, kjer se bodo v večjem obsegu izvajali kmetijsko okoljski ukrepi (CAD) in določbe listin o gozdovi. Za vzpostavitev koridorjev med osrednjimi območji so med drugim predvideni gradbeni ukrepi (zeleni mostovi), vendar je celotna zasnova šele v razvoju.

Zakon o gorah

Zakon št. 85-30 z dne 9. januarja 1985 o razvoju in varstvu gora (loi montagne) omogoča lokalnim in regionalnim akterjem samostojno upravljanje razvoja domačega območja. Poleg tega je cilj zakona varstvo naravnega prostora gora in gozdnih, pašnih in kmetijskih zemljišč. Pri načrtovanju rabe zemljišč in infrastrukture se uporabljajo določbe tega zakona. Zakon ima pomembno vlogo zlasti pri izdajanju dovoljenj za izvajanje turističnih projektov in pri sprejemanju novih odločitev glede rabe zemljišč.

4.2.5 Lihtenštajn

Lihtenštajn je s 160 km² površine druga najmanjša država od osmih alpskih držav. Dve tretjini njegovega ozemlja je neposeljeno gorsko območje. Kljub temu ima ta država pomembno vlogo za vsealpsko ekološko omrežje kot povezava med Švico in Avstrijo.

Ekološko kmetijstvo

Kmetijska zakonodaja v Lihtenštajnu se v glavnih značilnosti tesno naslanja na švicarsko zakonodajo. Številni švicarski prepisi o uporabi proizvodnih sredstev, uvajanju ekstenzivnega kmetijstva in spodbujanju posebnih ekoloških načinov gospodarjenja se uporabljajo tudi v nacionalni zakonodaji Lihtenštajna. Kmetje lahko za območja ekološke izravnave na podlagi prostovoljnega sklepanja pogodb prejemajo ustrezna neposredna plačila. V okviru integrirane pridelave in ekološkega kmetijstva je status ekološko zavarovanih območij doseglo od 5 % do 7 % obdelovalnih zemljišč. Pri izboru območij ekološke izravnave se upoštevajo merila povezovanja (prim. s švicarskim sistemom).

Povezanost življenjskih prostorov

Člen 7 novega zakona o varstvu narave in krajine, sprejetega leta 1996, utemeljuje „povezanost ekološko pomembnih življenjskih prostorov“. V skladu s to določbo si morajo država in občine prizadevati za povezovanje ekološko pomembnih habitatov v celotni krajini s pomočjo ustreznih ukrepov. Prav tako morajo na območjih, za katera je značilna intenzivna raba, zagotoviti

ustrezno ekološko izravnavo, za katero morajo skupaj pripraviti in nato izvajati idejno zasnovo. V obravnavo usmeritev za uresničevanje Lokalne Agende 21 je treba vključiti tudi prebivalstvo.

Naloga razvojne zasnove je prikazati obstoječa prednostna območja za ohranitev narave (obstoječa in možna zavarovana območja, katerih obseg je bil razmejen ter za katera so bile določene varstvene vsebine in ukrepi urejanja) in predlagati ukrepe za njihovo ohranjanje. Tista prednostna območja za ohranitev narave, ki še obstajajo v krajini, je treba med seboj povezati z območji razširjenosti in območji ekološke izravnave. V zasnovi krajinskega razvoja so določene konkretne lokacije osrednjih območij, območij za razvoj narave, robnih območij in povezovalnih območij. Cilj pri tem je vzpostavitev povezovalnega sistema sonaravnih območij, povezanosti biotopov. Tako varstvo vrst kot ohranitev njihove pestrosti je omogočeno s sprejetjem dveh ukrepov: z ohranitvijo ogroženih habitatnih tipov, s čimer bi zavarovali vrste in skupin vrst (podlaga za rdeči seznam), in pa z dvigom ekološkega potenciala krajine. V primeru Lihtenštajna to konkretno pomeni naslednje:

- varstvo narave v človekovem poselitvenem prostoru v obliki načrtov za ureditev krajine in zelenih površin;
- na območjih z intenzivno rabo tiste oblike rabe, ki so sprejemljive z vidika kultiviranja zemljišč in ki zagotavljajo najmanjšo možno mero ekološke izravnave (prilagojeno kmetijstvo in gozdarstvo, ohranitev sonaravnih elementov);
- sonaravna in naravi prepuščena zemljišča morajo biti prednostno, na delnih območjih pa v celoti prepuščena naravi;
- vzpostavitev povezovalnih struktur v krajini.

V ta namen se izdelajo karte rabe zemljišč, iz katerih so jasno razvidna prednostna območja za ohranitev narave, opravi se tudi analiza prevladujoče stopnje povezanosti biotopov, tako da bi bilo mogoče izdelati potrebne ukrepe za ohranitev in ponovno vzpostavitev. Poleg tega se izdelata karta strukturnih tipov, ki popisuje ekološko pomembne strukture (npr. popis strukture tekočih vodotokov) in daje podatke o razširjenosti in porazdelitvi območij ekološke izravnave kakor tudi o kartiranju vrst kazalcev živalskega sveta. Rezultati so strnjeni v karti popisa krajin. Povezovanje se izvaja v obliki projektov na krajevni ravni.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Načelo sonaravnega gospodarjenja z gozdovi velja za celotno območje Lihtenštajna. Ena od osnov za prilagojeno sonaravno gojitev gozdov je kartiranje gozdov, ki je bilo opravljeno za celotno površino. Za izvajanje varstva ekoloških procesov, spodbujanja vrst, ohranjanja tradicionalne podobe gozdov in oblik

gospodarjenja so bili določeni gozdni rezervati in posebna gozdna zemljišča. Strategija razvoja gozda in divjadi iz leta 2002 opredeljuje gospodarske usmeritve za gospodarjenje z gozdovi in za lov, kar naj bi rešilo problematiko velikih škod, ki jih v gozdu povzroča divjad. Za „kakovost“ gozda in s tem tudi za primernost gozda kot koridorja so pomembni ukrepi, ki spremljajo strategijo, npr. ukrepi za izboljšanje kakovosti življenjskega prostora in premišljeno usmerjanje sprostivnih dejavnosti. Poleg tega obstaja tudi program za sonaravni razvoj gozdov.

Varnostni ukrepi in inventarji

Za skupno izvajanje ukrepov upravljanja z divjadjo je bila ustanovljena delovna skupnost, katere člani so predstavniki Lihtenštajna, Švice in Avstrije. V ta okvir sodi na primer tudi dogovor o gradnji prehodov za divjad prek avtocest. Podatki o koridorjih in migracijskih poteh se zbirajo v okviru lovske statistike.

Primer čezmejnega sodelovanja:

Na podlagi raziskav, opravljenih v Švici, in zahteve države po ponovni vzpostavitvi koridorjev za divjad so bili izdelani načrti za gradnjo koridorjev prek avtoceste v dolini Rena (BUWAL 2001b). Pri ugotavljanju konkretnih možnosti za gradnjo teh prehodov so bili lihtenštajnski strokovnjaki zaproseni za informacije o pomenu premostitev za Lihtenštajn z vidika ekologije divjadi. Objekti sicer

Slika 24: Naravi prijazno gozdarstvo

Prednostna območja za ohranitev narave

Prednostna območja za ohranitev narave imajo za seboj dolgo obdobje nastajanja, ki je lahko trajalo stoletja ali tisočletja. Uničenje teh območij bi zato pomenilo nepopravljivo izgubo, še zlasti, ker so ta območja deloma reliktnega izvora in v današnjih podnebnih razmerah ne morejo več nastati. Zanje je treba zato uvesti popolno varstvo.

ležijo na švicarskem ozemlju, vendar pa je bil sklenjen dogovor, na podlagi katerega so prehode prilagodili danostim lihtenštajnske krajine. Ti gradbeni posegi so pomembni tudi za možnosti izmenjave divjadi v smeri proti Vorarlbergu, saj je to zaradi demografskih pogojev in visoke stopnje urejenosti oz. dostopnosti območja mogoče le prek lihtenštajnskega ozemlja, prav tako pa z vidika ekologije divjadi ni mogoče ponovno vzpostaviti prepustnosti krajine v dolini Rena južno od Bodenskega jezera (VÖLK 2001).

Koridorji, ki potekajo v smeri od vzhoda proti zahodu po dolini Rena v Švico in proti Vorarlbergu (BUWAL 2001a), so pomembni zlasti za populacijo jelenjadi.

4.2.6 Slovenija

Ekološko kmetijstvo

Slovenijo ima politiko integriranega kmetovanja. Od leta 2000 dalje lahko kmetje v okviru Slovenskega kmetijsko okoljskega programa sklepajo pogodbe in prejemajo ustrezno podporo za izvajanje ekstenzivne in do narave prijazne kmetijske pridelave. Aktualna kmetijska politika predvideva podpore v obliki neposrednih plačil in tudi strukturno podporo. Kmetijsko okoljski program je namenjen okoli 50 % kmetij, ki izvajajo priznane znane in nadzorovane ukrepe.

Program je namenjen slovenskim kmetom, zlasti kmetom z zavarovanih območij. Cilj programa je trajnostna raba naravnih virov ter varovanje vrstne pestrosti in značilnih krajinskih elementov. Kmetje sklenejo pogodbo za petletno obdobje. V primerjavi s preostalimi kmetijskimi zemljišči je znesek nadomestil za izvajanje ukrepov na območju narodnega parka višje za 20 %, v regionalnih naravnih parkih za 15 % in na preostalih zavarovanih območjih za 10 %.

Zaradi oteženih naravnih pogojev, hribovske lege ter številnih območij z neugodnimi naravnimi danostmi za kmetijsko dejavnost je za slovensko kmetijstvo značilna razdrobljenost zemljišč. Polovica kmetijskih zemljišč so polnaravni pašniki. Poklicnega, industrijskega kmetijstva je zato še sorazmerno malo, kmetijska proizvodnja ni previsoka (MINOSTRSTVO ZA KMETIJSTVO, 2003). Kot že omenjeno, je Slovenski kmetijsko okoljski program namenjen zlasti tistim kmetom, ki kmetujejo znotraj zavarovanih območij, saj se tako zagotavlja upoštevanje ekoloških vidikov gospodarjenja.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Gozd ima v Sloveniji poseben pomen, saj pokriva kar 56,4 % državnega ozemlja. To pomeni, da je glede na odstotni delež gozdov v strukturi celotne površine ozemlja Slovenija v Evropi na tretjem mestu. Zaradi opuščanja kmetijskih zemljišč stalno narašča površina gozdnih zemljišč. Gozdarstvo temelji na načelu trajnostnega razvoja, sonaravnega gospodarjenja z gozdovi in večnamenskosti.

Program razvoja gozdov Slovenije iz leta 1996 določa najpomembnejša izhodišča o slovenskih gozdovih in njihovi vlogi pri ohranjanju biotske raznovrstnosti. Zaradi dobre ohranjenosti gozdov, pomembnega obsega površine, ki jo zasedajo in še narašča, kot tudi obstoja številnih vrst, ki so v Evropi ogrožene, so slovenski gozdovi izjemnega pomena za vsealpsko omrežje. Ekološko pomembni življenjski prostori in mokrišča v gozdovih ter gozdni rezervati imajo poseben varstveni status.

Razvojni program predvideva sodelovanje državnega zavoda za gozdove, javnih služb in lovskih organizacij pri uresničevanju vidikov prostorskega načrtovanja, še zlasti pri načrtovanju gozdne infrastrukture, s čimer bi bilo mogoče zagotoviti ohranitev življenjskih prostorov.

Slika 25: Tradicionalni načini gospodarjenja v Sloveniji

Varstveni ukrepi in inventarji

Slovenska okoljska zakonodaja je usklajena z evropsko okoljsko politiko. Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami srednje Evrope večje število območij z ohranjeno biotsko raznovrstnostjo. Slovenska vlada je zato uvedla Nacionalni program varstva okolja, ki postavlja ohranjanje biotske raznovrstnosti kot enega od prednostnih ciljev. Konec leta 2001 je bila sprejeta Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji, katere namen je varovanje in ohranjanje te biotske raznovrstnosti in zagotovila trajnostno rabo njenih virov.

V Strategiji o biotski raznovrstnosti v Sloveniji je predvidena vzpostavitev ekološkega omrežja zavarovanih območij, ki bo v okviru omrežja Evropske unije NATURA 2000 med seboj povežalo zavarovana območja in zagotovilo mehanizme, tudi finančne narave, za varstvo in trajnostno rabo prostora. Dokument navaja cilje in smernice, potrebne za uspešno izvajanje strategije in za vzpostavitev omrežja ter za dolgoročno ohranjanje biotske raznovrstnosti. Ukrepi, ki jih je treba izvajati, so podrobno opisani in ločeno navedeni po področjih, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, urejanje krajine, varstvo vrst itd.

4.2.7 Italija

Ekološko kmetijstvo

V Italiji se programi za pridobivanje podpor v kmetijstvu določajo na regionalni ravni. Vsaka pokrajina opredeli v načrtu za razvoj podeželja cilje pogodbenih ukrepov. Sredstva za financiranje kmetijsko okoljskih programov skupaj zagotavljajo država in dežele.

Poleg izključno kmetijskih programov obstajajo tudi programi za ohranjanje kulturne krajine, kjer so predlagani ukrepi za nego in razvoj krajine. Za ohranjanje tradicionalne kulturne krajine, zlasti na gorskih območjih, je treba ohranjevati tudi zgodovinsko pomembne sestavine krajinske strukture, kot so kamniti zidovi ali žive meje, ter spodbujati izvajanje nadaljnjih ukrepov urejanja krajine (npr. podpore za postavitve tradicionalnih ograd ipd.). Finančne spodbude za negovanje krajine so namenjene za ohranitev posameznih objektov v kulturni krajini. Za ohranitev posebno dragocenih habitatov so na voljo premije za negovanje krajine (površinske premije). V številnih regijah pripravljajo zasnove urejanja krajine, popise krajine in krajinske načrte, ki so podlaga za uresničevanje ukrepov in spodbud. Povečani stroški dela - npr. zaradi izvajanja tradicionalnih oblik gospodarjenja in manjšega donosa - se nadomestijo z izplačevanjem premij, namenjenih negi krajine.

Primer Južne Tirolske:

Na Južnem Tirolskem od leta 1990 dalje izplačujejo neposredna plačila. Za nego krajine in posebne oblike gospodarjenja prejemajo kmetje z zavarovanih območij za 50 % višjo finančno podporo kot ostali upravičenci, ki ne kmetujejo znotraj zavarovanih območij.

Strokovni načrt z naslovom „Model krajinskega razvoja na Južnem Tirolskem“ (LEROP), ki je del v letu 1994 sprejetega načrta za razvoj podeželja in urejanje prostora, usmerja trajnostni razvoj. Dosedanji posamezni ukrepi in strategije varstva

Slika 26: Monitoring rastlinstva in živalstva

narave in krajine bodo vključeni v skupen koncept, v večji meri pa bodo sodelovali tudi vpleteni uporabniki prostora. Cilj je razviti tesno sodelovanje med varstvom krajine in urejanjem prostora.

Povezanost življenjskih prostorov

Italijansko okoljsko ministrstvo je leta 1999 sprejelo usmeritve in cilje za vzpostavitev nacionalnega ekološkega omrežja (Rete Ecologica Nazionale - REN). Za njegovo določitev so v Italiji izbrali način obravnave določenih vrst in skupin vrst. Ministrstvu za okolje in za prostorsko načrtovanje sta naročili izdelavo zasnove omrežja, ki naj bi prispevalo k varstvu vretenčarjev v Italiji (BOITANI et al. 2002). Pri izdelavi so izhajali iz zbirk konkretnih podatkov o bioloških in ekoloških potrebah izbranih vrst vretenčarjev.

Sonaravno gospodarjenje z gozdovi

Gozdna raba, ki je usklajena s cilji varstva narave, je namenjena ohranjanju neokrnjene krajine. V skladu z ekološkimi načeli zagotavlja izpolnjevanje različnih gozdnih funkcij (raba, sprostitev, varstvo). Intenzivno sodelovanje med organi za varstvo gozdov in krajine naj bi prispevalo k izboljšanju ekoloških in krajinskih vidikov določenih pomembnejših delov gozdov in gozdnih tipov. Usklajena raba že obstoječih instrumentov (npr. načrti za gospodarjenje z gozdovi, gozdna kartoteka, načrti za gospodarjenje s pašniki) lahko prispeva k določitvi območij posebnega ekološkega pomena ter ovrednotenju stanja gozdnih, pašnih in planinskih površin.

Varstveni ukrepi in inventarji

Na deželni in občinski ravni je predvideno večje število novih planskih instrumentov za učinkovitejšo usklajevanje krajinskega in prostorskega načrtovanja, npr. generalni načrti za razvoj krajine, popis stanja krajin (kjer so zajete manjše in večje krajinske enote, kot npr. barja, suha travišča in sestavine kulturne krajine), ki se lahko uporabljajo kot podlaga za nadaljnje načrtovanje in podelitev subvencijskih sredstev.

4.3 Primér: ekološka mreža

4.3.1 Švicarski model nacionalnega ekološkega omrežja (REN)

Projekt vzpostavitve nacionalnega ekološkega omrežja (REN) izhaja iz Panevropske strategije ohranjanja biotske in krajinske raznovrstnosti, ki so jo leta 1995 sprejeli evropski ministri, in se v Zasnovo švicarske krajine iz leta 1997 vključuje kot eden pglavitnih ciljev (BUWAL et al. 1998).

Da bi zaustavili uničevanje naravnih prostorov in razkosanje habitatov, bo treba v Švici določiti in zavarovati povezave med še obstoječimi, ekološko vrednimi območji. REN zato predstavlja vizijo med seboj povezanih habitatov na območju celotne države. Rezultati temeljijo na obstoječih podatkih o rastlinskih in živalskih vrstah, njihovi obdelavi v računskem modelu ter neposrednem preverjanju in dopolnjevanju s strani strokovnjakov.

Osnovna načela uresničevanja nacionalnega ekološkega omrežja so bila opredeljena na evropski ravni (smernice k Panevropskemu ekološkemu omrežju - REP). Ker pa je bilo treba upoštevati tudi pogoje, značilne za Švico, je bilo v okviru švicarskega projekta REN izdelanih več lastnih zasnov za kartiranje ter za natančnejši opis osnovnih struktur in načina delovanja tako povezanega sistema.

Omrežje naj bi nastalo na podlagi sistematičnega kartiranja naravnih in sonaravnih habitatov, ki bi jih dopolnjevali podatki iz popisov reprezentativnih živalskih in rastlinskih vrst.

Razvoj modela omrežja je potekal v treh stopnjah:

V pripravljalni fazi so bile najprej izdelane začasne karte REN in delovna dokumentacija in na podlagi tega so se preverjale izhodiščne hipoteze. Izhodišče so predstavljale nekatere hipoteze o izbiri osrednjih območij, klasifikaciji izbranih habitatnih tipov in analizi konfliktnih pasov znotraj sistema omrežja. Pri izdelavi dokumentacije so bili uporabljeni obstoječi podatki (raba tal, porazdelitev habitatov itd.), v pomoč so bili tudi pristojne nacionalne službe in temeljne raziskave.

Na podlagi teh podatkov je bil razvit računski model, s pomočjo katerega je bila izračunana potencialna razširjenost kontinuuma v krajini. Ta proces je omogočil izdelati osnutek začasnega in poenostavljenega omrežja.

Z uporabo skupin posameznih vrst kazalcev in prekrivanjem z znanimi podatki ter računskimi simulacijami so bila nazadnje opravljena še preverjanja koherentnosti.

V naslednji fazi so kantoni preverili začasne karte in rezultate ter v REN vstavili dodatne informacije iz kantonalnih virov. Podatki so se preverjali neposredno na terenu, prav tako so bile upoštevane izkušnje domačih strokovnjakov za posamezna področja. Pri uporabi instrumentov za analizo in obravnavi podatkov GIS, ki so bili na razpolago kantonom, se sistem lahko stalno izboljšuje.

Zadnja faza je izoblikovanje dokončnega REN. Dokončne karte merila 1:100 000 ustrezajo merilu, ki ga uprave uporabljajo pri svojem delu. Gre torej za fazo, v kateri sta opravljeni sinteza in analiza podatkov in ki posreduje podlago za kartografski prikaz ter omogoča ovrednotenje dokončnega REN.

Sintezne karte REN podajajo pregled razvoja posameznih povezav, ki so značilne za posamezne habitate, in fragmentacije ekosistemov na območju Švice.

Model se lahko uporablja pri povezovanju zemljišč ekološkega uravnovesenja v kmetijstvu, pri upravljanju določenih koridorjev, pri konkretnih načrtih prostorskega planiranja, pri načrtovanju zelenih mostov in premostitvenih objektov za divjad ter kot instrument varstva narave.

4.3.2 Italijansko nacionalno ekološko omrežje (Rete Ecologica Nazionale - REN)

Ekološka omrežja so v zadnjem času vedno bolj v središču pozornosti nacionalne in mednarodne politike. Nacionalna ekološka omrežja so dejansko pomemben instrument varstva narave in trajnostnega razvoja. Na osnovi mnogih evropskih pobud (Evropske komisije ali Sveta Evrope) je tudi Italija sprejela program, ki bo opredelil in razvil nacionalno ekološko omrežje. Nacionalno ekološko omrežje je operativni instrument, ki je zelo koristen za usmerjanje in načrtovanje prostorskega planiranja in za rabo naravnih virov. V okviru tega programa je zato ministrstvo za okolje naročilo izvedbo raziskave o ekološkem omrežju za vretenčarje na območju Italije, ki se je zaključila leta 2002.

Namen projekta je bil prikazati omrežje ali skupek površin, katerih ekološka kakovost je različna in za katere veljajo različne naravovarstvene prioritete, ter izpostaviti morebitne povezovalne elemente med temi osrednjimi površinami in tako preprečiti nadaljnjo drobitev habitatov in poti razširjenosti vretenčarjev.

V prvem koraku je bilo združeno razpoložljivo znanje o porazdelitvi in ekologiji vrst vretenčarjev na območju Italije. V ta namen je bila vzpostavljena baza podatkov, ki obsega 504 vrst različnih taksonomskih skupin: 81 vrst sladkovodnih rib, 34 dvoživk, 43 ptic, 244 sesalcev, 244 ptic in 102 sesalca.

Baza podatkov o živalskih vrstah za leto 2002 je bila vzpostavljena kot instrument za razvoj omrežja REN in kot podlaga za varstvo vseh vretenčarjev. Gre za pregled obstoječih zbirk podatkov ministrstva za okolje iz leta 1992. Pridobivanje, ureditev in dostop do znanstvenih podatkov so nujno potrebni za razvoj in izvajanje varstvenih prizadevanj. Baza podatkov je bila izdelana s pomočjo 19 strokovnjakov za različne taksonomske skupine, ki so podatke preverili, povzeli in aktualizirali. Različne vrste podatkovnih baz so opisane v kratkih specifikacijah (taksonomski in biološki opis, biologija in ekologija, lastnosti rabe habitatov, kartografski prikaz porazdelitve vrst na območju Italije).

Na podlagi aktualizirane prostorske porazdelitve vrst so bili podatki pozveti v digitalni obliki. Te nove podatke je nato interpretiral in potrdil strokovnjak z ustreznega področja.

Kontinuum:

Kontinuum: celovitost habitatov, ki jih lahko uporablja določena ekološka združba in sestojijo iz med seboj povezanih elementov (habitati med seboj geografsko niso ločeni).

Kartografski prikaz porazdelitve vrst, ki je bil aktualiziran za podatkovno bazo, je postal pomemben instrument na področju prostorskega planiranja kakor tudi izhodišče za izmenjavo znanstvenih spoznanj in razpravo. Bazo je mogoče stalno obnavljati.

Naslednja faza je bila izoblikovanje modelov rabe habitatov.

S pomočjo modelov so bila analizirane in vključene interakcije med vrstami in njihovim okoljem. Tako je bila za vsako vrsto izdelana karta s prikazom potencialno uporabnih površin. Modeli in karte so bili izdelani z uporabo možnosti, ki jih nudijo GIS sistemi in vključitvijo različnih geografskih podatkov (CORINE Land Cover, hidrografska mreža, prometno omrežje). Modeli zajemajo celotno območje Italije v merilu 1:100 000.

V okviru projekta so bila na koncu opredeljena različna omrežja:

- globalno omrežje, ki upošteva vse vrste vretenčarjev,
- omrežje za vsako taksonomsko skupino,

- omrežje za vseh 149 ogroženih živalskih vrst, uvrščenih v rdeči seznam (Libro Rosso delle Specie Minacciate).

Da bi bilo mogoče poudariti kakovostne, količinske in prostorske razlike med različnimi omrežji, je bila opravljena primerjava med omrežji in primerjava omrežij z aktualno karto italijanskih zavarovanih območij. Primerjava med globalnim omrežjem in omrežjem ogroženih vrst je pokazala, da porazdelitev ogroženih vrst zelo dobro sovпада s porazdelitvijo območij posebne biotske raznovrstnosti v Italiji.

Primerjava z omrežjem italijanskih zavarovanih območij je prinesla opogumljajoče rezultate, zavarovana območja imajo za ekološka omrežja izredno pomembno vlogo, saj pokrivajo pomembne predele omrežij.

5 Primeri območij

V tem poglavju bo podrobno analizirano osem izbranih primerov območij. Podrobneje bodo raziskani obstoječi koridorji, povezave v okviru območij in tudi s sosednjimi območji. Pojasnjeno bo aktualno sodelovanje med zavarovanimi območji, izkoriščanje in uresničevanje prepoznanih potencialnih možnosti, ki jih določajo okvirni pogoji politike, prav tako pa bodo tudi podani predlogi za konkretne izboljšave. Področja naj bi kot primeri ponazarjala realno implementacijo mreže v alpskem prostoru.

Pri izboru področij je bila upoštevana reprezentativna porazdelitev po alpskem loku. Razen tega so bili upoštevani izsledki študije, ki so jo WWF, Mreža zavarovanih območij v Alpah, CIPRA (Mednarodna komisija za varstvo Alp) in ISCAR (Mednarodna znanstvena komisija za raziskovanje Alp) skupaj objavili pod naslovom 'Alpe: edinstvena naravna dediščina' (WWF 2004), obenem pa so bila tudi upoštevana v študiji določena prednostna območja za varstvo narave (označena tudi kot Priority Conservation Areas).

Izbrana območja v smeri od juga proti severu:

- **1:** Narodni park Mercantour (F), Naravni park Alpi Maritime (I), Naravni park Alta Valle Pesio e Tanaro (I) (**Priority Area A**),
- **2:** Regionalni naravni park Vercors (F), Regionalni naravni park Chartreuse (F), Regionalni naravni park Massif des Bauges (F), Narodni park Les Ecrins (F) (**Priority Areas E, B**),
- **3:** Narodni park Vanoise (F), Narodni park Gran Paradiso (I), Naravni park Mont Avic (I) (Espace Mont Blanc, CH/F/I) (**Priority Areas B**),
- **4:** naravni rezervati v kantonih Bern (Naravni rezervat Engstlingenfälle, Gelten-Iffigen, Spillgerten), Fribourg (Naravni rezervat Vanil Noir, Vaud Argnaulaz-Tour d'AI) in Vaud (Naravni rezervat La Pierreuse, Le Larzey) (CH) (**Priority Areas F**),
- **5:** Švicarski narodni park (CH), Narodni park Stifserjoch (I), Naravni park Adamello (I), Naravni park Adamello Brenta (I) (**Priority Areas L**),
- **6:** Narodni park Hohe Tauern (Narodni park Visoke Ture), Naravni park Zillertaler Hauptkamm, Naravni park Riesenerferner Ahm (I), Naravni rezervat Valsertal (A), Narodni park Nockberge (A) (**Priority Areas T**),
- **7:** Narodni park Berchtesgaden (D), Naravni rezervat Kalkhochalpen (A) (**Priority Areas S**)
- **8:** Narodni park Gesäuse (A), Narodni park Kalkalpen (A), Naravni park Steierische Eisenwurzen (A), Naravni park Eisenwurzen (A), Naravni rezervat Wildalpener Salztal (A) (**Priority Area W**)

(V oklepajih so navedene oznake Priority Conservation Areas pri WWF)

Izbrani primeri področij deloma ustrezajo kompleksom čezmejnih ali pa narodnih zavarovanih območij, ki so bila obdelana v tretjem poglavju, vendar pa segajo preko območja teh kompleksov zavarovanih območij. V primeru območja 2 je bila posebna pozornost posvečena francoskemu departmaju Isère, ki je glede omreženja zavarovanih območij pri svojih iniciativah lahko zgled ostalim. V primeru območja 4 smo obravnavali geografsko območje v Švici, ki zaobsega veliko število deljenih manjših naravnih rezervatov.

Analiza območij je potekala s pomočjo indikatorjev, ki smo jih ugotavljali v drugem poglavju: gostota poselitve, prometna infrastruktura, koriščenje zemljišč (po podatkih CORINE Land Cover), nadmorska višina in prostorska oddaljenost med območji. Zemljevidi s predstavitvijo podatkov za vsak primer območja so na koncu besedila o vsakem primeru. Ob tem so bile ob čisto kartografskih podatkih dodatno upoštewane tudi informacije strokovnjakov iz zavarovanih območij. Te informacije so zbrane v opisih zavarovanih območij in jih najdemo v tretjem poglavju.

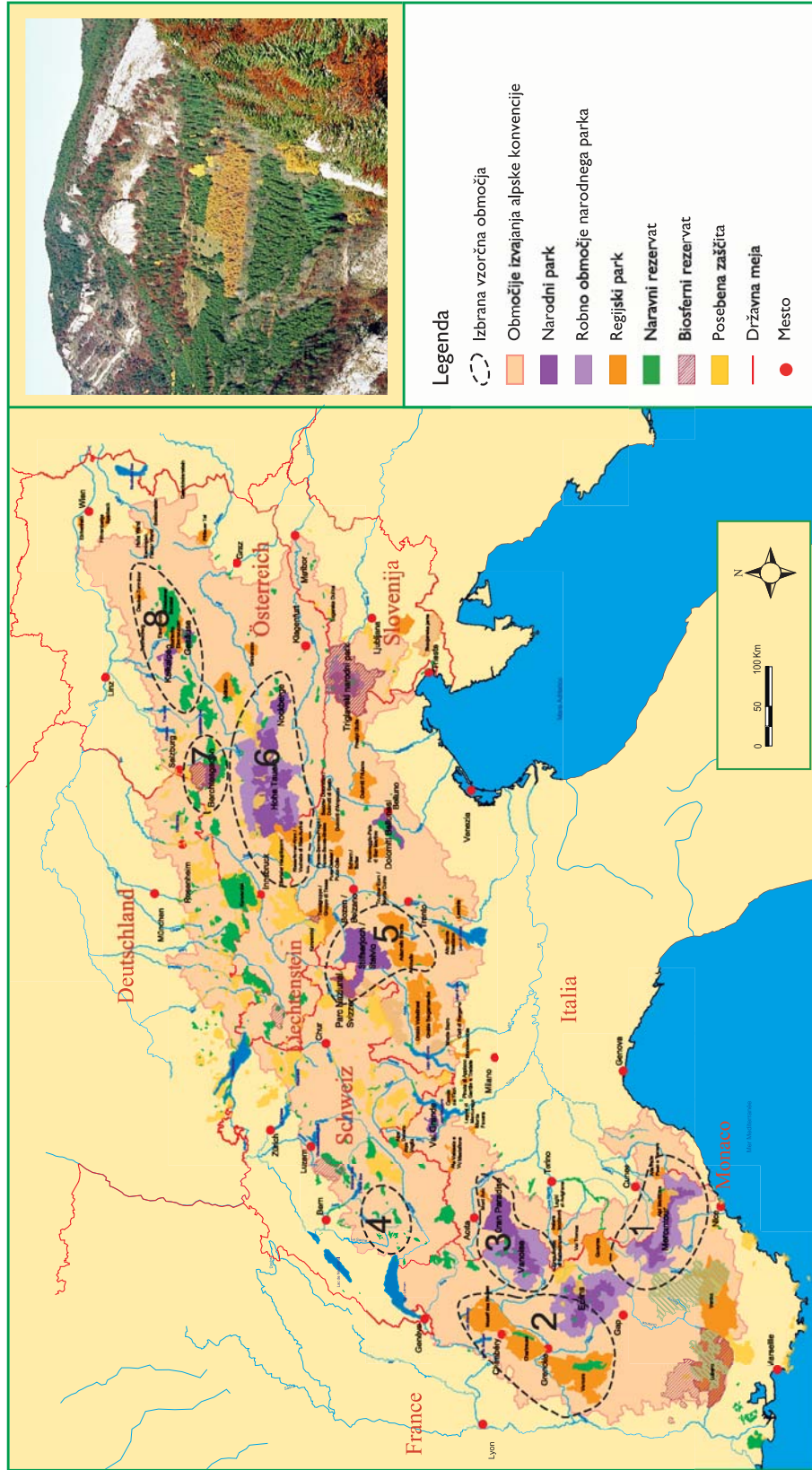
Na koncu predstavitve vsakega območja so navedena konkretna priporočila za možno smiselno dopolnjevanje. Ta priporočila smo izdelali na osnovi ocenitve podatkov, ki so nam na razpolago, in zaradi tega niso popolna, saj so v prvi vrsti pobude in predlogi za prve korake v smeri uresničevanja ekološke mreže zavarovanih območij v celotnih Alpah. Na zemljevidu, ki sledi vsakemu opisu primera območja, je najti predstavitev območij, ki bi bila primerna kot potencialna za razširitev in dopolnitev, kot tudi možna območja za ureditev povezovalnih elementov.

Pri podanih priporočilih je potrebno upoštevati, da v nekaterih primerih vzpodbujajo ustanovitev naravnih kot tudi biosfernih rezervatov ali regionalnih naravnih parkov. Območja te varovalne kategorije sama po sebi nimajo zadostnega varovalnega statusa, da bi prevzela vlogo ekološkega koridorja. Posledica ustanavljanja takih zavarovanih območij pa je vloga upravljanja za določeno območje, ki lahko vpliva na opredelitev, določanje in upoštevanje ekoloških koridorjev pri razvoju področja. Takšna centralna pozicija upravljanja za razvoj regije omogoča obenem tudi ciljno in učinkovito uresničevanje ukrepov in programov z vključitvijo lokalnih udeležencev, ki lahko dosežejo izboljšanje omreženja življenjskega prostora.

Zemljevid 9: Izbrana vzorčna območja

Izbrana vzorčna območja

5.1 Vzorčno območje 1

Narodni park Mercantour - Naravni park Alpi Marittime – Naravni park Alta Valle Pesio e Tanaro

To območje je bilo izbrano zaradi dolgoletnega vzorčnega in tesnega sodelovanja med varovanimi območji v različnih državah. Predvsem Narodni park Mercantour in Naravni park Alpi Marittime lahko z zadoščenjem gledata na dolgoletno sodelovanje, ki se je začelo leta 1987 s podpisom sporazuma o sodelovanju in podelitvi Evropske diplome s takratnim Naravnim parkom Argentera. Sodelovanje se je nato razširilo, 2003 je bila v parkih ustanovljena prva čezmejna delovna skupina. Ta čas pripravljajo tudi sodelovanje z Naravnim parkom Alta Valle Pesio.

Čezmejno združenje zavarovanih območij Narodni park Mercantour, Naravni park Alpi Marittime in Naravni park Alta Valle Pesio e Tanaro leži na obeh straneh francosko-italijanske meje. Pokriva skupno površino več kot 249 000 ha in zaobsega več varovalnih kategorij: osrednja in robna območja narodnega parka, italijanski naravni park, naravne rezervate in druge kategorije, kot so območja NATURA 2000, zaščiteni biotopi. Za celotno območje so značilne visoke gorske verige, ki skrivajo veliko biološko in kulturno raznolikost.

Položaj tega območja v Alpah

Območje leži na jugozahodnem delu Alp. Pomembno vlogo igra kot povezava z drugimi italijanskimi pogorji.

Na francoski strani leži Narodni park Mercantour, ki meji na Geološki rezervat Haute-Provence in je v bližini Regionalnega naravnega parka Verdon (oddaljenost približno 20 km), s katerim ga povezuje tok reke Verdon. Na severu sta približno 10 km oddaljena Regionalni naravni park Queyras in Narodni park Les Ecrins.

Zavarovani območja na italijanski strani sta oddaljeni med seboj približno 10km, obe mejita na osrednja in robna območja Narodnega parka Mercantour.

© Parc national du Mercantour (F) z P. Pierini

Slika 27: Narodni park Mercantour (F)

Prostorske povezave na tem območju

Naravni park Alpi Marittime na italijanski strani in Narodni park Mercantour na francoski strani tvorita zemljepisno gledano povezano celoto. Imata skupno mejo v dolžini 33 km, ki poteka vzdolž grebena. Tudi kulturno sta si obe mejni območji relativno podobni, tako da lahko govorimo o lokalni enovitosti. Ta enovitost je med osnovnimi pogoji za uspešno sodelovanje zavarovanih območij.

Območje Narodnega parka Mercantour (tudi osrednje območje) križa nekaj cest. Cesta D 2205, na kateri letno naštejejo več kot milijon vozil, predstavlja resno oviro za migracijo živalstva posebej še pozimi, ko se uporablja kot povezovalna os z velikimi smučarskimi območji v bližini parka. Ta smučarska območja (npr. Auron in Isola 2000) mejijo neposredno na osrednje območje parka, v njihovi okolici prihaja do večjih motenj. Tudi cesti čez gorski prelaz Col de la Bonette in čez gorski prelaz Col de la Cayolle (D 2202) ležita v območju parka in sta poleti pogosto uporabljeni turistični cesti (prim. zemljevid prometne infrastrukture tega primera območja).

Na jugu Narodnega parka Mercantour, na področju Col de Tende, prav tako naletimo na težave s prometno infrastrukturo, predvsem zaradi različnih prioritet, ki jih državi Italija in Francija postavljata v zvezi z izgrajevanjem in razvojem prometnih osi. Na francoski strani ni prizadevanj za nadaljnji razvoj te poti, na italijanski strani pa obstaja želja po izboljšavi (tudi gradnji tunela), ker je ta pot ena najhitrejših in najugodnejših povezav med zahodnim delom regije Ligurija in regije Piemont.

Francoska magistralna cesta N 204 se v Italiji nadaljuje kot S 20. Na italijanski strani je to območje zelo dostopno, obstaja malo nedotaknjenih površin. Naravna parka Alpi Marittime in Alta Valle Pesio e Tanaro sta oddaljena približno 12 km, tukaj poteka cesta S 20 in na obeh straneh ceste ležita smučarski območji Limone Piemonte in Limonette, ki ravno tako predstavljata pomembno oviro. Zaradi tega živali za migracijo uporabljajo predvsem področje zahodno od meje v Franciji.

Ukrepi za varstvo narave znotraj območja

Človeške aktivnosti

Kot oblika koriščenja zemljišča na področju Narodnega parka Mercantour prevladuje ekstenzivna reja ovac. Pri podpori naravi prijaznih kmetijskih in gozdarskih ukrepov se park občasno poslužuje nacionalnih instrumentov. Načrti predvidevajo tudi programe, izdelane posebej za park in namenjene razvoju načrtovanja pašnikov. Razen nacionalnih programov kmetovalci nimajo na razpolago lastne finančne podpore.

Na področju Naravnega parka Alpi Marittime in Naravnega parka Alta Valle Pesio e Tanaro ugotavljamo progresivno opuščanje kmetijskih aktivnosti (pašniki in košeni travniki). V okviru regionalnih in nacionalnih programov je opaziti trud za ohranjanje kmetijstva, ki ne ogroža narave. Ker zavarovana območja ne zagotavljajo lastnih programov in sredstev, na tem območju ni čezmejnih dogovorov.

Slika 28: Skupno izpuščanje kozorogov iz ujetništva v divjino

Obstoječi koridorji

Tok reke Gesso služi kot povezovalna os med Naravnim parkom Alpi Marittime in drugimi ob reki nižje ležečimi zavarovanimi območji.

Na francoski strani je območje med Narodnim parkom Mercantour in Naravnim parkom Alta Valle Pesio e Tanaro relativno težko dostopno, obstajajo še številne nedostopne površine. Tukaj poteka N 204 in vzdolž ceste je nekaj vasi. Oddaljenost med obema območjima je približno 15 km. Ozko ozemlje ob meji na tem območju tvori koridor za parkljasto divjad in povezuje področje narodnega parka z Naravnim parkom Alta Valle Pesio e Tanaro.

Iz Naravnega parka Alta Valle Pesio e Tanaro vodijo koridorji, ki povezujejo dolino Pesio z dolinami Ellero, Corsaglia, Casotto in Tanaro in se nato nadaljujejo v zaledju regije Imperia (Monte Toraggio e Pietravecchia, Monte Beltrand e Bosco della Navette). Ta koridor praviloma uporabljajo volkovi, ki prihajajo iz Ligurijskih Alp. Zato ima poseben ekološki pomen, predvsem zato, ker na nekaterih področjih, ki jih ta koridor križa, obstaja velika želja po lovu (provincia Imperia).

Prav tako obstaja tudi povezava med Alpami in Apenini, predstavlja jo dolina Monregalesi, povezava še ni podrobneje raziskana. Tudi v Franciji živi izvorna populacija volkov, ki jo občasno dopolnjujejo priselitve iz Italije. V Narodnem parku Mercantour se je na zahodu razvilo nekaj populacije volka.

Sodelovanje znotraj območja

Stiki med zavarovanimi območji

Sodelovanje med Narodnim parkom Mercantour in Naravnim parkom Alpi Marittime obstaja že od ustanovitve naravnega parka leta 1980. Leta 1988 je bil podpisan uradni sporazum o partnerskem sodelovanju (charte de jumelage). Od takrat poteka na vseh področjih intenzivno sodelovanje obeh zavarovanih območij, med drugim v okviru Interreg projekta 'Čezmejno zavarovano območje Mercantour – Alpi Marittime', prav tako poteka tudi skupni monitoring prevsem kozorogov, brkatega sera in volkov. Stiki z Naravnim parkom Alta Valle Pesio e Tanaro so manj intenzivni, se pa trenutno povečujejo.

Druga pomembna sodelovanja

Sodelovanje med Narodnim parkom Mercantour in lovskimi zvezami sosednjih območij je zelo dobro. V lovskih načrtih lovskih zvez so upoštevani podatki štetja in monitoringa kot tudi načrtov upravljanja s parkljasto divjadjo v parku. Tudi pri projektih za ponovno naselitev populacije, kot je na primer projekt za ponovno naselitev populacije muflonov v zahodnem delu parka, je sodelovanje z lovci zelo tesno. Ti odnosi se morajo na vsak način ohraniti in se še naprej izgrajevati, ker je lov predvsem za razširjanje koridorja v smeri jug-zahod (Verdon) zelo pomemben. Območje je tukaj redko naseljeno, koriščenja zemljišč je malo. Glede na te pogoje bi bilo primerno kot ekološki koridor. Da je območje

v resnici uporabljano kot razširitvena os, dokazuje monitoring nekaj kozorogov, ki so se selili iz Narodnega parka Mercantour na območje Geološkega rezervata Haute-Provence, v meri jug-zahod. Nekatera območja v rezervatu ponujajo posebne habitate in njegove velike površine so nedostopne, torej ponujajo primerne pogoje kot ekološki povezovalni element. Na izkoriščanje območja nakazujejo volkovi (iz območja Mercantour ali Verdon) in tudi številne ujede, kot je brkati ser (iz območja Mercantour ali Savoyens) in druge vrste jastrebov (izmenjava s populacijo iz Rémusata, Drôme). Masiv Monge igra pri vsakoletnih migracijah ptic selivk pomembno vlogo. Primerne lastnosti koridorja pa vsekakor omejujejo velika želja po lovu in divji lov. Izkoristili bi naj možnosti za določevanje pomembnih območij npr. kot površin NATURA 2000 (Masiv de Monge, Haute Bléone).

Projekt načrtovanega novega Regionalnega naravnega parka Préalpes d'Azur bi lahko na tem območju preko doline Luye doprinesel k povezovanju zavarovanih območij in bi ga zato morali v skladu s tem podpreti. To načrtovano zavarovano območje bi na zahodu mejilo na Regionalni naravni park Verdon in na vzhodu in severovzhodu segalo skoraj do robnega območja Narodnega parka Mercantour.

Pri nastajanju pomembnega združenja zavarovanih območij so možne povezave: iz naravnih parkov Alpi Marittime (I) in Alta Valle Pesio e Tanaro (I), ki mejita na Narodni park Mercantour, dalje preko doline Luye do načrtovanega Regionalnega naravnega parka Préalpes d'Azur (v načrtu), ki je z dolino Var povezan z Regionalnim naravnim parkom Verdon, ki sam mejijo na Regionalni naravni park Luberon. Iz tega bi lahko ustvarili povezavo preko bodočih regionalnih naravnih parkov Ventoux (v načrtu) in Alpilles (v načrtu) kot tudi Baronnies (v načrtu) v smeri sever do Narodnega parka Les Ecrins in do kompleksa regionalnih naravnih parkov Vercors, Chartreuse in Massiv des Bauges, da bi zaradi bližine Narodnega parka Les Ecrins z Regionalnim naravnim parkom Queyras na jugu zaključili krog do Narodnega parka Mercantour.

Omenjena načrtovana zavarovana območja v francoski regiji Alpes-Provence-Côte d'Azur (PACA) se nahajajo v različnih fazah načrtovanja. Izdelane so že bile prve študije, projekte še vsekakor mora preveriti in odobriti Conseil Regional PACA, projekt Regionalnega naravnega parka Alpilles je že bil odobren.

Priporočila za povezovanje

Kot smo že ugotovili, obstaja nekaj območij, ki se v smeri iz zavarovanih območij že uporabljajo kot razširjanje in selitvene osi ali pa so na osnovi pogojev primerni kot koridorji ali dopolnitvena oz. razširitvena območja obstoječih zavarovanih območij. Eden največjih problemov na teh potencialno primernih območjih je želja po lovu. Zaradi tega bi bili smiselni primerni ukrepi, na primer dogovori z lovci ali pa ureditev območij prepovedi lova, da bi na teh območjih zmanjšali željo po lovu.

Na severu Narodnega parka Mercantour je več ustreznih območij, na katerih bi lahko preko območij NATURA 2000 uredili koridorje (na zemljevidu označeni z A in B). Na teh področjih bi naj okoliška območja izkoriščali po možnosti prijazno do narave in trajnostno, z upoštevanjem načrtov upravljanja s sosednjimi območji NATURA 2000. Veliki potencial imajo predvsem območja med

narodnim parkom na področju Verдона in Geološkega rezervata Haute-Provence (na zemljevidu območje C).

Naravni park Alpi Marittime bi lahko, kot je že bilo v preteklosti ugotovljeno, razširili proti severu, da bi podaljšali skupno mejo s francoskim narodnim parkom in dobili tudi stično površino s severnim delom narodnega parka (na zemljevidu območje D). To bi med drugim koristilo tudi tam živeči populaciji kozorogov. Predstavljati si je možno tudi razširitev v smeri proti jugu, vzdolž mejne črte in gorskega sedla, vse do povezave z Naravnim parkom Alta Valle Pesio e Tanaro.

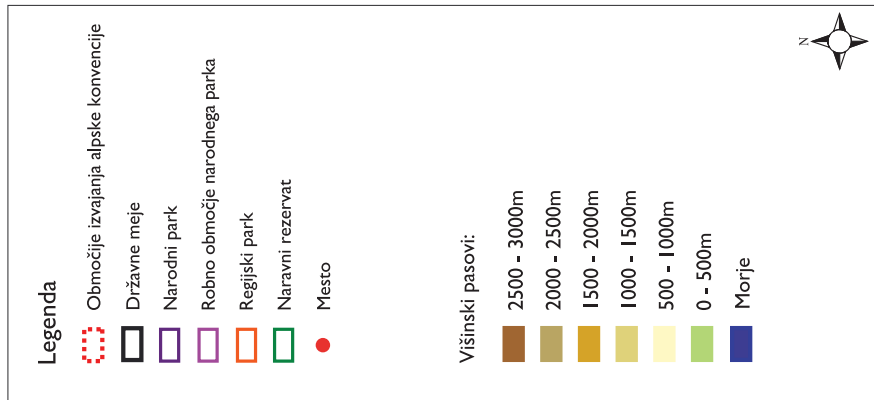
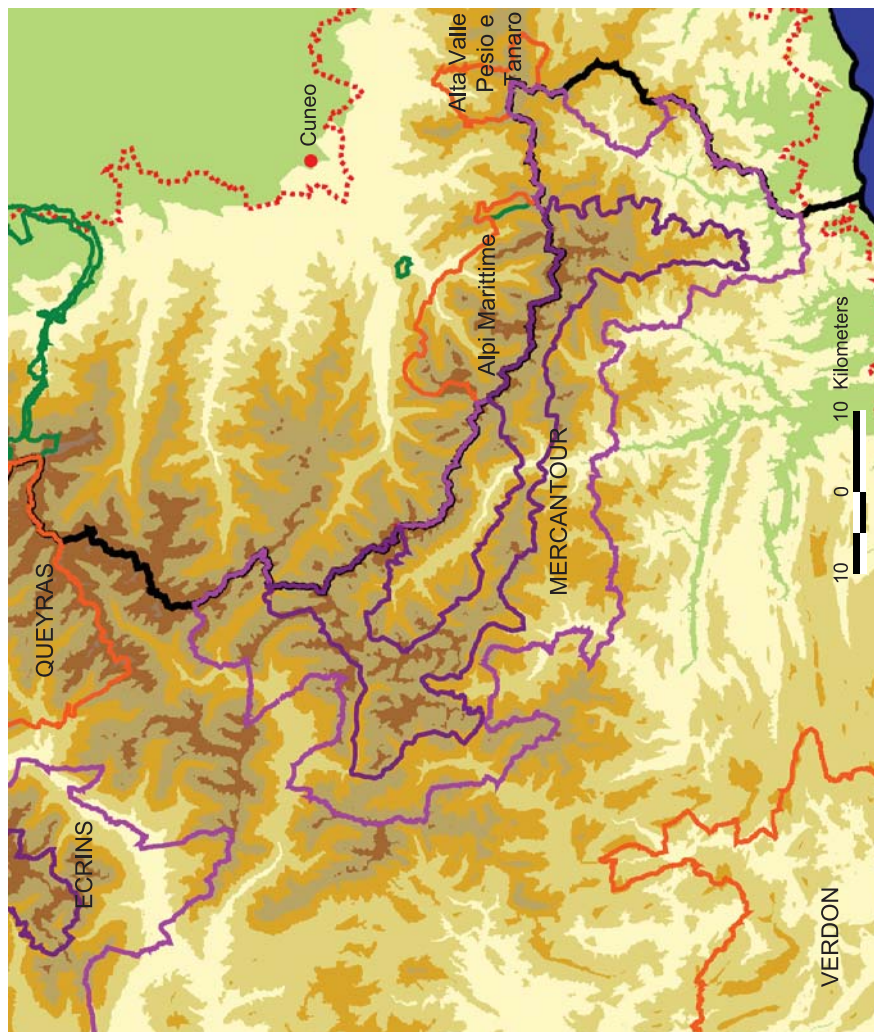
Na podlagi izbranih indikatorjev nadmorska višina, koriščenje zemljišč in prometna infrastruktura kot tudi z upoštevanjem gostote poselitve smo na severu Narodnega parka Alpi Marittime določili potencialno območje razširitve zavarovanega območja, in sicer kot razširitev sedanjega območja ali pa kot možno površino za ustvarjanje komplementarne zaščitne oblike.

Preglednica 7: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 1

Povzetek priporočil	
1	<i>Preverjanje možnosti širitve in dopolnjevanja za italijanski Naravni park Alpi Marittime na navedenih območjih.</i>
2	<i>Zagotavljanje in izgradnja navedenih potencialnih koridorjev: v Italiji smer sever-vzhod (na primer k Apeninom), v Franciji smer sever (Regionalni naravni park Queyras, Narodni park Les Ecrins) in jugozahod (smer Regionalni naravni park Verdon, vzdolž rek Verdon ali Bleone).</i>
3	<i>Smiselna porazdelitev in prilagojeno upravljanje površine NATURA 2000 na teh območjih, ki so zelo pomembna kot povezovalni elementi, na primer v smeri Regionalni naravni park Queyras.</i>
4	<i>Prilagojeno upravljanje lova in pogajanja za podpis sporazuma z lovci za ureditev območij s prepovedjo vznemirjanja divjadi in omejitev lova na občutljivih potencialnih povezovalnih področjih.</i>
5	<i>Podpora projektom za ustanovitev in razširjanje obstoječih področij (načrtovani regionalni naravni parki Ventoux, Alpilles, Batonnies in Préalpes d'Azur), s čimer bi dosegli koherentno pokrivanje površin z zavarovanimi območji.</i>
6	<i>Prizadevanja za trajen, naravi neškodljiv razvoj smučarskih območij regije (Isola 2000, Auron, Limone Piemonte) v dogovoru z zavarovanimi območji in z upoštevanjem možnih ekoloških koridorjev.</i>

Višje lege v vzorčnih območjih I

Daljšna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Špahn sekretariat Alpske konvencije - SOA
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zbiranje obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

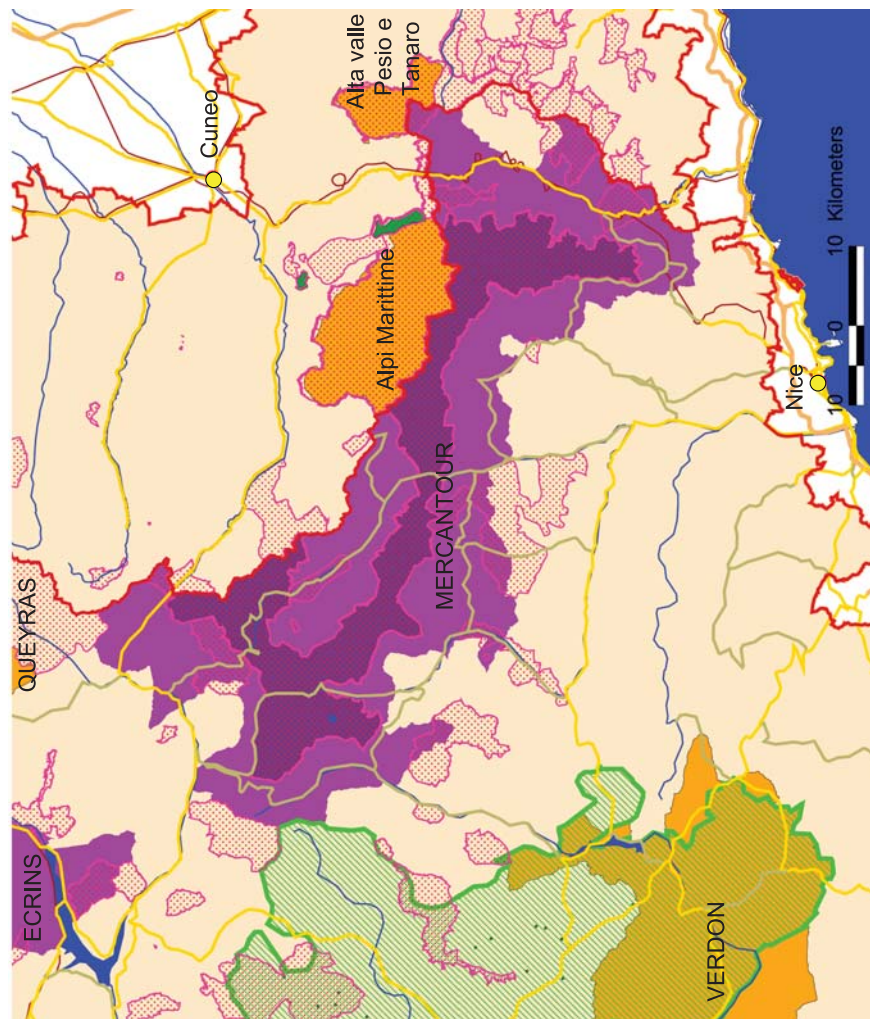
09 / 2004

Zemljevid 10: Višje lege v vzorčnih območjih 1

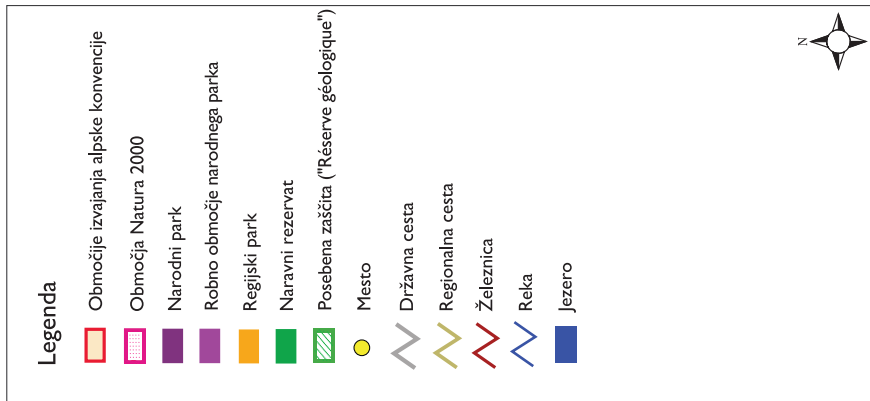
Zemljevid 11: prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 1

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih I

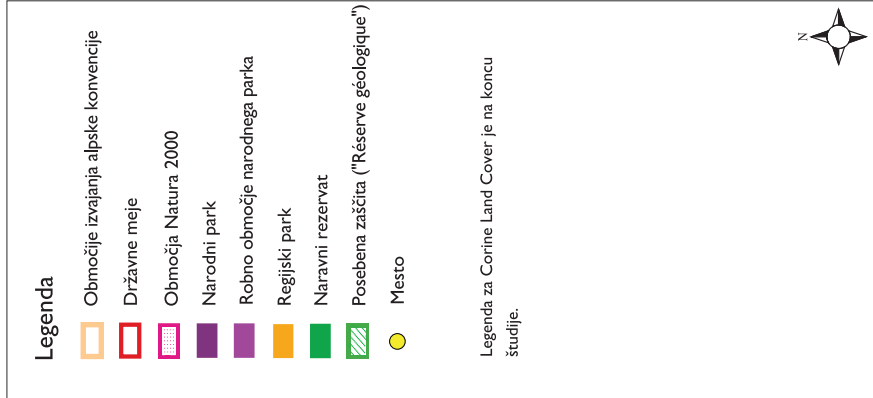
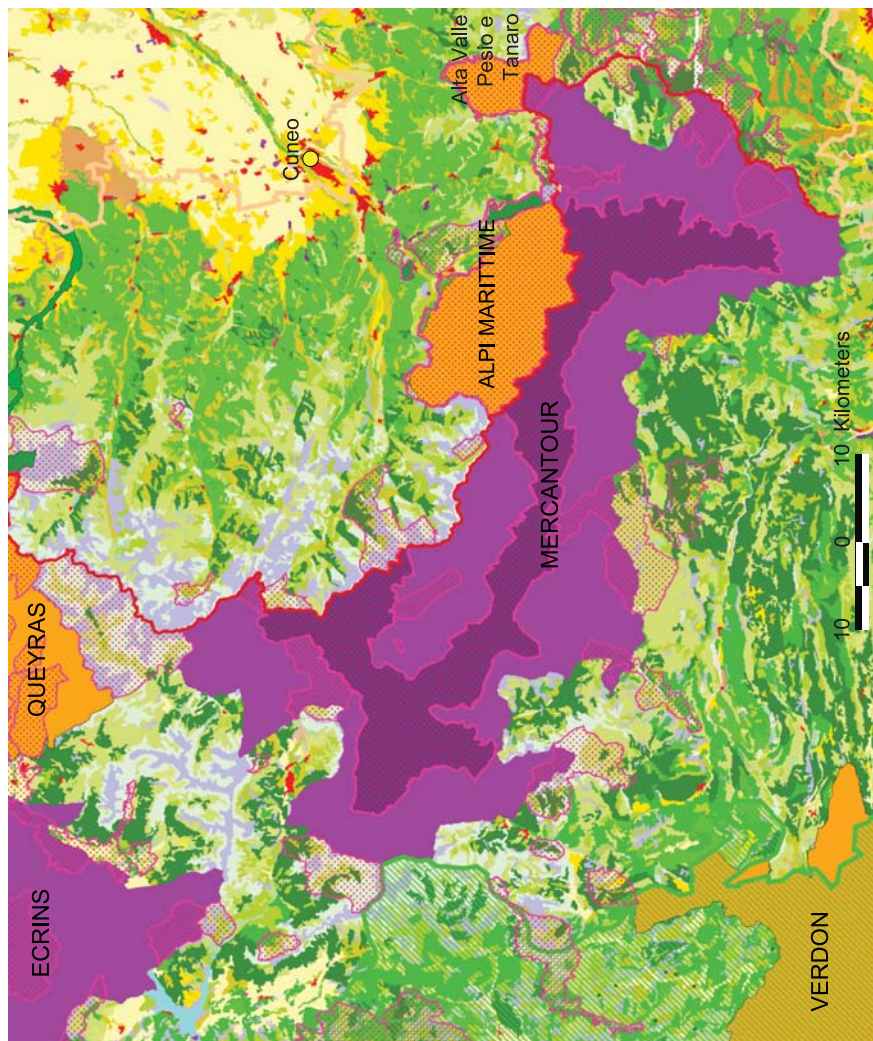
Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zatčen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics ; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics ; DEM ©GeoEye.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

09 / 2004

Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij I

Delovna skupina: Mreža zavaranosti območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Štajni sekretariat Alpske konvencije - SOIA
 Podatki: zavarovana območja Mreža zavarovanih območij v Alpah; zarašen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics; Corine Landcover Europa @EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM @GeoSys.
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

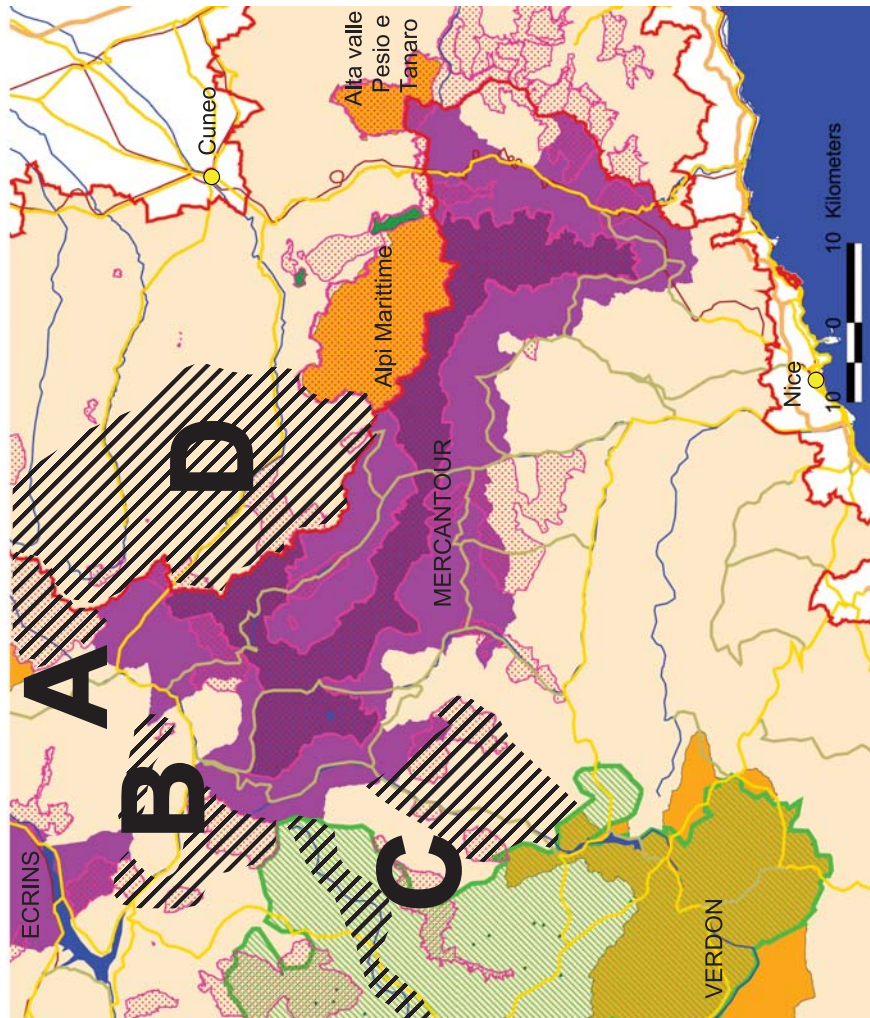
09 / 2004

Zemljevid 12: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 1

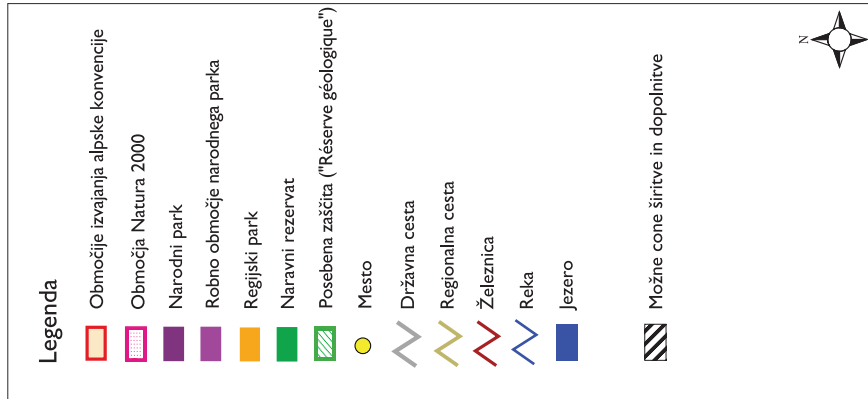
Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju I

alpenkonvention convention alpine convention delle alpi alpska konvencija

Zemljevid 13: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 1

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zatčen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics; DEM @Geosys.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

09 / 2004

5.2 Vzorčno območje 2

Regijski naravi park Vercors - Regijski naravi park Chartreuse Regijski naravi park Massif des Bauges – Narodni park Les Ecrins

V tem vzorčnem območju je potrebno pojasniti povezave med regionalnimi naravnimi parki Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges ter Narodnim parkom Les Ecrins. Kompleks, ki ga tvorijo naravni parki Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges, označuje njegova geografska kontinuiteta, pa tudi močan naseljevalni pritisk in kopičenje prometnih osi na obrobjih. To so pogoji, ki te tri naravne parke med seboj skoraj popolnoma ločujejo. Nato pa bo obravnavan položaj celotne pokrajine Isère, ker je ta pokrajina po lastni pobudi zgljedno izdelala obsežno raziskavo ekoloških koridorjev in pokrajin, in si sedaj prizadeva za to, da bi rezultate te raziskave prenesla v lokalno politično prakso.

Kompleks, ki ga tvorijo regijski naravni parki Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges, se razprostira preko francoskih pokrajin Drôme, Isère, Savoie in Haute-Savoie. Pokriva skupno površino več kot 325 000 ha. Narodni park Les Ecrins leži jugovzhodno od tega kompleksa in obsega vključno s svojim obrobjem 271 000 ha (osrčje obsega 98 000 ha).

Položaj tega vzorčnega območja znotraj Alpskega loka

Geografska lega teh zavarovanih območij znotraj Alpskega loka omogoča obilico povezav z drugimi francoskimi zavarovanimi območji, ki leže globlje v središču Alp. Razen tega pa tvorijo most do habitatov, ki ležijo zahodno zunaj gorskih con, do francoskega in švicarskega jurskega območja ter do področij, ki so južno od gorske skupine Massiv des Dévoluy. Ta so zelo pomembna za ekološko povezavo sever-jug v tem zahodnem predelu Alp.

Prostorske povezave znotraj območja

Trije regionalni naravni parki (RNP) Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges ne tvorijo povezanega spoja zavarovanih območij, kajti veliki mesti Grenoble in Chambéry predstavljata s svojima predmestjema pregrade za gibanje rastlinstva in

Slika 29: Regijski naravni park Chartreuse (F)

© Parc naturel régional de Chartreuse (F), Philippe Lheureux

živalstva. Pregrada med regijskim naravnim parkom Vercors in regijskim naravnim parkom Chartreuse se zdi trenutno nepremagljiva.

Območje Chartreuse zaznamujejo gozdne površine in posamezna kmetijska zemljišča. Po navedbah RNP Chartreuse se na območju parka nahaja nekaj risov, ki so se preselili z Jure preko obširnih gozdnih površin in dosegli gorsko skupino Chartreuse. Nadaljnje širjenje v smeri RNP Vercors pa je onemogočeno zaradi pregrade, ki predstavlja močno posejano ter močno sklenjeno površino med parki in mestom Grenoble ter njegovo okolico. Pot pa zapira tudi reka Isère.

To dokazuje tudi študija Nacionalnega alpskega botaničnega konservatorija v Gapu, v okviru katere so bile opravljene raziskave žive meje ter sistemov živih meja v okolici s ciljem, da bi analizirali kvantiteto živih meja na območnem omrežju. Raziskava je pokazala, da je sistem živih meja v zadnjih 20 letih upadel za 50%. Študija zaključuje z ugotovitvijo, da sta prekinjeni tako biološka povezava med tema območjema kot tudi povezava med obema gorskima skupinama in da je ponovna izmenjava nemogoča (BONET 2001).

V nasprotju s tem pa je lažje premagati površino med regijskima naravnima parkoma Chartreuse in Massif des Bauges. Meji obeh območij ležita ob občini Myans dejansko druga ob drugi in ob primernih infrastrukturnih ukrepih bi lahko pospeševali selitve. Predvidena je vključitev občine Myans v regijski naravni park Chartreuse, zaradi česar bi nastala neposredna stična cona med obema zavarovanima območjema. To posredovanje bi lahko prispevalo k realizaciji ustreznih ukrepov za boljšo prostorsko povezanost zavarovanih območij.

Po ocenitvi topografskih podatkov ter izjav RNP Vercors, obstaja na jugovzhodu regijskega naravnega parka, v regiji Dévoluy pomemben selitveni koridor. To območje se izkazuje z naslovom območje NATURA 2000.

Kartografska označitev zadrževanja in gibanja ruševcev in alpskih snežnih jerebov zares potrjuje kontinuum med tem območjem in notranjim Alpskim lokom. Dévoluy je šibko naseljeno območje, v katerem je ohranjenih relativno veliko življenjskih prostorov, in ki razpolaga z izjemno raznolikim rastlinskim svetom. To področje lahko označimo kot ekološki koridor med regijskim naravnim parkom Vercors in narodnim parkom Les Ecrins. Potrebno pa bo zagotoviti ohranitev teh lastnosti.

Na podoben način je RNP Chartreuse preko gorskega masiva (Massif de Belledonne) povezan z NP Les Ecrins. Tam pa bo

potrebno premagati nekaj pomembnih prometnih osi. Iz tega področja nimamo raziskav ali podatkov, s katerimi bi lahko dokazali uporabo tega področja kot koridorja. Tod leži tudi naravni rezervat Luitel, ki lahko služi kot povezovalni element.

Kompleks, ki ga tvorijo regijski naravni parki Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges, bo v bodoče bolj povezan z RNP Luberon in Verdon na jugu: trenutno preverjajo določitev namembnosti več novih regijskih naravnih parkov: na tem območju obstajajo načrti za ureditev regijskega naravnega parka Les Baronnies, ki naj bi bil v neposredni bližini RNP Verdon in ki se bo dotikal RNP Ventoux (tudi ta je trenutno še v fazi načrtovanja, obstaja pa že biosferni rezervat Mont Ventoux). Slednji naj bi tvoril skupno mejo z RNP Luberon. Na ta način lahko v tem južnem predelu Alp nastane skoraj povsem povezano omrežje zavarovanih območij. Če bodo navedeni projekti uspešno zaključeni, bo konec 2006 / 2007 odprt RNP Les Baronnies, leta 2007 pa še RNP Ventoux.

RNP Massif des Bauges je približno 40 km oddaljen od narodnega parka Vanoise. Na tem območju leži več turistično ali industrijsko močnih dolin s pomembnimi prometnimi osmi. Zaradi tega so fizične in krajinske ovire na tem območju preveč pomembne, da bi razmišljali o uveljavitvi ekoloških koridorjev.

Naravovarstveni ukrepi znotraj območja

Regijski naravni parki imajo v Franciji bistveno manj strog status zaščite kot ga imajo naravni rezervati ali osrčja narodnih parkov. Njihova naloga je, da skrbijo za stalni gospodarski razvoj regije ter so posejani in so tudi pomembna komponenta turizma. Znotraj naravnih parkov Vercors in Chartreuse se nahajata naravna rezervata velikih površin (NR Hauts Plateaux du Vercors in NR Hauts de Chartreuse), ki ju lahko na podlagi varstvenih določil primerjamo z osrčji narodnih parkov: omejitev lova, prepoved gradbenih del, strogo predpisana zaščita. Zatorej lahko govorimo o neke vrste določevanju con na teh območjih, naravni park tvori okrog teh strogo zaščitenih osrčij tamponsko cono.

Eden od ciljev naravnih parkov je ohranjanje trajnega za naravo neškodljivega kmetovanja. Za podporo in subvencioniranje tega za naravo neškodljivega ekološkega načina gospodarjenja, se koristijo možnosti ukrepanja in načrtovanja, ki jih nudijo država, regije ter Evropska unija (npr. CAD, pogodbe za trajnostno kmetijsko dejavnost).

V naravnem parku Vercours deluje društvo APAP (Association pour la Promotion des Agriculteurs du Parc – Društvo za podporo kmetovalcev v parku), v katerem so združeni kmetovalci tega območja, in ga financira park. Društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1970, je odgovorno za vprašanja v zvezi s kmetijskimi dejavnostmi na območju naravnih parkov. Vloga APAP je, da parku predstavi predloge o načinu izvajanja kmetijske dejavnosti in da pri odločitvah parka glede drugih postopkov oz. dejavnosti, ki zadevajo kmetovanje, zastopa interese kmetovalcev. Prav tako je društvo odgovorno tudi za realizacijo odobrenih načrtov kmetijskih akcijskih programov.

APAP skrbi tudi za izvajanje kmetijskih pogodb (CTE, Typ "Vercors"), predlaga kmetijski in ekološki projekt za vsak sektor, skrbi za pravilno odstranjevanje gnojivke kot stranskega produkta živinoreje in za vzdrževanje kvalitete vode. Prizadeva si za vključevanje kmetij v okolje ter za izdelavo pravilnikov za pogozdovanje.

Poleg področij kmetijstvo in okolje skrbi APAP tudi za prodajo lokalnih izdelkov kot tudi za promocijo regijske kulturne dediščine in prevzema naloge javnega dela in komunikacije.

Tudi v naravnem parku Bauges učinkujejo omenjeni instrumenti (CTE in CAD). Uslužbenec parka skupaj s kmetijsko zbornico obravnava predloge kmetovalcev z območja parka ter jim odgovarja na vprašanja, jim svetuje in jih podpira. Park deluje izključno znotraj svojih meja. V okoliških območjih pa so tudi na razpolago enake možnosti pomoči in podpore. Izkušnje parka pa so lahko v korist tudi kmetovalcem sosednjih območij, saj gre pri referentih v kmetijski zbornici za iste osebe. Do realizacije omenjenih ukrepov prihaja tudi v Naravnem parku Chartreuse.

Tudi Narodni park Les Ecrins posega po tovrstnih ukrepih in je leta 1998 s kmetijsko zbornico pokrajin Hautes-Alpes in Isère podpisal sporazum o podpiranju kmetijstva. Na tej osnovi skrbijo za izvajanje postopkov za ohranitev kmetijske in biološke raznolikosti, za unovčenje bioloških kakovostnih proizvodov, za podpiranje kmetijske infrastrukture in proizvodnje ter dogovor o sodelovanju pri transnacionalnih kooperacijskih programih (Atlas PNE, 2001). To pa je v skladu z ekološkimi in kmetijskimi cilji načrta upravljanja.

Slika 30: Regijski naravni park Vercors (F)

V narodnem parku so poleg tega realizirali še različne OALE programe (Opération Locale Agri-Environnementale – lokalni projekti za kmetijstvo in okolje): na primer program "Ohranjanje, oskrba in obnavljanje območja živih meja v pokrajini Champsaur" 1999, ki ga financirata EU in regija Provence-Alpes-Côte d'Azur, vsaka s 50% deležem. Ta projekt je zadolžen za ukrepanja v sklopu vzdrževanja in obnavljanja pokrajine živih meja. S kmetovalci se sklenejo petletne pogodbe, da se lahko financirajo ukrepi za nego in nasaditev žive meje, ki so pomembne za povezovanje habitata na lokalni ravni in igrajo pomembno vlogo kot strukturni in storilnostni elementi pokrajine.

Projekt "Kmetijstvo jutri" (Agriculture demain) je nadaljnji primer realizacije projektov OALE na področju NP. Pri tem projektu gre za oskrbovanje 2 OALE programov, enega v pokrajini Isère in enega v pokrajini Hautes-Alpes. Težišče teh pogodbenih programov je varovanje redkih vrst in habitatov ter prilagoditev tradicionalnega kmetijstva in pašnega gospodarstva tem občutljivim območjem. Program je s 50% deležem financirala EU, glede na pokrajino pa država ali posamezna regija in Conseil Regional.

V narodnem parku so za posebno obravnavo gozdov (kot območje NATURA 2000) sklenili še pogodbo med gozdno upravo (ONF) in ministrstvom za okolje. Cilj ponujenih pogodbenih ukrepov je ohranitev območij valjenja ruševcev ter varovanje in oskrba redkih vrst, kot sta ruševje in tise.

Program za vzdrževanje nacionalnih dobrin in upravljanje hribovskih kmetij v narodnem parku Les Ecrins je primer programa, za katerega je dal pobudo in ga financiral narodni park. Ta program naj bi prispeval pogodbe za obnovo krajinskih prvin (Mreža alpskih zavarovanih območij, 2004, Dossier 11, pogodba o varstvu narave in znakah kakovosti – Primeri iz posameznih dežel in zavarovanih območij v Alpah).

Sodelovanje znotraj območja

Trije naravni parki Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges tvorijo vsebinsko celoto četudi med njimi ni prehodne prostorske povezave, saj se soočajo s podobnimi problemi in pogoji.

Vsa tri zavarovana območja je prizadela naraščajoča gostota prebivalstva. Naseljenost območij narašča zaradi ugodne lege ob velikih metropolah Grenoblu in Chambéryju. Zaradi te naraščajoče ekspanzije naselbinske površine je ogrožena naravovarstvena naloga parkov. K problematiki prispevajo tudi vse večje turistične aktivnosti na teh območjih.

Na področju razvoja naseljevanja imajo parki možnost soodločanja pri načrtovanju izrabe površin, ki jih sestavljajo občine parkov. Možnost za ukrepanje je relativno majhna, saj za dejanske omejitve ni pravne podlage.

RNP Massif des Bauges in RNP Chartreuse sodelujeta med drugim pri spremembah svoje ustanovne listine, ki poteka sočasno. Ti dve območji, ki sta se soočili s skupnimi problemi, izdelujeta metodo evalvacije politike parka in analize površine.

Druge skupne projekte izvajajo upravitelji RNP Vercors in upravitelji RNP Chartreuse, sodelujejo na primer pri temah kot je gospodarstvo, tradicionalna arhitektura, turizem. Pri tem pa gre praviloma bolj za izmenjavo metod kot pa za skupno vodene in financirane projekte.

Parka Massif des Bauges in Vercors izmenjujeta podatke o turizmu in izkoriščanju v športne namene.

Načrtujejo tudi ustanovitev skupnega znanstvenega sveta parkov Vercors, Chartreuse in Massif de Bauges.

Štiri zavarovana območja tega kompleksa (PN Vercors, Chartreuse, Massif des Bauges in NP Les Ecrins) so ustanovila delovno skupino, ki glede na pristojnosti presega zaščiteno območje. Ukvarja se s temo aktivnosti v prostem času. Ta delovna skupina je povzročila nastajanje zvez in stikov med sodelavci posameznih zavarovanih območij, ki naj bi prispevali k poenostavitvi izmenjave podatkov in izkušenj ter osebja. Takšno sodelovanje in osebni stiki med zavarovanimi območji so pomembna osnova za intenzivno, uspešno sodelovanje, to pa je spet eden od temeljnih gradnikov dolgoročne povezanosti območij.

Posebna iniciativa: ekološka mreža pokrajine Isère

Na tem območju pa obstaja poleg tega zgledna iniciativa pokrajine Isère:

Na obrobju Alp, so v pokrajini Isère v dolinah močno razvili poseljenost in infrastrukturo. Da bi preprečili nadaljnjo razrezanost habitata in pokrajine, je pokrajina Isère v letu 2001

prevzela pobudo, s katero je naročila raziskavo, ki zajema ekološke koridorje. Na celotnem območju pokrajine so kartirali koridorje in analizirali kritične točke med prometom, naselji in divjadjo. Rezultate te študije naj bi udeležili v pokrajinski politiki.

Delovna skupina, ki jo tvorijo prostorski načrtovalci te pokrajine, predstavniki občin ter združenja naravovarstvenikov, naj bi našla rešitve za ugotovljene kritične točke in določila konkretne ukrepe za izvajanje v praksi.

Nekaj primerov ugotovljenih kritičnih točk:

- Obširna dolina, ki jo je oblikoval ledenik; povezuje Vercors-Chartreuse)
- Prehod Grésivaudan (povezuje Belledonne-Chartreuse v dolini Isère)
- Koridor doline Romanche

Opis projekta REDI (Réseau Ecologique Départemental de l'Isère-ekološka mreža pokrajine Isère):

Pokrajina leži med Alpami in južnimi obronki Jure, v osi od jugozahoda proti severovzhodu. Združbe osrednje vegetacije so razdeljene vzdolž te osi glede na geološke in podnebne razmere. Ta posebna morfologija vpliva tudi na obstoječe selitvene koridorje:

Iz biološkega vidika ima po nadregionalnem merilu regija Rhône-Alpes pomembno vlogo za selitve živalstva v osrednji Evropi. Na vznožju Alp, v podaljšku gorovja Jure in z dolino Rhone leže pomembne pohodniške in širitvene osi: primeri so zaznane vrste, ki imajo simbolni pomen, kot sta volk in ris, ter tudi druge vrste, kot sta jelen in divji prašič.

Obstajajo trije veliki zračni koridorji, ki se jih poslužujejo ptice selivke in ki so široki več kilometrov. Tam pogorja ustvarjajo kanale. Ti trije koridorji so mednarodnega pomena, ker usmerjajo transevropske selitve ptic in so pomembni za širjenje insektov in netopirjev.

© Parc national Les Ecrins (F) / Jean-Pierre Noollet

Slika 31: Regijski naravni park Massif des Bauges (F)

Zajetje ekološke mreže Isère je potekalo po švicarskem zgledu v 4 etapah:

- 1: Analiza razrezanosti pokrajine s pomočjo kartiranja naravnih in umetnih pregrad – ta etapa ureja porazdelitev v biološke sektorje, ki predstavljajo funkcijske enote. Te so nastale zaradi pokrajinske fragmentacije.
- 2: Prepoznavanje dragocenih biotopov, ki lahko služijo kot izvorni biotopi za različne ekološke skupine – te površine se odlikujejo po velikosti svoje populacije, raznosterosti vrst ali po posebno velikih površinah. Praviloma so zajeti in poznani po inventarnih zaznamkih ali podatkovnih bazah.
- 3: Prepoznavnost kontinuuma za vsako ekološko skupino.
- 4: Prekinitev omrežja na koridorjih.

Začasna ekološka mreža je izdelana na podlagi kombinacije potencialnega kontinuuma in razpoložljivih podatkov o selitvenih poteh živalstva. Cone kontinuuma, ki se nahajajo na zavarovanih območjih, so obravnavane kot jedra oz. osrčja. Cone kontinuuma, ki pa ležijo izven zavarovanih območij, so širitvene cone. Ta rezultat dopolnjujejo površine, ki so del domnevne ali izračunane gibalne poti divjadi in niso zajete v kontinuum, da bi na ta način zajeli vse možne potencialne cone izmenjav.

Uporabljeni podatki izhajajo iz različnih nacionalnih inventarjev (na primer iz ZNIEFF) ter CORINE Land Cover. Še dodatno pa so uporabili zemljevide cestne, železniške in vodne mreže, višinski model, kartiranje vegetacije ter za kontrolo začasne mreže tudi topografske karte v razmerju 1:25.000 in satelitske slike (SPOT IMAGE).

S pomočjo teh podatkov so izdelali začasne zemljevide z osrčji in kontinuumi, ki so jih na terenu in po pogovoru z lokalnimi strokovnjaki spremenili ali potrdili.

Kot rezultat dela so izdelali zemljevide v merilu 1:20.000; 1:100.000 in različne tematske zemljevide v razmerju 1:25.000. Zemljevidi bi naj služili kot osnova za lokalne projekte. Ker gre za različne mreže glede na vrsto ali ekološko skupino, ni bilo mogoče na zemljevidih hkrati navesti vseh informacij. Opis spornih točk (nezgode divjadi, nezagodeptic, pregrade za ribe).

V okviru raziskav so lahko opredelili številne pomembne koridorje, kot na primer dva vodna koridorja vzdolž rek Isère in Rhône, ki so regionalnega in nacionalnega pomena ne samo za ribe in dvoživke, temveč tudi druge na vodo vezane vrste, kot sta bober ali vidra.

Na delno obljudenih območjih nizke lege pa obstajata tudi dva pomembna terestrična koridorja, ki sta prav tako pomembna za regijo in državo. Dva se nahajata na višji gozdnati legi, ki sta za velike sesalce mednarodno pomembna, vendar pa sta prekinjena zaradi soteske Cluse von Voreppe pri Grenoble, med naravnima parkoma Chartreuse in Vercors.

Rezultati in zemljevidi, ki so jih razvili, imajo naslednje namene:

- Izsledke raziskave bi morali upoštevati pri načrtovanju prostorske ureditve in regijskih razvojnih konceptih (na različnih ravneh načrtovanja).
- Upoštevanje izsledkov pri UVP študijah in vseh pomembnih gradbenih načrtih v regiji.
- Lahko se uporabijo kot orodje za razčlenitev različnih vprašanj.

V pokrajini Isère obstaja poleg tega gosta mreža zavarovanih občutljivih naravnih površin. Približno trideset območij je v lasti pokrajine in sto v lasti občin. Te površine so v ekološki mreži pokrajine upoštevali kot središčne cone.

Predlogi za smiselne povezave

S pomočjo kartografske analize tega območja z izbranimi indikatorji CORINE Land Cover, cestnimi omrežji in omrežji železnic, mrežami voda ter dodatnimi informacijami iz topografskih kart in izjav vprašanih izvedencev, so lahko za vzorčno območje določili naslednje možne povezovalne cone in oblikovali naslednja priporočila:

Povezavi med regijskima naravnima parkoma Vercors in Chartreuse sta izrednega pomena, kajti nekoč povezani območji in predvsem habitati nižje nadmorske višine so sedaj med seboj ločeni (na zemljevidu cona A). Zato bi se morali nujno zavzeti za možnosti gradnje in vse ostale ukrepe, da bi to prekinitev odpravili. Kot je bilo že pojasnjeno, je omreženje zaradi intenzivnega razvoja na tem območju zelo oteženo, kljub temu pa bi lahko s primernimi gradbenimi ukrepi poskusili to doseči. Konkretno na tem področju lahko predlagamo izgradnjo koristnega podzemnega tunela za živalstvo. Dva takšna prehoda sicer že obstajata, ju pa živalstvo zaradi gradbenih značilnosti konstrukcije ne uporablja.

Na območju med regijskim naravnim parkom Vercors in gorsko skupino Belledonne bi morali med drugim z ustrežno izgradnjo oziroma adaptacijo kanala in območja med vzpetino Echirolles in Champs du Drac z uporabo obstoječih hidroloških naprav, ohraniti in izboljšati koridor med mokrišči Vercors in močvirnatim predelom Belledonne.

Povezava med regijskim naravnim parkom Chartreuse in gorsko skupino Belledonne je za velike sesalce posebnega pomena. Iz tega razloga bi bilo potrebno na vrhu Pontcharre, med Barrauxjem in občino Chapareillana narediti primerno velik in tej skupini živalskih vrst prilagojen koridor. Na tem območju obstajajo tudi številna druga mesta, ki so prioriteta značaja, a jih tukaj ne moremo posamezno navesti. V projektu REDI so navedena številna prioriteta področja ukrepanja (ECONAT 2001).

Ekološki kontinuumi so celota ugodnih površin, ki se lahko izkoriščajo dolgoročno ali kratkoročno zaradi značilnosti kake ekološke skupine živalstva. Vsak kontinuum ustreza enemu potencialnemu območju širitve, ki ga lahko izkoristi ekološka skupina. Primeri takšnih kontinuumov: Gozd nižje lege (< 1400 m), vodne in vlažne cone, termofilne površine.

Tukaj naj omenimo še Berninski koridor, ki bo kot naslednji koridor speljan mimo mesta Grenoble in ki je ogrožen zaradi načrtovanega industrijskega območja. Ta koridor morajo pri nadaljnjem načrtovanju cone nujno upoštevati.

Nekoliko lažje pa bo ponovno vzpostaviti povezavo med regijskim naravnim parkom Chartreuse in regijskim naravnim parkom Massif des Bauges, čeprav je tudi tukaj potrebno načrtovati konkretne gradbene ukrepe (na zemljevidu cona B).

Načrtovanje in realizacijo ustanovitve omenjenih novih zavarovanih območij na jugu te cone bi bilo potrebno podpreti, kajti tukaj se ponuja možnost zavarovati resnično velikopovršinsko območje in vzpostaviti ter ohranjati pomembne povezovalne osi.

Projekte kot je projekt REDI pokrajine Isère bi morali ceniti in izpostaviti kot zgledne pobude, da bi jih lahko razširili tudi na druga alpska območja.

V okviru projekta REDI so pokrajino razdelili na 13 naravnih okrajev. Za vsakega od teh okrajev študija izčrpno opisuje omrežno situacijo posameznih, glede na tip habitata opredeljenih omrežij. Poleg tega so navedene konkretne lokalne kritične točke, ki nujno potrebujejo ukrepe na področju načrtovanja prostora in gradnje. Takšne konkretne in na lokalni ravni predlagane ukrepe bi morali sestaviti tudi za druga občutljiva področja Alp in dosežene rezultate integrirati v različne ravni načrta.

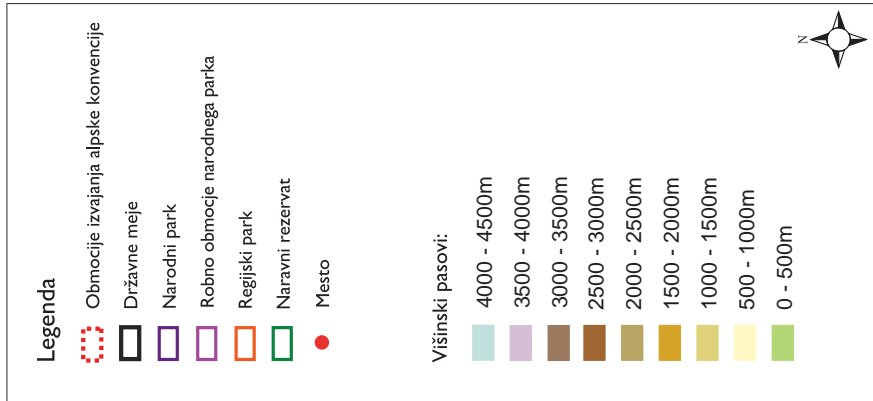
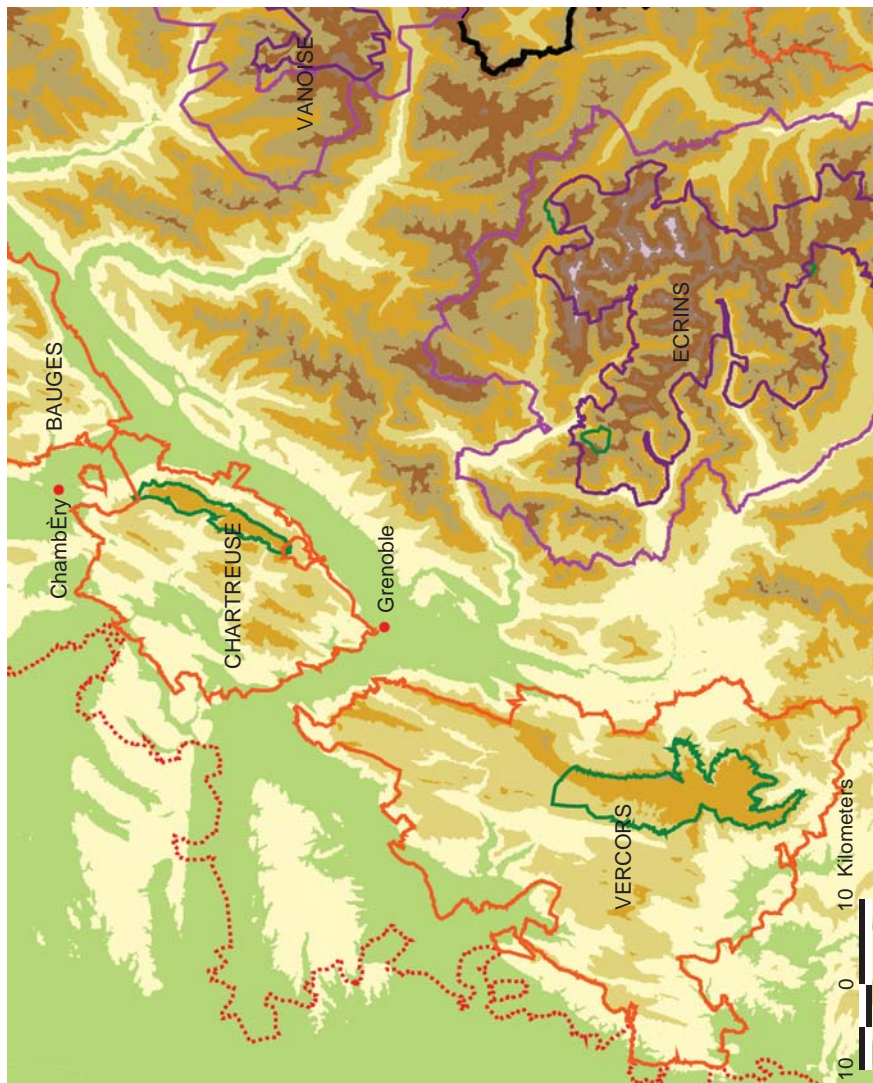
Preglednica 8: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 2

Povzetek predlogov	
1	<i>Lokalne raziskave in načrtovanje konkretnih gradbenih ukrepov na prehodih med regijskimi naravnimi parki Vercors, Chartreuse in Massif des Bauges (na zemljevidu cona A in B).</i>
2	<i>Podpiranje projektov za ustanovitev novih regijskih narodnih parkov na tem področju, z namenom ustvariti velikopovršinsko koherentno mrežo zavarovanih površin, od juga proti severu.</i>
3	<i>Natančne raziskave povezovalnih osi, ki so med regijskima naravnima parkoma Chartreuse in Massif des Bauges ter narodnim parkom Vanoise. Zaščita teh površin, na primer s strani območij NATURA 2000.</i>
4	<i>Določitev konkretnih ukrepov za ohranitev funkcije gorske skupine Devoluy kot povezovalnega elementa med regijskim naravnim parkom Vercors ter narodnim parkom Les Ecrins (na zemljevidu cona C).</i>
5	<i>Podpora in pospeševanje vzorčnih projektov omreževanja, kot je opisani projekt pokrajine Isère. Realizacija konkretnih in prostorsko naravnanih rezultatov takšnih študij na različnih nivojih načrtovanja in odločitev.</i>

Réseau Alpin des Espaces Protégés
 Rete delle Aree Protette Alpine
 Mreža zaščitanih območij v Alpah

Višje lege v vzorčnih območjih 2

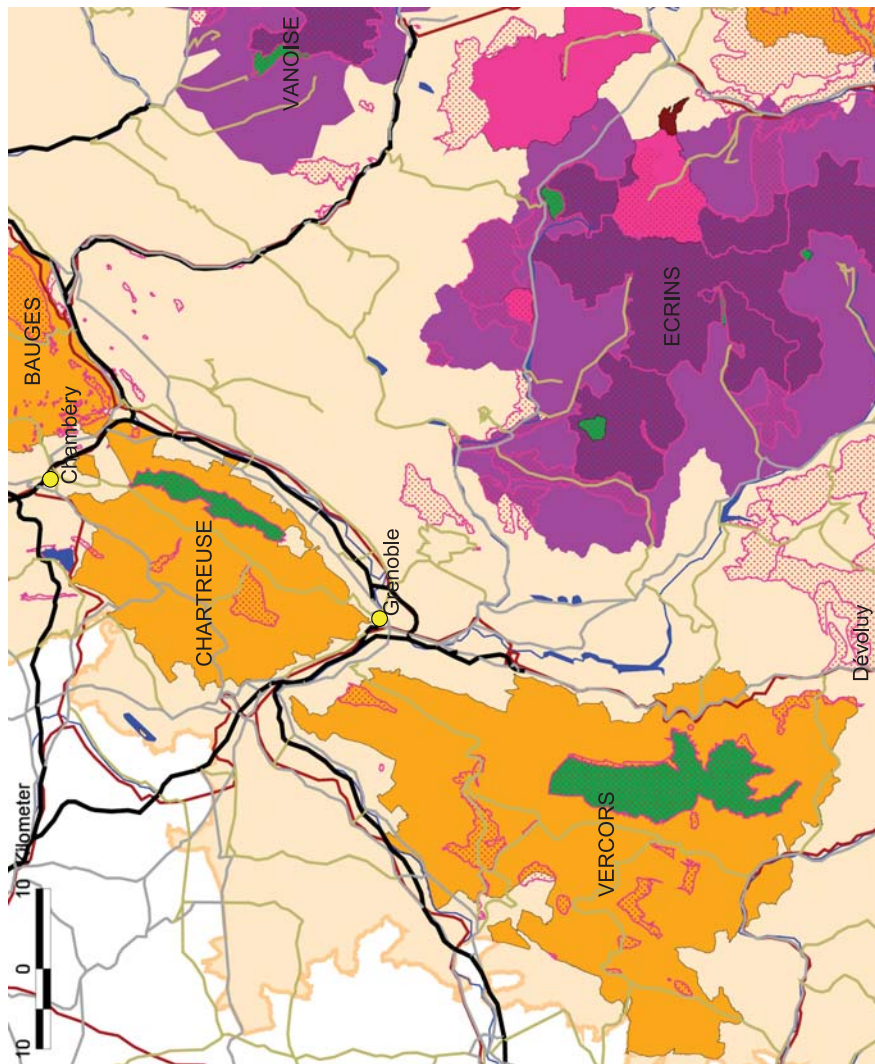

Dalovna skupina: Mreža zaščitanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Štalni sekretariat Alpske konvencije - SCIA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zaščitanih območij v Alpah; zaščitani območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj.

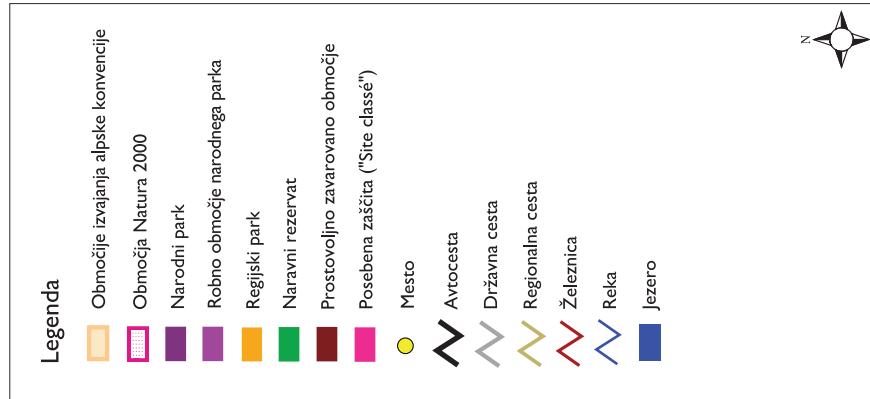

Zemljevid 14: Višje lege v vzorčnih območjih 2

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 2

Zemljevid 15: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 2

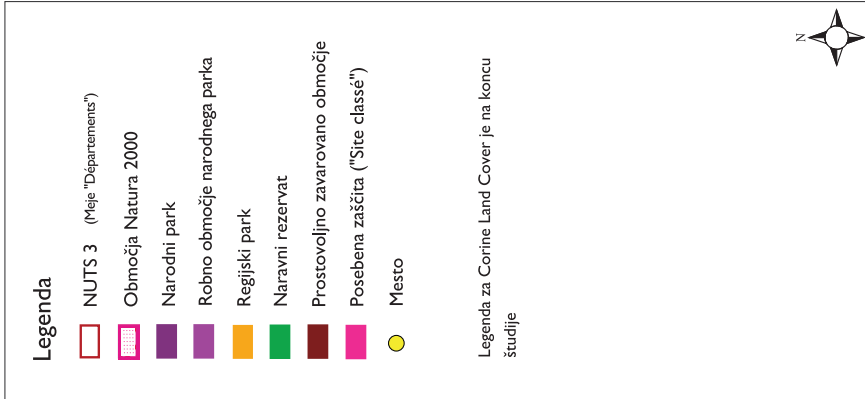
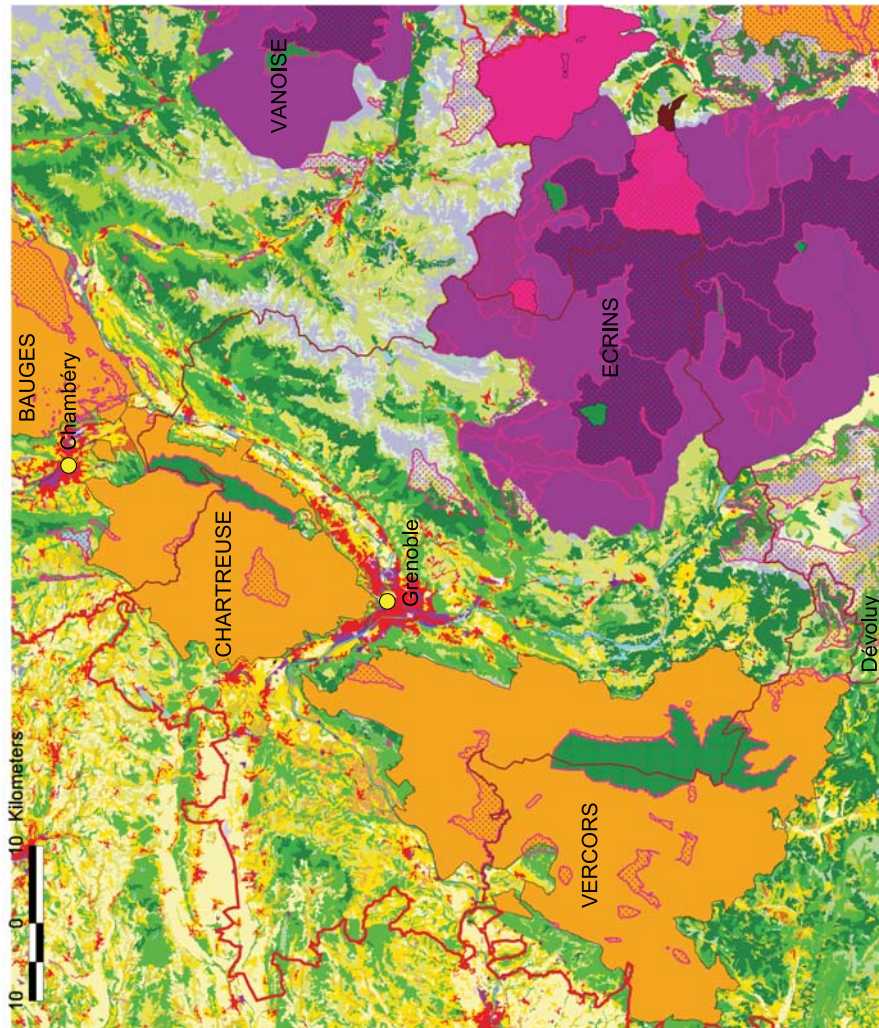

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA. Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zaščiten obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics ; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics ; DEM @Geosys. Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

09 / 2004

Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 2

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Špahn sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreža zavarovanih območij v Alpah; začasn obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys.
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

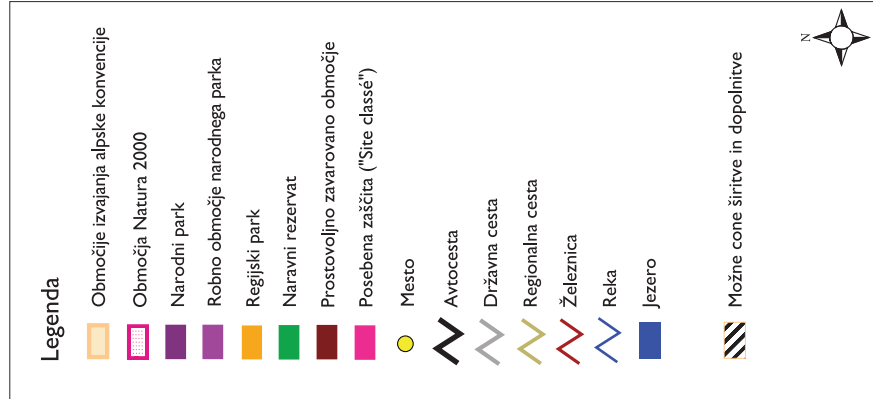
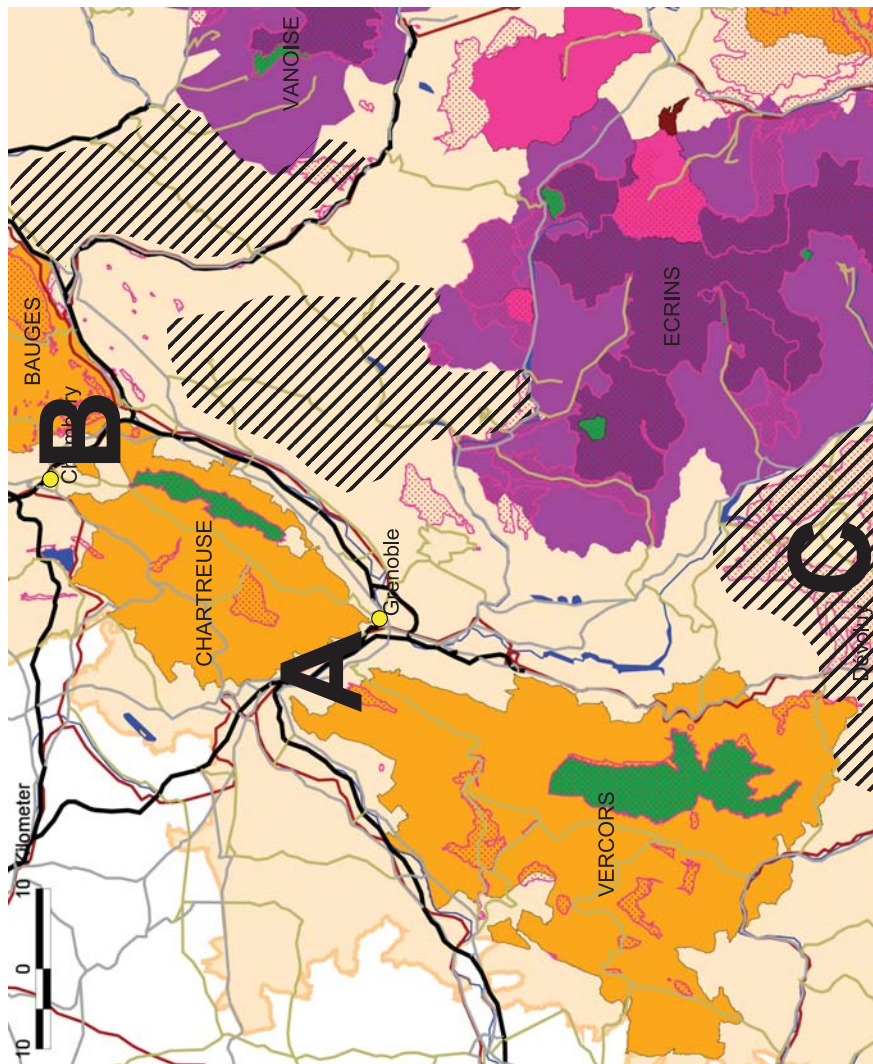

Zemljevid 16: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 2

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 2

alpenkonvention convention alpine convenzione delle alpi alpska konvencija

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zaščiten obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics ; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics ; DEM @Geosys.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

© 09 / 2004

5.3 Vzorčno območje 3

Narodni park Vanoise – Narodni park Gran Paradiso – Naravni park Mont Avic

Ta primer območja s francosko-italijanske meje smo izbrali zaradi posebne oblike sodelovanja obeh zavarovanih območij, predvsem kar zadeva kozoroge. Razen tega igra to območje zaradi svojega zemljepisnega položaja posebno vlogo kot povezovalni člen v ekološki mreži v celotnih Alpah.

Čezmejno združenje zavarovanih območij Narodni park Vanoise, Narodni park Gran Paradiso in Naravni park Mont Avic leži na obeh straneh francosko-italijanske meje. Pokriva celotno površino velikosti več kot 270 000 ha in zaobsega različne varovalne kategorije: osrednje in robno območje narodnega parka, naravni park na italijanski strani, naravne rezervate in druge kategorije, kot so območja NATURA 2000, zavarovane biotope. Za celotno območje so značilne visoke gorske verige, ki skrivajo veliko biološko in kulturno raznolikost.

Položaj primera območja v alpskem loku

Zemljepisni položaj tega združenja zavarovanih območij v alpskem loku omogoča veliko različnega sodelovanja z drugimi zavarovanimi območji.

Narodni park Vanoise na francoski strani leži v bližini Naravnega rezervata Haute-Savoie (upravlja ga društvo Agir pour la Sauvegarde des Territoires et des Espèces Remarquables ou Sensibles – ASTERS), ki leži na severu parka. Naravni rezervat Contamines-Montjoie od narodnega parka ločuje samo dolina Tarentaise, med njima je približno 11 kilometrov.

Narodni park Vanoise je povezan tudi z Narodnim parkom Les Ecrins. Med tema dvema zavarovanima območjima, oddaljenima približno 25 km, ležita dve vojaški območji (vežbališče Galibier – GR Rousses in vežbališče Rochilles Mont Thabor), ki bi lahko prispevali k oblikovanju ekološkega koridorja med narodnima parkoma⁶.

© Triglavski narodni park (SI) – Jože A. Mihelič

Slika 32: Narodni park Vanoise (F)

⁶ Da lahko vojaška vežbališča odvisno od intenzivnosti, uporabe in vrste manevrov predstavljajo posebne ekološke življenjske prostore, nam kaže primer Naravnega rezervata Argnaulaz – Tour d'Al in Švici. Vendar pa so možnosti vključevanja vežbališč kot povezovalnih elementov v ekološki mreži v tem primeru majhne, ker ne gre za razmejene površine in ker je področje tudi turistično precej močno obremenjeno.

Razen tega obstajajo možnosti povezovanja z zavarovanimi območji vzdolž južne meje, med drugim z naravnimi parki Gran Bosco di Salbetrand, Orsiera Rocciavrè in Val Troncea v Italiji. Za ta del obstajajo načrti projekta za ustanavljanje biosfernega rezervata, ki bi naj obsegal tako Regionalni naravni park Queyras v Franciji kot tudi Naravni park Po Cuneese (I) in je predviden v predelu masiva Mont Viso. To novo zavarovano področje bi lahko pripomoglo k ustanavljanju ekološkega koridorja v smeri sever-jug, ki bi se začel pri čezmejnem kompleksu Narodnega parka Mercantour in Naravnega parka Alpi Marittime in bi tekel vzdolž meje vse do naravnih rezervatov Haute-Savoie, obenem pa bi zaobsegal področje masiva Mont Blanc. Tudi za to področje obstajajo načrti za pridobitev statusa zavarovanega območja. Obmejno območje bi bilo tako skoraj v celoti zavarovano, kar bi lahko s okrepljenim povezovanjem med Italijo in Francijo pripomoglo k podpori in varovanju čezmejnih migracij.

Sicer pa lahko ugotovimo, da je na italijanski strani malo povezovanja med zavarovanimi območji združenja zavarovanih območij in drugimi zavarovanimi območji. Druga alpska zavarovana območja ležijo relativno daleč oddaljena in jih od navedenih ločujejo gosto poseljene in dostopne doline, na primera dolina Aosta.

Prostorske povezave na tem območju

Združenje zavarovanih območij Narodni park Vanoise, Narodni park Gran Paradiso in Naravni park Mont Avic na severu in vzhodu zamejuje dolina Aosta, ki je gosto poseljena in dostopna (mesta Aosta, Châtillon-St. Vincent, Verrès, Ivrea) in predstavlja pomembno prometno žilo (avtocesta in magistralne ceste, železnica, reka Dora Baltea). Med to dolino in naravnimi rezervati obstaja glede na relief nekaj poseljenih in uporabljenih območij, ki delujejo kot tamponska cona, čeprav nimajo uradnega varovalnega statusa (razen glede lova, ki je na teh področjih z lovskimi načrti nekoliko strožje omejen). To med drugim velja tudi za območje Monte Emilius (na severu Narodnega parka Gran Paradiso in na zahodu Naravnega parka Mont Avic), kjer je nekaj smučarskih območij, ali pa za območje Monte Giavino (na vzhodu Narodnega parka Gran Paradiso), ostale površine pa so relativno nedotaknjene. Seveda pa lahko ostri relief predstavlja naravno oviro za migracije vrst v smeri sever-jug. Del teh možnih tamponskih con je bil označen kot področje NATURA 2000.

Južna meja Narodnega parka Gran Paradiso poteka v dolini Locana, ki je redko poseljena. Še naprej na jugu je vrsta drugih dolin, ki ležijo v smeri zahod-vzhod (Val Grande, Val di Ala, Val di Viù) na območju ostrega reliefa in na visoki nadmorski višini. Dolina Susa omogoča čezmejno povezovanje z Narodnim parkom Vanoise (na področju prelaza Mont Cenis).

Na francoski strani Narodni park Vanoise na severu in severozahodu omejuje dolina Tarentaise (regija Beaufortain), kjer so številna pomembna smučarska območja in ki je zaradi tega pozimi zelo obiskovana. Na jugozahodu zavarovano območje sega do doline Maurienne, ki je predvsem na dnu doline relativno lahko dostopna. Tukaj teče pomembna prometna žila (avtocesta, magistralna cesta, bodoči potek proge TGV Lyon-Torino, reka Arc).

Prostorske povezave med območji

Maja 2003 je bil Naravni park Mont Avic na jugozahodu razširjen in ima danes približno 4 km dolgo skupno mejo z Narodnim parkom Gran Paradiso. Ta povezava leži na visoki nadmorski višini (približno 2 750 m - 3 100 m) in na tem področju je precej ledenikov. Integracija visokogorske doline Dondena v Naravni park Mont Avic je omogočila varovanje ekološko posebej pomembnega območja (tukaj so med drugim obsežna alpska travnišča in apnena tla). To območje je bilo že od nekdanj pomemben ekološki migracijski koridor za številne vrste, med drugim za parkljasto divjad in divje kure. Danes se izdelujejo študije za ugotavljanje rednih selitev na tem področju, da bi eventualno dvignili število pomembnih migracijskih osi, na primer za ptice ali insekte. Površina, kjer bi bilo možno razširjanje Naravnega parka Mont Avic, pa ostaja med drugim zaradi sosednjega smučarskega območja Champorcher relativno ozka.

Narodni park Gran Paradiso ima približno 15 km dolgo skupno mejo z osrednjim območjem Narodnega parka Vanoise, ki ustreza meji med Italijo in Francijo. Leži na sedlu med 2950 in 3350m, na tem območju je tudi več ledenikov (ledeniki pri izvirih Isère ali pa Col de la Vache, Rhêmes-Calabre, Basagne in Derrière les Lacs na francoski strani, ledeniki Fond, Losa, Carro in Nel na italijanski strani). Robno območje Narodnega parka Vanoise se nadaljuje vzdolž meje, na severu do prelaza Petit St. Bernard in na jugu do tunela Fréjus. Naravna rezervata Grande Sassière in Bailleiaz, ki ležita na robnem območju parka, se tudi nahajata na meji v bližini Narodnega parka Gran Paradiso. Med robnim območjem Narodnega parka Vanoise in Narodnega parka Gran Paradiso leži dolina Val Grisenche. Ta dolina je redko poseljena in odlikuje jo posebej bogata biološka raznolikost. Tukaj ne velja posebni varovalni status, razen v rezervatu za prostoživeče živali Benevolo (ki leži nasproti NSG Grande Sassière na italijanski strani). Čeprav na tem področju ne veljajo posebni varovalni ukrepi, se nam območje ponuja kot ekološki koridor in kot dopolnilno območje med dvema narodnima parkoma.

Ukrepi za varstvo narave območja

Upravljanje kmetijstva je na obeh straneh meje precej različno. Čeprav na obeh zavarovanih območjih podpirajo naravi prijazno in trajnostno kmetijstvo, na zavarovanih območjih na obeh straneh meje ni skupne kmetijske politike. Veljavni agrarni ukrepi za varovanje okolja so v glavnem tisti, ki obstajajo na nacionalni, regionalni (CAD v Franciji, posebni ukrepi avtonomne regije Valle d'Aosta) ali na evropski ravni (zaščita določenih habitatov v okviru mreže NATURA 2000, pomoč za ohranitev košenih travnikov). Čeprav kmetijstvo na področju zavarovanih območij nazaduje, še vedno kmetujejo tradicionalno. Da bi tak način ohranili, obstajajo prizadevanja in subvencije za pridobivanje vrednosti lokalnih in regionalnih izdelkov (na primer kakovostna oznaka Beaufort AOC), pa tudi ukrepi za spodbujanje ohranjanja kmečke dediščine v obliki infrastrukturne pomoči.

Glede področja gozdarstva so si upravljalci v vseh treh zavarovanih območjih v največji meri soglasni. V Franciji je upravljanje v rokah državne gozdarske uprave ONF. Želje uprave zavarovanega

Slika 33: Narodni park Gran Paradiso (I)

območja so upoštewane v načrtu za gospodarjenje, predvsem želje glede upravljanja občutljivih delov gozda, ki so za celotno površino parka kartografsko zajeti. V Italiji vsak park razvije svoj lasten načrt upravljanja, da bi s tem zagotovil trajnostno in naravi prijazno ravnanje z gozdom. V Naravnem parku Mont Avic ima 100% gozdnih površin status varovalnega gozda (gozdovi, ki služijo zaščiti pred erozijo in plazovi in v višjih predelih regulirajo vodno ravnotežje).

Lov je na največjem delu površine tega združenja zavarovanih območij prepovedan (izjema je samo robno območje Narodnega parka Vanoise). Upravljanje z divjačino je v združenju relativno enotno. To omogoča učinkovito zaščito staleža divjadi, predvsem simbolnih vrst teh parkov, ki se pogosto selijo z ene strani meje na drugo, na primer kozorogi in gamsi.

Turistično koriščenje območij je v Franciji in Italiji zelo različno. Območji v regijah Aosta in Piemonte sta turistično v majhni meri izkoriščeni, v Franciji pa je to zelo intenzivno: številna smučarska območja in tudi razvit poletni turizem, kar oboje redno povzroča motnje in med drugim vpliva na vodne vire v regiji.

Varovalni ukrepi za rastlinstvo in živalstvo

Ukrepi za varovanje okolja so v narodnih parkih in v naravnem parku strogi. Posebej občutljiva področja (npr. vlažna območja, košeni travniki in občutljiva gozdnata področja) dodatno ščitijo določeni ukrepi, oblikovani v okviru INTERREG programa 'Habitatp' ali pa v okviru strategije NATURA 2000. Osrednja območja so del mreže NATURA 2000, okoli zavarovanih območij so številna druga območja, kjer velja zaščita živalstva, rastlinstva, habitata.

Na robnem območju Narodnega parka Vanoise opažamo tudi trud za varovanje občutljivih področij, čeprav jih je tukaj zaradi intenzivne človekove uporabe težko uresničevati. Tako je bilo na primer leta 1991 z uredbo omogočeno botanično varovanje biotopa Mont Cenis. Tudi sosednji naravni rezervati na robnem območju prispevajo k varovanju občutljivih področij.

Obstoječi koridorji rastlinstva in živalstva

Čezmejne migracije kozoroga raziskuje projekt INTERREG, ki obsega več področij, med drugim monitoring čezmejnih migracij posameznih živali, ki so nosile GPS ovratnice. Tako je bilo možno natančno spremljanje premikanja 30 živali. Analize teh podatkov za zdaj še nimamo na razpolago, omogočile pa nam bodo definiranje eventualno obstoječih čezmejnih koridorjev. Danes pa nam je na razpolago že nekaj izsledkov, na primer o sezonskih selitvah kozorogov: ugotovljeno je bilo, da se kozorogi na splošno poleti selijo v Francijo in se kasneje spet vrnejo v svoja prezimovališča v Italiji. Razen tega je bilo možno ugotoviti, da številne posamezne živali za svoje selitve uporabljajo dolino Val Grisenche med Narodnim parkom Vanoise in Narodnim parkom Gran Paradiso. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so migracijske strategije praviloma vezane na posamezno žival in da ni pomembnejših skupinskih selitev. Program INTERREG obsega tudi čezmejno študijo o boleznih kozorogov, pri kateri sta bila aktivno udeležena oba narodna parka.

Raziskane so bile še številne druge selitve kozorogov, na primer med Naravnim rezervatom Contamines-Montjoie in visokogorsko dolino Tarentaise (PNV) ali pa Narodnim parkom Gran Paradiso in Naravnim parkom Mont Avic na področju, ki je po novem tudi že del naravnega parka.

Populacije volkov na italijanski strani izvirajo iz juga Italije in so selile navzgor po dolini Val de Susa, ki ne leži zelo visoko in tako olajša migracijo. Volkovi, ki so bili opaženi v Narodnem parku Vanoise (v dolini Maurienne), prav tako izvirajo od tam. Kaže, da se je nekaj posameznih živali vrnilo iz doline Tal de Tarentaise nazaj v Narodni park Gran Paradiso, tako so prečkali celoten narodni park, preden so se vrnili v Italijo.

V Franciji opaženi risi prihajajo iz doline Maurienne, medtem ko kaže, da so risi v Narodnem parku Gran Paradiso in v Naravnem parku Mont Avic prišli čez dolino Grand St. Bernard iz Švice. Za risa torej ni bilo ugotovljeno razširjanje preko francosko-italijanske meje.

Narodni park je intenzivno vključen v program za ponovno naselitev brkatega sera, čeprav park sam ni kraj za spuščanje živali. Tukaj se tudi izvaja monitoring ptic, ki so jih spustili na prostost v naravnih rezervatih Haute-Savoie, v kompleksu Mercantour-Alpi Marittime, v Švicarskem narodnem parku in v Narodnem parku Visoke Ture. Zaradi velikosti površine in centralne lege v Alpah številni brkati seri območje preletijo. Skupni monitoring planinskega orla poteka v Narodnem parku Les Ecrins.

Sodelovanje znotraj območja

Stiki med zavarovanimi območji

Stiki med Narodnim parkom Vanoise in Narodnim parkom Gran Paradiso so zelo dobri in na terenu poteka uspešno sodelovanje na različnih področjih: monitoring živalstva, botanični inventarji, izmenjava izkušenj in znanja, skupne baze podatkov.

Tesno sodelovanje med Narodnim parkom Gran Paradiso in Narodnim parkom Mont Avic je bilo vedno dobro, celo pred povečanjem, in to predvsem kar zadeva skupno dodatno izobraževanje osebja in naloge monitoringa (divje kure).

Stiki med Narodnim parkom Vanoise in naravnim parkom zaradi oddaljenosti, ki leži med njima, niso zelo tesni. Narodni park Gran Paradiso je zavzel osrednjo vlogo kot povezovalni člen med obema drugima področjima.

© Parco Naturale Mont Avic (I) / Stefano Unterthiner

Slika 34: Regijski park Mont Avic (I)

Priporočila za povezovanje

Različne opisane migracije (kozorogov, gamsev) med tremi območji tega čezmejnega združenja zavarovanih območij nam dokazujejo pomen čezmejnih zavarovanih območij. Predvsem v smeri sever se na italijanski strani ponuja območje možnega dopolnjevanja in razširjanja, posebej še zaradi tega, ker Naravni rezervat Grande Sassièrè v tem področju leži ob meji z Italijo. Pomen doline Val Grisenche za letne selitve različnih vrst parkjaste divjadi je že bil pojasnjen (na karti območje A).

Tako bi lahko oblikovali koherentno povezavo vzdolž meje od juga proti severu (Mercantour/Alpi Marittime – Queyras/zavarovana območja Mont Viso – Vanoise/Gran Paradiso – Masiv Mont Blanc – NSG Haute Savoie).

Tudi severno in južno od narodnega parka Vanoise bi naj preverili možnosti za ustvarjanje povezav (na zemljevidu območji B in C). Ti področja sta sicer zelo dostopni, kljub temu pa bi naj natančneje preverili možnosti za izboljšanje prehodnosti teh področij v dolinah Tarentaise in Maurienne. Enako velja za povezavo v smeri zahod (regionalna naravna parka Massif des Bauges in Chartreuse).

Ravno tako je potrebno preveriti, če je možno vključiti tudi obe vojaški vežbališči, ki ta čas še nista pogosto in intenzivno uporabljeni (na zemljevidu območje C). Dandanes se to še zdi nemogoče, ker področji nista izolirani in ker je okolica relativno močno turistično obremenjena. Z ustreznimi oznakami bi to lahko spremenili, uvesti pa bi bilo potrebno tudi omejitve lova, da bi na teh področjih ustvarili neke vrste območje prepovedi vznemirjanja divjadi.

Pri določevanju območij NATURA 2000 v okolici obstoječih zavarovanih območij bi naj posebej upoštevali njihovo možno vlogo v alpski ekološki mreži zavarovanih območij. Tako kot je to v primeru območij NATURA 2000 južno od Narodnega parka Vanoise, ki bi lahko služili kot neke vrste stopniki med dvema narodnima parkoma, Vanoise in Les Ecrins. Povezovanje v mrežo alpskih zavarovanih območij in evropska mreža NATURA 2000 sta dve mreži, ki sta komplementarni in bi se naj obojestransko dopolnjevali.

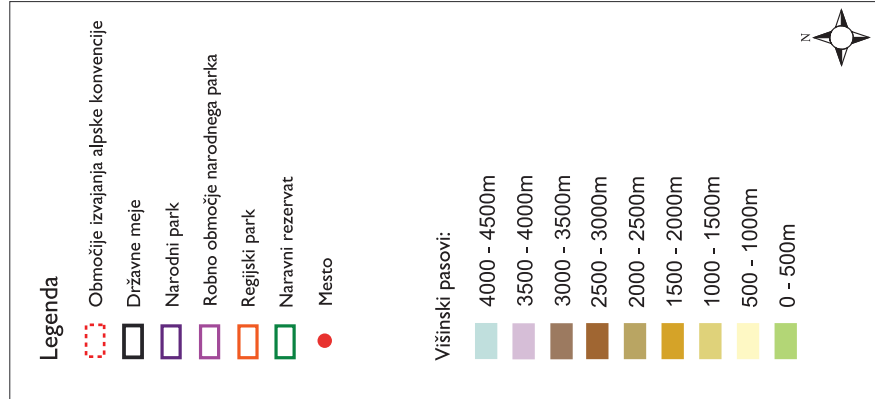
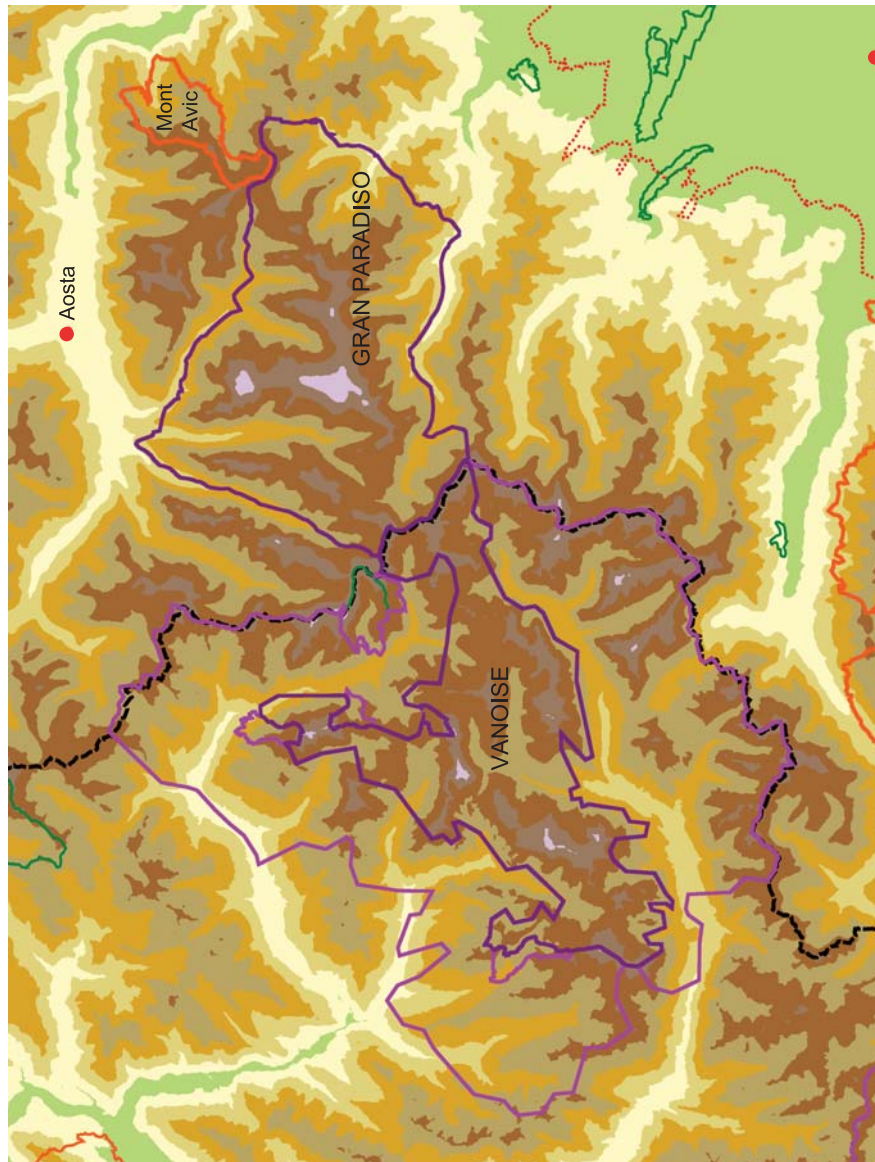
Preglednica 9: Priporočila za povezovanje Vzorcno območje 3

Povzetek priporočil	
1	<i>Preverjanje omenjenih možnosti širitve v potencialno možnih območjih, ugotovljenih na osnovi indikatorjev, tako na severu kot tudi na jugu čezmejnega kompleksa.</i>
2	<i>Podpora pri ustvarjanju koherentne povezave vzdolž francosko-italijanske meje z vključevanjem obstoječih in načrtovanih zavarovanih območij (kot je na primer možno zavarovano območje masiva Mont Blanc ali pa načrtovani Biosferni rezervat Mont Viso).</i>
3	<i>Raziskave za izboljšanje povezovanja med Narodnim parkom Vanoise in na zahodu le/e+ih regionalnih naravnih parkov Chartreuse in Massiv des Bauges.</i>
4	<i>Preverjanje možnosti za vključitev omenjenih vojaških vežbališč kot biotopov v ekološko mrežo.</i>

Zemljevid 18: Višje lege v vzorčnih območjih 3

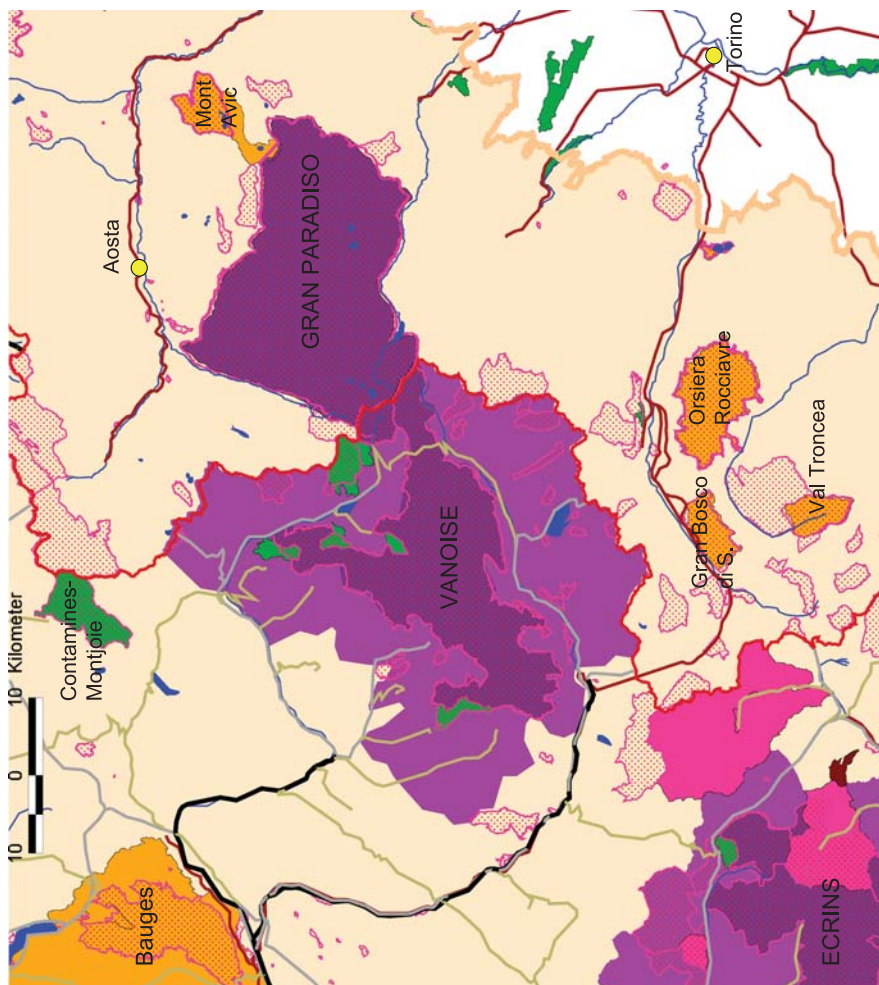
Višje lege v vzorčnih območjih 3

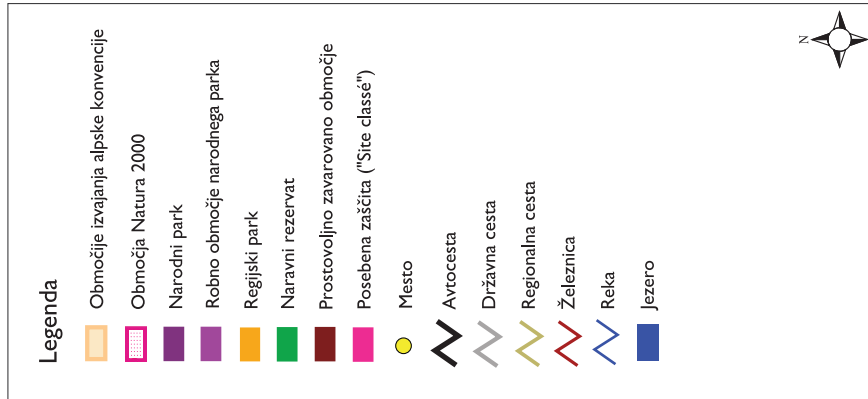
Delovna skupina: Mreža zaščitvenih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOIA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zaščitvenih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©Geosys.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

© 09 / 2004

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 3

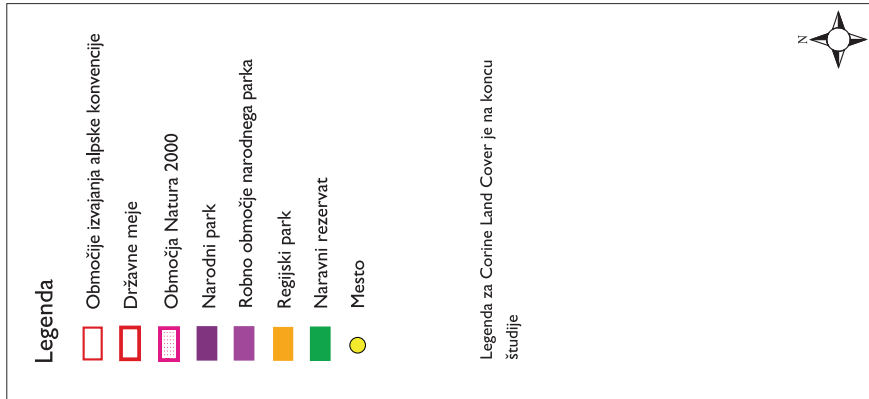
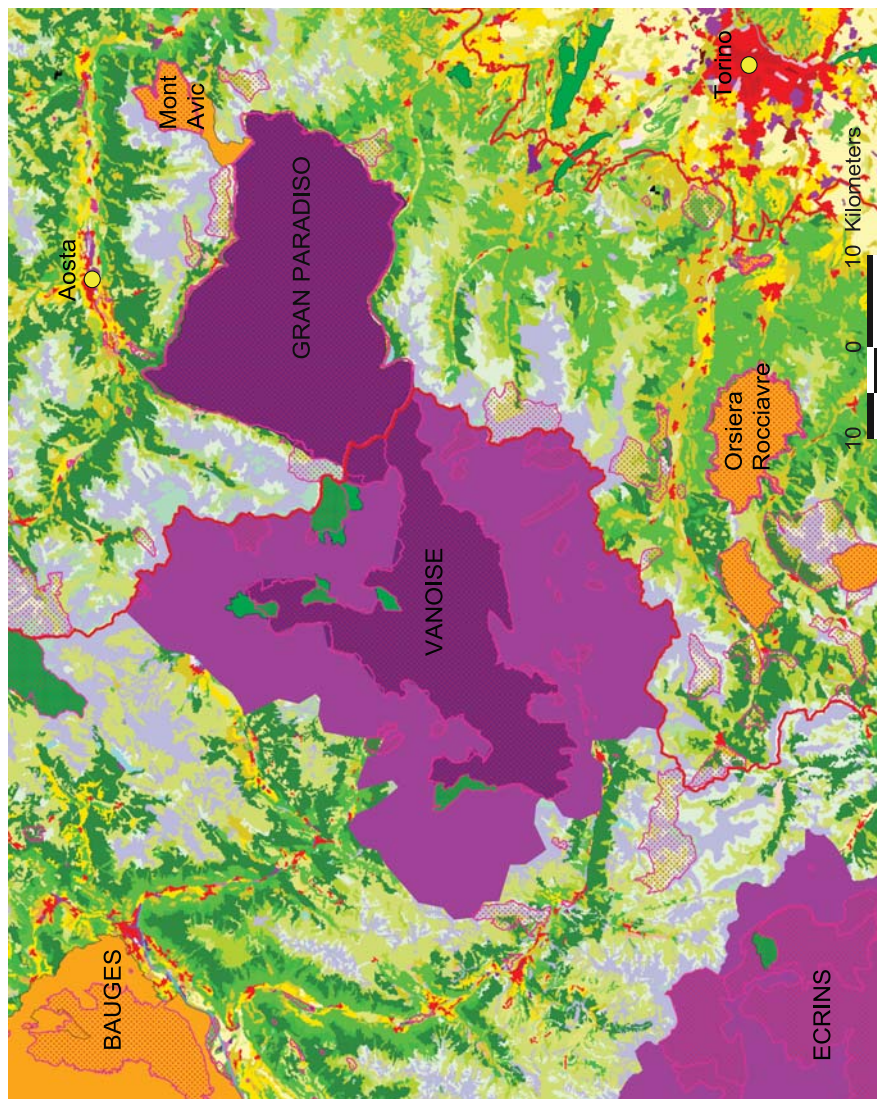
Zemljevid 19: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 3

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Štali sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; EuroGlobeMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©GeoEye.

09 / 2004

Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 3

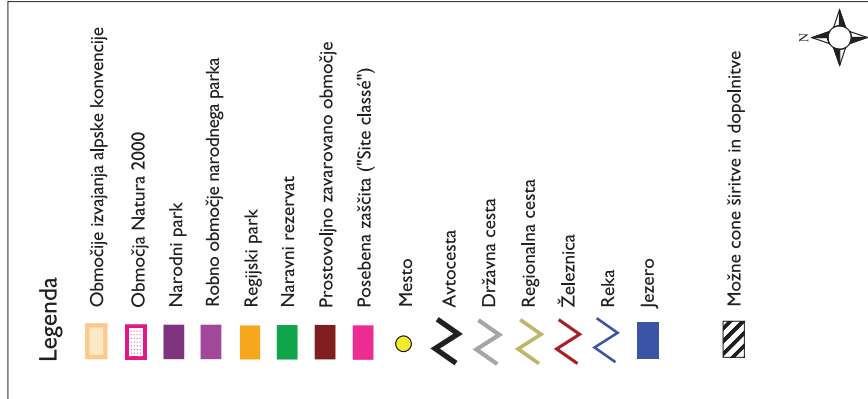
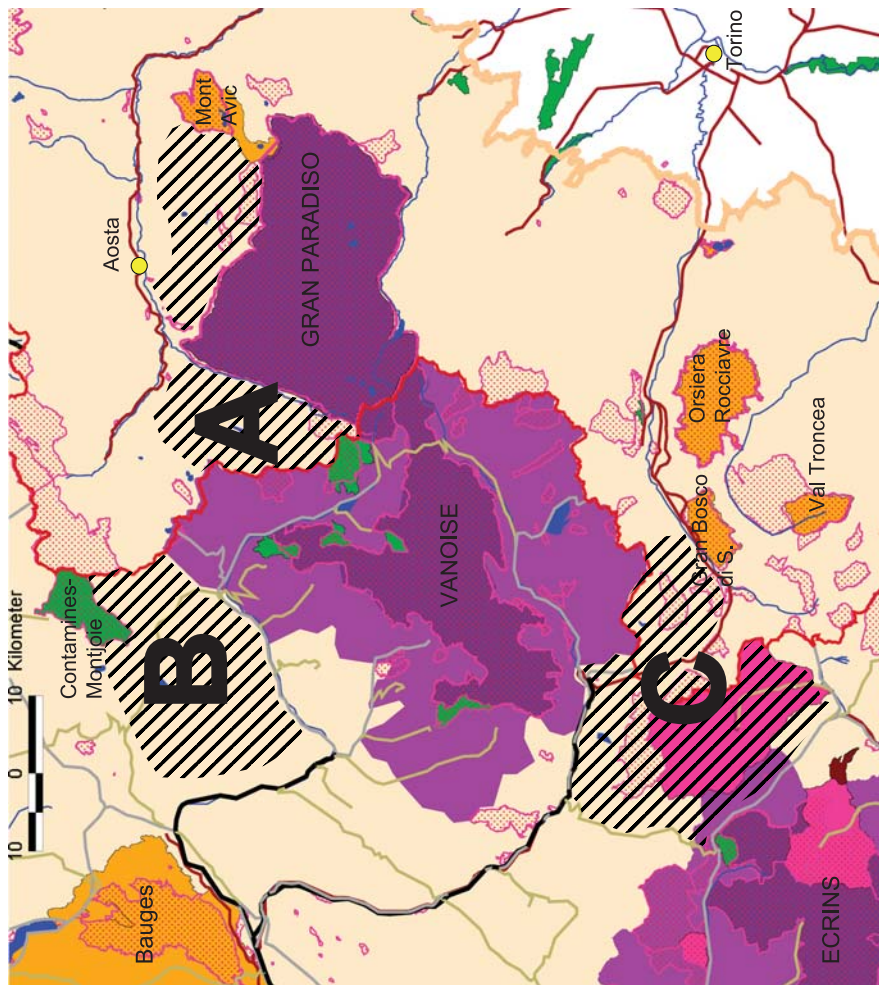
Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC - Institut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zatésen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Institut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys.
 Izdano v EURAC - Institut za regionalni razvoj

© 09 / 2004

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 3

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Štalni sekretariat Alpske konvencije - SCOA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasn obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; EuroGlobeMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©GeoEye.

Zemljevid 21: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 3

5.4 Vzorčno območje 4

Naravni rezervat Argnaulaz – Naravni rezervat Le Larzey – Naravni rezervat la Pierreuse Naravni rezervat Le Vanil Noir – Naravni rezervat Engstligenfälle Naravni rezervat Gelten-Iffigen – Naravni rezervat Spillgerten

Navedeni primer se razlikuje od drugih kompleksov. Tukaj ne govorimo o kompleksih zavarovanih območjih, ki bi jih povezovale skupne meje, ampak o zavarovanih območjih, ki se nahajajo znotraj geografske regije. Raziskano območje se nahaja v kantonih Vaud, Fribourg in Bern. V okviru skupne raziskave organizacij WWF, Mednarodnega znanstvenega komiteja za preučevanje Alp (ISCAR); Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA) in ALPARC⁷ je bilo to območje izbrano kot eno izmed prednostnih območij v Alpah (Raziskava: Alpe edinstvena naravna dediščina – skupna vizija za ohranitev njene biotske raznovrstnosti).

Položaj vzorčnega območja v Alpsem loku

Izbrano vzorčno območje obsega 7 naravnih rezervatov, ki so bili izbrani zaradi svoje biotske raznovrstnosti (flora in fauna). Ponazarjajo pa tudi različne sisteme upravljanja švicarskih naravnih rezervatov (kantonski upravitelj ali zasebna združenja kot je Pro NATURA).

Območje obsega in upošteva sledeča zavarovana območja:

- Naravni rezervat Argnaulaz – Tour d'Aï (kanton Vaud, 1979, 613 ha)
- Naravni rezervat Le Larzey (kanton Vaud, 1982, 113 ha)
- Naravni rezervat La Pierreuse (kanton Vaud, 1956, 6 282 ha)
- Naravni rezervat Le Vanil Noir (kantona Vaud in Fribourg, 1983, 1500 ha)
- Naravni rezervat Engstligenfälle (kanton Bern, 1948, 209 ha)
- Naravni rezervat Gelten-Iffigen (kanton Bern, 1996, 4 674 ha)
- Naravni rezervat Spillgerten (kanton Bern, 1976, 1 671 ha)

Za naravni rezervat Le Vanil Noir trenutno obstajajo načrti za ustanovitev regijskega naravnega parka.

Upravljanje z naravnimi rezervati in sodelovanje:

Zavarovana območja smo razčlenjevali ločeno po kantonih. V Švici so za upravljanje naravnih rezervatov odgovorni kantoni, ki so na tem področju relativno neodvisni.

Na ravni kantonov upravlja Bern s svojimi naravnimi rezervati sam, medtem ko v kantonih Vaud in Fribourg upravljanje zavarovanih območij prevzema združenje Pro NATURA. Zaradi tega obstaja tudi malo izmenjave in sodelovanja med obema skupinama zavarovanih območij.

Kantona Vaud in Fribourg:

Z zavarovanimi območji upravlja civilnopravno združenje Pro NATURA.

Obstajata dve različni vrsti primerov: Pro NATURA je lahko lastnik površine zavarovanega območja, ali pa upravlja z zavarovanim območjem na osnovi z lastnikom sklenjene civilnopravne pogodbe o izkoriščanju.

1. primer: Pro NATURA je lastnik območja.

To velja za naravna rezervata La Pierreuse (2/3 površine) in Le Vanil Noir.

Pro NATURA v tem primeru upravlja s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo v teh območjih. Vendar se to nanaša predvsem na skupne določitve za upravljanje, manj na vsebinsko sodelovanje v teh območjih.

V primeru naravnega rezervata Le Vanil Noir pa obstaja konkretno sodelovanje med ustanovama Pro NATURA Vaud in Pro NATURA Fribourg, ki upravljata vsaka svoj del zavarovanega območja, ki se nahaja v obeh njunih kantonih. Tukaj se je razvilo intenzivno sodelovanje med partnerji, vendar ostaja upravljanje zaradi pomena kantonov pri dveh ločenih ustanovah.

Pro NATURA ne opravlja lova. Slednji je dovoljen v teh območjih, saj ga zasebni lastnik na svoji površini ne more prepovedati, razen če se območje nahaja v lovskem rezervatu.

2. primer: Pro NATURA upravlja z območjem po pogodbi

V tem primeru je upravljanje območja s pogodbo preneseno na Pro NATURA, med lastnikom zemljišča in združenjem obstaja civilnopravna pogodba. To velja za naravna rezervata Argnaulaz – Tour d'Aï in Larzey.

Med zavarovanimi območji ni sodelovanja.

⁷ ALPARC: Kratica za Mrežo zavarovanih območij v Alpah

V primeru naravnega rezervata Argnaulaz – Tour d’Ai je bila pogodba sklenjena z vojsko, ki ima na tem območju vadbeni poligon za svoje enote. Del tega poligona je naravni rezervat. Na površini vadbene poligona se ne gradi nobenih infrastrukturnih objektov, objekti za preostali del vadbišča se uskladijo s Pro NATURA. Prav tako poteka razprava o razširitvi zavarovanega območja na celotni poligon.

Lov je podobno kot v prvem primeru dovoljen v skladu z zakonskimi določili.

Kanton Bern:

Naravni rezervati so zavarovani s kantonskimi uredbami in z njimi upravlja inšpektorat za varstvo narave v kantonu Bern.

V okviru teh zavarovanih območij obstaja med upravitelji tesno sodelovanje na področjih upravljanja, nadzora, urejevalnih ukrepov ter aktivnosti, s katerimi izboljšujejo pogoje za divje živali.

Lov je dovoljen v skladu z zakonskimi določili.

Prostorske povezave znotraj zavarovanih območij

Razdalje med zavarovanimi območji segajo od 25 do 50 km. V območju, kjer se nahajajo naravni rezervati Spillgarten, Engstligenfälle in Gelten-Iffigen obstajajo obsežne kmetijske površine, kot lahko tudi vidimo na zemljevidu izkoriščanja zemlje. Prometno omrežje ne predstavlja pregrade, kar ponazarja karta prometne infrastrukture.

Območje na zahodu med zavarovanimi območji Le Vanil Noir in La Pierreuse leži v nižje ležečem predelu in se razteza vse do doline. V območju doline se nahajajo mokrišča in na dnu doline potekajo cesta in tiri. Okoli naravnega rezervata Le Vanil Noir se nahajajo številne kmetijske površine.

Naravovarstveni ukrepi znotraj vzorčnega območja

V vsakem izmed zavarovanih območij je razširjena ekstenziva kmetijska dejavnost, ki je subvencionirana, bodisi preko nacionalnih določil bodisi preko združenj. Te subvencije se razlikujejo glede na upravljanje zavarovanega območja.

Če z naravnimi rezervati upravlja kanton (primer so naravni rezervati Gelten-Iffigen, Engstligenfälle in Spillgarten), je pri inšpektoratu za varstvo narave mogoče pogodbeno vezati del površin. Te površine naj bi bile obdelovane na ekstenzivni način in so pod nadzorom inšpektorata za varstvo narave. V navedenih naravnih območjih je velik delež površin pogodbeno vezan: naravni rezervati Gelten-Iffigen (večji del) in Spillgarten (100% površine).

Ekstenzivno obdelane površine poskušamo čim bolj povezati v omrežja znotraj zavarovanih območij. Ta ukrep subvencionira in podpira nacionalna direktiva o subvencioniranju (uredba o ekološki kakovosti).

Kadar z naravnimi rezervati upravlja Pro NATURA, obstajata dve možnosti:

Če je Pro NATURA lastnik naravnega rezervata (primer naravnega rezervata La Pierreuse (2/3 površine) in Vanil Noir), določa združenje Pro NATURA kmetijsko politiko, ki vzpodbuja ekstenzivno in ekološko kmetovanje.

Če Pro NATURA upravlja območje po pogodbi, kmetijstvo ni načrtovano in izvajano po enako strogih merilih kot na njihovih lastnih površinah. Enaka pa je ciljna usmeritev: ohranjanje tradicionalnega in trajnostnega kmetijstva in gozdarstva (ni razvoja turistične infrastrukture, ni novogradenj).

Obstoječi koridorji za rastlinstvo in živalstvo

Določila uredbe o ekološki kakovosti v Švici podpirajo program oblikovanja omrežja dragocenih ekoloških površin. Ta uredba zahteva, da mora biti 7% kmetijskih obdelovalnih površin na voljo kot ekološke izravnalne površine. V zadnjem času se še dodatno vzpodbuja ustvarjanje omrežij na lokalni ravni, in sicer v projektih, ki obsegajo 5-10 občin.

Kot primer takšnega projekta v našem vzorčnem območju lahko omenimo projekt, ki ga izvajata naravna rezervata La Pierreuse in Le Vanil Noir. Cilj projekta ni vzpostavitev povezave med zavarovanimi območji, ampak je projekt zastavljen v manjšem merilu. To je projekt o lokalnem ustvarjanju mreže površin znotraj dolinskega dna. Projekt izhaja iz prostovoljne pobude nekaterih kmetovalcev in ga sedaj usklajuje regionalno društvo kmetovalcev (association pour le développement du pays d’En Haut – Društvo za razvoj regije pays d’En Haut). Projekt obsega določene vrste valedičih ptic, ki so bile izbrane kot vrste za kazalce ter makrofavno.

Nadaljnji projekt za ustvarjanje omrežij, ki je potekal znotraj vzorčnega projekta, se izvaja v kantonu Fribourg. Projekt združuje 8 občin in kmetovalce združenja Mouvement Agricole de l’Inthiamon – Kmetijsko gibanje Inthiamona. Projekt pokriva površino približno 1 500 ha in njegovo trajanje je predvideno za obdobje 6 let. Načrtovanje je bilo opravljeno s pomočjo biologa, zadolženega za celotno območje doline.

Projekt se izvaja v treh fazah:

Kartografska faza, kjer evidentirajo različne habitate ter rastlinstvo in živalstvo na območju, pa tudi ogrožene vrste, ki se tod pojavljajo. Nato opredelijo razdelitev ekoloških izravnalnih površin in izvedejo razčlemba botaničnega inventarja teh površin. Izbere se nekaj površin, ki imajo zelo velik ekološki pomen, in te služijo kot temelj za izgradnjo ekološke mreže. Ta območja so osrednja območja. V naslednjem koraku okoli teh osrednjih območij razdelijo ekološke izravnalne površine v primerni obliki, da bi tako med seboj povezali ta osrednja območja.

V okviru projekta sta bili izbrani dve različni skupini kazalcev:

- prednostne vrste, ki so ogrožene in so zanje habitati projektnega območja posebej pomembni. Predlagani ukrepi želijo doseči cilj zavarovanja teh ogroženih vrst. Primeri tega projekta so: repaljščica (*Saxicola rubetra*) in dve vrsti metuljev, namreč strašničin modrin (*Maculinea teleius*) in močvirski modrin (*Maculinea nausithous*).
- Značilne vrste tipičnih habitatov projektnega območja. Predlagani ukrepi v tem primeru služijo ohranjanju naravnih in sonaravnih habitatov. Primeri tega projekta: poljski zajec (*Lepus europaeus*), rjavi srakoper (*Lanius collurio*) in materina dušica (*Thymus serpyllum*).

Prav tako so izbrana prednostna območja in habitati. Določijo se ukrepi za zaščito teh habitatov in njihovih vrst. Na primer:

- Repaljščica, ki je ogrožena predvsem zaradi košnje ali paše v času valjenja oz. zaradi preveč intenzivne rabe površin (predvsem zaradi posledičnega zmanjšanja populacije žuželk), bi naj pridobila zaradi imenovanja njenih območij valjenja v ekoloških izravnalnih površinah. Ekstenzivirali pa bi lahko tudi rabo teh površin v času valjenja.
- Rjavi srakoper je odvisen od živih meja in trnja. Ukrepi se tukaj osredinjajo na ohranjanje obstoječih živih meja in na nove nasade takšnih strukturnih elementov.

Projekt je uspešen, saj v njem sodeluje 35 od skupno 50 kmetijskih gospodarstev v regiji. Zasnova te strategije omreženja se v Švici naprej razvija in je tudi subvencionirana. V kantonu Fribourg že obstaja 8 podobnih projektov.

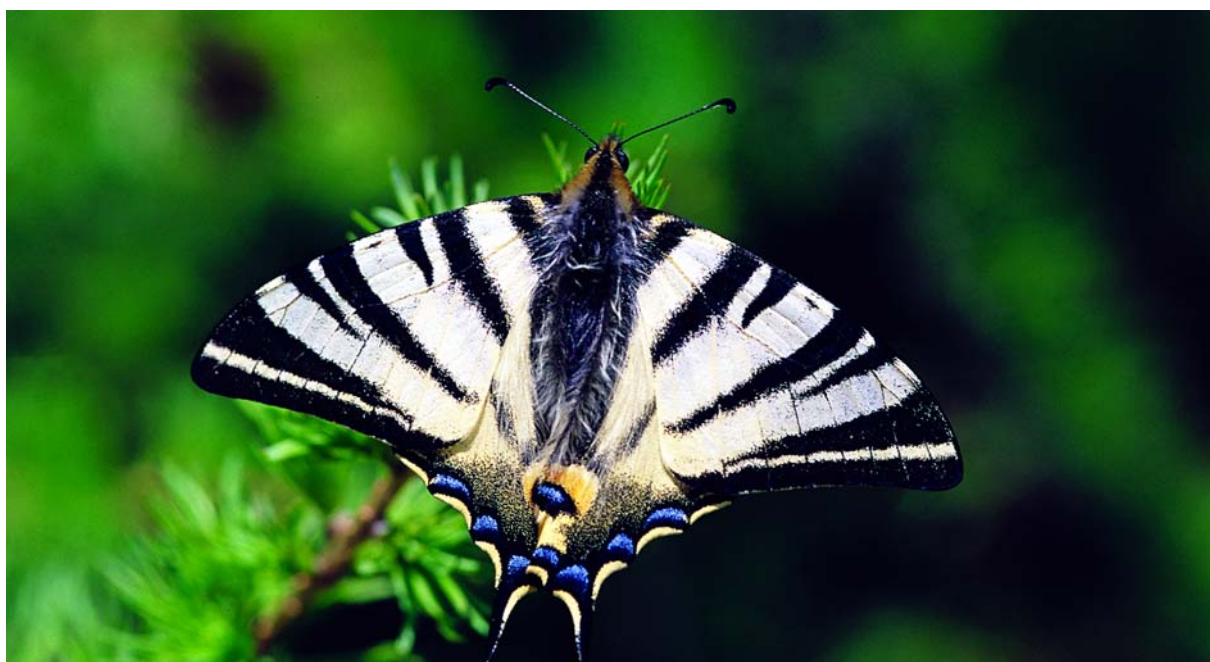
Priporočila za smiselne povezave

Analiza kazalca prometna infrastruktura je pokazala, da je naravni rezervat La Pierreuse skoraj v celoti obdan s prometnim omrežjem, ki ga sestavljajo ceste, tiri in vodni tokovi. Te pregrade je še posebej težko premostiti v severni smeri proti naravnemu rezervatu Le Vanil Noir. Na tem področju je torej potrebno natančneje preučiti prepustnost prepreke in možne gradbene posege.

Vzorčno področje je še posebej pomembno zaradi mokrišč, ki se nahajajo tam. Kot lahko razberemo iz zemljevida izkoriščanja zemlje na tem področju, se mokrišča nahajajo predvsem v nižinskih legah med naravnima rezervatoma La Pierreuse in Le Vanil Noir ter v nižje ležečih legah med že omenjenima naravnima rezervatoma in med rezervati Gelten-Iffigen, Engstligenfälle in Spillgarten.

Analize, ki so bile opravljene v okviru razvoja nacionalne ekološke mreže Švice (REN) in so obravnavale položaj mokrišč na tem področju ter njihovo povezovanje v mrežo, so za to območje ugotovile srednji do dober položaj habitatov. Vendar so to rezultati analize, ki je bila narejena po merilu za celotno Švico (1 : 500 000) in zato lahko položaj povezovanja v mrežo na lokalni ravni pokaže neizpopolnjeno mrežo. Na tem področju je tudi dobro povezovanje habitatov "Gozd v visoko ležečih področjih (>1200 m)"⁸ (BUWAL 2004).

Položaj povezave v specifično mrežo habitatov z ekstenzivnim kmetijstvom je na drugi strani relativno slab. Sicer obstajajo številne površine, ki so v ekstenzivni rabi, vendar so močno razdrobljene. Opisane projektne pobude so zato na tem področju še posebej pomembne in bi jih bilo potrebno ustrezno podpreti in vzpodbujati. S povezovanjem več podobnih lokalnih

Slika 35: *Iphiclides podalirius*

⁸ To je eden izmed tipov habitata, ki so bili imenovani v okviru Nacionalne ekološke mreže (REN) Švice

projektov, njihovo koordinacijo in prilagoditvijo je možno doseči omreženje habitatov in tipov habitatov tudi na večje razdalje.

Na ravni kantonov bi bilo potrebno opredeliti prednostna območja za oznako ekoloških izravnalnih površin v povezavi z njihovo vlogo v ekološki mreži. Na ta način bi ustvarili koherentne specifične mreže določenih biotopnih tipov. To velja v tem območju predvsem za habitate z ekstenzivnim kmetijstvom.

Preglednica 10: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 4

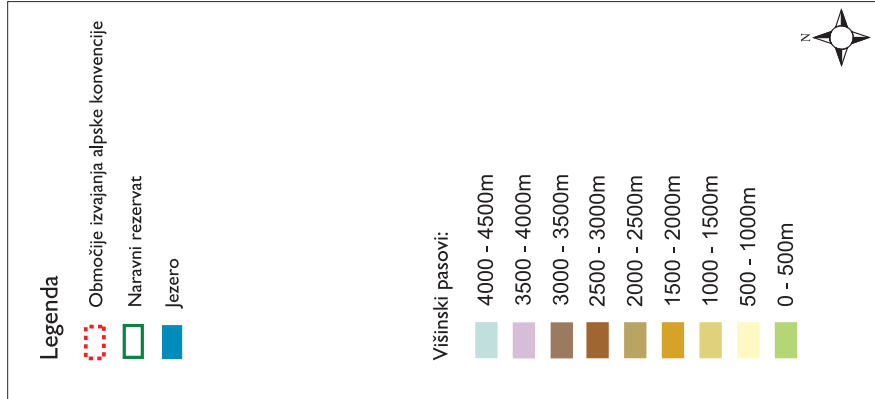
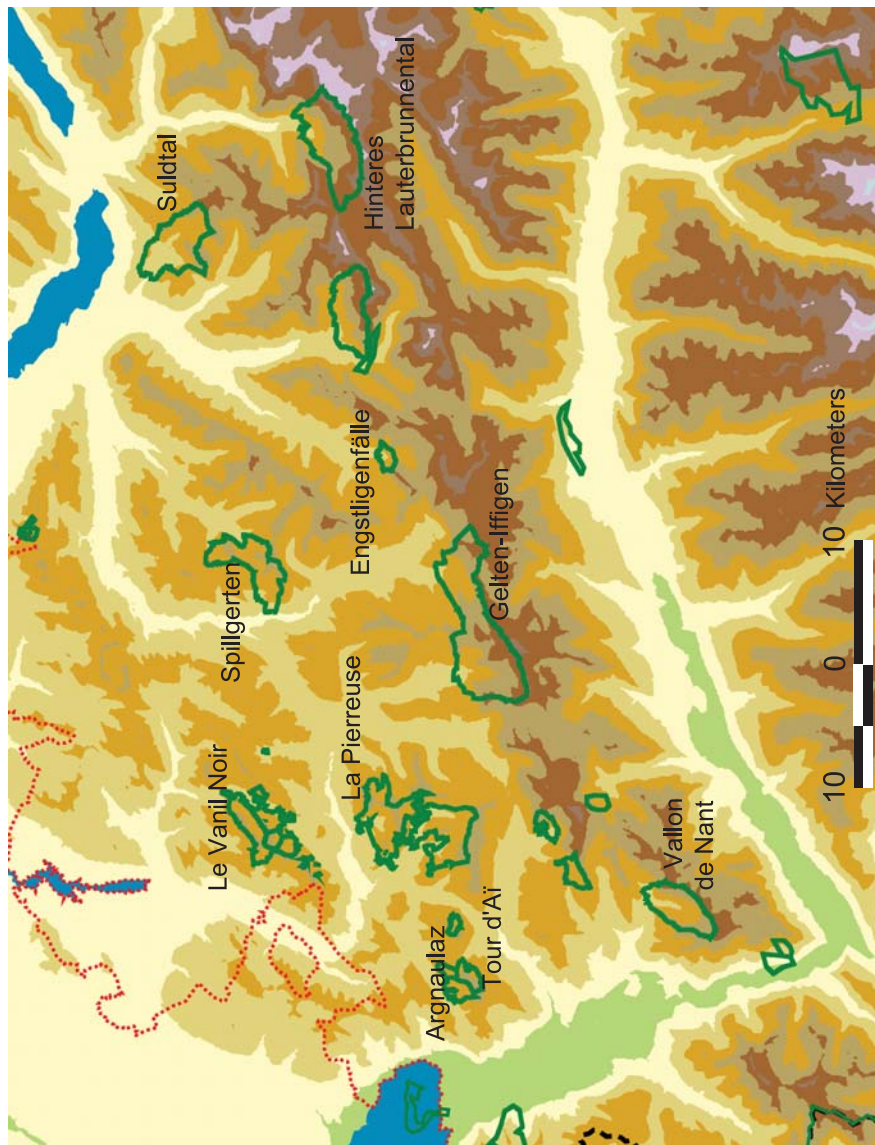
Priporočila	
1	<i>Raziskava položaja prometne infrastrukture okoli naravnega rezervata Le Vanil Noir. Območje je popolnoma obdano s cestami in tiri. Upoštevanje dvoživke in pomembna mokriščca v tem območju je potrebno izvesti ustrezne gradbene posege (podhode) ali izvesti posebne ukrepe (periodično zaprtje cest ob sezonskih migracijah, omejitve hitrosti).</i>
2	<i>Pri načrtovanju lokalnih projektov omrežij po vzoru primera, ki je bil naveden, je potrebno še posebej upoštevati habitate z ekstenzivnimi kmetijskimi površinami, saj so te površine v tej regiji močno razdrobljene.</i>
3	<i>Vzpodbujanje in subvencioniranje lokalnih pobud za izvajanje konkretnih projektov ustvarjanja povezav.</i>
4	<i>Upoštevanje lege in funkcije površin, ki so bile izbrane kot SMARAGD-površine⁹ za omrežje SMARAGD v Švici. Izbor teh površin naj tudi upošteva njihov pomen znotraj ekološke mreže zavarovanih območij.</i>

⁹ Zavarovana območja posebnega pomena (ZICS), ki so bila izbrana na osnovi Bernske konvencije in bi naj bila prijavljena pri Svetu Evrope za tvorbo omrežja SMARAGD, ki je švicarski program, ki ustreza omrežju NATURA 2000

Zemljevid 22: Višje lege v vzorčnih območjih 4

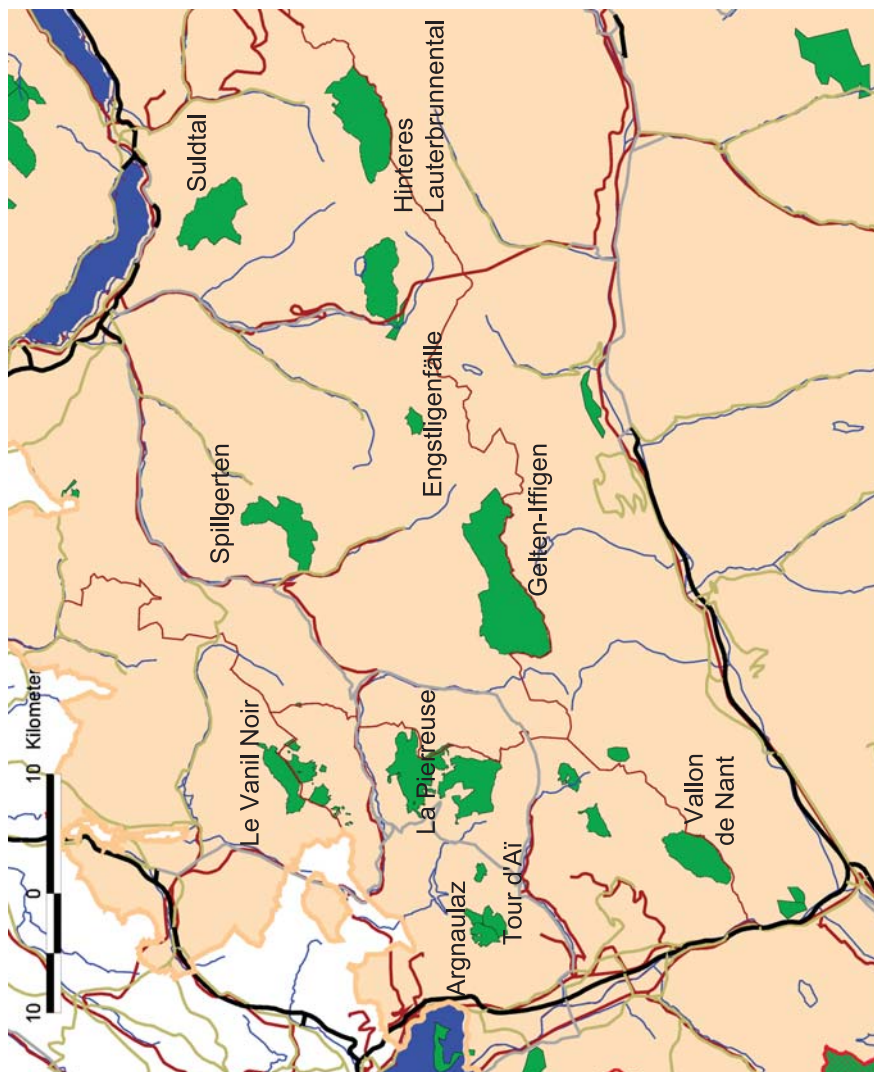
Višje lege v vzorčnih območjih 4

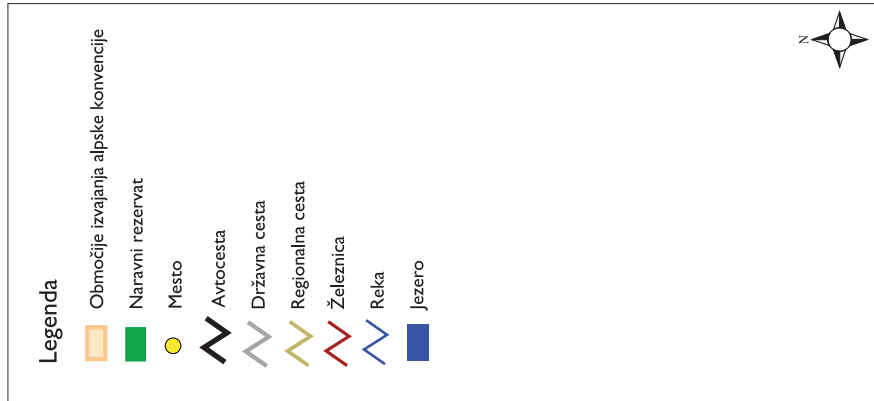
Delevena skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Štalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zčasen obseg območja veljavnost Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v.1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; DEH ©Geosys.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 4

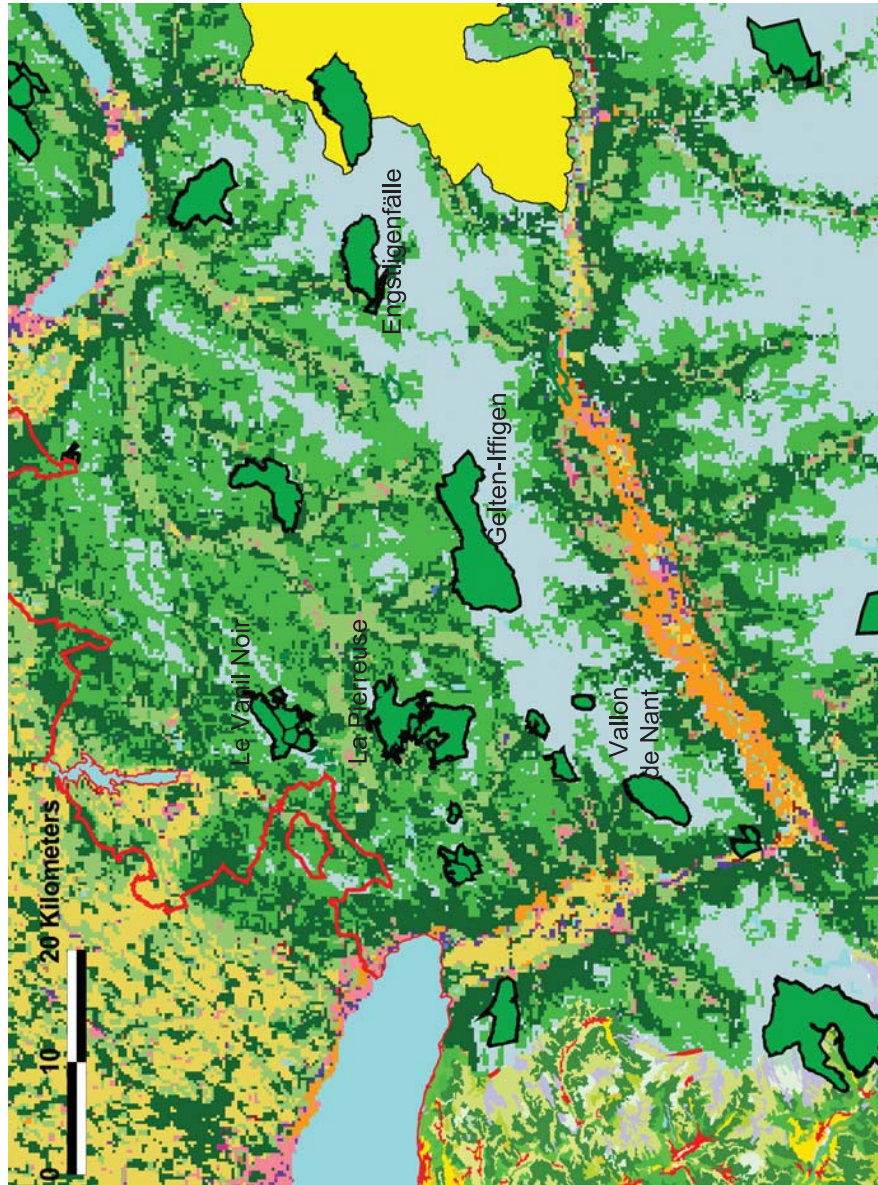
Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Štalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; EuroGlobeMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©GeoEye.

09 / 2004

Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 4

Legenda

- Območije izvajanja alpske konvencije
- Naravni rezervat
- Biosferni rezervat UNESCO
Jungfrau-Aletsch-Bietschhorn

Legenda za Corine Land Cover, je na koncu študije

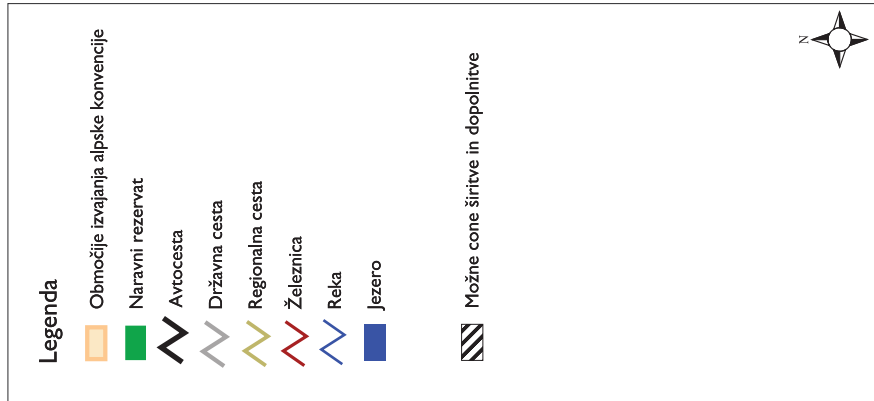
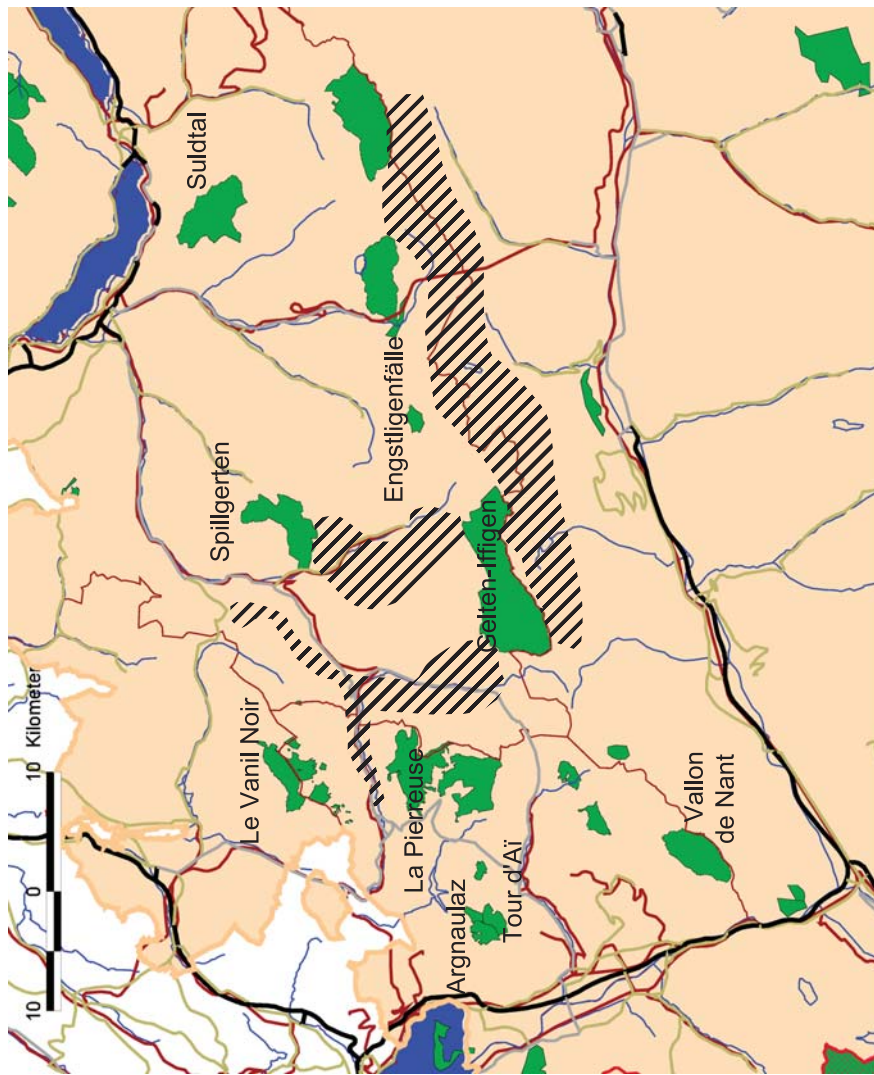
Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC - Institut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zatésen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdala EURAC - Institut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys.
Izdano v EURAC - Institut za regionalni razvoj

© 09 / 2004

Zemljevid 24: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 4

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 4

Dielovna skupina: Mreža za varovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Španski sekretariat Alpske konvencije - SCJA, Podastki: zavarovana območja Mreža za varovanih območij v Alpah; zakasjen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v.1.1) ©EuroGeographics ; EuroGlobeMap v.1.1 ©EuroGeographics ; DEM ©Geoxyz. Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj.

Zemljevid 25: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 4

5.5 Vzorčno območje 5

Narodni park Stilfserjoch – Švicarski narodni park – Naravni park Adamello Naravni park Adamello Brenta

To vzorčno območje je bilo izbrano zaradi svoje posebne lege v osrčju Alp. Švicarski narodni park je edini narodni park v Švici in za njega veljajo posebej stroga varstvena določila. Narodni park Stilfserjoch je eno največjih zavarovanih območij v Alpah.

Zavarovana območja tega vzorčnega območja ležijo v osrčju Alp in zajemajo površino približno 270 000 ha. Čezmejni zavarovani območji narodni park Stilfserjoch in Švicarski narodni park omogočata čezmejno izmenjavo.

Položaj območja v alpskem loku

Zavarovana območja Narodni park Stilfserjoch – Švicarski narodni park – Naravni park Adamello – Naravni park Adamello Brenta imajo osrednjo lego v alpskem loku. Velika razsežnost v smereh sever-jug, kakor tudi vzhod-zahod omogoča številne interakcije z drugimi zavarovanimi območji.

Na jugozahodu se nahaja Naravni park Adamello v bližini zavarovanega območja gorske skupine Orobie (Naravni park Orobie Valtellinesi in Naravni park Orobie Bergamasche). Med

temi območji pa leži tudi dokaj gosto naseljena dolina Val Camonica, ki predstavlja znatno oviro za morebitne migracije živalstva.

Na jugu je možna izmenjava med zavarovanimi območji gorske skupine Adamello (Naravna parka Adamello in Adamello Brenta) in zavarovanimi območji regije ob Gardskemu jezeru (naravna parka Alto Garda Bresciano in Lessinia).

Na severovzhodu obstajajo možne povezave med narodnim parkom Stilfserjoch in čezmejnimi kompleksom naravnega parka Texelgruppe ter mirnimi conami na avstrijski strani.

Narodni park Stilfserjoch in Švicarski narodni park tvorita geografsko enoto. Imata skupno mejo v dolžini približno 19 km, ki poteka vzdolž grebena (ca. 3000 m), pa tudi v nižjih legah (jezero Livigno, ca. 2000 m).

Slika 36: Švicarski Narodni Park (CH)

© Parc National Suisse (CH) / Hans Lozza

Prostorske povezave znotraj vzorčnega območja

Zaradi površja in prevladujočih danosti obdajajo Švicarski narodni park relativno slabo izkoriščena in redko poseljena področja. Okrog parka obstaja neke vrste naravna tamponska cona.

Na severu narodnega parka Stilsferjoch leži dolina reke Adiže (Vinschgau / Val Venosta), ki je na dnu intenzivno koriščena (intenzivna živinoreja, sadjarstvo) in gosto poseljena.

Na jugu med narodnim parkom Stilsferjoch in gorsko skupino Adamello ležita dolini Val Camonica in Val di Sole, ki sta prav tako gosto poseljeni. Dolina Val Camonica poleg tega predstavlja oviro pred naravnimi parki gorske skupine Orobie.

Zaradi dolin Val Camonica in Val di Sole obstajajo med narodnim parkom Stilsferjoch in naravnima parkoma Adamello in Adamello Brenta le redke povezave, čeprav imata narodni park in naravni park Adamello 3,5 km dolgo skupno mejo. Na tem območju se nahaja več smučišč. Nezavarovano območje med narodnim parkom in naravnim parkom Adamello je sicer zelo ozko (med 3 in 5 km na dolžini 10 km), vendar gosto poseljeno.

Naravna parka Adamello in Adamello Brenta imata 20 km dolgo skupno mejo, ki predstavlja tudi mejo med avtonomno provinco Trento in regijo Lombardija. Obmejno področje leži na nadmorski višini 2600 do 3400 m, tukaj se nahaja velik ledenik. To območje tvori geografsko enoto kot gorska skupina Adamello.

Pomembna razsežnost Združenja zavarovanih območij v smeri sever-jug pa nudi dobre možnosti za selitve živalstva in rastlinstva v tej smeri (ca. 80 km od severa proti jugu).

Slika 37: Narodni park Stilsferjoch (I)

Naravovarstveni ukrepi znotraj vzorčnega območja

V Švicarskem narodnem parku ni človeških aktivnosti, to področje je v svojem razvoju prepuščeno samo sebi. Na italijanskih zavarovanih območjih je prisotna bolj ali manj ekstenzivna živinoreja in predvsem v južnotirolskem delu narodnega parka Stilsferjoch deloma tudi dokaj intenzivno poljedelstvo. Za pospeševanje okolju prijaznih načinov gospodarjenja na zavarovanih območjih se uresničujejo ukrepi, ki so na voljo na nacionalni in regionalni ravni. V regijah prav tako obstajajo posebni razvojni načrti podeželja (npr. Avtonomna provinca Trento, razvojni načrti Zvez gorskih občin v Lombardiji).

Obstoječi koridorji za živalstvo in rastlinstvo

Naravni park Adamello Brenta je vodilni partner programa Life Ursus. Na področju province Trento je bilo spuščenih nekaj medvedov, ki sedaj tam živijo in ki so se premikali preko daljših relacij vse do Avstrije in narodnega Parka Visoke Ture. Te dolge migracije, pri katerih so medvede redno opazovali tudi pri prečkanju prometnih cest, pri čemer je prišlo do nepredvidenih srečanj medvedov z avtomobili, ponazarjajo pomen ustreznih koridorjev, ki bi takšne migracije v prihodnosti olajšali in s tem omogočili vrnitev medvedov v Alpe. Naravni park Adamello prav tako prispeva k temu projektu, saj izvaja opazovanje medvedov na svojem območju.

Adamello in Adamello Brenta izvajata skupne programe za vrnitev in stabilizacijo populacije kozorogov. V ta namen so od leta 1995 na tem območju spustili 60 živali. Med območji obeh naravnih parkov se vedno znova pojavijo migracije.

Obstajajo tudi letne selitve jelenjadi med južnotirolskim delom narodnega parka Stilsferjoch in Švicarskim narodnim parkom. Živali se selijo ob boku dolin Vinschgau in Val Müstair ter preko meje.

Skupna meja med narodnim parkom Stilsferjoch in naravnim parkom Adamello služi kot migracijska os predvsem za jelenjad, pa tudi za drugo parkljasto divjad. V visokogorski dolini Val Camonica pa izmenjave zaradi mest Ponte di Legno, Temu in Vezza d'Oglio in tamkajšnjih smučišč skorajda ni.

Na območju doline Val di Sole obstajajo med naravnim parkom Brenta in narodnim parkom Stilsferjoch prehodi za favno, saj so tukaj na področju varovanih območjih cone, ki so slabo izkoriščane in redko poseljene, in kot take predstavljajo tamponske cone. Živalim lahko olajšajo prehod skozi bolj izkoriščena dna dolin. Te cone so deloma označene kot območja NATURA 2000.

Sodelovanje znotraj vzorčnega območja

Na tem območju so težave, ki se lahko pojavijo zaradi notranjih meja, posebej jasne in imajo pomembno vlogo. Področje gorske skupine Adamello geografsko tvori naravno enoto. Zaradi meje med lombardijsko regijo in Avtonomno provinco Trento pa je razdeljeno na dve zavarovani območji, ki izvajata številne skupne projekte na področju raziskovanja, usmerjanja obiskovalcev in varstva narave. Obstajajo pa pomembne razlike v upravnih strukturah obeh regij, kar sodelovanje otežuje.

Podoben položaj lahko opazimo tudi v narodnem parku Stilfserjoch, ki je razdeljen na tri drug od drugega bolj ali manj neodvisno delujoče dele, čeprav gre za geografsko enoto. Sodelovanje med obema naravnima parkoma je dokaj dobro (skupni programi na področju živalstva).

Priporočila za smiselno povezovanje

Švicarski narodni park trenutno pokriva področje 172 km². S to dokaj majhno površino sodi k najmanjšim narodnim parkom v Alpah. Na območju narodnega parka so različni življenjski prostori, ki pa tam živečim rastlinam in živalim ne nudijo dovolj velikih habitatov, tako se na primer mokrišča z jezeri in močvirji nahajajo izven parka. Zaradi tega je treba preveriti možnosti za razširitev območja, tudi z ozirom na daljšo skupno mejo z narodnim parkom Stilfserjoch v Italiji, kakor tudi ureditev zunanje cone ali drugačne oblike varovanja (omenja se na primer ustanovitev razvojne cone

za biosferno območje). Na ta način bi v okolici parka lahko pospeševali trajnostno gospodarjenje in razvoj, kar bi pripomoglo k razvoju ekoloških koridorjev. Ta prizadevanja je treba podpreti (cona A na karti).

Podaljšanje meje med Švicarskim narodnim parkom in narodnim parkom Stilfserjoch bi spodbudilo že omenjene sezonske selitve jelenjadi.

Možnosti za ureditev koridorja v smeri naravnega parka Texelgruppe (predvsem za parkljasto divjad) je treba še podrobneje preveriti (cona B na karti). Tukajšnji položaj je zaradi intenzivnega izkoriščanja regije in zaradi pomembnih prometnih osi trenutno problematičen. Prihaja do posameznih selitev jelenjadi, ki pa jih ovirajo predvsem ceste, železnica in reka. Lokalno je treba preveriti možnosti za ureditev prehodov z gradbenimi ukrepi.

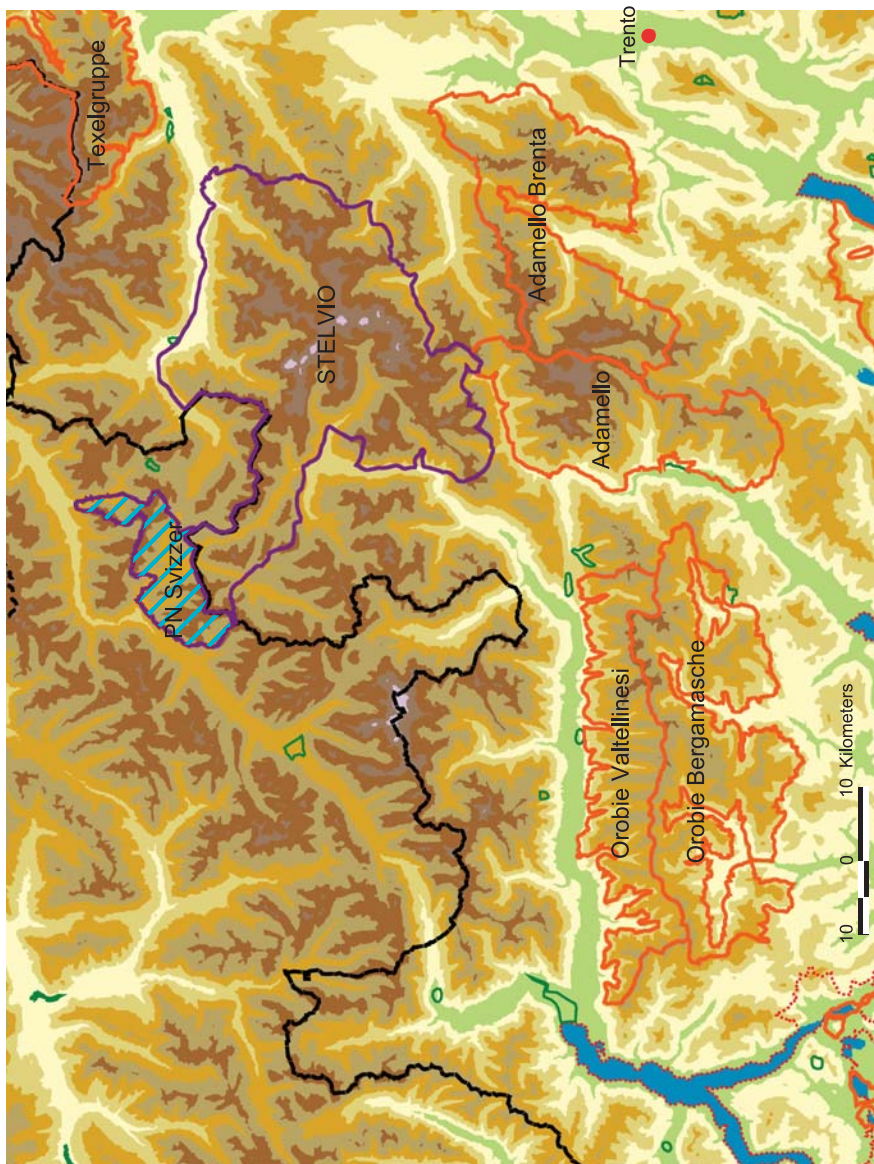
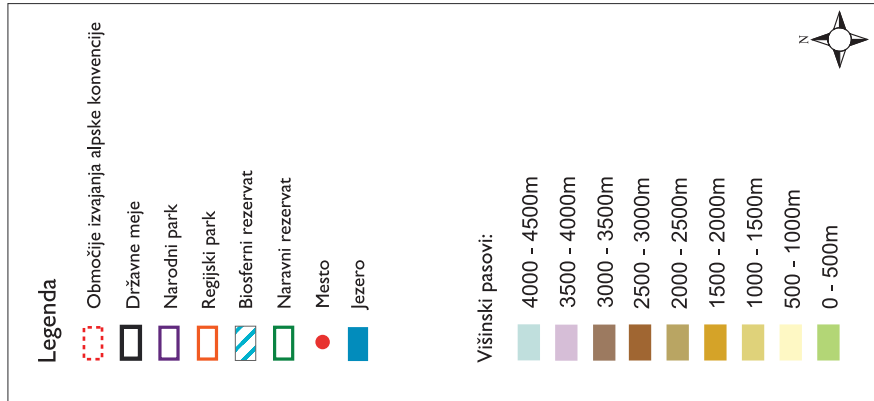
Na območju naravnih parkov Adamello in Adamello Brenta je treba močnejše vključevati nižine in jih s pomočjo ustreznih ukrepov narediti bolj prehodne (cona C na karti). Poseben pomen imata dolini Val Camonica in Val di Sole med naravnima parkoma in narodnim parkom Stilfserjoch. Položaj se je izboljšal že z določitvijo območij NATURA 2000, še bolj pa je treba upoštevati nižine. Verjetno pa bi bilo treba poskrbeti tudi za ukrepe na področju lova, pa tudi za ukrepe na področju prometne infrastrukture, ki bi olajšali tovrstne psihične obremenitve. Prav takšne ukrepe je po možnosti treba predvideti tudi na območju, ki na jugu naravni park Adamello Brenta deli na dva dela, ki sta povezana z ozkim pasom na severu. Potrebo po takšnih ukrepih poveča predvsem ponovno uvajanje in vrnitev medvedov na tem območju.

Preglednica 11: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 5

Povzetek priporočil	
1	Preverjanje možnosti za izboljšanje omenjenih koridorjev med narodnim parkom Stilfserjoch in vzhodnimi varovanimi območji (npr. Naravni park Texelgruppe) in načrtovanje ustreznih ukrepov.
2	V dolinah Val Camonica in Val di Sole so potrebni ukrepi za izboljšanje prepustnosti tega območja. Takšen ukrep bi lahko bila smiselna določitev nadaljnjih območij NATURA 2000 ali drugih kategorij varovanja, kakor tudi gradbeni ukrepi ali ukrepi prostorskega načrtovanja v prometni infrastrukturi.
3	Vključitev Švicarskega narodnega parka v komplementarno obliko varovanja ali razširitev obstoječe površine, s čemer se zagotovi dolgoročno ohranitev biološke raznolikosti območja.

Višje lege v vzorčnih območjih 5

Dedovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike. Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SCOA.
 Podatki: zavarovana območja Mreža zavarovanih območij v Alpah; začrtani obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

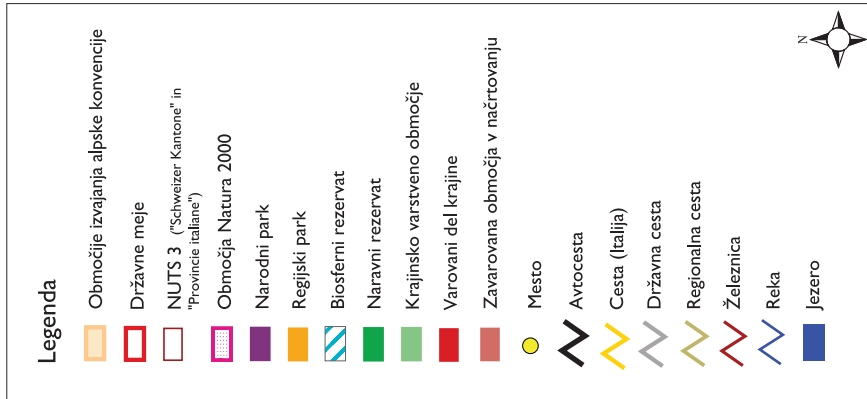
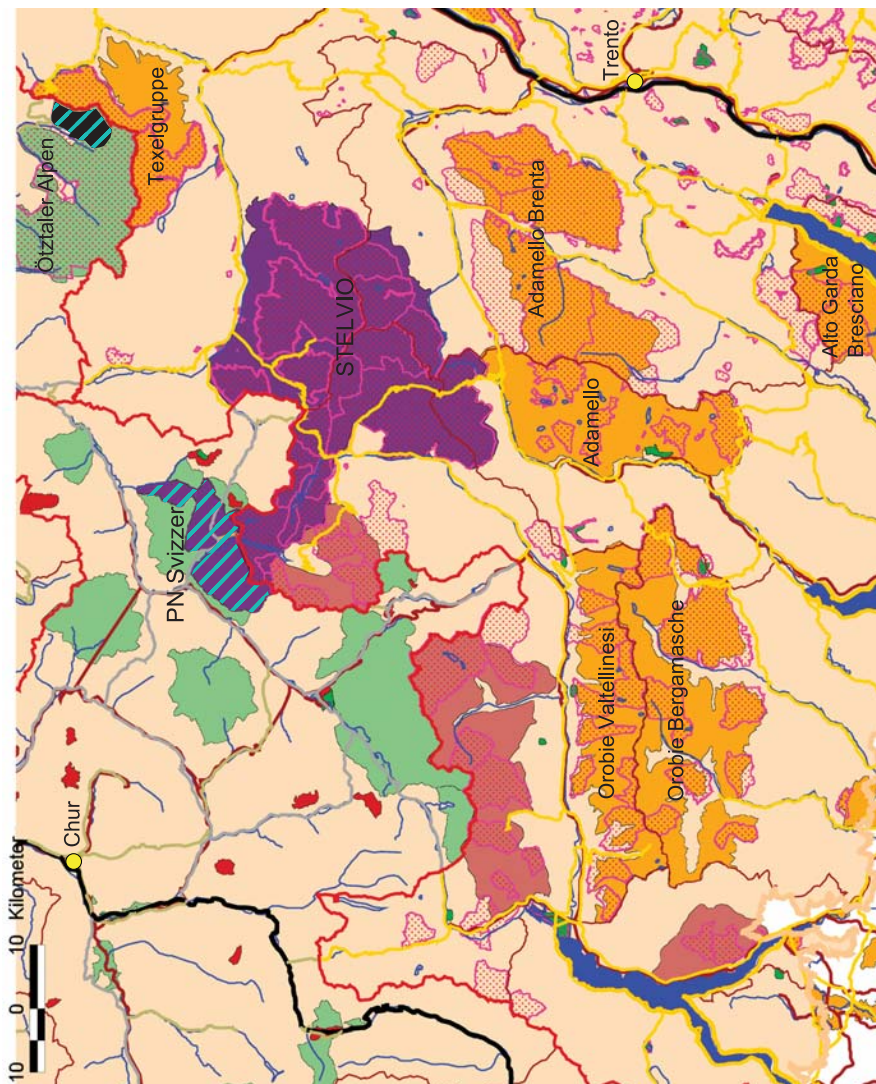

Zemljevid 26: Višje lege v vzorčnih območjih 5

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 5

alpenkonvention convention alpine convenzione delle alpi alpiska konventiona

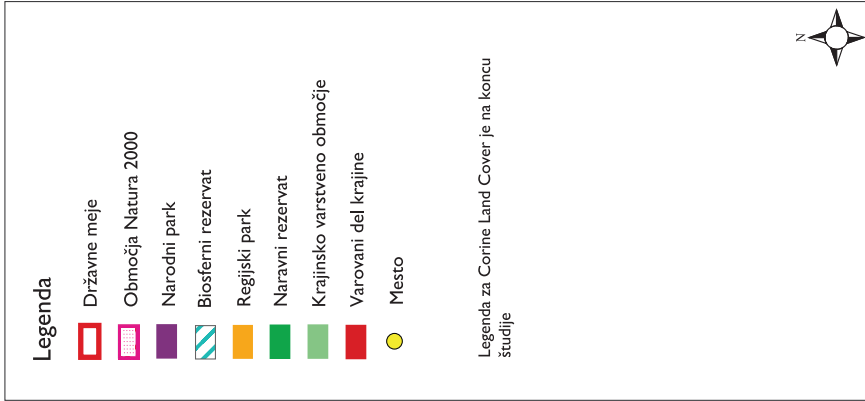
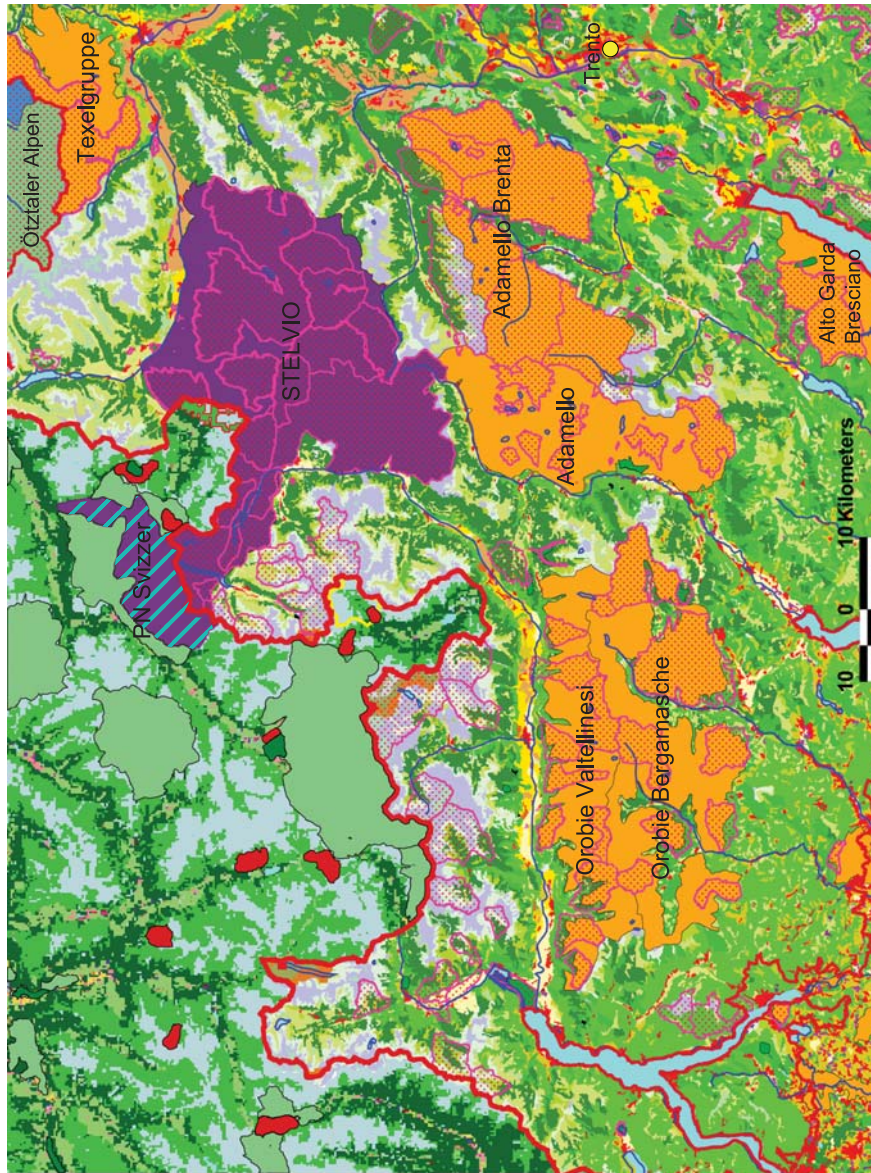
Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC; Institut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasn obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Institut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics ; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics ; DEM ©GeoEye.
 Izdano v EURAC; Institut za regionalni razvoj

09 / 2004

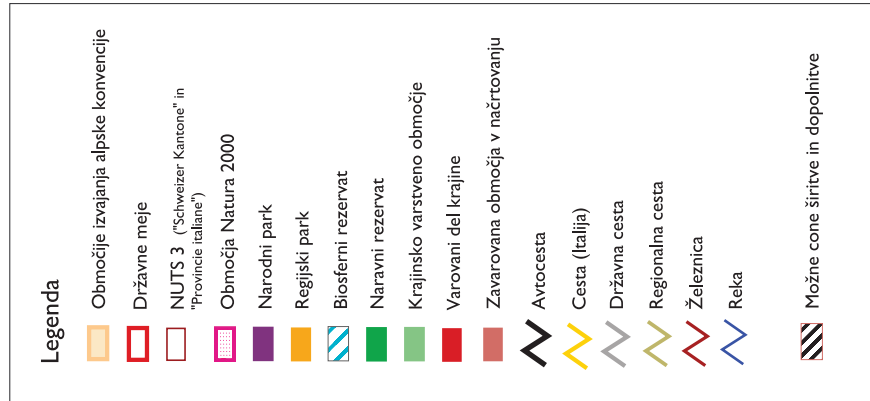
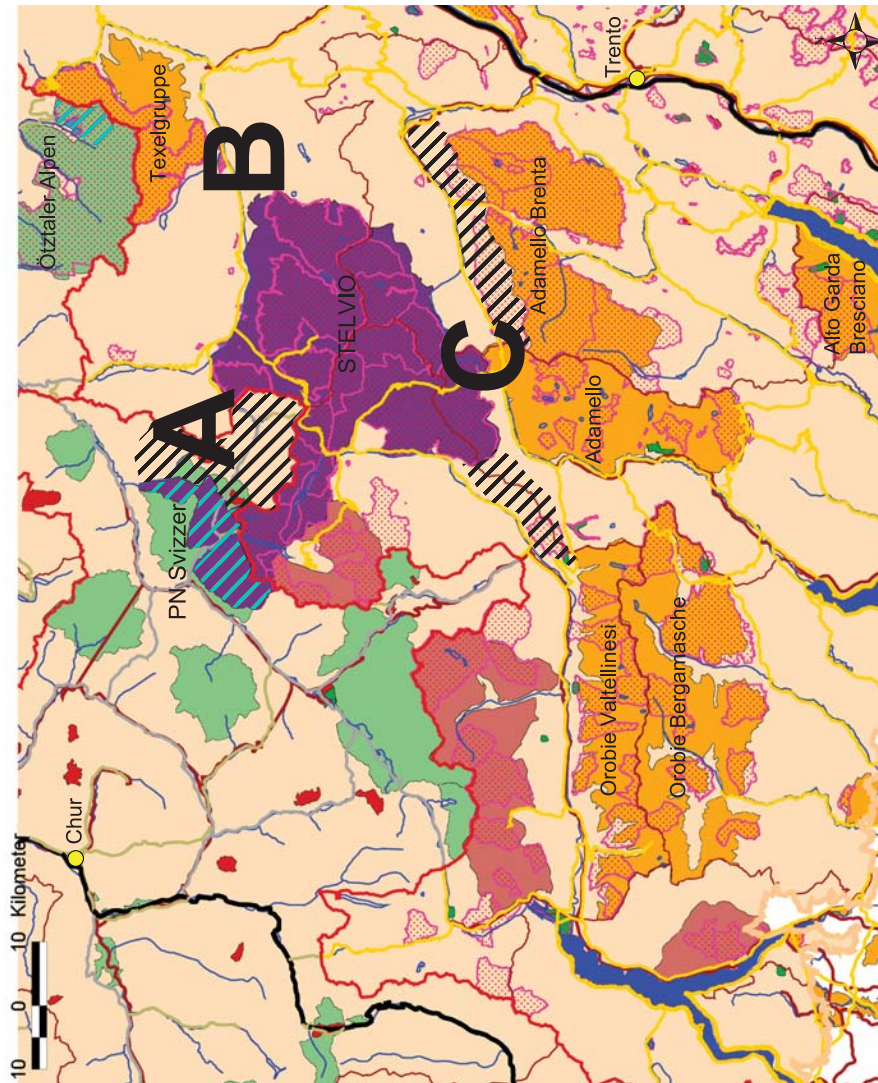
Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 5

Delovna skupina: Mreža zaščitovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Štalni sekretariat Alpske konvencije - SCJA.
Podatki: zaščitovana območja Mreža zaščitovanih območij v Alpah; zaščitovanih območij veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys.
Izdaleno v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 5

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA. Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics ; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics ; DEM ©GeoEye. Izdajalo v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

5.6 Vzorčno območje 6

Narodni park Visoke Ture – Naravni park Rieserferner-Ahrn Naravni park Zillertaler Hauptkamm – Narodni park Nockberge

Ta kompleks je bil izbran, ker zavarovana območja na tem področju tvorijo povezano enoto. Narodni park Nockberge prav tako lahko štejemo k temu kompleksu, saj regije narodnega parka omogočajo izmenjavo in tudi povezavo med temi področji. V narodnem parku in v naravnih parkih obstajajo številne pobude in programi za vzpodbujanje razvoja biotske raznovrstnosti in povezovanja habitatov v mreže – tudi preko neposrednih meja zavarovanih območij. To območje pa igra pomembno vlogo tudi pri selitvenih gibanjih iz področja Južne Tirolske in Dolomitov preko Avstrije v smeri Karpatov.

Čezmejno združenje zavarovanih območij Visoke Ture, naravni park Rieserferner-Ahrn in naravni park Zillertaler Hauptkamm ležijo na obeh straneh avstrijsko-italijanske meje. Združenje pokriva površino več kot 247 000 ha. Narodni park Nockberge leži vzhodno od tega združenja in pokriva površino 18 430 ha. Vendar narodni park Nockberge ni mednarodno priznan narodni park; trenutno v Avstriji razmišljajo, da bi spremenili status v biosfemi rezervat ali primerljivo varstveno kategorijo. Pri naslednjih izvajanjih je torej potrebno upoštevati, da v narodnem parku Nockberge ne veljajo stroga varstvena merila narodnega parka.

Slika 38: Narodni park Visoke Ture (A)

Položaj vzorčnega območja v Alpskem loku

Zavarovana območja naravni park Rieserferner-Ahrn, naravni park Zillertaler Hauptkamm in narodni park Visoke Ture tvorijo največje združenje zavarovanih območij Evrope.

Narodni park Visoke Ture je sestavljen iz treh delov in se razteza po avstrijskih zveznih deželah Koroška, Salzburg in Tirolska. Skupaj z Naravnimi parki Rieserferner-Ahrn v Italiji in Zillertaler Hauptkamm v Avstriji je združenje zavarovanih območij dober primer za čezmejno sodelovanje zavarovanih območij. Skupaj z mrežo parkov in njihovih aktivnosti prispeva k ustvarjanju skupne identitete.

Ta tri zavarovana območja tvorijo zares največje povezano združenje zavarovanih območij v Alpah in celo v Evropi. Tukaj ne govorimo samo o pravno določenem združenju, ampak gre za tesno sodelovanje zavarovanih območij, ki se je pričelo s projektom „Grenzwege (Mejne poti)“, ki je bil izdelan v letih 1994 do 1999 v okviru programa Interreg II Italija/Avstrija. Rezultat tega projekta je skupna publikacija vseh treh parkov, ki je bila izdana leta 2002¹⁰. Od takrat naprej se enkrat letno ne srečajo samo upravitelji in sodelavci v zavarovanih območjih ampak celotno prebivalstvo.

Narodni park Nockberge leži na vzhodu narodnega parka Visoke Ture, zavarovani območja sta med seboj oddaljeni približno 30 km. Regija Narodnega parka Visoke Ture meji na narodni park Nockberge. Obstaja tesno sodelovanje med obema zavarovanima območjema, še posebej na področju subvencioniranja, dela z javnostmi, znanosti in raziskovanja.

Upravljanje narodnega parka Nockberge je odvisno od upravljanja Narodnega parka Visoke Ture.

Prostorske povezave znotraj zavarovanih območij

Za prostorsko ustvarjanje mrež med zavarovanimi območji in za boljše sodelovanje združenja so leta 1994 naravni park Rieserferner-Ahrn razširili za približno 10 000 ha, da bi tako podaljšali mejo narodnega parka Visoke Ture in omogočili boljše sodelovanje.

Območje med naravnima parkoma Rieserferner Ahrn in Zillertaler Hauptkamm je možno na željo občin vključiti v naravni park, vendar trenutno to ni potrebno, saj je na tem področju pokrajina dovolj prepustna, torej ne tvori nobene prepreke in razvoj področja je preko krajinskih in prostorskih načrtov relativno dobro zagotovljen.

Regija narodnega parka Visoke Ture predstavlja vezni element k narodnemu parku Nockberge. Narodna parka Visoke Ture in Nockberge se v določenih ozirih razlikujeta. Narodni park Visoke Ture ima veliko število visokih vrhov, med njimi Großglockner

(Visoki Klek 3797 m), medtem ko povprečna višina vrhov narodnega parka Nockberge znaša med 2200 in 2300 m. Zatorej habitati v obeh parkih niso nujno primerljivi: kmetijstvo igra pomembno vlogo v narodnem parku Nockberge, v osrednjem območju narodnega parka Visoke Ture pa zaradi višine skoraj ni prisotno. Obe zavarovani območji imata primerljive ekosisteme, kot so na primer življenjske združbe, ki so vezane na gozd.

Narodni park Visoke Ture obdaja regija narodnega parka, ki je sestavljena iz občin parka. Delovna skupnost regija Narodnega parka Visoke Ture – ARGE Nationalparkregion Hohe Tauern je gospodarska organizacija, ki opravlja pripravljalne dejavnosti za Narodni park Visoke Ture. Cilj delovne skupnosti je skrb za pobudo skupnosti EU LEADER¹¹.

Ustanavljajo se lokalne skupine za aktivnosti, ki povezujejo zasebne in javne akterje v regiji. Njihova vloga je podpiranje in vodenje razvojnega procesa v regiji, so pa tudi kontaktno mesto za projektne ideje in prijave projektov. Tudi same pa dajejo pobude za projekte in jih tudi izvajajo.

Glavni vsebinski poudarki so med drugim: ukrepi za izboljšano kakovost življenja ter trajnostna izbraba naravnega in kulturnega potenciala regije. Regija Narodnega parka Visoke Ture se razteza do meje z narodnim parkom Nockberge in jo torej lahko upoštevamo kot mrežni element obeh zavarovanih območij, saj lahko narodni park preko pobud za sonaravno in trajnostno gospodarjenje vpliva na ohranjanje in nego tradicionalnih krajinskih elementov in daje nove pobude za urejanje krajine.

Tudi področja za urejanje krajine okoli narodnega parka služijo kot robna območja in kot vezni elementi. Krajinska zavarovana območja služijo ohranjanju posebnih in lepih pokrajin. Zaradi tega so v uredbi o ustvarjanju krajinskega zavarovanega območja med drugim zapisane smernice za gospodarjenje, ki je okolju in krajini prijazno, ter smernice za ohranitev posebnih habitatov. Obstajajo npr. omejitve pri uporabi velike tehnike v kmetijstvu oz. omejitve pri intenzivnih kulturah. Na ta način ublažimo vpliv zunanjih območij na park in hkrati ustvarimo bolj življenju prijazno obmejno krajino, ki povišuje prepustnost živali in rastlin. K temu pripomorejo tudi omejitve v prostorskem načrtovanju kot npr. pri širitvi naselij ali novogradnji infrastrukture. Povezave preko krajinskih zavarovanih območij obstajajo med drugim do naravnega parka Sölkltäler ter zatočišča Stubai Alpen.

Regijo narodnega parka prečkajo avtocesta in nekaj drugih cest. Na tem področju lahko govorimo o pomembni prepreki za živalstvo in rastlinstvo.

Oba narodna parka sta povezana tudi tematsko: možnosti subvencioniranja, ki izhajajo iz regije, so si podobne.

¹⁰ Izdal: Urad za naravne parke Bolzano/Bozen, Narodni park Visoke Ture, Združenje oskrba naravnega parka Zillertaler Alpen (2002): Grenzwege (Mejne poti). 157 strani
¹¹ „Liaison entre actions de développement de l'économie rurale“, Povezava med aktivnostmi za razvoj gospodarstva na podeželju

Varstvo narave znotraj območja

V zunanjem delu narodnega parka Visoke Ture približno 60% površine uporabljajo za kmetijsko dejavnost, še posebej za t.i. zeleno kmetijstvo. Park ima interne programe subvencioniranja, ki se financirajo preko parkovnega proračuna in spodbujajo določene sonaravne in ekološke načine gospodarjenja, kot je na primer dejavnost na planinah. Na osnovi pogodbenih obveznosti se po konceptu trajnosti in nege varovanih območij gospodari z gozdnimi površinami. Ti programi, ki jih financira park, se uporabljajo tudi izven neposrednih meja parka. Tako lahko narodni park tudi prek obmejnih regij in prek sodelovanja s kmetovalci prispeva k neposrednemu povezovanju sosednjih zavarovanih območij.

V naravnem parku Zillertaler Hauptkamm obstaja projekt ohranitve kulturne krajine: gre za finančno subvencioniranje ohranjanja posebne krajinske podobe ter tradicionalnega kmetijstva.

V naravnem parku Rieserferner-Ahrn v Italiji prejemajo kmetovalci višje subvencije kot kmetovalci v neogroženih območjih. Na ta način naj bi se še posebej na zavarovanih območjih Južne Tirolske izvajali ekstenzivni načini hribovskega kmetijstva.

V narodnem parku se še posebej vzpodbuja sklepanje pogodb za naravovarstvene naloge: z lastniki zemljišč je bilo sklenjenih 440 pogodb, ki pokrivajo sledeča področja:

- splošna nadomestila
- nadomestila za hribovsko kmetijstvo za planine, ki niso povezane s cestami
- nadomestila za hribovsko kmetijstvo za planine, ki so povezane s cestnim omrežjem
- opuščanje površin

Ukrepe financira koroška deželna vlada.

Varnostni ukrepi za razstlinstvo in živalstvo

Pripravljeni so projekti za ponovno naselitev potočne postrvi in brkatega sera.

Med prostorskimi povezovalnimi potmi, ki povezujejo zavarovana območja, so poznane selitve kozoroga, kot tudi selitveni koridorji medvedov.

Sodelovanje znotraj območja

Med vsemi tremi deli narodnega parka Visoke Ture obstaja dobro sodelovnje in prizadevanje, da bi znotraj parka ustvarili zaključeno celoto.

Narodni park Visoke Ture se razprostira preko treh avstrijskih zveznih dežel in je zato sestavljen iz treh delov: Visoke Ture Tirolska, Visoke Ture Salzburg in Visoke Ture Koroška. Ti trije deli imajo svojo lastno upravo in skupna usklajevanja; projekti se izvajajo preko sveta narodnega parka.

Za vsak del obstaja lasten zakon o narodnem parku, saj se tudi deželni zakoni med seboj razlikujejo.

Vsaki dve leti izvolijo novega predsednika sveta narodnega parka: na tem položaju se izmenjujejo direktorji salzburškega, tirolskega in koroškega dela.

V narodnem parku imamo še številne druge skupne programe na področju raziskovanja, okoljskega izobraževanja in dela z javnostmi. Podobno je tudi izobraževanje oskrbnikov narodnega parka.

Enotnost narodnega parka ne obstaja samo na tematski ravni, temveč je tudi prostorski. Čeprav narodni park pokriva veliko področje, ni nobene fizične prepreke, zaradi česar lahko upravitelj obravnava park kot ekološko enoto.

Priporočila in smiselna dopolnila

Posamezni deli osrednjega območja narodnega parka Visoke Ture tvorijo ekološko enoto. Za povezavo z narodnim parkom Nockberge je potrebno prečkati avtocesto (A11) (na zemljevidu cona A). Ta avtocesta je po mnenju avstrijskih raziskav (VÖLK 2001) med področjem Beljaka in karavanškim predorom zadovoljivo prepustna. Na tem področju poteka Karnski koridor, od Ziljskih Alp preko slovenskega alpskega sveta do Dinarskega gorstva. Poleg avtoceste A11 je v tem koridorju potrebno prečkati še avtocesto A2, ki na področju med Beljakom in Trbižem ni zadostno prepustna, kar pomeni, da so na tem delu potrebni gradbeni ukrepi za izboljšanje prepustnosti. Ta koridor ima tudi velik delež na italijanski strani, saj poteka prečno preko avtoceste skozi Kanalsko dolino med Trbižem in Gemono.

Na italijanski strani bi bilo za razšritev na razpolago območje med naravnim parkom Rieserferner-Ahrn in avstrijsko mejo v smeri naravnega parka Zillertaler Hauptkamm, ki do sedaj še ni bilo izrabljeno. Zaradi aktualnega položaja (ekstenzivna raba, ni posebnih težav s prepustnostjo) tukaj trenutno ni potrebno ukrepati (na zemljevidu cona B). Področje med naravnim parkom Rieserferner-Ahrn in med južnimi Dolomiti, med naravnim parkom Fanes-Sennes-Prags in med naravnim parkom Sextenski Dolomiti se ponuja kot povezava med tema dvema „velikima

prostoroma“ – med Dolomiti in velikim kompleksom zavarovanih območij Visokih Tur (na zemljevidu cona C).

Na zahodu in severu področja še imajo svoj pomen koridorji divjih živali na Brennerju (na zemljevidu cona D). Kot povezava med Bavarskimi Alpami in Južnotirolskimi Alpami poteka Brennerjev koridor sever-jug na obeh straneh avtoceste (A12, A 13). Avtocesta

A12 na velikih področjih zahodno in vzhodno od Innsbrucka ni zadovoljivo prepustna – tukaj je potrebno predvideti ustrezne ukrepe. Avtocesta A13, ki obsega koridor vzhod-zahod kot povezavo med Južnotirolskimi Alpami, (Dolomiti), avstrijskimi Alpami in Švicarskimi vzhodnimi Alpami, je med Innsbruckom in Brennerjem dovolj prepustna¹²; tukaj je možna izmenjava.

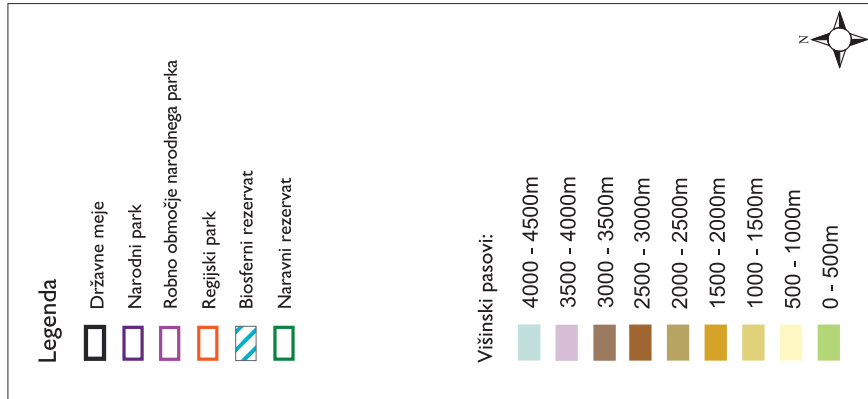
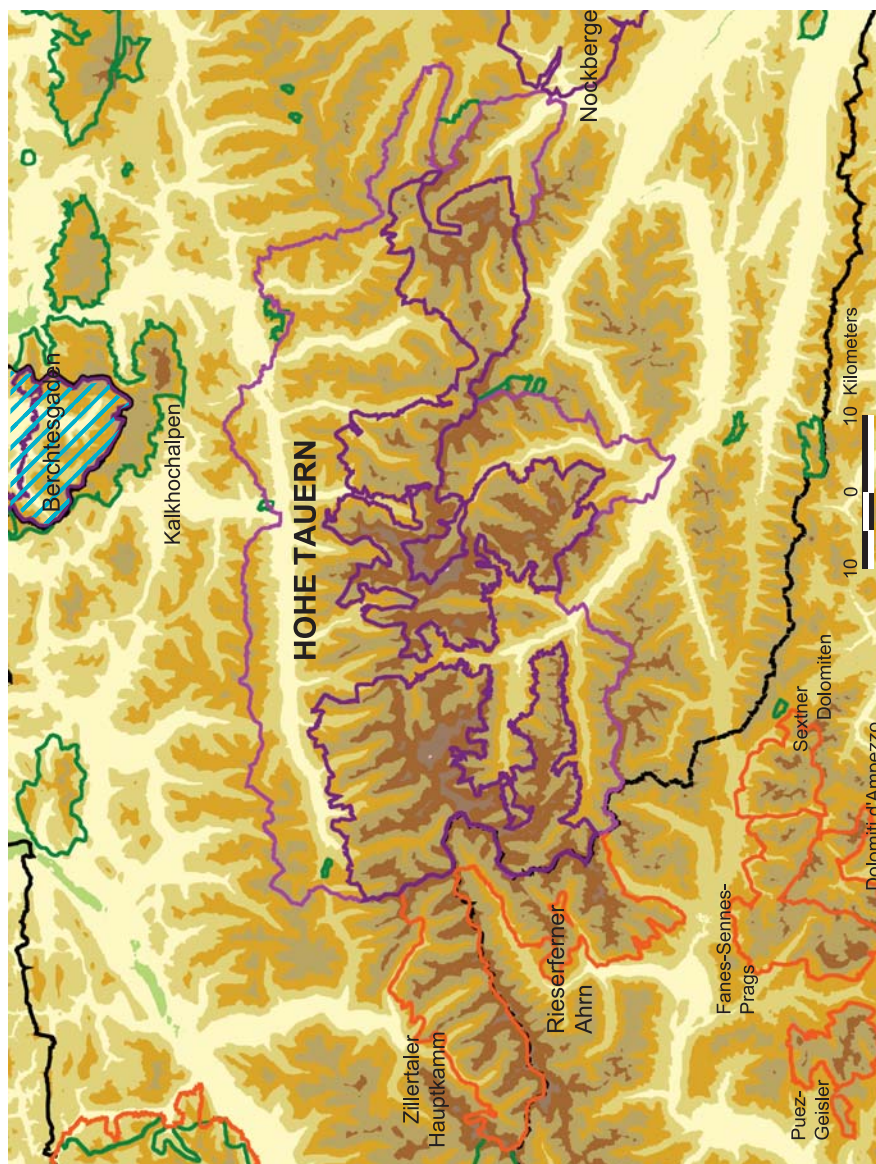
Preglednica 12: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 6

Povzeta priporočila:	
1	<i>V omenjenih odsekih ceste A2, na področju veznega koridorja do slovenskih Alp, bi bilo potrebno izvesti ustrezne gradbene in prostorske ukrepe, da bi omogočili prepustnost v tem območju.</i>
2	<i>Področje je pomembno kot vezni element med vzhodno ležečimi deli Alp in Karpati ter med italijanskimi Alpami (npr. Dolomiti). Zaradi tega bi bilo potrebno tamkajšnje koridorje in lokalne študije natančno evidentirati in sprejeti ustrezne ukrepe za njihovo ohranitev in izboljšavo.</i>
3	<i>Narodni park Visoke Ture podpira in financira ekološke ukrepe tudi preko meja parka. Takšne ukrepe in programe bi bilo potrebno po zmožnostih izvesti tudi v drugih zavarovanih območjih, da bi tako povečali vpliv na ekološko kakovost sosednjih območij</i>

¹² Kriteriji za prepustnost so med drugim lahko obstoj nadvozov ali podvozov prijaznih do živali, omejitve hitrosti, cestni odseki s strukturami za vodenje kot so lesene proge ali žive meje in brez ograj.

Višje lege v vzorčnih območjih 6

Dolomiti skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SCIA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zaščen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v.1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; DEH ©Geosys.
 Izdano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

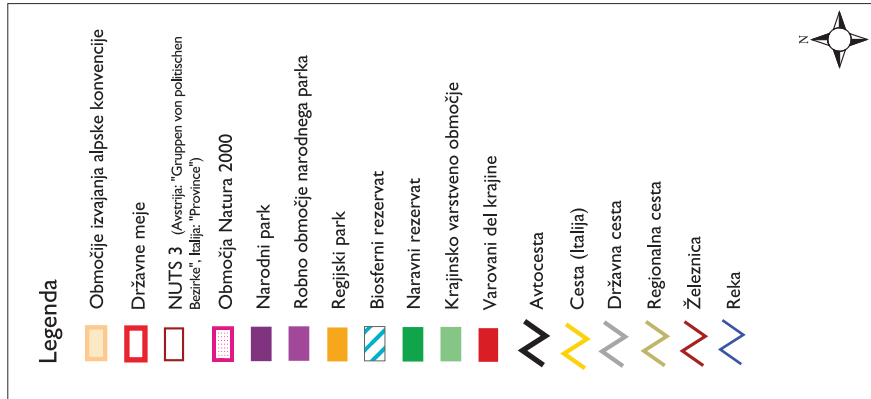
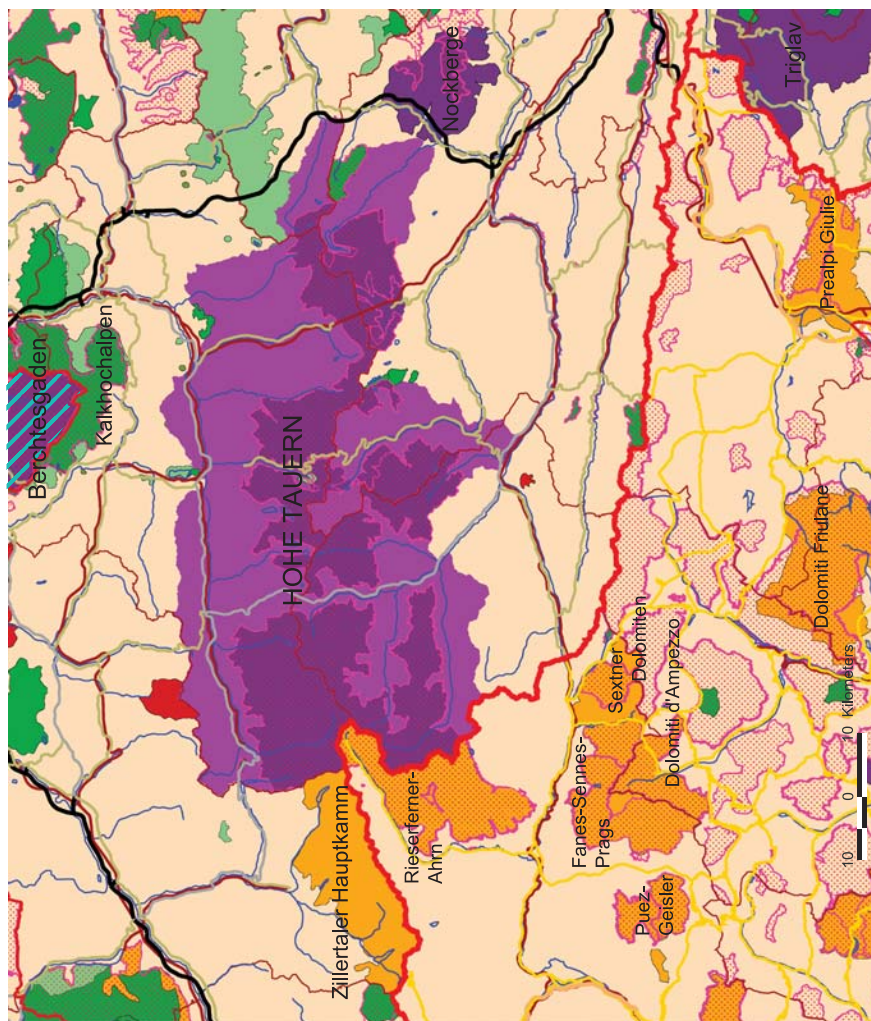

09 / 2004

Zemljevid 31: Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 6

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 6

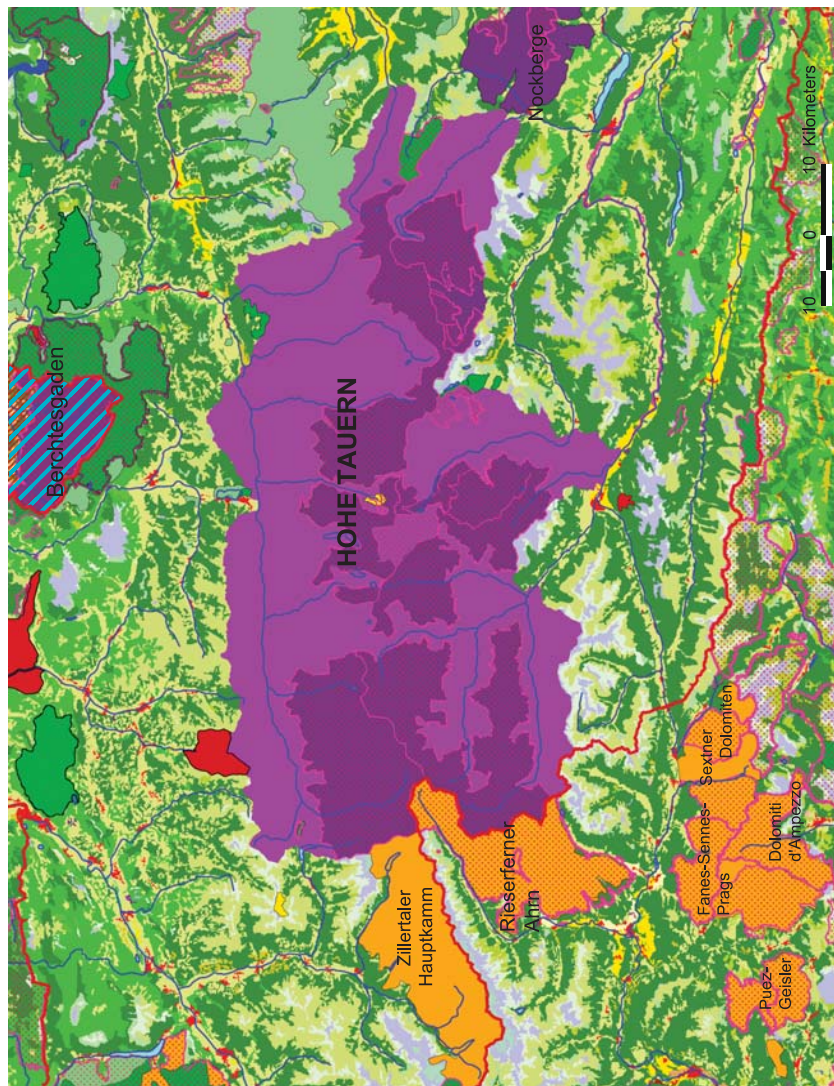
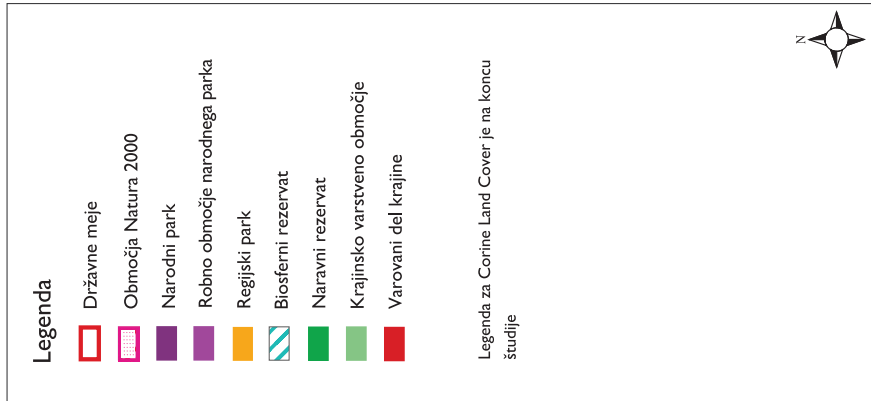

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA. Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©Geosys. Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 6

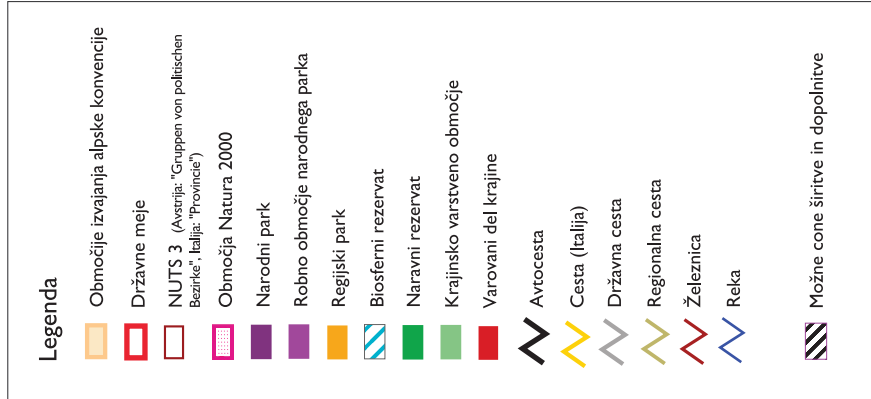
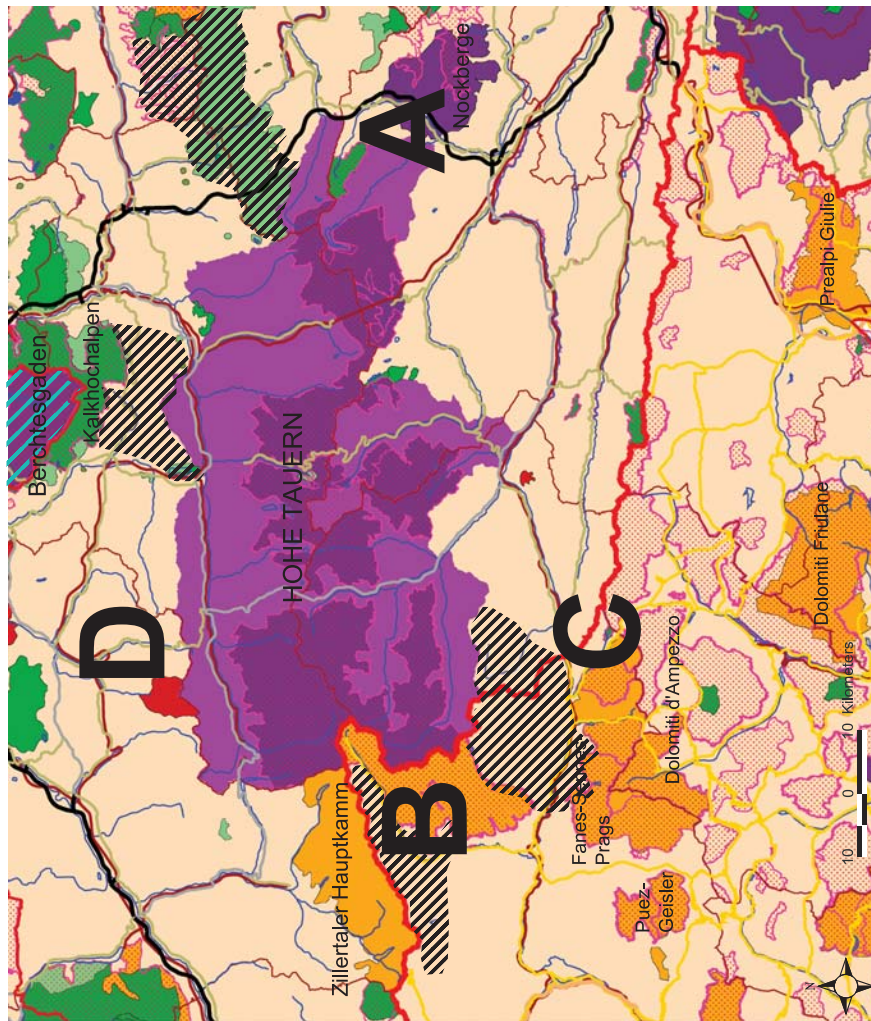

Delovna skupina: Mreža zaščitvenih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zaščitvena območja Mreža zaščitvenih območij v Alpah; zaščitveni območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys.
 Izdajeno v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

Zemljevid 32: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 6

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 6

Zemljevid 33: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 6

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA. Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije. ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics; DEM @Geosys. Izdane v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

09 / 2004

5.7 Vzorčno območje 7

Narodni park in biosferno območje Berchtesgaden - Naravni rezervat Visoke apneniške Alpe Naravni rezervat Tennengebirge

To vzorčno območje je bilo izbrano zaradi posebnega položaja narodnega parka Berchtesgaden, ki ga na avstrijski strani meje skoraj v celoti obdajajo naravni rezervati. Narodni park Berchtesgaden je poleg tega kot edini alpski nemški narodni park in tako kot edino nemško zavarovano območje s samostojno upravo na področju izvajanja Alpske konvencije pomemben partner v ekološkem omrežju alpskih zavarovanih območij.

Čezmejno Združenje zavarovanih območij narodni park Berchtesgaden, naravni rezervat Visoke apneniške Alpe in naravni rezervat Tennengebirge leži ob nemško-avstrijski meji. Obsega območje z več kot 53 000 ha.

Lega vzorčnega območja v Alpskem loku

Biosferno območje in narodni park Berchtesgaden (210 km²) ležita v zvezni deželi Bavarski, v okrožju Berchtesgadener Land in mejita na avstrijsko zvezno deželo Salzburg.

Večji del območja pripada naravnemu prostoru Berchtesgadenske Alpe (Severne apneniške Alpe), ki se nadaljuje na avstrijski strani

Slika 39: Narodni park Berchtesgaden (D)

kot Salzburške visoke apneniške Alpe. Na severu Berchtesgadenskih Alp sledi naravni prostor Chiemgauer Alpe.

Naravni rezervat Tennengebirge se razteza preko dveh upravnih okrožij (Tennengau na severu in Pongau na jugu), ter zavzema površino 8 500 ha. Na zahodu, le nekaj kilometrov stran, leži naravni rezervat Visoke apneniške Alpe. Naravni rezervat je del Salzburških apneniških Alp.

Naravni rezervat Visoke apneniške Alpe leži v zvezni deželi Salzburg v Avstriji. Na srednjih in visokih gorskih legah ima 55 km dolgo mejo z narodnim parkom Berchtesgaden in ga skorajda oklepa. Naravni rezervat deloma obdajajo krajinsko varstvena območja.

Naravovarstveni ukrepi znotraj območja

V narodnem parku Berchtesgaden lov, ki je omejen le na robno območje, brez izjeme izvaja uprava parka po predpisih zakona o lovu. Lov služi urejanju staleža parkljaste divjadi (gamsi, srnjad, jelenjad). Lova na druge živali ni.

V naravnih rezervatih se lov izvaja po veljavnih zakonih.

Ukrepi na območju narodnega parka Berchtesgaden so določeni v načrtu narodnega parka. Obširen katalog ukrepov obsega vsa pomembna področja: turizem, planšarstvo, gozdarstvo, urejanje staleža divjadi, gozdarstvo itd.

Ker v naravnem rezervatu Visoke apneniške Alpe kmetijska območja, kakor tudi paša, več ne obstajajo, prav tako ni tovrstne ureditve ali podpornih ukrepov.

Sodelovanje znotraj območja

Strokovni stiki z naravnimi rezervati na avstrijski strani so dobri, izvajajo se skupne raziskave na področju kraških voda. Ker pa so naravni rezervati v pristojnosti osrednje deželne uprave oz. bavarske gozdne uprave St. Martin, so možnosti za tesnejše sodelovanje, na primer pri projektih INTERREG, omejene, saj ni ustreznega partnerja, torej uprave zavarovanih območij.

Priporočila za smiselne dopolnitve

V okviru kooperacije „EuRegio Salzburg – Berchtesgadener Land – Traunstein“, ki na tem območju obstaja od leta 1995, sodelujejo številne občine okrožij Berchtesgadener Land, Traunstein in Salzburg. To sodelovanje obsega tudi razvoj okoljske kakovosti EuRegije, uresničitev ekoloških interesov v ekoloških projektih ter trajnostno koriščenje naravnih virov.

V tem okviru bi bila zaželena ustanovitev avstrijsko-nemškega čezmejnega narodnega parka, predvsem glede na pomen čezmejnih zavarovanih območij znotraj alpskega ekološkega omrežja.

Na južni strani je možna povezava z regijo narodnega parka ter z zunanjo cono narodnega parka Visoke Ture, treba je prečkati le magistralno cesto (B 311) (cona C na karti). Najmanjša oddaljenost med zunanjo cono narodnega parka in mejo naravnega rezervata Kalkhochalpen znaša manj kot 10 km. Po analizi kazalcev, kot so prometna infrastruktura, koriščenje zemljišča in nadmorska višina, je bilo mogoče izključiti morebitno ustrezno povezovalno cono na tem območju, ki je navedena

na karti možnih razširitvenih in dopolnilnih con na tem vzorčnem območju.

Proti vzhodu je povezava med Narodnim parkom Berchtesgaden/Naravnim rezervatom Visoke apneniške Alpe in Naravnim rezervatom Tennengebirge prekinjena z avtocesto (A10), železnico in magistralno cesto, čeprav sta zavarovani območji drugo od drugega oddaljeni le nekaj kilometrov. Za zagotavljanje izmenjav na tem območju bodo gotovo potrebni gradbeni ukrepi. Ta prehod je zelo pomemben za priključitev h koridorjem proti vzhodu, med drugimi tudi h glavnemu koridorju Apneniške Alpe Spodnje Avstrije – Češka (to območje je na karti označeno s črko A).

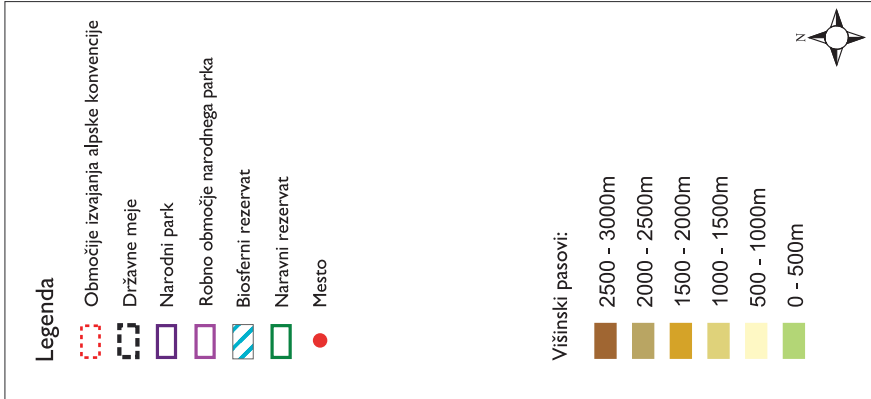
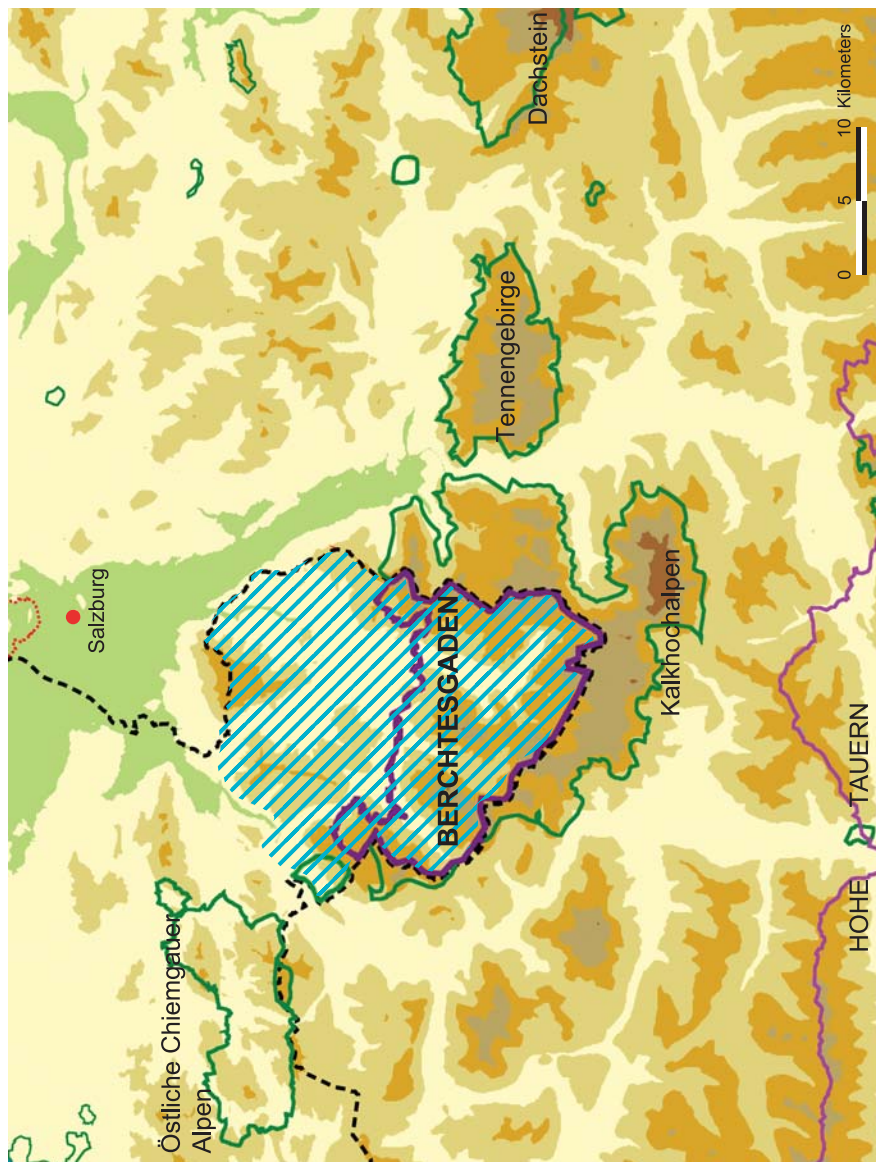
Na Bavarskem je v okviru sistema povezovanja biotopov BayerNetzNatur možno zasnovati lokalne projekte za povezavo pomembnih življenjskih prostorov in biotopov. Možnosti za vključitev narodnega parka Berchtesgaden v ta sistem povezovanja je treba preveriti. Na tak način bi lahko nastale na primer povezave z drugimi velikimi zavarovanimi območji vzhodne Chiemgauer Alpe in Geigelstein (cona B na karti).

EuRegije so mednarodne obmejne regije s skupnim ciljem odstraniti negativne učinke državnih meja na gospodarstvo, promet, okolje in kulturo. Raven EuRegij je primerna za uresničenje ciljev Alpske konvencije na regionalni ravni ter za oblikovanje regionalnih ciljev.

Preglednica 13: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 7

Povzetek priporočil	
1	<i>Sprememba varovalnega statusa naravnega rezervata Visoke apneniške Alpe, s čemer bi zavarovano območje pridobilo lastno upravno enoto z lastnim osebjem, čezmejno sodelovanje pa bi se na tak način razširilo. To bi lahko bila ustanovitev čezmejnega narodnega parka v okviru EuRegio Salzburg – Berchtesgadener Land – Traunstein.</i>
2	<i>Dogovori in vključitev velikih zavarovanih območij v mrežne projekte, ki se izvajajo v okviru projekta spajanja biotopov.</i>
3	<i>Lokalne raziskave avtoceste A10 zaradi morebitne odstranitve te ovire med dvema naravnima rezervatoma.</i>
4	<i>Lokalne raziskave na območju med naravnim rezervatom Visoke apneniške Alpe in zunanje cone narodnega parka Visoke Ture z namenom, da bi na primer preko območij NATURA 2000 uredili dodatne povezovalne elemente.</i>
5	<i>Dogovori z upravo narodnega parka in upravo razvojne cone biosfernega območja Berchtesgaden za skupno določitev ukrepov za naravi prijazen, trajen in prilagojen razvoj regije.</i>

Višje lege v vzorčnih območjih 7

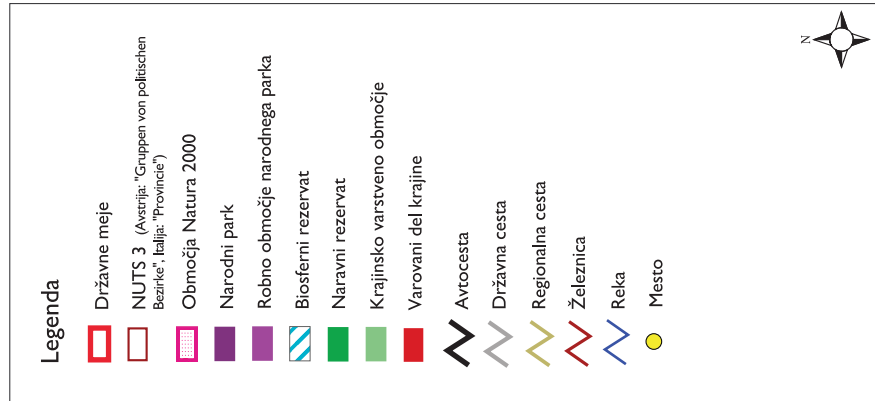
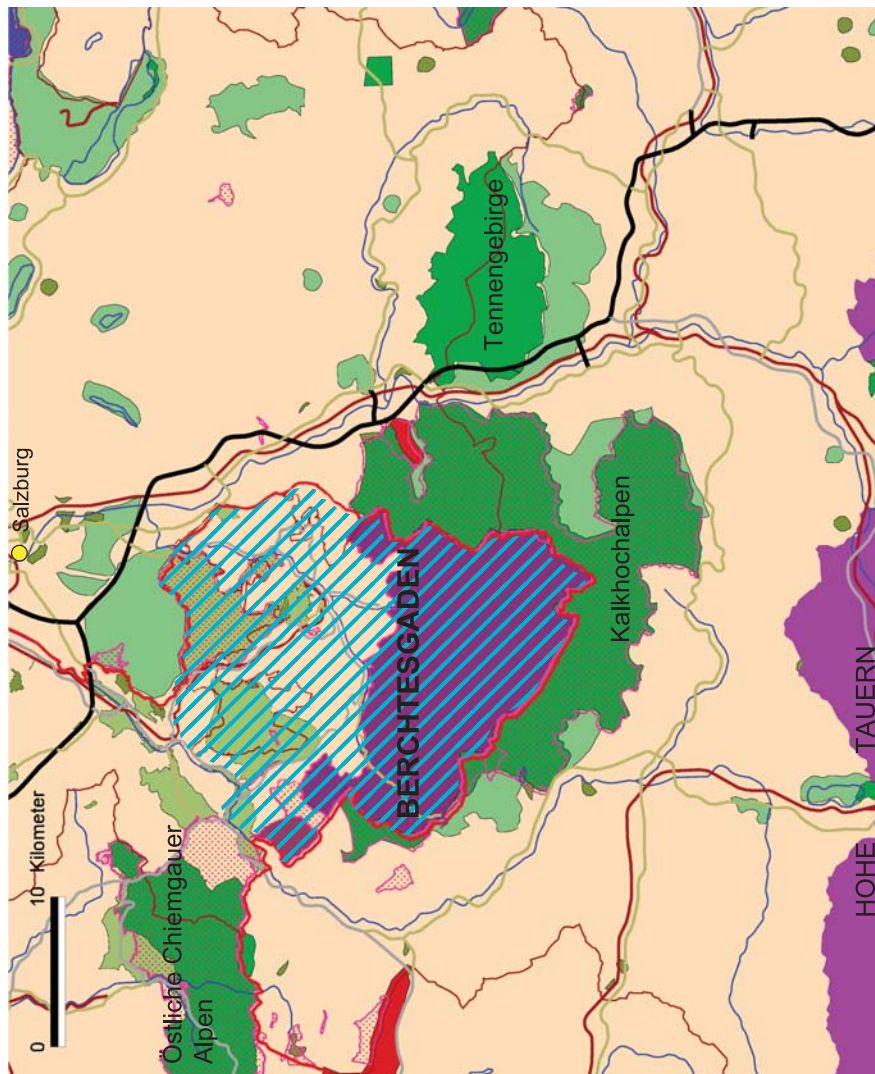
Delovna skupina: Mreža zavracovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike. Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Španski sekretariat Alpske konvencije - SOIA. Podatki: zavracovana območja Mreže zavracovanih območij v Alpah; začetni obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©Geosys. Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

09 / 2004

Zemljevid 34: Višje lege v vzorčnih območjih 7

Prometna infrastruktura v vzorčnih območjih 7

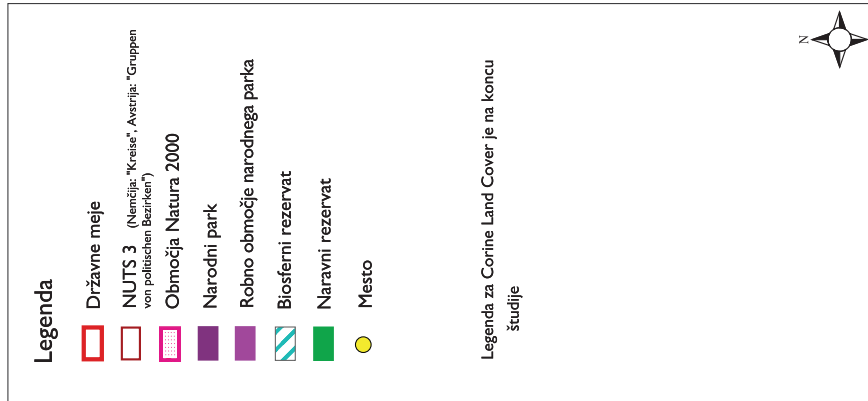
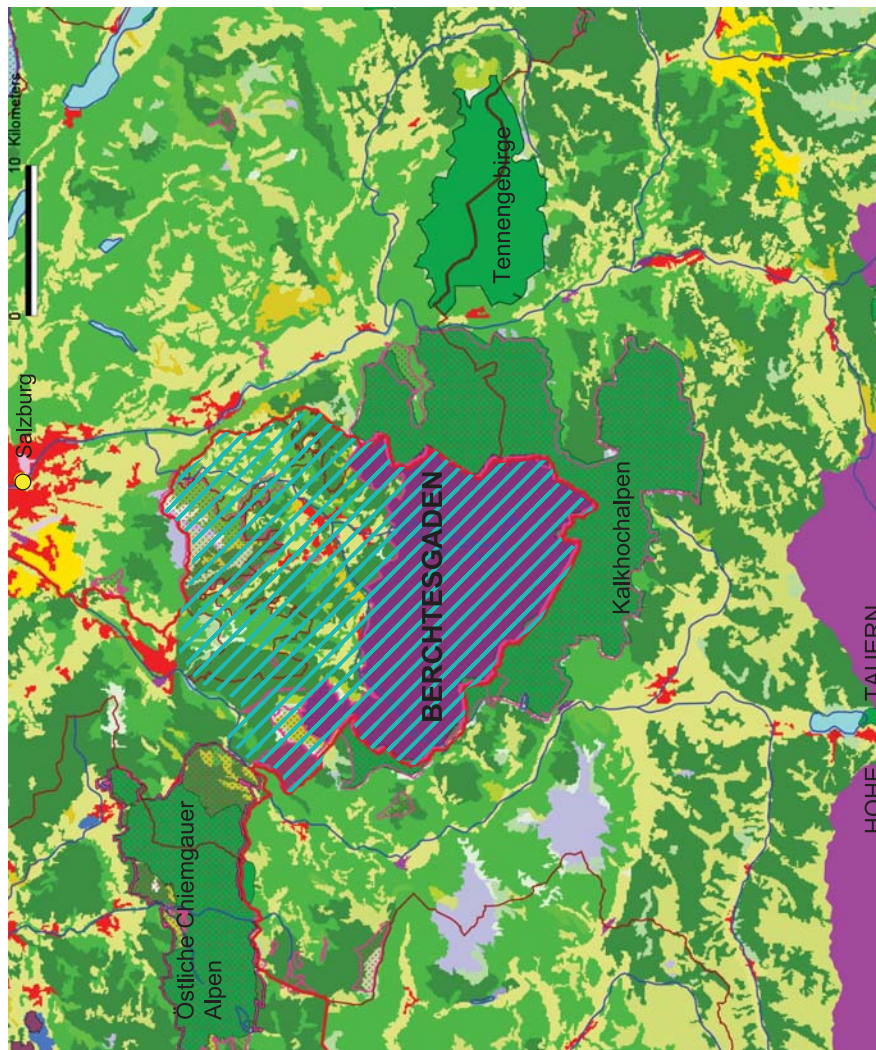

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpejske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpejske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics; DEM @Geosys.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

© 09 / 2004

Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 7

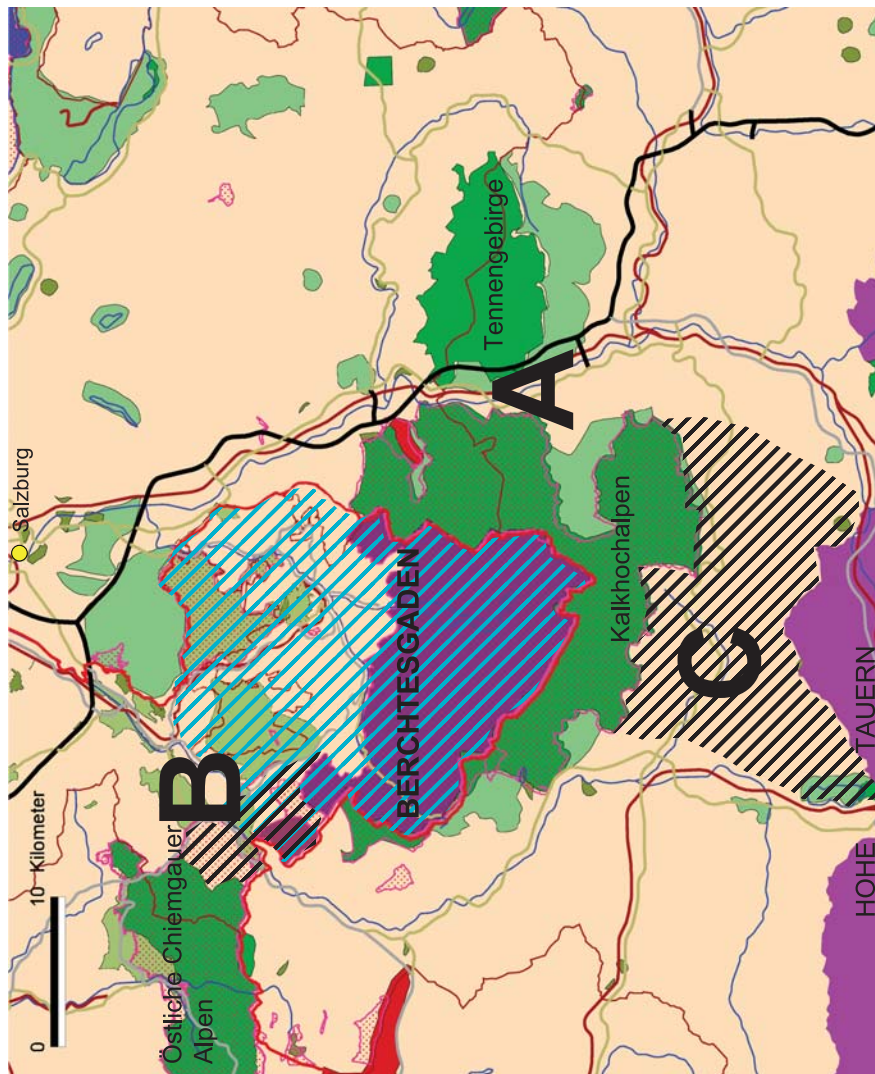
Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Spalni sekretariat, Alpske konvencije - SOJA. Podatki: zavarovana območja Mreža zavarovanih območij v Alpah; zakasni obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdal EU/RAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys. Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj

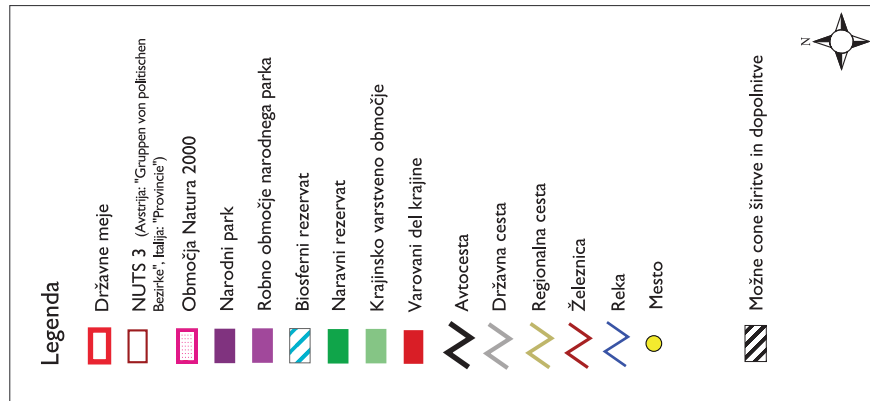
09 / 2004

Zemljevid 36: Izraba tal in NATURA 2000 na površinah vzorčnih območij 7

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 7

Zemljevid 37: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 7

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpeke konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasen obseg območja veljavnosti Alpeke konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) @EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 @EuroGeographics; DEM @Geosys.
 Izdano v EURAC. Inštitut za regionalni razvoj

5.8 Vzorčno območje 8

Narodni park Kalkalpen (Apneniške Alpe) – Narodni park Gesäuse Naravni park Steirische Eisenwurzen – Naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen Naravni park Ötscher Tormäuer – Naravni park Buchenberg

To vzorčno območje leži na vzhodu Alpskega loka. Izbrano je bilo zaradi tesnih povezav med številnimi različnimi oblikami zavarovanih območij, ki so povezana v tem Združenju zavarovanih območij. To območje igra pomembno vlogo tudi kot povezava v smeri vzhod in severovzhod do zunajalpskih con.

Združenje zavarovanih območij narodni park Kalkalpen, narodni park Gesäuse, naravni park Steirische Eisenwurzen, naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen in naravni rezervat Wildalpener Salztal leži v avstrijskih zveznih deželah Gornja Avstrija, Štajerska in Dolnja Avstrija, ter zavzema območje z več kot 146.000 ha. Obsega več kategorij zavarovanih območij: narodni park, naravni park, naravni rezervat in druge kategorije, kot npr. območja NATURA 2000 ali krajinsko varstvena območja.

Leg a vzorčnega območja v Alpskem loku

Združenje zavarovanih območij leži na vzhodu Alpskega loka in igra zaradi geografske lege pomembno vlogo kot povezovalni člen med Alpami in drugimi zunajalpskimi področji na severovzhodu in vzhodu (npr. Karpati).

Treba je vzpostaviti povezavo preko velikih kompleksov naravnih rezervatov v smeri jug-zahod okoli naravnega rezervata Grundlsee/Toplitzsee in vzhodnega dela naravnega rezervata Totes Gebirge ter okoli naravnih rezervatov Dachstein in Steirisches Dachsteinplateau.

Slika 40: Narodni park Kalkalpen (A)

Prostorske povezave znotraj vzorčnega območja

Zavarovana območja narodni park Kalkalpen, narodni park Gesäuse, naravni park Steirische Eisenwurzen in naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen tvorijo povezano enoto zavarovanih območij. Obmejna lega teh zavarovanih območij je opisana v kratkih informacijah.

Med naravnimi parki Niederösterreichische Eisenwurzen in Ötscher Tormäuer, ki sta drug od drugega oddaljena ca. 50 km, leži pomembno območje NATURA 2000 (cona C na karti). To območje je redko poseljeno in nima goste prometne mreže. Kot koridoro območje je pomembno predvsem zaradi nizke lege med 500 in 1500 m.

Na zahodu Združenja zavarovanih območij narodni park Apneniške Alpe, narodni park Gesäuse, naravni park Steirische Eisenwurzen in naravni park Niederösterreichische Eisenwurzen ležijo številni naravni rezervati: naravni rezervat Grundlsee-Toplitzsee, naravni rezervat Loser-Bräuning-Zinken, naravna rezervata Totes Gebirge vzhod in zahod. Oba kompleksa obdajajo krajinsko varstvena območja, ki lahko tvorijo tamponske cone za naravne parke in naravne rezervate.

Vzdolž meje med zveznima deželama Štajersko in Spodnjo Avstrijo ležita dva naravna rezervata, ki predstavljata prehod med obema kompleksoma.

Na tem področju je povezava med obema kompleksoma prekinjena z avtocesto in železniško progo. Obe prometni osi pa potekata na višini meje med zveznima deželama skozi tunel (območje Bosruck). Tukaj je torej možen prehod (cona B na karti). Raziskava organizacije WWF, ki je bila izpeljana v okviru projekta o medvedih Life, dokazuje, da je to področje primerno za koridor. V okviru raziskave je bila preučena migracijska pot rjavih medvedov, ki poteka skozi področje Ötscher (naravni park Ötscher Tormäuer) in narodni park Apneniške Alpe, vse do naravnega rezervata Totes Gebirge.

Vzdolž reke Enns se nahaja več območij NATURA 2000. Ker igrajo rečni tokovi kot vodilni elementi posebno vlogo za veliko živalskih vrst, lahko koridor predstavlja varovanje življenjskih prostorov vzdolž reke.

Tudi na jugu tega območja se nahajajo številna območja NATURA 2000. Tukaj pa teče tudi reka Enns, ob kateri poteka magistralna cesta S6.

Naravovarstveni ukrepi znotraj območja

To območje se uporablja predvsem za pašništvo. Kmetje lahko pridobijo podporo za uresničitev naravi prijaznih načinov kmetijstva, kar sicer velja tudi za vso Avstrijo. Ta podpora je financirana na nacionalni ravni (program ÖPUL) ali s strani EU. Obstajajo pa tudi podporni programi, ki jih financirajo zavarovana območja (npr. narodni park Apneniške Alpe, ki podpira biološko kmetijstvo).

Za varstvo narave v narodnem parku Gesäuse skrbi posebna strokovna enota za varstvo narave in naravnega prostora. Ukrepi zajemajo usmerjanje obiskovalcev (npr. smučarski izleti), izdelavo upravljalnih načrtov na različnih področjih (planinsko upravljanje, upravljanje z vodami, itd.) ter ponovno naselitev ogroženih vrst (npr. tamariska).

Sodelovanje znotraj območja

Tesno sodelovanje med zavarovanimi območji ne temelji nujno na neposredni prostorski bližini. V tem primeru sodelovanje določata predvsem dva pogoja: lega v isti zvezni deželi (ker se veliko programov izvaja na tej ravni), ali pa, kot v primeru narodnih parkov, pripadanje istemu varovalnemu statusu (sodelovanje narodnih parkov Gesäuse in Apneniške Alpe).

Sodelovanje naravnih parkov Niederösterreichische Eisenwurzen, Ötscher Tormäuer in Buchenberg, ki so eden od drugega oddaljeni 50 km, vendar vsi trije ležijo v zvezni deželi Dolnja Avstrija, je intenzivnejše kot sodelovanje med sosednjimi naravnimi parki Niederösterreichische Eisenwurzen in Steirische Eisenwurzen, ki se nahajata v različnih zveznih deželah. Obstaja pa dobro sodelovanje med narodnim parkom Gesäuse in naravnim parkom Steirische Eisenwurzen, ki se oba nahajata v zvezni deželi Štajerski.

Sodelovanje med narodnimi parki Apneniške Alpe in Gesäuse se pravkar razvija, ker je bil narodni park Gesäuse ustanovljen šele pred kratkim (2002). Trenutno se sodelovanje nanaša na področji raziskovanje in nadzorovanje. Primer je ureditev nadzora izvirov s strokovnjaki iz narodnega parka Apneniške Alpe in uvedba primerljivega sistema nadzora za rastlinstvo in živalstvo.

Sodelovanje med narodnim parkom Gesäuse in naravnim parkom Steirische Eisenwurzen poteka v okviru programa LEADER+, ki se izvaja v tej regiji. Pri tem gre za skupen razvoj usklajenega programa za predstavitev in izobraževanje na področju geologije. Obstajajo še drugi projekti, kot npr. "Narava in kultura Gesäuse in Eisenwurzen", ki vključuje 12 občin v teh regijah in naj bi podpiralo skupno razvojno strategijo za celotno regijo.

Naravni parki Niederösterreichische Eisenwurzen, Ötscher Tormäuer in Buchenberg so pred kratkim ustanovili delovno skupnost, da bi tako skupaj podprli razvoj regije.

Slika 41: Narodni park Gesäuse (A)

© Nationalpark Gesäuse (A)

Priporočila za smiselna povezovanja

Na tem področju obstaja povezava med Alpami in Karpati, ki poteka od Vzhodnih Alp preko gore Hochwechsel, gorovja Rosalien, gorovja Leitha, skozi gozd Maria Ellender, lok Donave in Morave, preko zahodnoslovaške nižine in vse do Karpatov (VÖLK 2002). Cesta S06, ki poteka na omenjenem območju, ni dovolj prepustna, da bi zajamčila povezave v tem pomembnem srednjeevropskem koridorju. Za zagotovitev migracij je treba preučiti in uresničiti ustrezne ukrepe (cona A na karti).

Tudi ob cesti A09 na zahodu nekatera mesta po raziskavi VÖLK niso dovolj prepustna (Gornja Avstrija) in je zato potrebna pomoč

za prečkanje. Ta glavni koridor Vzhodnih Alp v smeri vzhod-zahod, ki povezuje regije Tarvisio, Nockberge, Nizke Ture, vse do področja Wienerwald, prepreča tako gorske biotope, kot tudi biotope, bogate z gozdovi, na obeh straneh gorovja in področja ob robovih Alp, kjer ni veliko gozdov.

Pri določitvi in razvoju upravljalnih načrtov za območja NATURA 2000 je treba posebej upoštevati njihov pomen in funkcijo znotraj mreže alpskih zavarovanih območij, predvsem če igrajo tudi pomembno vlogo, kot na primer območje severno od naravnega rezervata Wildalpener Salzatal, ki je povezovalni element, in naravni park Eisenwurzen (cona B na karti).

Preglednica 14: Priporočila za povezovanje Vzorčno območje 8

Povzetek priporočil	
1	<i>Podrobna raziskava omenjenega konfliktnega območja s prometno infrastrukturo (S06, A09) ter sprejetje ustreznih gradbenih ukrepov in ukrepov prostorskega načrtovanja za zmanjšanje oviralnega učinka teh prometnih osi.</i>
2	<i>Razvoj upravljalnih načrtov za območja Natura 2000, ki so na tem območju kot povezovalne osi posebej pomembna (severno od naravnega parka Eisenwurzen, ob reki Enns).</i>
3	<i>Izboljšanje prostorskih povezav z zavarovanimi območji na jugozahodu in vzhodu (npr. vzhodni in zahodni del naravnega rezervata Totes Gebierge, naravni rezervat Nassköhr) s pomočjo smiselnih določitev območij Natura 2000 ali drugih kategorij varovanja.</i>
4	<i>Izboljšanje in podpora sodelovanja med različnimi zavarovanimi območji in kategorijami zavarovanih območij, tudi preko notranjih državnih meja, da bi tako podprli pobude povezovanja, ki prihajajo od zavarovanih območij.</i>
5	<i>Podpora in usklajitev ekoloških ukrepov v kmetijstvu in gozdarstvu z lokalnimi pogoji. Usklajitev ukrepov med zavarovanimi območji.</i>

Popis stanja povezav med zavarovanimi območji

Raziskava predstavlja sistem varstvenih kategorij zavarovanih območij in svežnja ukrepov, ki se - razčlenjen po posameznih pogodbenicah Alpske konvencije - uporablja v celotnem alpskem prostoru. Opisuje zlasti najpomembnejše strategije, ki jih na tem področju izvajajo alpske države in Evropska unija.

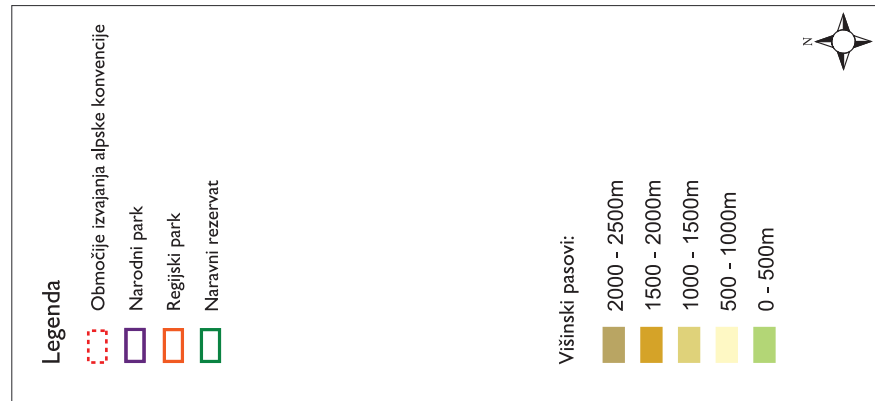
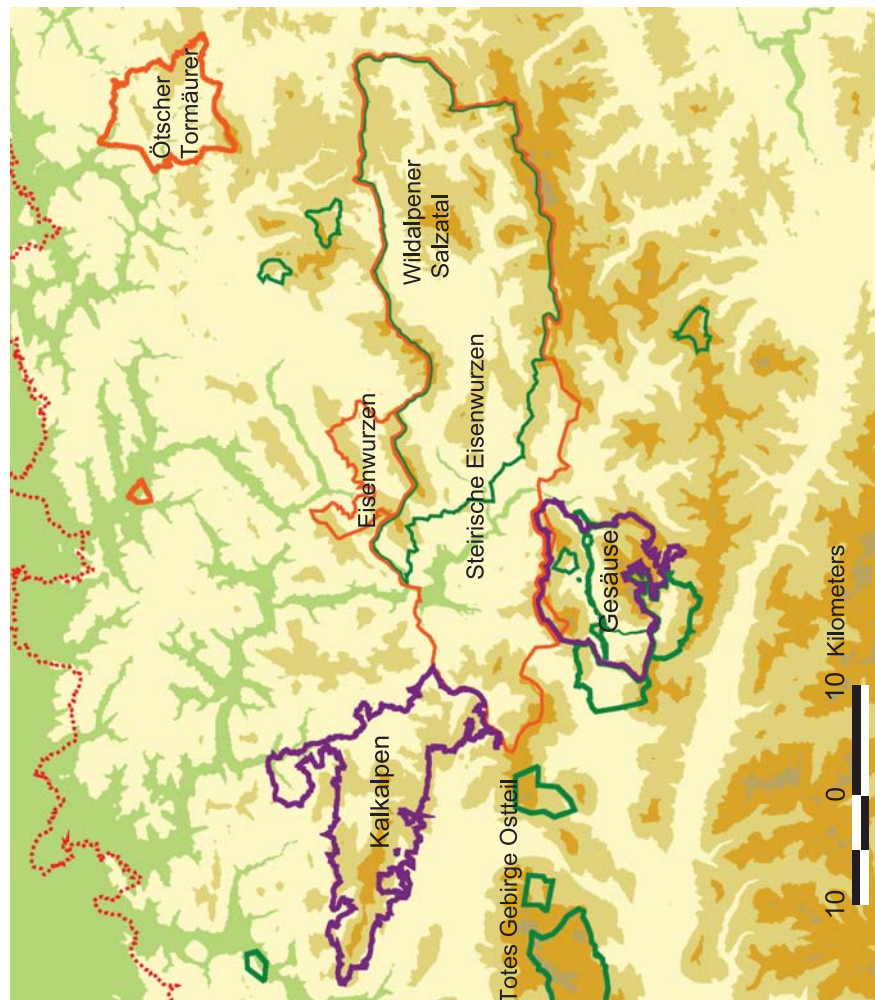
Poleg tega so opisane obstoječe povezave med zavarovanimi območji, katerih obstoj je posledica geografskih in naravnih pogojev, ukrepov prostorskega planiranja, ekoloških ukrepov (koridorji, varstveni ukrepi, kmetijski programi in predpisi itd.) ali fizičnih ukrepov (gradbeni ukrepi itd.).

Natančnejši opis obstoječih strategij je ponazorjen na primeru osmih, po celotnem alpskem loku porazdeljenih vzorčnih območij, za katera je bila opravljena podrobnejša raziskava.

Zemljevid 38: Višje lege v vzorčnem območju 8

Višje lege v vzorčnem območju 8

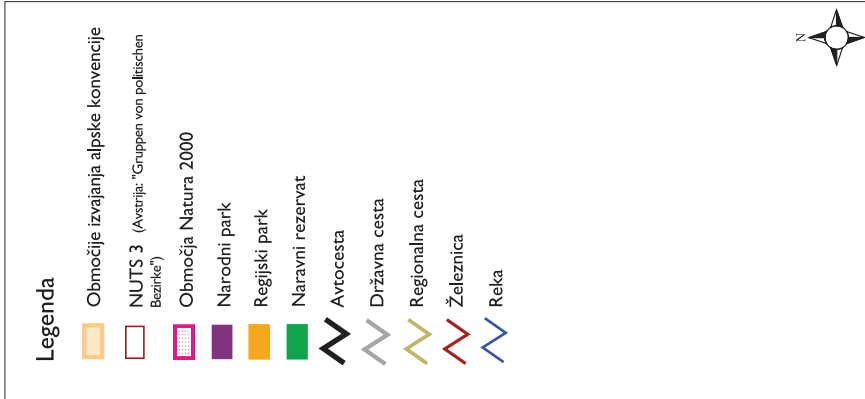
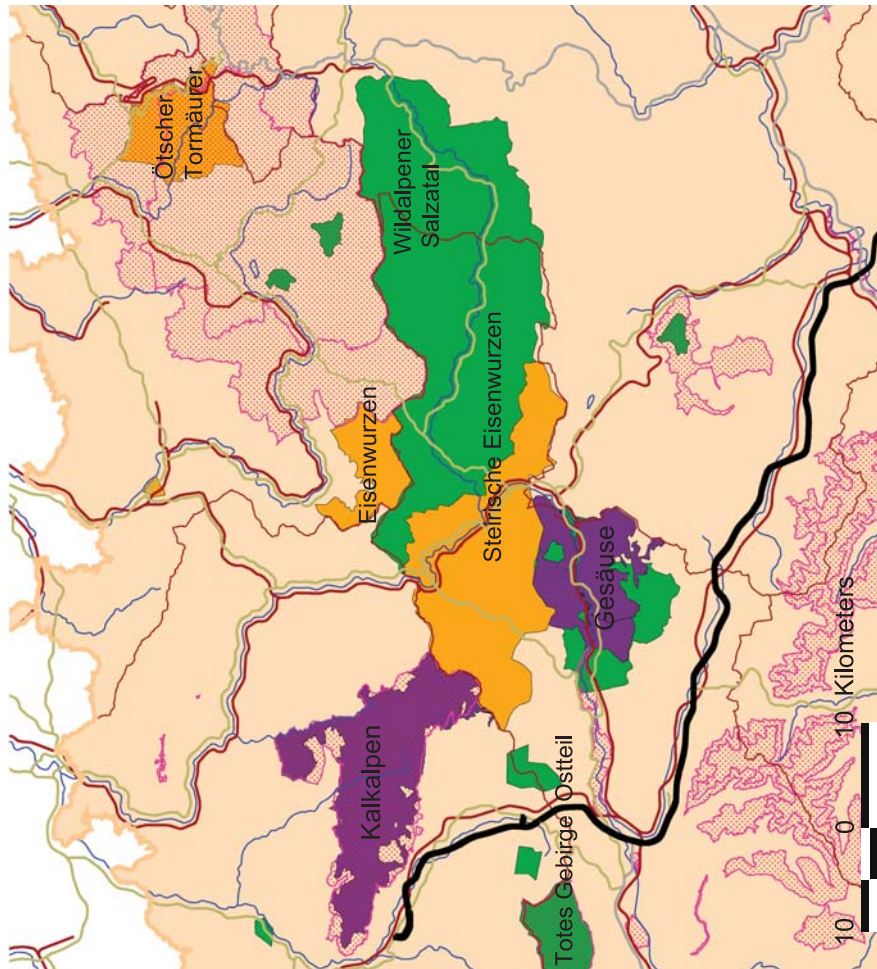

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC. Institut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zaščiten obseg območja veljavnosti Alpske konvencije. Kij ga je izdelal EURAC - Institut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; DEM ©Geosys.
 Izdano v EURAC. Institut za regionalni razvoj

09 / 2004

Prometna infrastruktura v vzorčnem območju 8

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; začasni obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj.

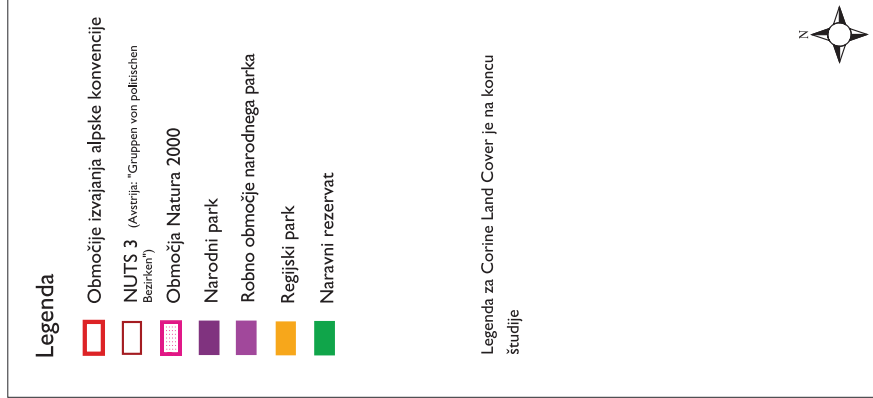
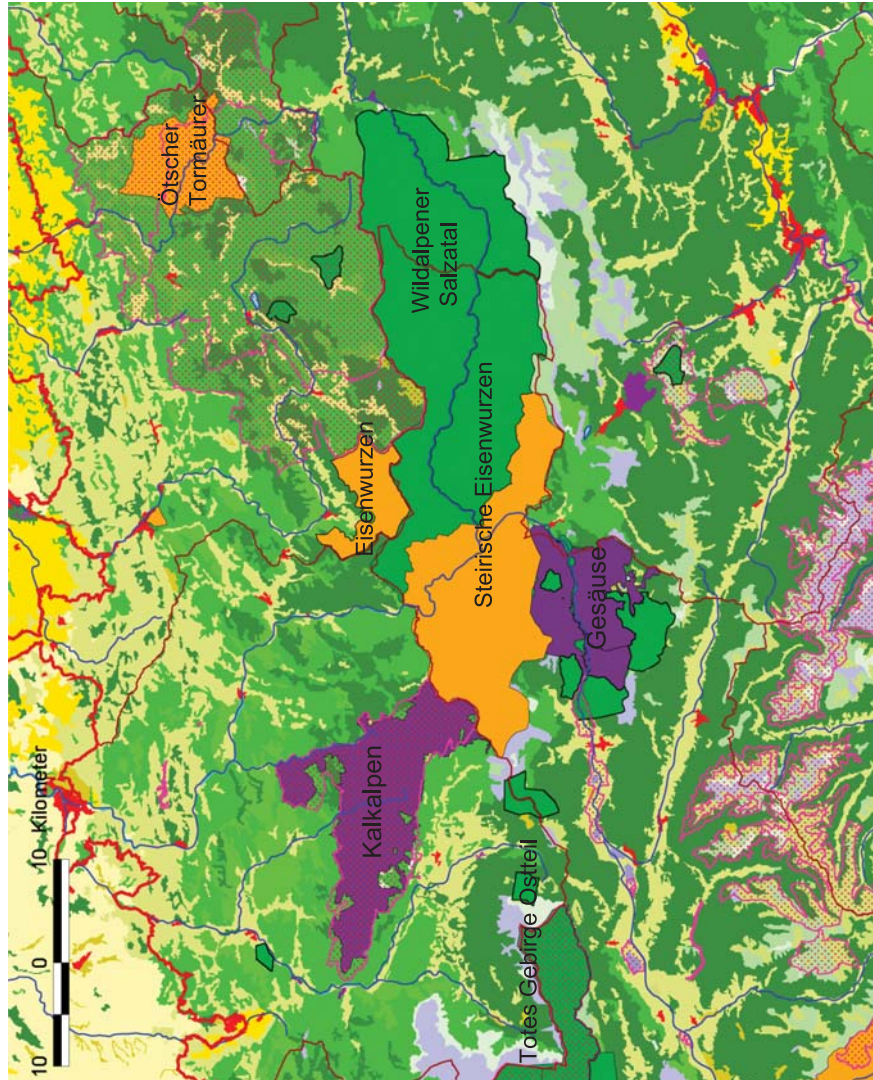

Zemljevid 39: Prometna infrastruktura v vzorčnem območju 8

Zemljevid 40: Raba tal in površine NATURA 2000 v vzorčnem območju 8

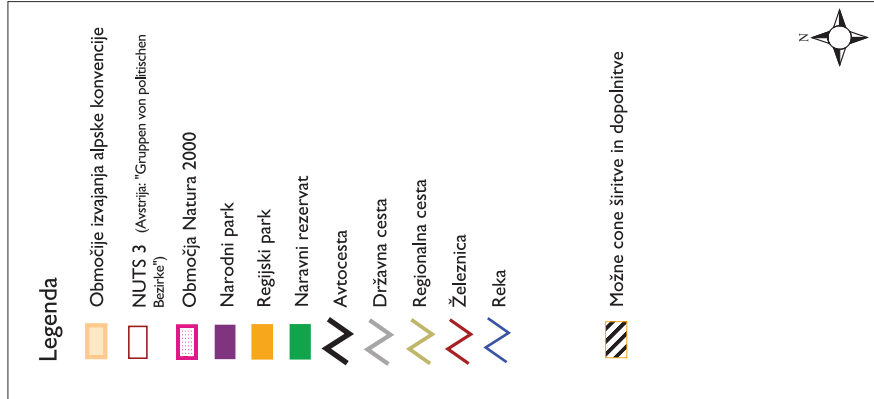
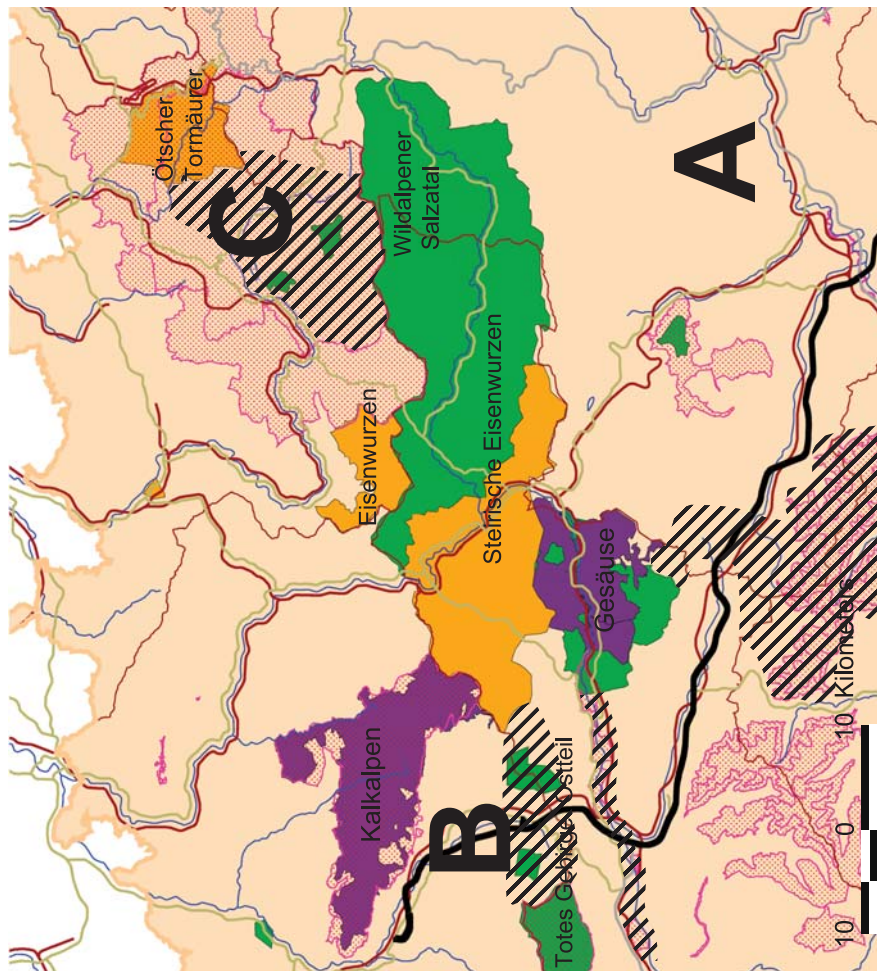
Raba tal in površine NATURA 2000 v vzorčnem območju 8

Delovna skupina: Mreža zavarovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora Italijanske republike; Rim; EURAC - Institut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA. Podatki: zavarovana območja Mreže zavarovanih območij v Alpah; zatésen obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdélal EURAC - Institut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries of Europe (SABE2001 v1.1) ©EuroGeographics; EuroGlobalMap v1.1 ©EuroGeographics; Corine Landcover Europa ©EEA, Copenhagen, 2000 (www.eea.eu.int); DEM ©Geosys. Izdélano v EURAC - Institut za regionalni razvoj

Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 8

Delovna skupina: Mreža zaščitovanih območij v Alpah; Ministrstvo za okolje in varstvo prostora, Italijanske republike, Rim; EURAC, Inštitut za regionalni razvoj; Stalni sekretariat Alpske konvencije - SOJA.
 Podatki: zavarovana območja Mreže zaščitovanih območij v Alpah; začasn obseg območja veljavnosti Alpske konvencije, ki ga je izdelal EURAC - Inštitut za regionalni razvoj; Seamless Administrative Boundaries
 Izdelano v EURAC, Inštitut za regionalni razvoj.

09 / 2004

Zemljevid 41: Možne cone širitve in dopolnitve v vzorčnem območju 8

6 Priporočila in koncept

Na osnovi rezultatov analize ukrepov, ki obstajajo v posameznih državah pogodbenicah, in povezanosti zavarovanih območij je mogoče predlagati vrsto priporočil za uresničitev ekološkega omrežja v skladu z 12. členom Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju varstva narave in urejanja krajine.

6.1 Čezmejna zavarovana območja

Zaradi posebnega ekološkega in političnega pomena, ki ga uživajo čezmejna in nadregionalna zavarovana območja, jih je treba premišljeno širiti oz. dopolnjevati, njihove cilje in ukrepe, potrebne za doseganje teh ciljev, pa medsebojno uskladiti. To je pomembno predvsem v primeru, ko se status varstva območij na obeh straneh državne meje med seboj razlikuje in zato ni primerljivih pogojev varstva in sodelovanja (npr. Naravni park Alpe Devero in Alpe Veglia (I) in naravni rezervat Binntal (CH), ki je zavarovano območje, zato zanj veljajo strožji varstveni pogoji, čeprav nima lastne uprave, kar predstavlja dodatno oviro čezmejnemu sodelovanju).

To je na možno na primer doseči z naslednjimi ukrepi:

S širitvijo in dopolnitvijo zavarovanih območij s ciljem ustvarjanja daljših skupnih stičnih linij in večjih med seboj povezanih in nefragmentiranih površin, kar je bilo v preteklosti iz različnih razlogov že uresničeno v nekaterih zavarovanih območjih (na primer v primeru Naravnega parka Rieserferner-Ahrn (I) za podaljšanje skupne meje z avstrijsko zvezno deželo Tirolsko ali v primeru Naravnega parka Mont Avic (I) na željo zadevnih občin).

Podaljšane skupne meje in večje povezane površine ne poenostavljajo samo migracijskih gibanj flore in favne, temveč tudi sodelovanje med zavarovanimi območji. Razvoj skupnih akcij in programov pridobiva na smislu z večjim pomenom stične linije in skupnih površin, saj na ta način nastajajo novi dinamični procesi. Pri izboru površin, namenjenih širitvi in dopolnitvi zavarovanih območij, je treba upoštevati predvsem naravno pogojene prisilne prehode v času sezonskih selitev ali osi, ki jih pogosto uporablja za širitev flora, predvsem pa favna.

Tudi območja, ki predstavljajo reliefno pogojene geografske enote je treba močneje povezati in obravnavati kot kompleks (na primer gorsko skupino Dolomitov, Masiv Mont Blanc ali Masiv Monte Viso). Virtualna ločitev povezanih geografskih regij po upravnih enotah ali državnih mejah ločuje ta pravzaprav enotna območja in tako ovira izmenjavo med obstoječim habitatom. Povezanost geografskih enot je pomembna predvsem na obmejnih območjih, saj so tam zaradi različnih političnih ciljev, varstvena prizadevanja držav zaradi nasprotujočih prizadevanj drugih držav, kot je razvoj velikih turističnih središč ali gradnja infrastrukturnih objektov, lahko ovirana ali v celoti onemogočena.

V teh regijah bi bilo treba varstvena prizadevanja nujno uskladiti, da bi dosegli vzajemno dopolnjevanje.

Širitve in dopolnitve so možne z razdelitvijo na posamezne cone, ki ustrezajo naravnim in kulturnim prostorom, ali s povezavo komplementarnih oblik zavarovanih območij. V ta namen je potrebno vključiti dolinske lege, ki so posebnega pomena za povezanost v omrežje in povezanost zavarovanih območij. Take komplementarne oblike bi bili lahko na primer biosferni rezervati ali naravni parki, ki bi združili več že zavarovanih območij v nove kategorije in s širitvijo vzpostavili pufrsko območje z možnostjo vzpostavitve koridorjev. Pomembne so tudi nove opredeljene območij v obmejnih predelih, s čimer se vzpostavijo prehodi in povezave med državami in s tem med nacionalnimi sistemi varstva in povezav. V te nove opredeljene ali širitve bi bilo treba ustrezno vključiti že načrtovana zavarovana območja.

V že obstoječih čezmejnih zavarovanih območjih je potrebno okrepljeno usklajevanje in/ali skupna priprava načrtov upravljanja z upoštevanjem usklajenega upravljanja vrst in habitatov ter določitev naloge teh zavarovanih območij znotraj regionalnih ali nacionalnih ekoloških omrežij. Za tovrstne oblike sodelovanje bi bilo treba podpisati uradne partnerske sporazume, kot na primer za Narodni park Mercantour (F) in Narodni park Alpi Marittime (I), kar bi zagotovilo trajnost in dolgoročno sodelovanje.

Tu velja omeniti tudi skupno usklajeno upravljanje z ekološko relevantnimi vrstami in habitati ter skupni monitoring in odnosi z javnostmi.

6.2 Ekološko omrežje in koridorji

Zaradi nujnosti vzpostavitve povezav med zavarovanimi območji, ki preprečujejo izolacijo in spodbujajo selitve živalskih in rastlinskih vrst, bi morala ta povezovalna področja postati sestavni del ekološkega omrežja. Uresničijo se lahko z naslednjimi ukrepi:

Izdelava in uskladitev regionalnih in nacionalnih konceptov za sisteme ekoloških povezav, kot se je na primer v nekaterih državah že zgodilo v okviru pogojev za ustvarjanje Panevropskega ekološkega omrežja. V okviru Alpske konvencije je treba te koncepte med seboj uskladiti in prilagoditi posebnim pogojem gorskega masiva.

Natančno je treba določiti selitvene koridorje, ki ustrezajo selitvenim živalskim vrstam in njihovo lego med zavarovanimi območji, predvsem v dolinskih legah, kjer je največja drobitev življenjskih prostorov zaradi koncentriranega delovanja človeka. Te koridorje je treba podpreti z določenimi pogoji in ukrepi, na primer z uvedbo nelovnih območij kot mirnih območij in območij razširjenosti, kot je to že primer na mejnem predelu

med Slovenijo (Triglavski narodni park) in Italijo (Naravni park Prealpi Giulie-Julijsko Predgorje).

Kmetijstvo

Nadaljnji ukrep za izboljšanje povezanosti življenjskih prostorov v omrežja je vključevanje ekoloških povezovalnih kriterijev v smernice za dodeljevanje subvencij in drugih oblik pomoči za kmetijstvo in gozdarstvo. Poleg tega je treba subvencije in programe v Alpah bolje prilagoditi danostim gorskih predelov in vsakokratni lokalni situaciji, ki se zaradi naravnih posebnosti kot tudi tradicionalnih načinov gospodarjenja in življenja ter kulture pogosto zelo razlikujejo. S spodbujanjem določenih lokalnih proizvodov in s podporo novim kmetovalcem, bi bilo dolgoročno možno ponovno oživiti opuščene površine in slabše razvita območja in tako ohraniti biotsko raznovrstnost, ki je povezana s kulturno krajino.

Gradbeni ukrepi

Prometna infrastruktura in komunalna opremljenost doslej še nepozidanih površin sta pomembna dejavnika drobitve alpskih življenjskih prostorov. Izrednega pomena za ustvarjanje povezav med zavarovanimi območji sta zato načrtovanje in izvajanje gradbenih ukrepov na infrastrukturo pogojenih konfliktnih mestih, kjer zaradi prevladujočih pogojev drugače ni možno ponovno vzpostaviti povezav.

V situacijah, kot na primer med naravnim regionalnim parkom Chartreuse in naravnim regionalnim parkom Vercors, je ponovna vzpostavitev povezav možna le s konkretnimi gradbenimi ukrepi. Treba bi bilo izgraditi objekte, kot na primer mostove ali predore, da bi se živalim omogočilo prehod preko močno obremenjenih cest, železniških prog ali rek.

To velja predvsem za predele, ki v nasprotju z nekaterimi alpskimi dolinami med seboj niso naravno ločeni. Take povezave so pomembne tudi v primeru, ko je treba živalim, predvsem velikim plenilcem, omogočiti vrnitev na njihova območja (primer naravnega regionalnega parka in vračanje risov iz Jure).

Sicer pa je treba po potrebi vzpostaviti manjkajoče elemente ali povezave, ki so pogojene s posameznimi živalskimi ali rastlinskimi vrstami in/ali habitatom. V velikih dolinah na primer, skozi katere ne potekajo avtoceste ali hitre ceste, ki imajo velik učinek pregrad, se lahko drevninske koridorje za divje živali, vezane na gozd, postavi kjer koli izven naselij, če je to z vidika divjadi in ekologije smiselno.

To ponazarja tudi pomen tesnega sodelovanja med pristojnimi in odgovornimi službami pri načrtovanju in izvajanju konkretnih gradbenih ukrepov.

Zavarovana območja

Položaj v Alpah ponazarja karta s predstavitvijo zavarovanih območjih, ki se nahajajo na različnih višinskih legah. Zavarovana območja, predvsem zavarovana območja za katera veljajo stroga varstvena pravila, se večinoma nahajajo v višjih legah. Pomembna so kot življenjski prostori in so relativno dobro ohranjena ter krajinsko lepa, vendar niso v predelih, ki so posebej pomembni kot koridorji in ležijo predvsem v nižje poseljenih legah. V zavarovanih območjih so slabo zastopane predvsem posebej problematične in ogrožene dolinske lege. Življenjski prostori v nižjih legah niso dovolj pokriti z velikimi zavarovanimi območji, zato je varstvena prizadevanja treba osredotočiti tudi na dolinske predele. Pri nadaljnji širitvi in ponovni določitvi zavarovanih območij je treba močneje upoštevati nižje lege. Pri določitvi novih območij se zato ne bi smelo upoštevati le krajinske lepote, koristi za turizem in dobro ohranjene narave, temveč tudi lego v predelih (pogosto v dolinah), kjer so pomembni koridorji. To velja tudi za opredelitev območij za projekt Natura, saj v teh območjih z večjo rabo prav tako obstajajo pomanjkljivosti in so elementi povezave nujni.

Tako kot to velja za čezmejna zavarovana območja bi bilo tudi za nacionalna zavarovana območja smiselno predvideti razdelitev na posamezne cone, s čimer bi se ustrezno zavarovalo osnovna območja, širitev površin zavarovanih območij in potencialnih akcij ter spodbujanje sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja. Kot že omenjeno, bi bilo to možno z vključevanjem ali z združevanjem obstoječih zavarovanih območij v naravne parke ali biosferne rezervate, vzpostavitev krajinsko zavarovanih območij ali s koncentracijo lokalnih projektov, ki obravnavajo povezanost biotopov, na zavarovana območja.

Za samostojno in učinkovito delovanje zavarovanega območja in njegovo aktivno udeležbo pri kooperacijskih programih in projektih morajo imeti zavarovana območja lastno upravo, ki naj ne bi delovala kot pododdelek deželnega urada, ki upravlja z vrsto zavarovanih območij.

Pristojni upravljavci bi morali na zavarovanih območjih in okoli njih spodbujati izvajanje posebnih ukrepov, da bi se zmanjšal pritisk na zavarovane površine, ki nastaja zaradi bližnjih naselij, intenzivne rabe zemljišč in močno razvitega turizma. Na tak način je v zavarovanih območjih mogoče ohranjati in zavarovati življenjske prostore ter ohranjati zdrave osnovne populacije, ki se lahko iz zavarovanih območij selijo na druga območja. Tudi površine, ki obdajajo zavarovana območja, bi morale zagotavljati življenjski prostor ali vsaj izmenjavo in selitve.

Stiki z javnostmi, ki so pogosto zapisani kot naloga zavarovanih območij, morajo prav tako potekati v smeri ozaveščenosti javnosti glede povezanosti ter boljše prepustnosti krajine za rastline in živali. Samo z doslednimi stiki z javnostmi bodo prebivalci, tako lokalni kot obiskovalci, seznanjeni s to pomembno temo. Osnovni pogoj za uspešno uresničevanje povezav med zavarovanimi območji je sprejemanje in razumevanje s strani prebivalstva, saj sta nujna naravi prijazna in trajnostna raba celotnih površin. Kako pomembna je ta tema postane očitno ob ponovni uvedbi in vrnitvi velikih plenilcev, ki nista možni brez široke podpore prebivalstva.

Ekološko omrežje v Alpah nikakor ne bi smelo temeljiti izključno na velikih alpskih zavarovanih območjih in vmesno ležečih povezavah. Dosledno je treba vključevati predvsem vsa druga, tudi manjša zavarovana območja. Zlasti bi bilo treba upoštevati površine NARTURA 2000 in ustrezne površine iz švicarskega projekta SMARAGD, ki zaradi svojih lastnosti in možne porazdelitve predstavljajo eno najboljših orodij za vzpostavitev uspešne povezanosti.

Na alpski ravni je treba sprejeti dogovore za uskladitev, smiselno uporabo in učinkovito povezavo obstoječih nacionalnih spodbujevalnih instrumentov, kar bi bilo na primer možno v okviru Alpske konvencije.

Za uresničevanje priporočenih ukrepov je treba na osnovi specifičnih lokalnih in regionalnih danosti izvesti položaju

prilagojene raziskave. Izhajajoč iz lokalnih raziskav je treba izdelati analize potreb, prilagojene posameznim območjem, in predloge za povezavo.

Kot uspešen primer evropskega sodelovanja s konkretnimi relevantnimi rezultati velja omeniti akcijo COST 341, pri kateri so bila združena najnovejša spoznanja o drobitvi habitatov v Evropi s prometnimi strukturami. Doseženi rezultati spodbujajo načrtovanje in uresničevanje lokalnih projektov za odpravo problemskih mest v infrastrukturnem omrežju.

Za objavo in vsealpsko dostopnost rezultatov raziskave in na njej temelječih korakov, bi jih bilo treba vključiti v sklop podatkov sistema za opazovanje in informiranje v Alpah.

Priporočila za funkcionalno dopolnjevanje povezav med zavarovanimi območji

Na podlagi rezultatov predhodnih poglavij so bila oblikovana priporočila za vsealpske, velikoprostorske strategije dopolnjevanja funkcionalnih povezav med zavarovanimi območji. Raziskava prikazuje prostorske povezave, ki so funkcionalne zaradi geografske bližine in ekološkega pomena in za katere so bile možnosti za izvajanje preverjene s pomočjo kazalcev.

Z upoštevanjem ureditve posameznih držav, evropskih strategij (NATURA 2000), pobud za vzpostavljanje zavarovanih območij in tekočih projektov ter v okviru današnjih spoznanj na področju selitvenih živalskih vrst je bila zlasti za izbranih osem vzorčnih območij opravljena natančna analiza s kartografsko določitvijo možnih povezovalnih osi med zavarovanimi območji

6.3 Koncept

Koraki za uresničevanje ekološkega omrežja v Alpah

Osnovni pogoj za vzpostavitev ekološkega omrežja v Alpah je podrobna kartografska analiza zavarovanih območij in vmesno ležečih površin. S pomočjo simulacij in računskih modelov, kot so bili na primer uporabljeni pri švicarskem ali v italijanskem modelu, je treba preučiti kontinuiteto habitatov in zajeti že obstoječe povezave, ugotoviti vrzeli v sistemu in določiti omrežja z vključitvijo dodatnih, za živalske vrste specifičnih informacij, ki jih lahko zagotovijo lokalni strokovnjaki. Izkušnje in opažanja lokalnih strokovnjakov omogočajo zapolnitev teoretično izračunanih modelov omrežij s podatki iz prakse in upoštevanje lokalnih pogojev. Na ta način je možno modelirana omrežja s sodelovanjem ekspertov prilagoditi ekološkim potrebam posameznih živalskih vrst ali skupin živalskih vrst. Lokalna omrežja je treba nato med seboj povezati in uskladiti, da bi lahko tako definirali vsealpsko omrežje z že obstoječimi povezavami, vrzelmi in problemskimi točkami.

Nadaljnjo osnovo za delo predstavlja kartografski prikaz omrežij. Na tem kartografskem delu bodo nato lahko gradili načrtovalci prostora in prometa ter vse druge ustrezne službe. S pomočjo kart je mogoče določiti in ohraniti doslej nefragmentirane predele in sanirati območja s številnimi konflikti v skladu z obstoječimi možnostmi.

Vsealpsko omrežje je mogoče vzpostaviti več korakov. Po preučitvi in določitvi potrebnih stičnih osi, je treba v posameznih, med seboj usklajenih lokalnih projektih, povezati bližnje ležeča območja. Na ta način je možno vzpostaviti nadaljnje, med seboj povezane nacionalne in čezmejne komplekse zavarovanih območij, na primer s pomočjo povezave z vzpostavitvijo zavarovane krajine, naravnega parka, biosfernega rezervata ali s pomočjo lokalnih projektov za povezovanje biotopov. Te komplekse bi bilo treba nato vključiti v nacionalna ekološka omrežja in dopolniti omrežje NATURA 2000. S posameznimi koraki bi prišlo do vzpostavitve vsealpskega sistema, sestavljenega iz številnih majhnih, lokalnim razmeram prilagojenih omrežij. Tako bi lahko nastalo nacionalno omrežje zavarovanih območij, v katerega bi bile vključene vse možne oblike varstva. S pomočjo čezmejnih zavarovanih območij je možno vzpostaviti povezave med nacionalnimi sistemi. V ta namen je treba v obmejnem prostoru po potrebi vzpostaviti nova območja, kar bi zagotovilo delujoč prehod.

Poleg tega bi bilo treba velike pomembne osi priseljevanja, na primer za medvede, ki se priseljujejo iz vzhodnih predelov, prav tako zajeti, kartirati in jim določiti namembnost ter upoštevati v vseh zadevnih načrtih in jih ohraniti ter dograjevati z ustreznimi ukrepi.

To je možni koncept za dolgoročno implementacijo ekološkega omrežja v Alpah, ki ustreza tako lokalnim zahtevam in potrebam, kot tudi vsealpskim nujnostim, in upošteva živalske vrste, ki se selijo na velike razdalje.

© Parc naturel régional de la Chartreuse (F) / Philippe Lheureux

Slika 42: Alpska pokrajina

7 Kritična opažanja

V razgovorih s strokovnjaki in sodelavci ter upravljavci zavarovanih območij se je v času raziskave vedno znova ponavljalo vprašanje smisla omrežja zavarovanih območij.

Pôjem omrežja

Ugotovljeno je bilo, da ni ekološkega omrežja ali sistema ekoloških koridorjev kot takega, saj gre pri tem vselej za omrežje določenih habitatov ali za sistem koridorjev, namenjen določenim vrstam. Posledično tudi ne more biti vsealpskega ekološkega omrežja zavarovanih območij, ki bi zajelo vse. Takšno omrežje zaradi različnih pogojev tudi v Alpah ne bi bilo smiselno. Za vsako vrsto ali skupino živalskih in rastlinskih vrst so zato lahko in morajo biti le določeni sistemi povezav, ki so povezani v mrežo med seboj povezanih in potencialno koristnih habitatov.

Vsekakor to zaradi velikega števila različnih vrst in habitatov ni realistično. S tem v zvezi se tudi postavlja vprašanje nujnosti in smiselnosti take povezanosti. Na primeru volkov in medvedov je mogoče dobro ponazoriti, da se ti dve vrsti ne držita klasičnih koridorjev, temveč se nasprotno lahko izredno fleksibilno prilagodita zunanjim pogojem in nista vezani na zavarovana območja v ožjem smislu. Tudi jeleni, srne in kozorogi so se v preteklosti selili brez določenih koridorjev in se prilagodijo danostim okolja. Da je mogoče premagati tudi velike ovire, dokazujejo posamezni primeri srn, ki preplavajo kanale in jezera ali z drznimi skoki prečkajo avtoceste. Vendar so to izjeme, saj se takšna prečkanja na konfliktnih točkah večinoma tragično končajo.

Ustrezna rešitev so zato lokalne pobude in projekti, ki se lahko prilagodijo in odzovejo na specifične potrebe določene živalske vrste, ki je na določenem kraju zašla v težave. Take lokalne pobude, ki upoštevajo kazalce in so prilagojene lokalnim habitatom in pogojem, so najprimernejši instrumenti za vzpostavitev povezanosti življenjskih prostorov. Vsekakor je treba zagotoviti določeno dolgoročnost projektov, tako za nosilce in koordinatorje kot tudi za zavarovane površine in vzpostavljene povezave, ki so doslej pogosto temeljili na pogodbeni osnovi z omejeno veljavnostjo, ki praviloma ni bila daljša od pet let. Poleg tega so projekti praviloma vezani na subvencije, to je na finančno pomoč, in pomenijo določeno odvisnost.

Nadaljnje vprašanje, ki se postavlja, je vprašanje, kaj naj bi sploh bilo povezano

Nadaljnje vprašanje, ki se postavlja, je vprašanje, kaj naj bi sploh bilo povezano. Karta s porazdelitvijo zavarovanih območij na različnih višinskih legah ponazarja, da se številna alpska zavarovana območja nahajajo v zgornjih legah, ki so že po naravi relativno izolirane. Ta izolacija je bila med drugim tudi pogoj za nastanek pomembnega endemizma v Alpah. Ali je zato smiselno med seboj povezati ta že po naravi relativno izolirana

območja? Se bo tam vzpostavljene koridorje sploh uporabljalo? Kakšni bodo učinki tako "načrtovanih" povezav?

Ali ne bi bilo pomembnejše vzpostaviti zavarovana območja na nižjih višinskih legah? Kot ponazarja višinska karta alpskih zavarovanih območij, so na teh legah zavarovana območja s strožimi varnostnimi omejitvami slabše zastopana. V nižjih legah in dolinskih predelih je treba vzpostaviti nova zavarovana območja in povezati območja, ki še obstajajo (manjši, dobro ohranjeni biotopi, pomembne naravovarstvene površine, zelene površine okoli naselij). Še obstoječe, nefragmentirane habitate je treba ohraniti v njihovem stanju. Velika alpska zavarovana območja večini vrst in populacij zagotavljajo dovolj veliko površino in zadostno število različnih habitatov. Pomembnejše bi bilo ustrezno urediti krajino v dolinskih legah in jo življenju prijazneje oblikovati. V tem primeru so lahko zavarovana območja vir ponovne naselitve.

Krajine in narave vsekakor ne bi smeli razdeliti na del, ki je v rabi človeka, in na nedostopen zavarovani del, namenjen naravi. Cilj bi morale biti predvsem oblike harmoničnega sožitja človeka in narave, tako da bi bile površine lahko v skupni rabi.

Omrežja zavarovanih območij

Ali je smiselna vzpostavitev vsealpsko povezanega omrežja zavarovanih območij zaradi velikih kulturnih razlik in različnih političnih prioritet, organizacijskih oblik in vidikov posameznih držav sploh možna?

Razlike nimajo vselej zaviralnega učinka. Nasprotno, lahko dajejo tudi pobude na osnovi primerjav obravnave določenih tem v drugih območjih ali načina kako določene teme in probleme obravnavajo druge kulture. V tej zvezi lahko navedemo primer volka, ki je v državah kot sta Francija in Italija zelo različno obravnavan. V italijanskih predelih, kjer volk ni popolnoma izginil, ga prebivalstvo relativno dobro sprejema. Nasprotno pa je dogajanje v predelih v Franciji, kjer je volk izginil že pred časom in kamor se sedaj le počasi vrača. Težave z lokalnim prebivalstvom in krajevnimi kmeti, ki se iz različnih razlogov upirajo vrnitvi volka na njihovo območje, so zelo velike. V tem primeru bi se lahko s pomočjo italijanskih izkušenj lahko našle rešitve za uspešno vrnitev volka, ki bi jo prebivalstvo sprejelo.

Alpska Konvencija

Poleg tega se še vedno postavlja vprašanje vključevanja Alpske konference v obravnavanje te teme. Pri tem se postavlja vprašanje, ali je pobuda Alpske konvencije za vzpostavitev vsealpskega ekološkega omrežja upravičena, saj že obstaja cela vrsta različnih pobud, na primer NATURA 2000, COST, Panevropsko omrežje in razvoj nacionalnih ekoloških omrežij.

Alpska konvencija vsekakor daje možnost uskladitve različnih nacionalnih pobud in prizadevanj na mednarodni ravni. Alpska konvencija poleg tega omogoča prilagoditev prizadevanj posebnim

pogojem in ustrezno vzpostavitev omrežja. Ker so Alpe, kot je bilo že ugotovljeno, velikega pomena za biotsko raznovrstnost, bi morali biti v tej regiji sprejeti posebni ukrepi za varstvo in ohranjanje te raznovrstnosti.

Delujoče ekološko omrežje in povezanost zavarovanih območij sta lahko tudi nevarna. Koridorji lahko spodbujajo širjenje boleznih rastlin in živali, ustavijo razvojne procese in pojave endemizma, spodbujajo naselitev neofitov v habitatih in skrivajo nevarnost, da se vrste z večjo sposobnostjo uveljavljanja in manj zahtevne vrste dodatno spodbuja k razvoju in so zahtevnejše izredno specializirane vrste iztrebljene.

© Nationalpark Hohe Tauern, Salzburg (A) / Ferdinand Rieder

Slika 43: Alpska pokrajina

8 Sklepi

Pregled ukrepov in programov v posameznih pogodbenicah Alpske konvencije za izboljšanje povezanosti naravnih in sonaravnih življenjskih prostorov ter analiza povezav in sodelovanja med izbranimi alpskimi zavarovanimi območji so pokazale, da v Alpah obstaja potreba po opredelitvi vsealpskega ekološkega omrežja in so podani pomembni instrumenti za vzpostavitev takega omrežja, vendar pa raba teh instrumentov ni dovolj načrtna in usklajena, poleg tega je premalo mednarodnega usklajevanja.

Pomen povezanosti habitatov je bil potrjen na raznih političnih področjih (promet, prostorsko planirano, kmetijstvo, gozdarstvo). Za vsa navedena področja obstajajo uspešni primeri vzpostavljanja in finančnega spodbujanja projektov za mrežo biotopov na področju varstva narave s pomočjo instrumenta pogodbenega varstva: v kmetijstvu s prizadevanji za uvedbo ekološkega kmetijstva ali z določitvijo območij ekološke izravnave, v gozdarstvu s smericami za trajno in sonaravno gospodarjenje. Na področju prostorskega planiranja in načrtovanja prometa se pri načrtovanju in izgradnji premostitvenih objektov upoštevajo sistemi koridorjev, poleg tega obstajajo tudi smernice za gradnjo in načrtovanje vodotokov ter evropski programi, kot na primer akcija COST 341.

Ukrepi alpskih držav

Zaradi različnih izhodišč so bili doseženi številni rezultati. V kmetijstvu obstaja na primer veliko območij ekološke izravnave, na področju gozdarstva pa veliko število novih gozdnih rezervatov. Zaradi težav pri koordinaciji in pomanjkljive komunikacije ti rezultati ne dajejo zelenega učinka in ne izkoriščajo vseh potencialnih možnosti. Ukrepi izgubljajo na vrednosti, ker opredeljene površine ne ležijo na primernem kraju ali med seboj niso povezane. Površine so pogosto izbrane zgolj z upoštevanjem vidikov gospodarjenja. Izbor lege in velikosti zemljišč je prepuščen kmetom, če subvencije niso vezane na določen življenjski prostor. Ekološki vidiki takih območij ekološke izravnave niso dovolj upoštevani. Zagotovljeni so sicer pravni in finančni pogoji za pospeševanje in opredelitev območij ekološke izravnave, vendar obstaja vrsta izoliranih zavarovanih površin, ki se jih pogosto neguje in vzdržuje le z velikimi stroški. Ekološki učinek teh površin bi se lahko precej izboljšal s povezovanjem, vendar bi bilo treba ustrezne subvencije, kot na primer to počne Švica (ÖQV 2001), vezati na upoštevanje meril povezovanja.

Pobude za povezovanje biotopov in območij, ki so pomembne v ekološkem smislu, z združevanjem pogodbeno zavarovalnih ali območij ekološke izravnave kažejo, da so problem prepoznali tudi politiki in lokalni dejavniki, ki si prizadevajo za ponovno povezavo življenjskih prostorov (na primer program "BayerNetzNatur"). Varstvo pomembnih biotopov in struktur omrežja s pogodbeno zavezanostjo za določen način obdelave ali opustitev rabe zemljišč je sredstvo, ki ima omejene možnosti. Take površine ne uživajo dolgoročnega varstva, saj je veljavnost pogodbe praviloma omejena na pet let oz. v nekaterih primerih na dvajset let za pogozdene površine. To časovno

obdobje je za ekološke procese skoraj nepomembno. Pogodbeno varstvo, ki sega dlje od tega obdobja, posledično ne zagotavlja dolgoročnega varstva površin in tako ne more prispevati k dolgoročnem ustvarjanju povezav. Če so določene površine po izteku roka izločene iz povezave, se lahko v primeru naknadne intenzivne rabe povezava ponovno prekine. K temu velja dodati tudi odvisnost varstvenih ukrepov od možnosti finančnih spodbud, kar pomeni, da so ukrepi odvisni od proračuna plačilne institucije. Če sredstev za nadaljnjo podporo in plačilo opravljenih storitev v prihodnje ne bi bilo več, bodo ukrepi ukinjeni, površine pa bi s tem izgubile ekološko vrednost in s tem tudi svojo vlogo v povezavi. Za vzpostavitev mrež biotopov je treba zato obvezno dodatno vključiti tudi druge ukrepe, na primer nakup pomembnih površin ali sklepanje dolgoročnih pogodb z veljavnostjo najmanj petdeset let.

Tradicionalni način dela na področju varstva narave in krajine, ki je doslej poudarjal predvsem varstvo in ohranjanje pomembnih in ogroženih življenjskih prostorov, je treba dopolniti z novo dinamiko povezanosti habitatov. V ekološko omrežje je treba vključiti območja z visoko biotsko raznovrstnostjo, predvsem pa zavarovana območja. Upravljanje z življenjskimi prostori za floro in favno je treba obravnavati v širšem smislu, kar bi vključevalo tudi naravni razvojni potencial krajine, ekološka načela in biološke procese.

Ekološki ukrepi na področju gozdarstva in kmetijstva bodo deležni posebnih oblik spodbujanja v parkih in obrobni predelih. Za seznanjanje kmetov o možnostih subvencioniranja in o pomenu njihovih površin in njihovega dela za krajino in biotsko raznovrstnost je na voljo osebje, ki bo kmetom svetovalo v zvezi z vlogami za pridobitev pomoči in jim nudilo vso potrebno podporo. Na zavarovana območja pogosto mejijo goste naseljeni dolinski predeli in doline z intenzivno rabo, kjer se ustrezni ukrepi ne izvajajo, zato je okoli robnih območij smiselno vzpostaviti zavarovana območja, ki zmanjšujejo učinke človekovih aktivnosti na zavarovano območje. Kot taka pridejo na primer v poštev krajinska varstvena območja ali zunanja območja biosfernih rezervatov, ki lahko nato preko nacionalnih sistemov mrež biotopov vzpostavijo nadaljnje povezave in osi in prispevajo k nadaljnji izgradnji širokega omrežja.

Ukrepi za izboljšanje mreženja življenjskih prostorov

V posameznih zavarovanih območjih obstaja veliko število raznih raziskovalnih projektov in znanstvenih raziskav. Rezultati teh znanstvenih del pogosto obležijo v predalih zavarovanih območjih ali se jih uporablja samo interno. Informacije pogosto niso ali so zelo težko dosegljive in ustrezna dela niso poznana. Potencial zbranega znanja in možnosti usmerjenih projektnih raziskav bi bilo treba bolje izkoristiti v prid zavarovanih območjih. Lahko bi se jih uporabilo za določitev in opredelitev ekoloških koridorjev. Raziskovalci se zato ne bi smeli strogo omejevali le na površine zavarovanih območjih, temveč bi morali vključiti tudi sosednja in oddaljena območja, predvsem pri raziskovalnih projektih, ki potekajo z zunanjimi partnerji, na primer z univerzami ali raziskovalnimi ustanovami. Med pomembnimi prispevki velja omeniti večjo preglednost opravljenega raziskovalnega dela, s čimer bi se rezultate lahko načrtno vključilo v povezave, in vključevanje zavarovanih območij v projekte in velike načrte v njihovi okolici, kar bi zagotovilo uporabo znanja in izkušenj in vključevanje ekoloških vidikov.

Zavarovana območja so lahko vzor za obravnavanje in upravljanje nezavarovanih površin. Povezanost zavarovanih območij s pomočjo konceptov, izdelanih in uresničenih na lokalni ravni, lahko lokalnemu prebivalstvu približa načela modernega varstva narave in predstavi pomen povezanih sistemov ter pomen prispevka posameznikov (pri kmetih na primer s pomočjo neagresivne uporabe zemljišč in gospodarjenja z zemljišči). V zavarovanih območjih sta zato posebnega pomena sodelovanje z lokalnimi dejavniki v smislu doseganja dolgoročne povezave ali vsaj aktivno obravnavanje teme.

Vzpostavitev ekološkega omrežja zavarovanih območjih v Alpah z elementi povezav in ustrezno minimalno varstvo ter prilagojena raba vmesnih površin morata biti dolgoročni cilj varstva narave. Za uvajanje situaciji primerne povezanosti na lokalni in regionalni ravni je treba predvsem spodbuditi dinamične procese med zavarovanimi območji. Obstoječa zavarovana območja se tako združijo in med seboj poveže, s čimer se zagotovi habitate, ki ustrezajo večjim enotam. Ker je opredelitev novih, velikih zavarovanih območij zaradi političnih in finančnih danosti težko izvedljiva, je treba povezati že obstoječe in tako prispevati k uresničevanju zadanih ciljev.

Narava ne pozna upravnih in deželnih meja, zato je mednarodna širitev omrežja osrednjega pomena. Cilje, pospeševalne ukrepe in programe je zato treba usklajevati in koordinirati preko meja in za celotne Alpe. Poleg tega je pomembno ukrepe prilagoditi danostim gorskih območij.

Ker so koridorji tesno povezani s potrebami določene vrste ali skupine živalskih vrst in ker so zaradi posebnih potreb, ki jih imajo različne vrste glede okolja, zahteve glede povezovalnih elementov zelo različne, je treba povezave med posameznimi zavarovanimi območji vzpostaviti na čim bolj ravni in prilagoditi vsakokratnim, situacijsko pogojenim danostim. V okviru te raziskave so bile prikazane potrebe ter konkretni primeri uresničevanja povezav zavarovanih alpskih območij, konkretni

razvoj in izvajanje projektov povezanosti pa sta naloga posameznih območij.

Vsekakor je izredno pomembno, da se na osnovi te raziskave opravi raziskave na lokalni in regionalni ravni. Preden se začne z načrtovanjem in izvajanjem ukrepov povezovanja je vsekakor treba pridobiti utemeljene in natančne podatke o mehanizmih širitve posameznih vrst in skupin vrst. To je možno z raziskovalnimi deli zavarovanih območij, uporabo obstoječih univerzitetnih študij ali izkušenj in opažanj lokalnih strokovnjakov kot so lovci, naravovarstveniki ter zaposleni v parkih. Samo na ta način je mogoče ugotoviti in predstaviti resnične potrebe in reagirati na način, ki je prilagojen vrstam in situaciji. Osnovna teoretična znanja številnih raziskovalnih del, opravljena v zavarovanih območjih in okoli njih, na ta način prispevajo k praktični vzpostavitvi omrežja.

Znanja o različnih vrstah in mehanizmih njihove širitve ter o vlogi različnih krajinskih sestavin in struktur povezovanja trenutno niso dovolj poglobljena, da bi bilo možno definirati potrebe posameznih vrst in natančno oblikovanje koridorjev. V povezavi s temo povezanosti, veljajo tovrstne raziskave veljajo za ključne teme varstva narave prihodnjih desetletij.

V okviru te raziskave je bilo možno podrobneje preučiti le osem vzorčnih območij. Za natančno določitev potreb po povezavah in za natančno določitev koridorjev na kraju samem je potrebno sodelovanje z lokalnimi strokovnjaki. Navedene raziskave bi bilo treba uskladiti v okviru Alpske konvencije in jih vključiti v povezano vsealpsko prostorsko omrežje, ki lahko izpolnjuje zahteve velikih ekoloških funkcijskih prostorov.

Alpsko konvencijo je poleg tega možno še nadalje vključevati v razvoj vsealpskega ekološkega omrežja

Alpska konvencija mora priznati in v svoje programe zapisati pomen takega ekološkega omrežja in vzpostavljanja povezav med zavarovanimi območji za uspešno varstvo in ohranitev izredne alpske biotske raznovrstnosti. V te programe je treba za vsa zadevna področja zapisati zahteve po konkretnem uresničevanju omrežja.

V okviru Alpske konvencije je treba uskladiti koncepte za vzpostavitev nacionalnih omrežij, predvsem pa cilje, zlasti ob upoštevanju alpskega območja in z njim povezanih posebnih pogojev. V tem okviru je treba opredeliti sodelovanje z drugimi

političnimi področji, da se zagotovijo ustrezne sinergije. Pojem "ekološka povezanost" iz 12. člena Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju varstva narave in urejanja krajine bi bilo treba vsekakor upoštevati tudi v drugih protokolih, ki jih to neposredno zadeva, in nato vključiti pri izvajanju Alpske konvencije predvsem na področjih kot so turizem, promet, prostorsko planiranje ter hribovsko kmetijstvo in gozdarstvo.

Mreža alpskih zavarovanih območij obstaja in uspešno sodeluje na številnih področjih. Vzpostavitev prostorske povezanosti je velik izziv za prihodnost. Je tudi velika naloga in pomembna priložnost za ohranitev alpske krajine in biotske raznovrstnosti v Alpah, ki prinaša korist vsem udeleženi zavarovanim območjem.

9 Literatura

ALPSKA KONVENCIJA (2003):

Alpska Konvencija – Priročnik. Alpski signali 1. Stalni sekretariat Alpske konvencije, Innsbrucku.

AMLER, K.; BAHL, A.; HENLE, K.; KAULE, G.; POSCHLOD, P.; SETTELE, J. (1999):

Populationsbiologie in der Naturschutzpraxis: Isolation, Flächenbedarf und Biotopansprüche von Pflanzen und Tieren. Ulmer, Stuttgart.

ARBEITSGEMEINSCHAFT BRAUNBÄR LIFE (1997):

Managementplan für Braunbären in Österreich. Institut für Wildbiologie und Jagdwirtschaft, Universität für Bodenkultur, Wien, Wildbiologische Gesellschaft München (Ettal) und WWF Österreich (Wien). Im Auftrag der Bundesländer Kärnten, Niederösterreich, Oberösterreich und Steiermark sowie des Bundesministeriums für Umwelt, Jugend und Familie.

BÄTZING, W. (2003):

Die Alpen. Geschichte und Zukunft einer europäischen Kulturlandschaft. 2. aktualisierte und völlig neu konzipierte Fassung. Verlag C.H. Beck, München. 431 p.

BÄTZING, W. (1991):

Die Alpen. Entstehung und Gefährdung einer europäischen Kulturlandschaft. Verlag C.H. Beck, München.

BAYERISCHES STAATSMINISTERIUM FÜR LANDESENTWICKLUNG UND UMWELTFRAGEN (1999):

Biotopverbund. Broschüre. 58 S.

BIEDERMANN, J. (2002):

Tun und Unterlassen – Vernetzung ökologisch bedeutsamer Flächen. Leben in den Alpen. Liechtenstein im Internationalen Jahr der Berge 2002. Regierung des Fürstentums Liechtenstein, S.80-81.

BILLION, V.; CARSIGNOL, J. (2000):

COST-Transport - Action 341. Fragmentation de l'habitat due aux infrastructures de transport. Rapport de la France.

BISCHOFF, N.T. and JONGMAN, R.H.G. (1993):

Development of rural areas in Europe: the claim for nature. Netherlands Scientific Council for Government Policy Preliminary Report V79, 206 S.

BONET, R. (2001):

Analyse des réseaux bocagers de l'axe Vercors-Chartreuse. Conservatoire Botanique National Alpin. Abschlußbericht, 40 S.

BROGGI, M.F.; STAUB, R.; RUFFINI, F.V. (1999):

Großflächige Schutzgebiete im Alpenraum. Daten, Fakten, Hintergründe. Europäische Akademie Bozen, Fachbereich Alpine Umwelt.

BROGGI, M.F. et al. (1992):

Inventar der Naturvorrangflächen des Fürstentums Liechtenstein. Regierung des Fürstentums Liechtenstein, Landesforstamt. 158 S.

BUNDESAMT FÜR UMWELT, WALD UND LANDSCHAFT (BUWAL) (2004a):

Grundlage für neue Schweizer Walpolitik. Medienmitteilung. 3 S.

BUNDESAMT FÜR UMWELT, WALD UND LANDSCHAFT (BUWAL) (2004b):

Lebensraum für bedrohte Arten. Faktenblatt Biodiversität. Internationaler Tag der Umwelt. 4 S.

BUNDESAMT FÜR UMWELT, WALD UND LANDSCHAFT (BUWAL) in Zusammenarbeit mit der Schweiz. Gesellschaft für Wildtierbiologie und der Schweiz. Vogelwarte (2001a):

Korridore für Wildtiere in der Schweiz. Schriftreihe Umwelt Nr. 326, 116 S.

BUNDESAMT FÜR UMWELT, WALD UND LANDSCHAFT (BUWAL), BUNDESAMT FÜR STRASSEN (ASTRA), BUNDESAMT FÜR VERKEHR (BAV), BUNDESAMT FÜR RAUMENTWICKLUNG (ARE) (2001b):

Zerschneidung von Lebensräumen durch Verkehrsinfrastrukturen - COST 341. Schriftreihe Umwelt Nr. 332, Natur und Landschaft. Bern, 101 S.

BUNDESAMT FÜR UMWELT, WALD UND LANDSCHAFT (BUWAL) (1998):

Landschaftskonzept Schweiz. Teil 1 Konzept; Teil 2 Bericht. BUWAL, BRP (Hrsg.), Bern, 175 S.

BUNDESMINISTERIUM FÜR LAND- UND FORSTWIRTSCHAFT UMWELT UND WASSERWIRTSCHAFT (BMLFUW) (2000):

Die Alpenkonvention. Ein österreichisches Anliegen. BMLFUW, Wien. 24 S.

BURKHARDT, R. et al (2003):

Naturschutzfachliche Kriterien zur Umsetzung des §3 BNatSchG „Biotopverbund“. Natur und Landschaft, 78. Jahrgang (2003), Heft 9/10, 418-426 S.

COMITE POUR LES ACTIVITES DU CONSEIL DE L'EUROPE EN MATIERE DE DIVERSITE BIOLOGIQUE ET PAYSAGERE (2000):

Lignes directrices générales pour la constitution du réseau écologique paneuropéen. Sauvegarde de la nature, Nr. 107. Editions du Conseil de l'Europe.

CONSEIL GENERAL DE L'ISERE (2004):

Réseau des espaces naturels sensibles ; Découvrir, aimer, respecter. Broschüre.

CORSI, F. ; BOITANI, L. ; SINIBALDI, I. (2002):

Corridors écologiques et espèces : grands carnivores dans la région alpine. Comité pour les activités du Conseil de l'Europe dans le domaine de la diversité biologique et paysagère. Sauvegarde de la nature, Nr. 127. Editions du Conseil de l'Europe.

ECONAT, CONSEIL GENERAL DE L'ISERE (2001):

Les corridors écologiques en Isère. Projet de réseau écologique départemental de l'Isère (REDI). Conseil général de l'Isère.

EUROPÄISCHE AKADEMIE BOZEN (EURAC) (1996):

Das Bergwaldprotokoll : Forderungen an den Wald – Forderungen an die Gesellschaft. Hrsg.: Europäische Akademie Bozen, Fachbereich „Alpine Umwelt“. Schriftl.: Herbert Scheiring. Berlin, Wien: Blackwell Wiss.-Verlag.

EUROPEAN COMMISSION (2004):

Mountain Areas in Europe: Analysis of mountain areas in EU member states, acceding and other European countries. Final Report. European Commission contract No 2000.CE.16.0.AT.136.

EUROPEAN OBSERVATORY OF MOUNTAIN FORESTS (2000):

White Book 2000 on Mountain Forest in Europe. European Commission: Agriculture Directorate General, Brüssel.

FESTETICS, A. (1981):

Das ehemalige und gegenwärtige Vorkommen des Luchses *Lynx lynx* (Linné, 1758) in Europa und seine Wiederansiedlung in einigen europäischen Ländern. Säugetierkundliche Mitteilungen 29. 21-77 S.

FISCHER, M.; MATTHIES, D. (1998a):

Experimental demography of the rare *Gentianella germanica*: seed bank formation and micro-site effects on seedling establishment. *Ecography* 21. 269-278 S.

FISCHER, M.; MATTHIES, D. (1998b):

Effects of population size on performance in the rare plant *Gentianella germanica*. *Journal of Ecology* 86: 195-204 S.

HAIN, B. (2002):

Umweltziele im Alpenraum und Ansätze zu einem Monitoring durch Indikatoren. Abschlussbericht der Arbeitsgruppe „Bergspezifische Umweltqualitätsziele“ der Alpenkonvention (2. Mandatsphase). Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit (BMU), Berlin.

HANSKI, I.; GILPIN, M. (1991):

Metapopulation dynamics: brief history and conceptual domain. *Biological Journal of the Linnean Society* 42. 3-16 S.

HINTERSTOISSER, H. (2004):

Alpenkonvention und Naturschutz. *Naturschutz-Informationsschrift NaturLand Salzburg* 11. Jahrgang, 2/2004. 46-49 S.

HOBBS, R. J.; HUSSEY, B. M. J.; SAUNDERS, D. A. (1990):

Nature Conservation: the role of corridors. *J. Environment. Manage.* 31: 93-94 S.

INGRAM, A. (2003):

Salzburg stoppt den Bahnlärm. *Naturschutz-Informationsschrift NaturLand Salzburg* 10. Jahrgang, 2/2003. 53-54 S.

INTERNATIONALE ALPENSCHUTZKOMMISSION CIPRA (2002):

Alpenreport 2. CIPRA, Schweiz.

INTERNATIONALE ALPENSCHUTZKOMMISSION CIPRA (1998):

Alpenreport 1. CIPRA, Schweiz. 472 S.

JÄGER, J. (2002):

Landschaftszerschneidung. Hrsg. Eugen Ulmer, Stuttgart. 447 S.

JONGMAN, R. H. G.; KRISTIANSEN I. (2001):

Approches nationales et régionales pour les réseaux écologiques en Europe. Comité pour les activités du Conseil de l'Europe dans le domaine de la diversité biologique et paysagère. *Sauvegarde de la nature*, Nr. 110. Editions du Conseil de l'Europe.

JONGMAN, R.H.G. and TROUBIS, A.Y. (1995):

The wider Landscape for Nature Conservation: ecological corridors and buffer zones. MN2.7 project Report 1995, submitted to the European Topic Centre for Nature Conservation in fulfilment of the 1995 Work Programme. European Centre for Nature Conservation, Tilburg. 78 S.

JUNGMEIER, M., KIRCHMEIR, H. (1998):

Naturschutzgebiet „Gurkursprung“: Grundlagen – Ziele – Maßnahmen. *Fachbeiträge des Österreichischen Alpenvereins, Alpine Raumordnung*: Nr. 15, Innsbruck.

KLAUS, G. (2004):

Der Wald steht schwarz und schweiget... Biodiversität im Wald. *Informationen des Forums Biodiversität Schweiz, SANW, HOTSPOT* Nr. 9/2004: 3-5 S.

KONOLD, W. (2004):

Der Beitrag der Waldwirtschaft zum Aufbau eines länderübergreifenden Biotopverbundes. *Schr.-R. d. Deutschen Rates für Landespflege* (2004), Heft 76, 5-28 S.

LEQUETTE, B. (2003):

Synthèse sur l'expansion du loup en Europe. Le retour du loup dans les Alpes françaises. *Actes du séminaire de restitution du programme LIFE. Ministère de l'Ecologie et du Développement Durable, Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires Rurales.* Lyon, 2003. 49-55 S.

LEVINS, R. (1969):

Some demographic and genetic consequences of environmental heterogeneity for biological control. *Bulletin of the Entomological Society of America* 15, 237-240 S.

MAC ARTHUR, R.H. und WILSON, E.O. (1967):

The theory of islands biogeography. Princeton: Princeton University Press.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2004):

NATURA 2000 and Emerald in the Alps and the Carpathians. *Colloquium documents. Dosjeji alpske mreže*, N° 13.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2004):

Vertragsnaturschutz und Gütesiegel: Beispiele aus Ländern und Schutzgebieten der Alpen. *Dosjeji alpske mreže*, N° 11.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2004):

Towards a Carpathian Network of Protected Areas. *Final Report.*

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2004):

4. Mednarodna Konferenca in Generalna Skupščina mreže zavarovanih območijv alpah. *Zbornik Alpske mreže*, N° 5.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2003):

Pädagogisches Dokument des Netzwerks Alpiner Schutzgebiete.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2002):

Waldmanagement in alpinen Schutzgebieten. Dosjeji alpske mreže, N° 9.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2002):

Typologie der alpinen Schutzgebiete: gesetzliche Grundlagen und Schutzformen. Dosjeji alpske mreže, N° 8.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2002):

Protected areas of European mountains – place of life, recreation and exchange. Conference documents. Dosjeji alpske mreže, N° 7.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2001):

Divjc živali Alpska Konvencija. Druga Mednarodna Konferenca o zavarovanih Območjih v Alpah. Zbornik Alpske mreže, N° 1.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2001):

NATURA 2000. Protected areas and suggested sites. Dosjeji alpske mreže, N° 5.

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ (2000):

Kolloquium Huftiere „Steinbock und Gämse“. Zbornik Alpske mreže, N° 3.

MINISTERE FRANCAIS DE L'ENVIRONNEMENT (1995):

Die Naturschutzpolitik in den französischen Alpen. Viersprachige Broschüre. 42 S.

MOLINARI, P. (1997):

Study of the potential wildlife passages in the south-eastern Italian Alps, with the special references to the Brown Bear. In: Eleventh International Conference on Bear Management & Research. European Session, Sept. 1-4, 1997, Graz, Austria. Book of Abstracts: 47 S.

MRSIC, N. (1997):

Biotic diversity in Slovenia. Slovenia the "hot spot" of Europe. Ministro za okolje in prostor, Uprava RS za varstvo narave, Ljubljana, 129 S.

NOSS, R.F. (1993):

Wildlife corridors. In Ecology of greenways: design and function of linear conservation areas. Smith D.S. & Hellmund, P.C. (eds). S. 43-68 University of Minnesota press: Minneapolis.

OFFICE NATIONAL DE LA CHASSE ET DE LA FAUNE SAUVAGE (ONCFS) (2004):

Bulletin – Réseau Loup.

OZENDA, P. (1988):

Die Vegetation der Alpen im europäischen Gebirgsraum. Gustav Fischer Verlag. Stuttgart - New York, 353 S.

PAWLOWSKI, B. (1969):

Der Endemismus in der Flora der Alpen, der Karpaten und der balkanischen Gebirge.

PULLIAM, H.R. (1988):

Source-sink, and population regulation. American Naturalist 132, 652 – 661 S.

RAUER, G. et al. (2001):

Der Braunbär in Österreich II. Umweltbundesamt, Wien. Monographien Band 110. 97 S.

REMMERT, H. (1982):

The evolution of man and the extinction of animals. Naturwissenschaften 69. 524-527 S.

SCHWARZEL, B. ; HECKL, F. (2000):

Schusswechsel zwischen Zäunen (BOKU-Workshop über Wildökologische Standards für das hochrangige Straßennetz). Österreichische Forstzeitung 111, Heft 1, 5-7 S.

SERVICE ROMAND DE VULGARISATION AGRICOLE (SRVA) (1998):

Nature et Agriculture ; Classeur thématique. SRVA, Lausanne.

SOULE, M. E. (1987):

Viable populations for conservation. Cambridge University Press, Cambridge. 189 S.

TEMME, G. (2002):

Tourismuslandschaften. Tourismus in den Alpen. Recklinghausen.

UNITED NATIONS (2003):

Johannesburg Plan of Implementation.

VÖLK, F.; GLITZNER, I; WÖSS, M. (2001):

Kostenreduktion bei Grünbrücken durch deren rationellen Einsatz. Kriterien – Indikatoren – Mindeststandards. Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie. Straßenforschung, Heft 153, 112 S.

VOLZ, K.-R. (2001):

Wem gehört eigentlich der Wald? Waldeigentum im Spannungsfeld von privatem und allgemeinem Interesse. In: Landeszentrale der politischen Bildung Baden Württemberg (Hg.): Der Deutsche Wald. H. 1/2001, 51 S ff.

WIENS, J.A. (1976):

Population response to patchy environments. Annual Review of Ecology and Systematics 7, 81-120 S.

WINKEL, G. Ž VOLZ, K.-R. (2003):

Naturschutz und Forstwirtschaft. Kriterienkatalog zur Guten fachlichen Praxis. - Angewandte Landschaftsökologie, H. 52, 194 S.

WWF (2004):

Alpe: edinstvena naravna dediščina. Vizija ohranitve biotske raznovrstnosti v Alpah. WWF Deutschland, Frankfurt am Main. 31 S.

ZULKA, P.; LEXER, W. (2004):

Auswirkungen der Lebensraumzerschneidung auf die biologische Vielfalt. NaturLand Salzburg 11. Jahrgang, 1/2004. 30-34 S .

10 Ekspertize

Povezanost zavarovanih območij v Alpah

Izjava k študiji "Čezmejna zavarovana območja in ekološko omrežje v Alpah"

Pričujoča študija jasno ponazarja, kako nujno potrebno je zavarovana območja v alpskem prostoru povezati v omrežje. Zadnje še obstoječe gozdne in zelene površine, ki prečkajo gosto poseljene alpske doline, so izjemno ogrožene, kajti vsakršna izguba površine zaradi nadaljnega zapiranja in zazidave je skorajda nepovratna. Zaradi čedalje večje razrezanosti življenjskega prostora v celotnem alpskem svetu, menim, da je ta pobuda Alpske konvencije z vidika naravovarstva in zaščite divjadi izredno pomembna in je neobhoden prispevek k ustvarjanju potrebne ozaveščenosti v celotnem alpskem prostoru. V tem smislu so izjemno pomembna predvsem poglavja 3.4 ter 4.1.2.4 in 6.2 te študije.

Za trajno varovanje še obstoječih, nadregionalno pomembnih zelenih površin, ki ležijo med gosto poseljenimi alpskimi dolinami, je potrebno le-te ustrezno dokumentirati z namenom, da jih družba prepozna kot dragocene. Da bi kot začetni reševalni ukrep dosegli obvezujoč status zaščitenih zelenih površin teh geografskih predelov, je treba to dokumentacijo kar se da hitro posredovati državnim organom za prostorsko načrtovanje ter politikom celotnega alpskega prostora, ki so pristojni za to strokovno področje. Nadaljnje postopanje za ohranitev in obnovitev zadovoljive povezave biotopa na celotnem območju Alp je tako pod manjšim časovnim pritiskom ter je v primeru pomanjkanja finančnih sredstev lahko odloženo tudi na srednje do dolgoročno obdobje.

*Dr. Friedrich Völk
Österreichische Bundesforste AG (Avstrijska zvezna uprava za gozdove).*

Ekološka mreža zavarovanih območij v Alpah

V Alpah obstajajo številne različne ekološke mreže, ki so organizirane po naravnih načelih in temeljijo na prvobitni, izredni biološki in pokrajinski raznovrstnosti Alp. Tudi človek je z izrabo lahko dostopnih naravnih virov pripomogel k tej raznovrstnosti.

Pričujoča študija povzema rezultate vseh zavarovanih območij osmih alpskih dežel, ki so znani po biotski raznovrstnosti in so zatočišče simbolnih nosilcev življenjskih prostorov in vrst. Postavljeni so bili kriteriji, ki omogočajo ovrednotenje sprejemnih zmogljivosti ter kvaliteto teh območij. Poleg tega je potrebno upoštevati tudi njihovo vlogo pri mreženju zavarovanih območij.

Z vidika trajnostnega razvoja, bi morala biti zavarovana območja sposobna prevzeti vlogo izvornih območij iz katerih nato lahko pride do selitev številnih posameznih vrst v odročna območja. Cilj mreženja zavarovanih območij je lahko širitev jedrnih in tamponskih con, da se le te združujejo ali pa zasnova učinkovitih ekoloških koridorjev, ki naj bi dolgoročno zagotovili možnost širitve in pretoka genov.

Potrebno je prepoznati, da različne, že obstoječe mreže zavarovanih območij v Alpah, ki jih oblikujejo livade, gozdovi, pečine, razvodja in drugi življenjski prostori, tvorijo zelo obširen, funkcionalen kompleks, v katerem zavarovana območja varujejo najbolj neokrnjene jedrne predele. Iz tega razloga je nujna poglobljena analiza Vloga zavarovanih območij v alpski ekološki mreži. Potrebno je paziti, da se celoten projekt ne opredeli le kot enostavna oblika ali zveza zavarovanih območij, saj bi to pomenilo, da je del alpskega loka izključen.

Cilj je torej ne le ustvariti mrežo zavarovanih območij, temveč ustvariti resnično vsealpsko ekološko mrežo zavarovanih območij.

Projekt Mreža zavarovanih območij v Alpah tako prvič daje podlago za analizo globalne situacije zavarovanih območij v Alpah in gradi mostove za boljše sodelovanje menedžmenta zavarovanih območij. Izredna pokrajinska in biološka raznovrstnost Alp zasluži vse te napore in vso naš pozornost.

*Yverdon-les-Bains,
Guy Berthoud (ECONAT).*

Čezmejna zavarovana območja in ekološko omrežje v Alpah

Izjava k poročilu Mreža zavarovanih območij v Alpha

Zasluga Mreža zavarovanih območij v Alpha je, da je zbral izjemno raznolika in težje dostopna izhodišča k temi ekološko omrežje med zavarovanimi območji Alp, kar pa je bil pravi izziv spričo mednarodno pogojene raznolikosti organizacijskih oblik in statusa zaščite alpskih zavarovanih območij. Osrednji del zavzema obravnavanje osmih vzorčnih območij, kjer študija nujno zadeva ob lastne meje. Delo Mreža zavarovanih območij v Alpha velja za pregled, ki obsega celotno področje Alp. Nadaljnjim raziskavam pa je prepuščeno, da po pretehtanju vseh podrobnosti predlagajo dokončne razvojne korake.

Osrednji sklep pričujoče študije je zahteva po večjem številu zavarovanih območij v nižjih predelih. Ta so na alpskem območju drastično v manjšini. Za zgljedno zaščito teh življenjskih prostorov in kot vezni členi med obstoječimi zavarovanimi območji, pa so bistvenega pomena. Tukaj se razkriva temeljni problem pri ohranjanju biološke raznolikosti v Alpah: življenjski prostor mnogih vrst omejujejo oz. razmejujejo civilizacijske cone v dolinah.

Delo Mreža zavarovanih območij v Alpha je nastalo v časovni stiski. Kljub temu pa je dobrodošlo izhodišče za nadaljnje, poglobljene raziskave.

*Prof. Dr. Heinrich Haller, Direktor Švicarskega nacionalnega parka
Član mednarodnega izvršnega odbora Alpske mreže.*

DODATEK

I. Dodatek: Mandat – Alpska Konvencija

Bundesministerium
für Umwelt, Naturschutz
und Reaktorsicherheit

alpenkonvention convention alpine
convenzione delle alpi alpska konvencija

**27. seja Stalnega odbora Alpske konference 25. do 27. februar
2004, Innsbruck**

21. točka dnevnega reda

PRILOGA 1

Gap-Berchtesgaden, 12.01.04

Réseau Alpin des Espaces Protégés
Rete delle Aree Protette Alpine
Netzwerk Alpiner Schutzgebiete
Mreža zavarovanih območij v Alpah

Predlog projekta Mreža zavarovanih območij v Alpah
(Institucija je podrejena francoskemu Ministrstvu za varstvo okolja in trajnostni razvoj)

Izvedljivost študije o vprašanju:

ČEZMEJNA ZAVAROVANA OBMOČJA IN EKOLOŠKA MREŽA V ALPAH

predlaganem za 27. zasedanje Stalnega odbora Alpske konvencije, ki bo potekalo v Innsbrucku od 25. do 27. februarja 2004.

1. Okvir in mandat

Alpski mreži je bila na 26. zasedanju Stalnega odbora Alpske konvencije naložena izdelava predloga za projekt čezmejnih zavarovanih območij in za izgradnjo alpske mreže za varstvo okolja.

1. Stalni odbor potrjuje velik pomen biološke raznovrstnosti v alpskem prostoru in podpira prizadevanja za njeno trajno varovanje in ohranjanje.
2. Ekološka mreža zavarovanih območij v okviru EU Natura 2000, ki je še v nastajanju in, kot dopolnilo temu, ustrezna zavarovana območja alpskih nečlanic EU, ustvarjajo ugoden položaj za ohranjanje varovanja vrednih življenjskih prostorov in habitatov vrst v alpskem prostoru, s tem pa bistvene temelje za ohranjanje biološke raznovrstnosti.

-
3. Zaradi nadaljnjega uresničevanja 12. člena protokola »Varstvo narave in urejanje krajine« (Ekološko omrežje) Stalni odbor prosi Mrežo zavarovanih območij v Alpah za pripravo predloga projekta, v katerem se predstavlja in analizira:
 - popis vsealpske mreže zavarovanih območij na podlagi razpoložljivih podatkov,
 - popis povezav med zavarovanimi območji,
 - smotrne dopolnitve povezav med zavarovanimi območji v smislu 12. člena.
 4. Stalni odbor prosi Mrežo zavarovanih območij v Alpah, naj k sodelovanju pri pripravi predloga za projekt pritegne Stalni sekretariat Alpske konvencije, pristojne službe pogodbenic, opazovalce in druge kompetentne ustanove. Stalni odbor prosi Mrežo, naj predlog projekta predloži do njegove 27. seje.
 5. Stalni odbor bo proučil predlog projekta in možnosti za njegovo financiranje, vključno z Interreg IIIb. Nemčija in Francija sta izrazili načelno pripravljenost za svojo udeležbo.

(Sklepi s 26. zasedanja Stalnega odbora Alpske konference z dne 1. oktobra 2003 v Bad Reichenhallu)

2) Projekt in povezanost z Alpsko konvencijo

Vprašanje čezmejnih zavarovanih območij in prostorske povezanosti (skupne površine, ekološki koridorji) med zavarovanimi območji v Alpah ima osrednjo vlogo pri izvajanju Protokola Alpske konvencije o varstvu narave. Več členov se na to sklicuje neposredno ali posredno (3., 11. in 12. člen). 12. člen predvideva ustanovitev ekološke mreže. Na tem členu temelji Mreža zavarovanih območij v Alpah, ki kot tematska mreža od leta 1995 dalje prispeva k izvajanju Alpske konvencije.

Le zavarovana, ekološko povezana območja velikih površin, lahko trajno in trajnostno zagotavljajo varovanje biotskega in abiotskega bogastva Alp ter naravni potek procesov. Zato si je treba prizadevati za ustanovitev zavarovanih območij, ki se bodo raztezala prek državnih meja. To se lahko doseže tako, da povežemo zavarovana območja z obeh strani meje med dvema državama, pa tudi znotraj alpskih držav s prostorsko prepletenostjo, povsod tam, kjer je to iz ekoloških razlogov pomembno ter tehnično in socialno izvedljivo (pojem ekoloških mostov ali koridorjev). To povezovanje pa ne more temeljiti le na zavarovanih območjih kot stičiščih med ekološkimi koridorji - zanj je potrebna dolgoročna in trajnostna politika, ki temelji

predvsem na ukrepih prostorskega planiranja. **Gre za to, da bi razpoložljiva sredstva bolj namensko uporabili, jih mednarodno zbližali in zlasti tako povezali, da bo pri tem upoštevan pojem "ekološke prepletenosti" v Alpah. To v prvi vrsti zadeva 12. člen Protokola o varstvu narave - prostorsko dimenzijo alpske ekološke mreže.**

3) Vsebina projekta in njegovo izvajanje

Na željo Stalnega odbora se bo projekt izvajal v treh fazah:

1. Evidentiranje stanja Mreže zavarovanih območij na celotnem območju Alp na podlagi razpoložljivih podatkov

Pri tem evidentiranju je treba opisati tako zavarovana območja, ki segajo čez meje, kot tudi združenja zavarovanih območij znotraj posameznih držav. Gre za to, da se ugotovi obstoječe elemente bodočega območnega združenja Alpske konvencije v skladu z 12. členom protokola "Varstvo narave in urejanje krajine" (ekološka mreža). V zvezi s tem naj bi predstavili tudi različna stanja zavarovanosti teh območij. Gre za prvi popis stičišč za to ekološko mrežo. V okviru tega popisa je treba kot taka stičišča upoštevati še zlasti vsa zavarovana območja velikih površin (prek 1000 ha).

Cilj te prve faze je:

- a) narediti popoln seznam zavarovanih območij, ki v državah pogodbenicah Alpske konvencije spadajo v kategorije nacionalnih parkov, naravnih ali regionalnih parkov, naravnih zavarovanih območij, rezervatov biosfere ali območij za oddih. Ta seznam vključuje:
 - Zavarovana območja pod 100 ha, ki so lokalno sicer velikega pomena za življenjski prostor in zaščito ogroženih vrst, vendar zaradi svoje majhne površine le neznatno prispevajo k uresničevanju ekološkega prostorskega združevanja;
 - Zavarovana območja vrste "krajinsko zavarovano območje", ker zaradi zelo nizkega stanja zaščite ne morejo v polni meri izpolnjevati potrebe po zaščiti ogroženih vrst in habitatov, in ker bi hkrati za ta seznam predstavljala tako veliko kompleksnost, da bi bilo glede na dani mandat ugotavljanje smotrnih povezovanj med zavarovanimi območji ovirano.

-
- b) posebej določiti vsa zavarovana območja, ki segajo čez mejo, ali združenja zavarovanih območij znotraj posameznih držav pogodbenic ter vsa zavarovana območja velikih površin (meja 1000 ha).
 - c) izdelati ustrezno kartografsko gradivo o opisanih evidentiranjih.

2. Evidentiranje stanja povezav med zavarovanimi območji

To evidentiranje naj bi omogočilo predstavitev obstoječih povezav med zavarovanimi območji, uresničenih v posameznih državah pogodbenicah na podlagi ukrepov prostorskega planiranja ter ekoloških (koridorji, zaščitni ukrepi, kmetijski programi in predpisi, ...) ali fizičnih ukrepov (gradbeni ukrepi...).

Cilj te druge faze je:

- a) predstaviti strukturo kategorij za zaščito površin in svežnje ukrepov, ki se uporabljajo za celotno območje alpskega loka. Posebej velja tu upoštevati mrežo NATURA 2000.
- b) opisati najpomembnejše strategije, ki jih alpske države in EU (NATURA 2000) izvajajo na tem področju, in predstaviti najpomembnejša čezalpska povezovanja.
- c) izdelati ustrezno kartografsko gradivo, ki bo vsebovalo opisane podatke, in na kartah zlasti označiti zavarovana območja, med katerimi so bile povezave že vzpostavljene in pri tem območja NATURA 2000 že tudi upoštevana.

V tej fazi ni možno analizirati vseh posameznih primerov in lokalnih ali regionalnih ukrepov, ki so nedvomno bistveni elementi mreže zavarovanih območij. To bi bila naloga kakega bistveno obsežnejšega projekta, ki bi ga bilo potrebno izvajati na bolj decentralizirani (regionalni) ravni.

Tu opisana faza se ukvarja z ukrepi posameznih držav pogodbenic in njihovih javnopravnih teritorialnih skupnosti - (NUTS 2 in 3) v zvezi z bistvenimi povezovanji zavarovanih območij oz. z njihovimi strategijami za vzpostavitev ekoloških koridorjev, pomembnih za vse Alpe. Predstavi se lahko le glavne, danes že uresničene povezave, ter primere svežnjev ukrepov, katerih namen je povezovanje zavarovanih površin.

Pri tej fazi projekta ni pričakovati nobene popolnosti temveč na podlagi konkretnih primerov prej opis strategij, ki so na voljo. Izvajanje te faze je odvisno predvsem od informacij, ki jih bodo dale na voljo posamezne države pogodbenice.

3. Priporočila za smotrno dopolnitev povezovanj med zavarovanimi območji v smislu 12. člena

Naloga te faze je v smislu 12. člena protokola Varstvo narave preučiti možne in smotrne dopolnitve povezovanj med zavarovanimi območji. To preučevanje temelji na obeh predhodnih fazah in se ravna po kriteriju, ki velja za celotno območje Alp, se pravi, da se v okviru tega preučevanja lahko nakaže le priporočila za velikoprostorske strategije v smislu funkcijskih prostorskih enot.

Preučevanje bo upoštevalo različne kriterije in kazalce, kot na primer pojem "Home Range" (naselitveni prostor) različnih vrst, tipičnih za določitev projekta, kazalce ravni zaščite za posamezna območja ter socio-ekonomske kot tudi pravne kazalce (zadnje zadeva zlasti različne člene protokola Varstvo narave ter medsebojno delovanje z drugimi protokoli Alpske konvencije).

Tudi v smislu združevanja zavarovanih območij je treba preučiti komplementarnost med zavarovanimi območji različnih kategorij. Nadalje je treba upoštevati notranje predpise posameznih alpskih držav o tem vprašanju.

Cilj te tretje faze je:

- a) predstaviti smotrna prostorska povezovanja na podlagi geografske bližine zavarovanih območij in njihovega ekološkega pomena (združenje zavarovanih območij, ekološki koridorji).
- b) predstaviti možne ukrepe prostorskega planiranja za povezovanje zavarovanih območij na nekaterih primerih in projektih, ki so v teku.
- c) izdelati ustrezno kartografsko gradivo, na katerem bodo prikazana priporočena povezovanja oz. območja, na katerih se v smislu 12. člena Protokola Varstvo narave na poseben način ponujajo specialni ukrepi prostorskega planiranja kot prispevek k izgradnji ekološke mreže.

Tretja faza obravnava prve splošne napotke v okviru dosedanjih spoznanj o preseljevanju favne in drugih biogeografskih kazalcev (Home Range - naselitveni prostor, Minimumareale - pomanjkanje primernega življenjskega prostora za živalske in rastlinske vrste) za celotne Alpe, ki upoštevajo izhodišča različnih protokolov Alpske konvencije. Vsako predstavljanje na primeru majhne površine je izključeno, ker bi moralo temeljiti na podrobnih preučevanjih primera, kar pa v okviru tega projekta ni izvedljivo.

4) Partnerji

Nujno je treba vključiti različna pristojna ministrstva in pristojne organe v posameznih državah. Študijo se lahko uspešno dokonča le v okviru sodelovanja z institucijami, ki jih imenujejo države pogodbenice. Zaradi tega so bile različne delegacije držav pogodbenic in Stalni sekretariat Alpske konvencije vključeni že ob sestavljanju osnutka projekta.

Le če bodo posamezne države dale na voljo dovolj informacij in ustrezno gradivo, se lahko doseže reprezentativen rezultat.

Kot druge partnerje je treba naštetih: ABIS (Bolzano), uradne opazovalce Alpske konvencije, alpske raziskovalne ustanove, posameznike, ki se še posebej ukvarjajo s problematiko, ter posamezne partnerje (zavarovana območja) mreže zavarovanih območij v Alpah.

5) Pričakovani rezultati

Opozoriti je treba, da gre tu za okvirno raziskovanje. Strategije in priporočila se lahko izdelajo le za celotno območje Alp. Študija naj bi bila prvi okvirni dokument s priporočili in sledila naj bi ji še druga, podrobnejša in regionalno zasnovana raziskovanja.

Rezultati, ki jih pri tem raziskovanju lahko pričakujemo, so dvojni:

- 1) Podatki o obstoječem združenju zavarovanih območij z njegovimi različnimi kategorijami zavarovanih območij v vsaki državi, pri čemer naj bi bila posebej označena vsa čezmejna zavarovana območja in večja nacionalna združenja zavarovanih območij, podatki o že obstoječih ekoloških koridorjih ali drugih oblikah prostorskega povezovanja med zavarovanimi območji, ter kartografsko gradivo s temi podatki.
- 2) Informacije o ukrepih in predpisih, za katere si z namenom izgradnje koridorjev in zagotavljanja preseljevanja vrst in v smislu povezovanja med zavarovanimi območji prizadevajo v posameznih državah.

Na podlagi teh rezultatov bi morali izdelati vrsto priporočil, ki v smislu 12. člena predstavljajo smotrno dopolnjevanje povezovanja med zavarovanimi območji - tako v prostorskem smislu kot v smislu ukrepov z namenom upravljanja. Končno poročilo bo sestavljeno v nemškem jeziku.

Pri pripravi tega predloga so sodelovali:

- Dr. Michael Vogel (Predsednik mednarodnega usmerjevalnega odbora, Alpska mreža; Direktor narodnega parka Berchtesgaden, D)
- Prof. Dr. Heinrich Haller (Direktor švicarskega narodnega parka, CH)
- Dr. Artur Kammerer (Direktor narodnih parkov Južna Tirolska, I)
- Dr. Marija Markeš (Narodni park Triglav, SI)
- Dr. Guido Plassman (Direktor pisarne Alpska mreža, F)
- Mag. Otto Leiner (Direktor narodnega parka Karwendel, A)

Mreža zavarovanih območij v Alpah, januar 2004

II. Dodatek: Vprašalnik - Ukrepi za izboljšanje mreženja življenjskih prostorov

Dan/mesec/leto: _____
IME USTANOVE: _____
Oddelek: _____
Referent: _____

VPRAŠALNIK

Ukrepi za izboljšanje mreženja življenjskih prostorov

V Vaši deželi, zvezni deželi/regiji/kantonu je potrebno pričeti uresničevati ukrepe in programe **za izboljšanje mreženja življenjskih prostorov**.

Prosimo, da prekrižate ustrezna polja →

Prosimo, izpolnite ustrezna polja → prosimo izpolnite

Prosimo, označite, če so konkretni ukrepi urejeni na narodni (**N**) ali regionalni (**R**) ravni = zvezna dežela, regija, kanton.

V primeru, da Vaš oddelek ali ustanova za določena področja nista pristojna, Vas prosimo, da nam to sporočite in vprašalnik posredujete ustreznim ustanovam.

Rubrika *opombe, napotki, povezave* je namenjena za navedbo širše literature, naslove kontaktnih oseb in za podrobnejša vprašanja ter druge pobude.

Zelo Vam bomo hvaležni, če nam boste izpolnjen vprašalnik skupaj z ustreznimi podatki poslali najkasneje do **14.06.2004**. Ti podatki so potrebni, da lahko uspešno izpeljemo projekt Mreže zavarovanih območij v Alpah.

Prisrčno se Vam zahvaljujemo za Vaše sodelovanje!

Please fill in this questionnaire in English !!

Kmetijstvo

N

R

☐	- Predpisi v zvezi z uporabo gnojil	☐	☐
☐	- Predpisi v zvezi z uporabo herbicidov/pesticidov	☐	☐
☐	- Biološko zatiranje škodljivcev	☐	☐
☐	- Neobdelane njive	☐	☐
☐	- Oranje	☐	☐
☐	- Vzpodbude za ekstenziviranje	☐	☐
☐	- Žive meje	☐	☐
☐	- Goščave	☐	☐
☐	- Vzpodbujanje strukturnih oblik (kamnita rebra, kanali za namakanje.....)	☐	☐
☐	- Sadovnjaki	☐	☐
☐	- Tradicionalne oblike nasadov (terasasti nasadi...)	☐	☐
☐	- Parceliranje manjših površin – polj	☐	☐
☐	- Diverzifikacija poljščin	☐	☐
☐	- Umik strnitve zemljišč	☐	☐
☐	- Razno :	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Pašništvo

N

R

☐	- Tradicionalne oblike pašništva	☐	☐
☐	- Ureditve glede košnje (čas, pogostost)	☐	☐
☐	- Razno:	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Vodotoki

N

R

- Ukrepi za povratek vodotokov v prvobitno stanje
- Oblikovanje in urejevanje potočnih nabrežij
- Urejevanjeribjih podestov
- Vzdrževanje/oskrbovanje starih oblik namakanja
- Razno:

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Gozdarstvo

N

R

- Smernice za naravi prijazno gospodarjenje z gozdovi
- Varovalni gozdovi ali druge oblike varovanja
- Razno:

☐	☐
☐	☐
☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Lov**N****R**

☐	- Prilagoditev lova glede na čas preseljevanja	☐	☐
☐	- Prenehanje lova na migracijskih območjih/v selitvenih koridorjih	☐	☐
☐	- Prenos predpisov, ki so nad evropskimi smernicami	☐	☐
☐	- Razno:	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Promet/Infrastruktura**N****R**

☐	- Zavarovanje cest zaradi divjadi	☐	☐
☐	- Zavarovanje železniških tras	☐	☐
☐	- Divjih prehodov	☐	☐
☐	- Razno:	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Prostorsko načrtovanje/planiranje

N R

☐	- Upoštevanje selitvenih koridorjev pri planiranju prometnih poti	☐	☐
☐	- Vplivi na okolje - kontrole	☐	☐
☐	- Razno:	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Posebni programi za pospeševanje mreženja

N R

☐	- Zakonska ureditev (Naravovarstveni zakon)	☐	☐
☐	- Sodelovanje pri mednarodnih programih npr. pan-evrop. Mreža)	☐	☐
☐	- Podpora/pospeševanje projektov za mreženje	☐	☐
☐	- Raziskave/načrti	☐	☐
☐	- Programi za zavarovanje vrst in biotopov	☐	☐
☐	- posebni razvojni programi (mokrišča, resave, ...)	☐	☐
☐	- Razno:	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Inštrumenti**N****R**

☐	- Kartografija biotopov	☐	☐
☐	- Kartografija vrst	☐	☐
☐	- Kartografija življenjskih prostorov	☐	☐
☐	- Prostorsko načrtovanje krajine	☐	☐
☐	- Plan za izrabo površin	☐	☐
☐	- Kartografija lokacij (potencialna naravna vegetacija)	☐	☐
☐	- Strokovno-informacijski programi	☐	☐
☐	- Razno:	☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Javno delo

- Akcije, izobraževalni programi, publikacije za informiranje javnosti na temo **Mreženje življenjskih prostorov**

Opombe, napotki, povezave

Ekološki koridorji

Podatki o že obstoječih selitvenih koridorjih živalskih in rastlinskih vrst (narodnega in mednarodnega vsealpskega pomena)

so znani

niso znani

če so znani, prosimo, da jih točno navedete

- Plani za ekološke koridorje
- Študije o ekoloških koridorjih

☐	☐
☐	☐

Opombe, napotki, povezave

Ostalo

Opombe, napotki, povezave

K vsakemu izmed polj, ki ste ga označili, nam prosimo pošljite podrobnejše informacije. To so lahko brošure s pojasnili, naslovi internetnih strani ali literature, imena in naslovi kontaktnih oseb ali podobno.

Najlepša hvala za Vaše potrpljenje!

Please fill in this questionnaire in English !!

III. Dodatek: Vprašalnik – Podatki o novem zavarovanem območju

PODATKI O NOVEM ZAVAROVANEM OBMOČJU

Prosimo, da prekrizate ustrezna polja ☒. Ustrezna polja prosimo izpolnite. *prosimo izpolnite*
Prosimo, da za vsako zavarovano območje izpolnite drug list (predlogo kopirajte). Vprašalnik se lahko izpolnjuje tudi v digitalni obliki, poslali Vam ga bomo po elektronski pošti.

Upoštevajo se območja nad 100 hektari!

Please fill in this questionnaire in English !!

1) Zavarovano območje

Popolno ime zavarovanega območja: _____

Status zavarovanja

Narodni park	☐	Naravni park	☐
Naravovarstveno območje	☐	Območja mirovanja	☐
Biosferni rezervat	☐		

Druge zavarovane oblike:

Zavarovanje krajine	☐	Alpski park	☐
Biotop	☐	Gozdni rezervat	☐
Mokrišča pomena (Ramsar)	☐	UNESCO Svetovna dediščina	☐
Območje zavarovanih rastlin	☐	Druge	☐
Neokrnjena območja	☐	_____	

Okrožje/skupina političnih okrožij/kanton (NUTS 3): _____

Regija/zvezna dežela/kanton (NUTS 1/2): _____

Dežela: _____

Elektronski naslov: _____

Internetni naslov: _____

Površina: _____ ha (**vsaj 100 ha**)

Datum ustanovitve: _____

Ali obstaja razdelitev na območja (osrednje območje/robno območje) ne ja

Prosimo razložite – ime in površina območja _____

Status zavarovanega območja :

privatni

javni

IUCN kategorije (če so poznane)

I

II

III

IV

V

VI

Razmerjelastninjenja (kot odstotek celotne površine): _____ % državno
 _____ % združenja
 _____ % privatno

Najvišja točka: _____ metrov nadm. viš.

Najnižja točka: _____ metrov nadm. viš.

Število občin (na področju zavarovanega območja): _____

Število prebivalcev (na področju zavarovanega območja): _____

2) Upravni organ

Ime: _____

Uradna okrajšava: _____

Direktor: _____

Način ureditve:

Zavarovano območje v Alpah

Nevladna organizacija

Združenje

Upravljanje

Evropska institucija

Zavarovano območje izven Alp

Društvo

Sklad

Državna institucija

Javna institucija

Naslov:

Hišna št. in št. ulice.: _____

Poštna št.: _____

Mesto: _____

Okrožje/Skupina političnih okrožij/kanton (NUTS 3): _____
Regija/zvezna dežela/kanton: _____
Dežela: _____

Telefon: _____
Fax: _____
Email naslov: _____
Internetni naslov: _____

Status ustanove:

Privatn javni društvo nevladna org.

Upravljalvska hierarhija znotraj države:

mednarodna narodna regionalna
zvezna dežela kantonalna komunalna

3) Kontaktna oseba

Ime: _____
Priimek: _____

Nagovor:

Gospod Gospa drugo (naziv) _____

Funkcija, ki jo opravlja: _____
Telefonska številka (direkt): _____
Fax (direkt): _____
Elektronski naslov(direkt): _____

Hvaležni Vam bomo, če nam boste lahko poslali zemljevide (pregledne karte, topografske karte 1: 50 000, digitalne karte za razmejitev, ...). Stroške, ki bi nastali v zvezi z zemljevidi seveda po potrebi povrnemo.

Najlepša hvala za Vaše potrpljenje! Z Vašo pomočjo bomo lahko pričeli s posodobitvijo zemljevidov in podatkovnih bank.

Please fill in this questionnaire in English !!

maps n. 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36 and 40

Corine Landcover Legende: european countries (Level 3)

	Continuous urban fabric
	Discontinuous urban fabric
	Industrial or commercial units
	Road and rail networks and associated land
	Port areas
	Airports
	Mineral extraction sites
	Dump sites
	Construction sites
	Green urban areas
	Sport and leisure facilities
	Non-irrigated arable land
	Permanently irrigated land
	Rice fields
	Vineyards
	Fruit trees and berry plantations
	Olive groves
	Pastures
	Annual crops associated with permanent crops
	Complex cultivation patterns
	Land principally occupied by agriculture, with significant areas of natural vegetation
	Agro-forestry areas
	Broad-leaved forest
	Coniferous forest
	Mixed forest
	Natural grassland
	Moors and heathland
	Sclerophyllous vegetation
	Transitional woodland-shrub
	Beaches, dunes, sands
	Bare rocks
	Sparsely vegetated areas
	Burnt areas
	Glaciers and perpetual snow
	Inland marshes
	Peat bogs
	Salt marshes
	Salines
	Intertidal flats
	Water courses
	Water bodies
	Coastal lagoons
	Estuaries
	Sea and oceans
	NO DATA
	Sea and Ocean

Izdelavo te študije so podprli naslednji partnerji:

Ministère de l'écologie et du développement durable (Fráncija)
Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit (Némčija)
Bayerisches Staatsministerium für Umwelt, Gesundheit und Verbraucherschutz (Bavársko)
Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (Ávstrija)
Land Tirol (Ávstrija)
Federal Office for Spatial Development (Švica)
Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio (Itálija)
Kneževina Liechtenstein
Kneževina Monaco

Réseau **Alpin** des Espaces Protégés
Rete delle Aree Protette **Alpine**
Netzwerk **Alpiner** Schutzgebiete
Mreža zavarovanih območij v **Alpah**

www.alpconv.org